

Posojilnica v Celju

v lastni hiši
,Narodni dom'

Ta, leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljen zavod, šteje nad 4110 zadružnikov, kateri imajo vplačanih deležev nad 88.000 kron ter ima nad sedem milijonov kron hranilnih vlog in nad 314.000 K rezervnega zaklada.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član zadruge ter se obrestujejo po $4\frac{1}{4}\%$; Posojilnica plačuje rentni davek sama ne da bi ga odtegnila vlagateljem; posojila daje samo zadružnikom, in sicer na osobni ali hipotekarni kredit proti $5\frac{1}{2}\%$ in 5% obrestovanju.

Uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvenzemši nedelje in praznike, v lastni uradnici v ,Narodnem domu' v Celju na Jožefovem trgu v I. nadstropju.

**„Južnoštajerska
hranilnica“**

v Celju a ,Narodni dom‘

za katero jamčijo okraji: **Gornjigrad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah in Vransko** za popolno varnost vlog in za njihovo po pravilih določeno obrestovanje do **neomejene visokosti**, ima sedaj hranilnih vlog

štiri milijone kron.

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek** in **petek** dopoldne, za druga opravila pa je uradnica odprta **vsak dan** ob navadnih urah.

Hranilne vloge obrestuje po **4%** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje

rentni davek hranilnica sama

in ga ne odtegne vlagateljem, tako da dobe isti popolnoma nad **4%** obresti.

Izposojuje pa od dne **1. prosinca 1905** na zem-
..... ljiško varnost .....

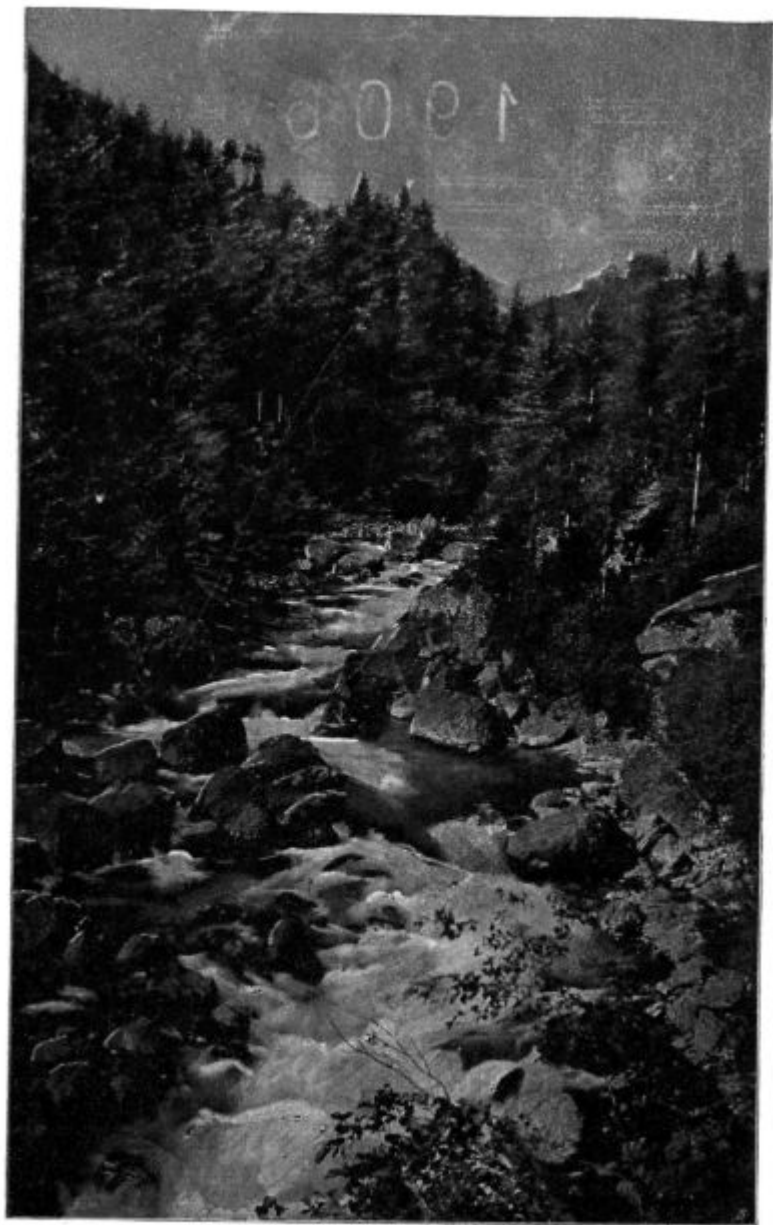
po 4³/₄ odstotkov

občinam in korporacijam na-
.. vedenih petih okrajev pa ..

po 4¹/₂% obresti.

SAVINA PRI LUČAH.

1·9·0·6

ILUSTROVANI
NARODNI
KOLENDAR

UREDIL PROF. DR. ANT. DOLAR

LETO XVII.

LAST IN ZALOGA „ZVEZNE TISKARNE“

□□□

V CELJU

□□□

17504/17

22338
4. 3. 1952

Leto 1906

je navadno leto ter ima 365 dni med temi
je 67 nedelj in praznikov.

Leto 1906 je 6619. leto julijanske perijode, 8006. po stvarjenju sveta. — Židovsko leto 5666., ki se je začelo dne 30. kimovca 1905, je nadštevilno leto, ki ima 355 dni ter jenja dne 19. kimovca 1906, nakar se začne 20. kimovca židovsko leto 5667., ki je redno leto in šteje 354 dni. — Mohamedansko leto 1323, ki se je začelo 18. sušca 1905, je navadno leto, ki šteje 354 dni in jenja 24. svečana 1906, nakar se prične 25. svečana navadno mohamedansko leto 1324, ki šteje 354 dni.

Sodnijske počitnice.

Ob nedeljah, kakor tudi na božični dan se ne smejo vršiti obravnave. Odreditev obravnave na kak drug praznik je dovoljena le, ako je nevarnost zamude (§ 221 civ.-pravd. r.).

Kot prazniki morajo veljati: 1. in 6. prosinca, svečnica, oznanjenje Device Marije, Kristusov vnebohod, velikonočni in binkoštni ponedeljek, dan presv. Rešnjega telesa, god sv. Petra in Pavla, vnebovzetje Marije Device, rojstvo Marije Device, god vseh svetnikov, dreč. spočetje Marije Device, 26. gruden, na deželnega patrona in razen tega za vsako sodnijo oni verski prazniki, ob katerih dneh v dotičnem sodnem kraju običajno miruje opravični promet. Zadnjo vrsto praznikov določi in naznani predsednik deželnega nadsodišča za posamezne dele svojega področja (§ 44 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.). Sodne počitnice trajajo šest tednov; začno se pri vseh sodiščih dne 15. mal. srpana in trajajo do vštetega 15. vel. srpana. Med sodnimi počitnicami se vrše obravnave samo o političnih stvareh (§§ 222 in 223 civ. pravd. reda in § 47 just. min. odredbe z dne 5. vel. travna 1897, št. 112 drž. zak.).

Godovinska števila za leto 1905.

Gregorijanski koledar.

Zlato število	7	Rimsko število	4
Epakta ali lunino kazalo	V.	Nedeljska črka	G
Solnčni krog	11	Letni značaj ali god. št. .	25

Julijanski koledar.

Zlato število	7	Rimsko število	4
Epakta ali lunino kazalo	XVII	Nedeljska črta	A
Solnčni krog	11	Letni značaj	—

Dvorni prepovedani časi,

kadar so zaprta c. kr. dvorna gledališča.

Dne 28. rožnika (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva cesarja Ferdinanda I.). Dne 10. kimovca (na večer pred smrtnim dnevom Nj. Veličanstva pokojne cesarice Elizabete). — Vsled posebnih zadržkov se prelože lahko ti dnevi po najvišjem odloku.

Državni prepovedani časi.

Javni plesi in bali so prepovedani zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna, o Veliki noči in Binkoštih. — Druge javne veselice, n. pr. koncerti in slične muzikalne priredbe, razstave itd., so prepovedane zadnje tri dni velikega tedna in 24. grudna. — Igre v gledališčih so prepovedane zadnje tri dni velikega tedna, v dan presv. Rešnjega telesa in 24. grudna. Na velikonočno in binkoštno nedeljo in 25. grudna se smejo gledališke igre predstavljati le v dobrodelne namene in z dovoljenjem dotične politične oblasti.

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do Razglašenja Gospodovega in od pepelnice do bele nedelje.

Premakljivi prazniki.

Za katolike in protestante.

Ime Jezus	14. prosinca.
Septuagesima	11. svečana.
Pepelnica	28. svečana.
Marija devica sedem žalosti	6. malega travna.
Velika noč	15. malega travna.
Križevo (prošnji dnevi) . . . . . 21., 22. in	23. velikega travna.
Vnebohod	24. rožnika.
Binkošti	3. rožnika.
Sv. Trojica	10. rožnika.
Sv. Rešnje telo	14. rožnika
Srce Jezusovo	22. rožnika.
Angeljska nedelja	2. kimovca.
Ime Marijino	9. kimovca.
Roženvenska nedelja	7. vinotoka.
Posvečenje cerkvâ	21. vinotoka.
1. adventna nedelja	2. grudna.

Od Božiča do pepelnice je 65 dni ali 9 tednov in 2 dni. Post se začne 28. svečana, konča pa 14. malega travna. Postna doba je 46 dni.

Znamenja za lunine krajce.

Mlaj ☽

Prvi krajec ☾

Ščep ali polna luna ☽

Zadnji krajec ☾

Letni vladar za leto 1906 je Venera.

Venera je med nebesnimi telesi prva za solncem. Oddaljena je od solнца nekaj več kakor $\frac{3}{10}$ daljave zemlje od solнца. Da jedenkrat obkroži solnce rabi 225 dni; kakor zatrjujejo najnovejše preiskave zavrti se okoli svoje osi v 24 urah. Venera prekaša v svetlobi najsvetlejše nepremičnice. Z daljnogledom opazovaje se zapaža, da Venera istotako menja svoja svelobna telesa kakor luna. Spektroskopična preiskavanja so dognala, da pokriva planet Venero gost zrak, ki otežuje spoznavanje podrobnosti na nje površju.

Letni časi.

Pomlad se začne 21. sušča ob 1. uri 58 min. popoldne.
Poletje se začne 22. rožnika ob 9. uri 47 min. predpoldne.
Jesen se začne 24. kimovca ob 0. uri 20 min. zjutraj.
Zima se začne 22. grudna ob 6. uri 58 min. zvečer.

Mrkovi solnca in lune v letu 1906.

(Čas je računani po srednjem dunajskem času.)

Leta 1906 mrkne solnce trikrat in luna dvakrat; po naših krajih pa bomo videli deloma samo prvi lunin mrk.

1. Luna mrkne popolnoma dne 9. februarja. Začetek mrka ob 6. uri 54 min. zjutraj, konec ob 10. uri 35 min. predpoldne. Mrk bodo opazovali v zahodni polovici Evrope, severozahodni Afriki, na Atlantskem in Tihem oceanu in na severnem vzhodu Azije.

2. Solnce mrkne deloma dne 23. februarja. Začetek mrka ob 6. uri 55 min. zjutraj, konec ob 10. uri 27 min. predpoldne. Mrk bodo videli zlasti v južnih polarnih krajih, v južni Avstraliji in na južnem koncu Nove Zelandije.

3. Solnce mrkne deloma dne 21. julija. Začetek ob 12. uri 46 min. opoldne, konec ob 3. uri 38 min. popoldne. Videli bodo mrk samo na južnem Atlantskem oceanu in na koncu Južne Amerike.

4. Luna mrkne popolnoma dne 4. avgusta. Začetek ob 12. uri 8 min., konec ob 3. uri 48 min. popoldne. Videli bodo mrk v zahodni polovici Severne Amerike, po Velikem oceanu, v Avstraliji in na Indijskem oceanu.

5. Solnce mrkne deloma dne 20. avgusta. Začetek ob 12. uri 51 min., konec ob 3. uri 30 min. zjutraj. Videl se bo mrk po vzhodni Aziji, zapadni Severni Ameriki in po severnih polarnih krajih.

Kvaterni in drugi postí.

- I. kvatre, spomladanske ali postne: 7., 9. in 10. sušča.
  - II. kvatre, letne ali binškošne: 6., 8. in 9. rožnika.
  - III. kvatre, jesenske, 19., 21. in 22. kimovca.
  - IV. kvatre, pozimske ali adventne: 19., 21. in 22. grudna.
- Drugi postni dnevi so zaznamovani s †.
-

Letni značaj.

Leto 1906 je splošno bolj mokrotno kakor suho, tudi soparno in vroče. — Spomlad je pozna pa jako prijetna, vreme dobro za vse pridelke. — Poletje, ako spomladi ne bode predolgo mokrotno, bode gorko in soparno. — Jeseni v začetku gorko in lepo, v novembru pa mrzlo in slana. — Zima v začetku suha, pozneje jako mokra.

Deželni patroni.

Češko: Janez Nepomuk (16. velikega travna) in Venceslav (28. kimovca). — Bukovina: Janez Novi od Suczave (14. rožnika). — Dalmacija: Hijeronim (30. kimovca). — Galicija: Mihael (29. kimovca) z izjemo krakovskega okraja. — Koroško: Jožef (19. sušca). — Kranjsko: Jožef (19. sušca) in Jurij (24. malega travna) se praznuje dne 23. malega travna. — Krakovski okraj: Stanislav (7. velikega travna), se praznuje dne 8. velikega travna. — Hrvatsko: Elija (20. malega srpana) in Rok (16. velikega srpana). — Primorsko: Jožef (19. sušca). — Moravsko: Ciril in Metod (5. mal. srpana). — Spodnjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Gornjeavstrijsko: Leopold (15. listopada). — Solnograško: Rupert (24. kimovca). — Šlezko: Hedviga (15. vinotoka). — Sedmograško: Ladislav (27. rožnika). — Slavonija: Janez Krstnik (24. rožnika). — Štajersko in Severno Tirolsko: Jožef (19. sušca). — Južno Tirolsko: Virgilij (26. rožnika). — Trst (mesto in okolica): Just (2. listopada). — Ogrsko: Štefan, kralj (20. velikega srpana).

Važne letnice iz slovanske zgodovine in drugi važni dogodki iz slovenskih pokrajin.

Dne 1. prosinca l. 1584. dokončan je tisk prve imenitne slovenske knjige: «Biblia, tu je use svetu Pismu Stariga ien noviga Testamenta, Slovenski tolmazhena scusi Juria Dalmatina».

Dne 1. prosinca l. 1812. uveden je v ilirskih vojvodinah francoski koledar, ki odpravi katoliške praznike, razen nedelj, Božiča, vnebohoda Kristusovega, vnebovzvetja Matere božje in praznika vseh svetnikov.

Dne 3. prosinca l. 1703. pride princ Evgen Savojski k vojski na Laško potujoč, v Ljubljano.

Dne 12. prosinca l. 1615. dobe Kacijanarji baronsko dipiomo in dne 28. vel. travna l. 1665. grofovski naslov.

Dne 5. svečana l. 1421. napade Žižka Adamite na nekem osredku v Ložnici ter jih popolnoma potolče.

Dne 8. svečana l. 1444. potrdi cesar Friderik v Ljubljani in Kamniku vse pravice in svoboščine.

Dne 12. svečana l. 1774. porodi se Valentin Stanig, obuditelj slovenske zavednosti na Primorskem.

Dne 17. svečana l. 1601. sežgo v Kranju protestantske knjige na trgu blizu «prangarja».

Dne 19. svečana l. 1886. umrl je v Adlešicah v črnomaljskem okraju pisatelj slovenski, Leopold Gorenjec «Podgoriški», porojen 12. listopada l. 1840. v Št. Rupertu na Dolenjskem.

Dne 23. svečana l. 1527. kronan je bil Ferdinand za kralja v Pragi, češke dežele se združijo z Avstrijo.

Dne 24. svečana l. 1721. da Peter Veliki, ruski car, novo ustavo za rusko cerkev.

Dne 27. svečana l. 1275. izroči Rudolf I. Koroško in Kranjsko vojvodi Filipu.

Dne 3. sušca l. 1480. sklenil je deželni zbor Kranjski v Ljubljani, pobirati takozvani «turški vinar».

Dne 3. sušca l. 1605. pogori na šentpeterskem predmestju v Ljubljani 53 hiš.

Dne 5. sušca l. 1477. dobilo je mesto Krško mestne pravice.

Dne 8. sušca l. 1553. ustanovi cesar Ferdinand za oslabele rudarje idrijsko dvorno bolnico.

Dne 8. sušca l. 1528. potolče Ivan Kacijanar pri Szinjeji blizu Košic vojsko kralja Zapolje.

Dne 8. sušca l. 1811. odpravi francoska vlada samostan usmiljenih bratov v Ljubljani.

Dne 9. sušca l. 1528. požigali in plenili so Turki že ob poluosmih pred Postojino.

Dne 10. sušca l. 1573. zahtevajo kranjska duhovščina, potem mesta in trgi v deželnem zboru enakopravnosti zaradi volitev.

Dne 10. sušca l. 1601. razstrele v Radovljici protestantsko cerkev.

Dne 10. sušca l. 1655. porodi se v Ljubljani dr. Ivan Gregor Dolničar pl. Thalberg, zgodovinar kranjski; † dne 3. vinotoka l. 1719.

Dne 12. sušca l. 1528. odženo Turki več stotin kristijanov v Bosno v sužnost.

Dne 1. mal. travna l. 1797. pride francoski general Bernadotte v Ljubljano.

Dne 6. mal. travna l. 1580. izda nadvojvoda Karol poseben rudarski red za Idrijo, katero je istega leta dobil v svojo last.

Dne 11. maj, travna l. 1004. poklonil je kralj Henrik II. graščino Bled škofijstvu brinksenskemu.

Dne 15. maj, travna l. 1811. zapove cesar Napoleon novo organizacijo ilirskih dežel.

Dne 16. maj, travna l. 1257. ustanovitev prve javne bolnice na Dunaju pod češkim Otakarjem.

Dne 1. vel. travna l. 1567. potrdi nadvojvoda Karol v Gradcu vse pravice kranjske dežele, Istré, slovenske marke in Metlike.

Dne 1. vel. travna l. 1848. povabi grof Lev Thun vse Slovane k slovanskemu kongresu v Zlato Prago.

Dne 2. vel. travna l. 1447. zapove cesar Friderik IV. Ljubljancem, da pomagajo mesto utrditi.

Dne 3. vel. travna l. 1524. pogori Novi trg v Ljubljani z deželno hišo in orožarno.

Dne 3. vel. travna l. 1635. vnel se je Prebolgu in Ostrvici nad Celjem punt.

Dne 7. vel. travna l. 1797. izroči general Bernadotte vlado kranjske dežele avstrijskemu generalu Meerveldtu in 8. vel. travna odrinejo zadnji Francozi iz Ljubljane.

Dne 8. vel. travna l. 1079. umori kralj Boleslav II. svojeročno sv. Stanislava v neki kapeli v Krakovem.

Dne 8. vel. travna l. 1561. napadejo Turki Kostel na Kolpi.

Dne 13. vel. travna l. 1615. in 9. svečana l. 1621. potrdi brižinski škof vse stare pravice rudarstva v Gorenjih in Dolenjih Železnikih.

Dne 3. rožnika l. 1472. sežgo Turki cerkev sv. Petra v Ljubljani.

Dne 3. rožnika l. 1849. vhod Rusov v Požunj.

Dne 4. rožnika l. 1471. razgrajajo Turki okolo Ljubljane.

Dne 10. rožnika l. 1592. pride Hasan paša z veliko vojsko pred Vihč, kjer je zapovedoval Josip Lamberški.

Dne 11. rožnika l. 1077. podari kralj Henrik IV. oglejskemu patrijarhu Sigehardu «kranjsko» in «slovensko» (wendische) marko.

Dne 14. rožnika l. 1798. rodi se Fran Palacky, imenitni češki zgodovinar.

Dne 14. rožnika l. 1810. zatro Francozje kapucinski samostan v Ljubljani, katererega spremene v vojaško skladišče.

Dne 16. rožnika 1826. uničijo s posabljanjem puntarske janičare v Carigradu.

Dne 8. malega srpana l. 1703. odpro uršulinke žensko šolo v Ljubljani.

Dne 4. maj, srpana l. 1521. potrdi nadvojvoda Ferdinand na prošnjo županstva vse pravice, svoboščine in privilegije mestu ljubljanskemu, katere je bilo prijelo od Friderika IV., Maksimilijana ter njiju prednikov.

Dne 4. mal. srpana l. 1591. † Jakob Petelin (Gallus) v Pragi, porojen na Kranjskem okolo 1550. leta.

Dne 6. mal. srpana l. 1418. potrdi Ernest Železni Ljubljani vse privilegije, katere je dotlej imela.

Dne 7. mal. srpana l. 1631. pogori avguštinski samostan v Ljubljani.

Dne 7. malega srpana leta 1809. naloži Napoleon I. Kranjski 15,260.000 frankov kontribucije.

Dne 9. mal. srpana l. 1457. poklonijo se Ribničanje cesarju Frideriku IV.

Dne 11. mal. srpana l. 1617. prekorači Markvard, vitez nemškega reda in kranjski vojni komisar, s kranjskim viteštvom in 100 kmeti ponoči Sočo in zapodi 800 Benečanov v beg.

Dne 17. mal. srpana l. 1493. pogori vsa Ljubljana in pogine 19 oseb v ognju.

Dne 1. vel. srpana l. 1373. pogori velik del Ljubljane.

Dne 2. vel. srpana l. 1563. dobi Sebastijan Krelj (v Ljubljani) službo protestantskega pridigarja.

Dne 3. vel. srpana l. 1621. prosijo Štajerci deželne stanove kranjske pomoči zoper ogrskega rovarja Battijanija.

Dne 10. vel. srpana l. 1668. je uničil grozen požar nad polovico Kranja.

Dne 18. vel. srpana l. 1451. zapove cesar Friderik IV. Kamničanom, da pomagajo kopati mestni rov.

Dne 20. vel. srpana leta 1749. pogori ob tretji uri popoldne mesto Kranj.

Dne 24. vel. srpana l. 1475. je bila pri Lembachu bitka kristjanov s Turki. Takrat je palo mnogo kranjskih plemičev.

Dne 26. vel. srpana l. 1278. bil je Otakar, češki kralj v bitki na Marskem polju ubit.

Dne 29. vel. srpana l. 1526. zmagajo Turki pri Mohaču; Ogrsko in del južnih Slovanov jim pride v oblast.

Dne 31. vel. srpana l. 1589. je umrl Jurij Dalmatin pri sv. Petru poleg Postojne.

Dne 1. kimovca l. 1686. postilo se je mesto Ljubljana ob kruhu in vodi, da bi tako izprosilo naši vojski, stoječi pred Pešto, zmago nad Turki.

Dne 3. kimovca l. 1313. umrje v Ljubljani Ana, hči češkega kralja Venceslava, soproga vojvode Henrika.

Dne 12. kimovca l. 1798. je bil porojen pesnik Ivan Vesel (Koseski) v Kosezah na Gorenjskem, umrl dne 26. sušca l. 1884.

Dne 13. kimovca l. 1813. so pripeljali 32 voz francoskih ranjencev iz Šmarja v Ljubljano.

Dne 14. kimovca l. 1449. prepove cesar Friderik sejme na Igu, v Šmarju in na drugih krajih, samo da bi Ljubljančanje škode ne trpeli.

Dne 15.—21. kimovca l. 1812. bil je strahoviti požar Moskve.

Dne 16. kimovca l. 1532. so naskakovali Turki Maribor, kate-rega je izvrstno branil Žiga Višnjegorski ter srečno odbil tri naskoke turške drhali.

Dne 29. kimovca l. 1813. zasedejo avstrijski polki Ljubljano.

Dne 1. vinotoka l. 1533. razglase na Kranjskem s Turki sklenjen mir.

Dne 13. vinotoka l. 1814. pregnali so Francoze iz Idrije.

Dne 16. vinotoka l. 1809. napade 800 oboroženih kmetov francoskega rudarskega oskrbnika Toulona v Idriji in ga zapro.

Dne 22. vinotoka l. 1809. naznani streljanje na ljubljanskem gradu in zvonjenje po vseh cerkvah, da se je sklenil s Francozi mir.

Dne 25. vinotoka l. 1784. odpravljen je zatiški cistercijanski samostan.

Dne 27. vinotoka l. 1835. porojen je bil pesnik Simon Jenko na Podreči, umrl v Kranju dne 21. vinotoka 1869.

Dne 31. vinotoka l. 1851. umrl je Peter Petrovič II. Njogoš, vladika črnogorski.

Dne 3. listopada l. 1443. potolče Ivan Hunjad pri Nisi na bolgarski Moravi Turke, 2000 jih obleži, 4000 pa jih je ujetih.

Dne 11. listopada l. 870. dal je kralj Ljudevit oslepiti Rastislava, strica moravskega kneza Svatopluka.

Dne 12. listopada l. 1809. odstranijo Francozje v Ljubljani z vseh javnih in privatnih poslopij avstrijskega orla.

Dne 16. listopada l. 1887. umrl je v Ljubljani slovenski jezikoslovec Fran Levstik, porojen v Retijah na Dolenjskem, dne 27. kimovca leta 1831.

Dne 22. listopada l. 1253. prevzame Otakar češko kraljestvo.

Dne 25. listopada l. 1780. izgotovljen je v Ljubljani Gruberjev kanal.

Dne 26. listopada leta 1800. porojen je bil na Slomu Anton Martin Slomšek, poznejši škof lavantinski, umrl 24. kimovca l. 1862. v Mariboru.

Dne 28. listopada l. 1805. pridejo Francozje drugič v Ljubljano.

Dne 30. listopada l. 1433. konec husitske vojne na Češkem.

Dne 3. grudna l. 1809. prisežejo v poslopju deželne vlade vsi javni uradniki ljubljanski novemu vladarju Napoleonu zvestobo.

Dne 4. grudna l. 1462. razpodi češki kralj Jurij Poděbrad puntarje, ki so na Dunaju oblegali cesarja Friderika IV.

Dne 6. grudna l. 1784. je bil v Ljubljani močan potres.

Dne 12. grudna l. 1760. porodi se pravoslovec Tomaž Dolinar.
 Dne 24. grudna l. 1782. zatrl je cesar Jožef mnogo samostanov,
 med temi tudi Zajčki samostan.

Dne 25. grudna l. 1356. razglasi cesar Karol IV. v Pragi zlato-
 pečatno pismo.

Dne 29. grudna l. 1600. sežgo na ljubljanskem trgu osem voz
 slovenskih protestantskih knjig in dne 9. prosinca leta 1601. zopet
 tri voze.

Vremenski ključ

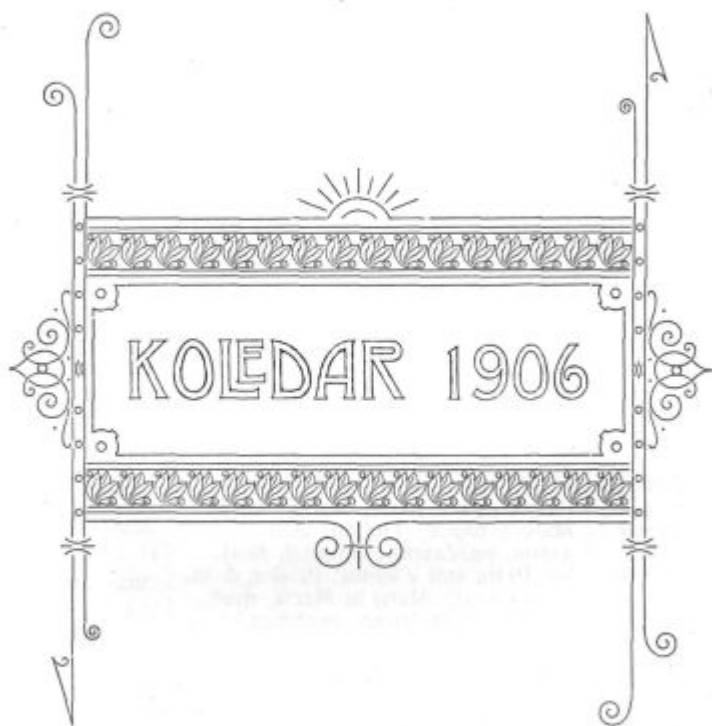
s katerim vsakdo lahko izve vreme za vse leto naprej, ako le ve,
 kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☽,
 ščip ☾, zadnji krajec ☾ in mlaj ☽.

Ta ključ je sestavil slavni zvezdogled J. W. Herschel in du-
 uajska kmetijska družba ga je leta 1839. spoznala za najzaneslji-
 vejšega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni.

O uri	Po leti	Po zimi	O uri	Po leti	Po zimi
od 12. opol. do 2. popol.	veliko dežja	sneg in dež	od 12. do 2. po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozapad
od 2. do 4. popoldne	izpre- membno	lepo in pri- jetno	od 2. do 4. zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4. do 6. popoldne	lepo	lepo	od 4. do 6. zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6. do 10. zvečer	lepo pri sev. ali zapadu dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali jugozapadu	od 6. do 10. dopoldne	izpre- membno	dež pri se- verozapadu sneg pri izhodniku
od 10. do 12. po noči	lepo	lepo	od 10. do 12. opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Vse leto se razdeli na dva dela, t. j. na leto in zimo;
 za leto velja čas od dne 15. malega travna do 16. vinotoka, ostali
 čas pa velja za zimo. — Da se more na ta ključ bolj zanašati, nego
 na druge koledarje, prepričali so se učenjaki po večletnih opazovanjih.

PROSINEC

Hrvatsko:
Siječanj

Poljsko:
Styczen

Češko:
Leden

Rusko:
Январь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Ponedjelj. 2 Torek 3 Sreda 4 Četrtek 5 Petek 6 Sobota	Novo leto. Obrezovanje Gospod. Makarij, opat; Martinijan škof. Genovefa, devica; Anter, papež. Tit, škof; Izabela, kraljica. Telesfor, pap. m.; Simeon Stolpn. Sv. trije kralji. Razglaš. Gospod.	☽ Prvi krajec 2. ob 3. uri 50 min. popol.
7 Nedelja 8 Ponedjelj. 9 Torek 10 Sreda 11 Četrtek 12 Petek 13 Sobota	1. po razglaš. Gosp. Valentin, šk. Severin, opat. Bogoljub m. Julijan in Bazilisa, mučenca. Pavel I., papež; Agaton, papež. Higin, pap. muč.; Božidar, opat. Arkadij, mučenec; Ernest, škof. Veronika, d., Bogomir.	☺ Ščep 10. ob 5. uri 34 min. zvečer.
14 Nedelja 15 Ponedjelj. 16 Torek 17 Sreda 18 Četrtek 19 Petek 20 Sobota	2. po razgl. Gosp. Ime Jezusovo. Pavel, pušč., Mavrij, op. Marcel, papež; Ticijan, škof. Anton, puščavnik; Sulpicij, škof. Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m. Kanut, kralj; Marij in Marta, muč. Fabijan in Boštijan, mučenca.	☾ Zadnji krajec 17. ob 9. uri 46 min. zvečer.
21 Nedelja 22 Ponedjelj. 23 Torek 24 Sreda 25 Četrtek 26 Petek 27 Sobota	3. po razgl. Gosp. Neža, dev. muč. Vincencij, muč., Anastazij, m. Zaroka Marije Dev.; Emerencijana. Timotej, škof; Babila, mučenica. Spreobrnitev Pavla, ap.; Amand. Polikarp, škof; Pavla, vdova. Janez Zlatoust, cerkveni učenik.	☼ Mlaj 24. ob 6. uri 7 min. zvečer.
28 Nedelja 29 Ponedjelj. 30 Torek 31 Sreda	4. po razgl. Gosp. Julijan, škof. Frančišek Sal., škof. Martina, dev.; Janez milošč., škof. Peter Nol., spozn.; Marcela, vdova.	Dan zraste za 55 min. Dan je dolg 8 ur 38 min. do 9 ur 33 min.

SVEČAN

Hrvatsko:
Veljača

Češko:
Únor

Poljsko:
Luty

Rusko:
Февраль

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek 2 Petek 3 Sobota	Ignacij, šk. m.; Efrem, cerkv. uč. Svečnica. Darovanje Gospodovo. Blaž, škof; Oskar, škof.	☽ Prvi krajec 1. ob 1. uri 28 min. ponoči.
4 Nedelja 5 Ponedelj. 6 Torek 7 Sreda 8 Četrtek 9 Petek 10 Sobota	5. po razgl. Gosp. Veronika, dev. Agata, dev. muč. Doroteja (Rotija), dev. m.; Tit, šk. Romuald, opat; Rihard, kralj. Janez Mat., spozn.; Juvencij, šk. Ciril Aleks., šk.: Apolonija, dev. m. Šolastika, devica; Viljem, pušč.	☼ Ščep 9. ob 8. uri 43 min. zjutraj.
11 Nedelja 12 Ponedelj. 13 Torek 14 Sreda 15 Četrtek 16 Petek 17 Sobota	1. predpepeln. Adolf, škof. Evlalija; Humbelina, d. Katarina od Riči, d.; Jordan zvel. Valentin (Zdravko), muč.; Zojil, sp. Favstin in Jovita, mučenca. Julijana, dev. muč.; Onesim, spozn. Donat in tov., muč.; Konštancija, d.	☾ Zadnji krajec 16. ob 5. uri 20 min. zjutraj.
18 Nedelja 19 Ponedelj. 20 Torek 21 Sreda 22 Četrtek 23 Petek 24 Sobota	2. predpepeln. Simeon, šk.; Flavijan. Julijan, spozn.; Konrad. Elevterij, šk. muč.; Evharij, škof. Maksimilijan, škof; Eleonora, kr. Stol sv. Petra v Antiohiji. Peter Damijan, škof; Romana, dev. Matija, apostol.	☼ Mlaj 23. ob 8. uri 55 min. zjutraj.
25 Nedelja 26 Ponedelj. 27 Torek 28 Sreda	3. predpepeln. Valburga; Viktorin, m. Marjeta Kort., sp.; Porfirij, škof. Pust. Leander, šk.; Baldomir, šk. † Pepelnica. Roman, opat.	Dan zraste za 1 uro 24 min. Dan je dolg 9 ur 36 min. do 11 ur 6 min.

SUŠEC

Hrvatsko:
Ožujak

Češko:
Březen

Poljsko:
Marzec

Rusko:
Март

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek	Albin, škof; Hadrijan, mučenec.	
2 Petek	Simplicij, papež; Blaženi Karol.	
3 Sobota	Kunigunda, ces.; Avsterij, m.; Feliks.	☽
4 Nedelja	1. postna. Kazimir sp., Lucij I. papež.	Prvi krajec 3.
5 Ponedelj.	Agape s tov., muč.; Evzebij.	ob 10. uri 26 min.
6 Torek	Fridolin, op.; Viktorin; Katarina B.	dopoldne.
7 Sreda	† K v a t r e. Tomaž Akvin., cerkv. uč.	
8 Četrtek	Janez od Boga, sp.; Filomen.	☺
9 Petek	† K v a t r e. Frančiška Rim., vd.	Ščep 10. ob
10 Sobota	† K v a t r e. 40 mučencev.	9. uri 25 min.
11 Nedelja	2. postna. (kv.) Heraklij, mučenec.	zvečer.
12 Ponedelj.	Gregor I., papež; Teofanez, op.	
13 Torek	Rozina, vd.; Ansov, sp.; Evfrazija, d.	
14 Sreda	Matilda, kr.; Pavlina; Evtihij, m.	
15 Četrtek	Longin, m.; Klemen H.	
16 Petek	Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk.	Zadnji krajec
17 Sobota	Patricij, šk.; Jedert, d.	17. ob 12. uri
18 Nedelja	3. postna. Ciril ♀, šk.; Edvard, kr.	55 min. popold.
19 Pond.	Jožef, ženin Device Marije.	☼
20 Torek	Feliks in tov., muč.; Evgenij, muč.	Mlaj 25. ob
21 Sreda	(Sredpost.) Benedikt; Serapijon.	12. uri 49 min.
22 Četrtek	Benvenut, škof; Bazil, mučenec.	ponoči.
23 Petek	Viktorijan, muč.; Miklavž F., muč.	
24 Sobota	Gabrijel, nadangel; Epigmenij, muč.	
25 Nedelja	4. postna (sredp.) Oznanjenje M. D.	Dan zraste za
26 Ponedelj.	Emanuel, mučenec; Dizma, d. razb.	1 uro 41 min.
27 Torek	Rupert, škof; Janez Dam., spoz.	
28 Sreda	Janez Kap., spozn.; Guntram, kralj.	
29 Četrtek	Ciril, škof; Jona, muč.	Dan je dolg
30 Petek	Angela F., vd.; Amadej, sp.; Kvirin, m.	11 ur 1 min. do
31 Sobota	Gvidon, sp.; Modest, šk.; Balbina, d.	12 ur 42 min.

MALI TRAVEN

Hrvatsko:
Travanj

Češko:
Duben

Poljsko:
Kwiecień

Rusko:
Апрѣль

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Ponedelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	5. postna (tiha). Hugon, škof. Božja Glava. Frančišek P., sp. Abundij, škof; Rihard, škof. Izidor, škof; Rozamila, devica. Vincencij F., spozn.; Irena, dev. Marija Dev. 7 žal. Sikst, papež. Herman, spozn.; Eberhard, pušč.	☾ Prvi krajec 2. ob 4. uri 59 min. zjutraj.
8 Nedelja 9 Ponedelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	6. postna (cvetna). Albert, škof. Marija Kleofa; Demeter, muč. Ecehijel, prerok; Mehtilda, devica. Leon I. Vel., papež; Betina, devica. † Vel. četrtek. Zenon, šk. m. † Vel. petek. Ida, devica. † Vel. sobota. Justin, muč.	☺ Ščep 9. ob 7. uri 10 min. zjutraj.
15 Nedelja 16 Pond. 17 Torek 18 Sreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	Velika noč. Vstajenje Gospodovo Veliki ponedjeljek. Turibij, škof. Anicet, p. m.; Rudolf, m.; Liberal, sp. Apolonij, muč.; Eleverij, škof. Leon IX., papež; Ema, vdova. Marcelin, škof; Neža, devica. Anzelm, šk.; Bruno.	☾ Zadnji krajec 15. ob 9. uri 34 min. zvečer.
22 Nedelja 23 Ponedelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	1. povelik. (bela). Soter in Kaj, p. m. Adalbert (Vojteh), škof; Viljem. Juri, m.; Fidelis, m. Marko, evangelist; Ermin, muč. Klet, papež; Marcelin, papež. Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita, d. Pavel od križa; Vital, mučenec.	☺ Mlaj 23. ob 5. uri 4 min. zvečer.
29 Nedelja 30 Ponedelj.	2. povelik. Peter, m.; Robert, op. Katarina S., dev.; Marijan, muč.	Dan zraste za 1 uro 31 min. Dan je dolg 12 ur 44 min. do 14 ur 15 min.

VELKI TRAVEN

Hrvatsko:
Svibanj

Češko:
Květen

Poljsko:
Maj

Rusko:
Май

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Torek	Filip in Jakob, apostola; Žiga.	☾
2 Sreda	Atanazij, škof; Sekund, mučenec.	☾
3 Četrtek	Najdba sv. križa; Mavra, muč.	☾
4 Petek	Florijan (Cvetko), muč.; Monika, vd.	☾
5 Sobota	Pij V., pap.; Irenej, šk.; Angel, muč.	☾
6 Nedelja	3. povelik. Varstvo sv. Jožefa; Janez.	☼
7 Ponedelj.	Stanislav, šk. m.; Gizela.	☼
8 Torek	Prikazen Mihaela, nadangela.	☼
9 Sreda	Gregor Nac., šk., c. uč.; Beat, sp.	☼
10 Četrtek	Antonin, šk.; Gordijan, muč.	☼
11 Petek	Mamert, škof; Gandolf, opat.	☼
12 Sobota	Pankracij, muč.; Nerej, muč.	☼
13 Nedelja	4. povelik. Servacij, šk.; Glicerija, d.	☾
14 Ponedelj.	Bonifacij, m.; Viktor in Korona, m.	☾
15 Torek	Zofija, mučenica; Hilarij, opat.	☾
16 Sreda	Janez Nepom., muč., Ubald, škof.	☾
17 Četrtek	Paškal, spozn.; Maksima, devica.	☾
18 Petek	Feliks, sp.; Venancij, m.; Erik, kr.	☾
19 Sobota	Celestin, papež; Ivo, spoznavalec.	☾
20 Nedelja	5. povelik. Bernardin, spozn.	☾
21 Ponedelj.	Valens, muč.; Feliks K., sp.	☾
22 Torek	Helena, dev.; Julija, dev.; Emil.	☾
23 Sreda	Deziderij, škof; Andrej Bob., sp.	☾
24 Četrtek	Kristusov vnebohod. M. D., p. kristj.	☾
25 Petek	Gregor VII., papež; Urban I., pap.	☾
26 Sobota	Filip Nerej, spozn.; Eleverij, m.	☾
27 Nedelja	6. povelik. Magdalena Pac., dev.	☾
28 Ponedelj.	Avguštin, šk.; German.	☾
29 Torek	Maksim, škof; Teodozija, muč.	☾
30 Sreda	Ferdinand, kr.; Feliks I., pap.	☾
31 Četrtek	Kancijan s tovar.; Angela, dev.	☾

Prvi krajec 1.
ob 8 uri 4 m.
zvečer.

Ščep 8.
ob 3. uri 7 m.
popoldne.

Zadnji krajec 15.
ob 8. uri zjutraj.

Mlaj 23.
ob 8. uri 58 m.
zjutraj.

Prvi krajec 31.
ob 7. uri 21 min.
zjutraj.

Dan zraste za
1 uro 11 min.

Dan je dolg 14
ur 18 min. do
15 ur 29 min.

ROŽNIK

Hrvatsko:

Lipanj

Češko:

Červen

Poljsko:

Czerwiec

Rusko:

Июнь

D a n	Kaloliška imena	Nebesna znamenja
1 Petek 2 Sobota	Juvencij, m.; Gracijan, muč. † Marcelin, muč.; Erazem, šk. m.	☾
3 Nedelja 4 Pond. 5 Torek 6 Sreda 7 Četrtek 8 Petek 9 Sobota	1. Binkošti. Prihod sv. Duha. Oliva, d. Binkoštni pond. Frančišek Kar., sp. Bonifacij, šk.; Valerija; Dorotej, m. † Kvatre. Bertrand, škof. Robert, op.; Sabinijan, m.; Bogomil. † Kvatre. Medard, škof; Maksim. † Kvatre. Primož in Felicijan, m.	☽ Ščep 6. ob 10. uri 9 m. zvečer.
10 Nedelja 11 Pondelj. 12 Torek 13 Sreda 14 Četrtek 15 Petek 16 Sobota	1. pobink. Sv. Trojica. Marjeta, kralj. Barnaba, apostol; Marcijan, muč. Janez Fak., spozn.; Flora, devica. Anton Padovanski, spoznavalec. Sv. Rešnje Telo. Bazilij, škof. Vid, Modest in Krescencija, muč. Franc R., sp.; Beno, šk.; Jošt, op.	☽ Mlaj 22. ob 12. uri 3 min. zjutraj.
17 Nedelja 18 Pondelj. 19 Torek 20 Sreda 21 Četrtek 22 Petek 23 Sobota	2. pobink. Adolf, šk. Lavra, n. Feliks in Fort., m.; Marka in Marc. Julijana Falk., dev.; Gervazij in Pr. Silverij, papež; Florentina, dev. Alojzij (Vekoslav), sp.; Alban, m. Srce Jesusovo. Ahacij, m. Eberhard, škof; Cenon, škof.	☽ Prvi krajec 29. ob 3. uri 16 min. popoldne.
24 Nedelja 25 Pondelj. 26 Torek 27 Sreda 28 Četrtek 29 Petek 30 Sobota	3. pobink. Janez Krstnik (rojstvo). Viljem, opat; Prosper, škof. Janez in Pavel, muč.; Rudolf, škof. Hema, vd.; Vigilij, šk.; Ladislav. † Leon II., papež; Irenej, spozn. Peter in Pavel, apostola. Spomin sv. Pavla, apost.; Oton, sp.	Dan zraste do 22. za 18. min. Skrči se do konca meseca za 3 min. Dan je dolg 15 ur 30 min. do 15 ur 45 min.

MALI SRPAN

Hrvatsko:
Srpanj

Češko:
Červenec

Poljsko:
Lipiec

Rusko:
Июль

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Nedelja 2 Ponedelj. 3 Torek 4 Sreda 5 Četrtek 6 Petek 7 Sobota	4. pobink. Teobald, pušč.; Julij; Obiskovanje Mar. Dev.; Procesij. Helijodor, škof; Bertram, škof. Urh, škof; Berta, devica. Ciril in Metod, škofa; Domicij. Izaija, prerok; Dominika, mučenica. Vilibald, škof; Pulherija, kraljica.	☺ Ščep 6. ob 5. uri 25 min. zjutraj.
8 Nedelja 9 Ponedelj. 10 Torek 11 Sreda 12 Četrtek 13 Petek 14 Sobota	5. pobink. Elizabeta, kraljica; Anatolija, d.; Veronika. Amalija, dev.; Felicita, dev. Pij I., papež; Peter F., spozn. Mohor in Fortunat, mučenca. Marjeta, d. m.; Anaklet, p.; Evgen. Bonaventura, šk. uč.; Just, muč.;	☾ Zadnji krajec 13. ob 11. uri 10 min. dopoldne.
15 Nedelja 16 Ponedelj. 17 Torek 18 Sreda 19 Četrtek 20 Petek 21 Sobota	6. pobink. Henrik I., cesar. Škapul. Device Marije Karm. Aleš, spoznavalec; Generoz, muč. Kamil Lel., sp., Friderik (Miroslav). Vincencij P., spozn.; Makrina. Marjeta, d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp. Danijel, pr.; Olga; Prakseda, dev.	☼ Mlaj 21. ob 1. uri 57 min. ponoči.
22 Nedelja 23 Ponedelj. 24 Torek 25 Sreda 26 Četrtek 27 Petek 28 Sobota	7. pobink. Marija Magd., spok. Apolinar, škof in uč.; Liborij, škof. Kristina, dev. muč.; Roman, muč. Jakob, apostol; Krištof, muč. Ana, mati Mar. Dev.; Valens, m. Pantaleon, muč.; Natalija, muč. Inocencij, papež; Viktor, mučenec.	☾ Prvi krajec 28. ob 8. uri 54 min. zvečer. Dan se skrči za 53 min.
29 Nedelja 30 Ponedelj. 31 Torek	8. pobink. Marta, d.; Beatriks, dev. Abdon in Senen, muč.; Julita. Ignacij (Ognjeslav) Lojol., spozn.	Dan je dolg 15 ur 44 min. do 14 ur 51 min.

VELIKI SRPAN

Hrvatsko:
Kolovoz

Češko:
Srpen

Poljsko:
Sierpień

Rusko:
Август

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sreda 2 Četrtek 3 Petek 4 Sobota	Vezi Petra, ap.; Makabejski br. Porcijunkula. Alfonz Lig., šk. uč. Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova. Dominik, spozn.: Agabij, škof.	☺ Ščep 4. ob 1. uri 57 min. popoldne.
5 Nedelja 6 Ponedelj. 7 Torek 8 Sreda 9 Četrtek 10 Petek 11 Sobota	9. pobink. Marija Devica snežna. Gospodova izpremenitev. Sikst II. Kajetan, spozn.; Donat, šk. muč. Cirijak, Larg in Smaragd, mučenci. Roman, m.; Emigdij, šk.; Afra, m. Lavrencij, mučenec; Hugon, šk. Tiburcij, muč.; Suzana, dev. muč.	☾ Zadnji krajec 12. ob 3. uri 45 min. zjutraj.
12 Nedelja 13 Ponedelj. 14 Torek 15 Sreda 16 Četrtek 17 Petek 18 Sobota	10. pobink. Klara, devica; Hilarija. Hipolit in Kasijan, muč. Radegunda. † Evzebij, spozn.; Anastazija, dev. Vel. gosp. Vnebovzetje Mar. Dev. Rok, spoznavalec; Hijacint, duh. Liberat, m.; Sibila, d.; Benedikta, op. Helena, kraljica; Agapit, muč.	☼ Mlaj 20. ob 2. uri 25 min. zjutraj.
19 Nedelja 20 Ponedelj. 21 Torek 22 Sreda 23 Četrtek 24 Petek 25 Sobota	11. pobink. Joahim, oče Mar. Dev. Bernard, opat.; Štefan, kralj. Ivana Frančiška, vdova; Adolf. Timotej, mučenec; Hipolit, škof. Filip Ben., spozn.; Bogovoljka. Jernej, apostol; Ptolomej, škof. Ludovik (Ljudevít), kr.; Patricija, d.	☽ Prvi krajec 27. ob 1. uri 40 min. zjutraj.
26 Nedelja 27 Ponedelj. 28 Torek 29 Sreda 30 Četrtek 31 Petek	12. pobink. Srce Marijino. Jožef K., sp.; Natalija; Gebhard, šk. Avguštin, škof; Hermet, mučenec. Obglavljenje Janeza Krstnika. Roza Limanska, dev.; Feliks, m. Rajmund, spozn.; Izabela, devica.	Dan se skrči za 1 uro 26 min. Dan je dolg 14 ur 49 min. do 13 ur 23 min.

KIMOVEC

Hrvatsko:

Rujan

Češko:

Září

Poljsko:

Wrzesień

Rusko:

Сентябрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Egidij, opat; Verena, dev. muč.	
2 Nedelja	13. pobink. Angelska. Antonin, m.	☺
3 Ponedelj.	Evfemija, Tekla, Erazma, Doroteja.	☺
4 Torek	Rozalija, devica; Ida, kraljica.	☺
5 Sreda	Lavrencij Just., šk.; Viktorin, škof.	☺
6 Četrtek	Hermogen, muč.; Pelagij, muč.	☺
7 Petek	Bronislava, nuna; Regina, dev. muč.	☺
8 Sobota	Mala gospojn. Rojstvo Marije Dev.	☺
9 Nedelja	14. pobink. Ime Marijino.	☺
10 Ponedelj.	Nikolaj Tol., spozn.; Pulherija, dev.	☺
11 Torek	Prot in Hijacint, mučenca.	☺
12 Sreda	Macedonij, šk.; Gvidon, spozn.	☺
13 Četrtek	Virgilij, muč.; Amijat (Ljubivoj), šk.	☺
14 Petek	Poviš. sv. križa; Notburga, dev.	☺
15 Sobota	Nikomed, muč.; Evtropija, vdova.	☺
16 Nedelja	15. pobink. 7 žalosti Mar. Dev.	☺
17 Ponedelj.	Lambert, šk. muč.; Hildegarda, op.	☺
18 Torek	Jožef Kupertin, sp.; Tomaž Vil., šk.	☺
19 Sreda	† Kvatre. Januarij, šk. muč.	☺
20 Četrtek	Evstahij, m.; Suzana, m.	☺
21 Petek	† Kvatre. Matevž, apostol.	☺
22 Sobota	† Kvatre. Mavricij in tov., muč.	☺
23 Nedelja	16. pobink. Tekla, dev. mučenica.	☺
24 Ponedelj.	Marija Dev., reš. ujet.; Rupert, op.	☺
25 Torek	Kleofo, spoznavalec; Firmin, škof.	☺
26 Sreda	Justina, dev. muč.; Ciprijan, muč.	☺
27 Četrtek	Kozma in Damijan, muč.; Kaj, šk.	☺
28 Petek	Venčesl., kr.; Marcijal, m.; Salomon.	☺
29 Sobota	Mihael, nadangel; Evtihij, muč.	☺
30 Nedelja	17. pobink. Hieronim, sp., c. uč.	☺

Ščep 3. ob
12. uri 34 min.
ponoči.

Zadnji krajec
10. ob 9. uri
51 min. zvečer.

Mlaj 18. ob
1. uri 31 min.
ponoči.

Prvi krajec 25.
ob 7. uri 9 m.
zjutraj.

Dan se skrči za
1 uro 33 min.

Dan je dolg
13 ur 19 min. do
11 ur 46 min.

KIMOVEC

VINOTOK

Hrvatsko:
Listopad

Poljsko:
Październik

Češko:
Říjen

Rusko:
Октябрь

Dan	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Ponedelj.	Remigij, škof; Areta, mučenica.	☾ Ščep 2. ob 1. uri 46 min. ponoči.
2 Torek	Leodegar, škof; Teofil, spoznavalec.	
3 Sreda	Kandid, mučenec; Evald, mučenec.	
4 Četrtek	Frančišek Seraf., sp.; Edvin, kralj.	
5 Petek	Placid in tovar., muč.; Gala, vd.	
6 Sobota	Bruno, spoznavalec; Pida, dev. m.	
7 Nedelja	18. pobink. Rožnega venca.	☾ Zadnji krajec 10. ob 4. uri 37. min. popol.
8 Ponedelj.	Brigita, vdova; Simeon spoznavalec.	
9 Torek	Dionizij, šk. muč.; Abraham, patr.	
10 Sreda	Frančišek Borg., sp.; Gereon, muč.	
11 Četrtek	Nikazij, škof; Firmin, škof.	
12 Petek	Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn.	
13 Sobota	Edvard, kralj; Koloman, muč.	
14 Nedelja	19. pobink. Kalist, papež.	☼ Mlaj 17. ob 11. uri 40 min. ponoči.
15 Ponedelj.	Terezija, d.; Brunon, šk.; Avrelija m.	
16 Torek	Gal, opat; Maksima, devica.	
17 Sreda	Hedvika, kr.; Viktor, škof.	
18 Četrtek	Luka, evangelist; Just, mučenec.	
19 Petek	Peter Alk., spozn.; Etbín, opat.	
20 Sobota	Janez Kancijan, sp.; Felicijan, muč.	
21 Nedelja	20. pobink. Posvečev. cerkvâ.	☽ Prvi krajec 24. ob 2. uri 47 min. popoldne.
22 Ponedelj.	Kordula, dev. muč.; Marija Saloma.	
23 Torek	Severin, šk.; Peter Pashazij, sp.	
24 Sreda	Rafael, nadangel; Kristina, muč.	
25 Četrtek	Krisant in Krišpin, m.; Bonifac, p.	
26 Petek	Evarist, p. muč.; Lucijan in Marcel.	
27 Sobota	Frumencij, škof; Sabina, mučenica.	
28 Nedelja	21. pobink. Simon in Juda, ap.	☽ Dan se skrči za 1 uro 36 min.
29 Ponedelj.	Narcis, škof; Hijacint, mučenec.	
30 Torek	Klavdij, mučenec; Marcel, muč.	
31 Sreda	† Wolfgang (Volbenk), šk.; Lucila, d.	

VINOTOK

LISTOPAD

Hrvatsko:
Studen

Češko:
Listopad

Poljsko:
Listopad

Rusko:
Носѳѳрѳ

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Četrtek	God svih svetnikov.	
2 Petek	Vseh vernih duš; Just, mučenec.	☺
3 Sobota	Viktorin, šk. m.; Hubert, šk.; Ida, kr.	
4 Nedelja	22. pobink. Karol B., šk.; Modesta, d.	Ščep 1. ob
5 Ponedelj.	Caharija, oče Janeza Krst.	5. uri 43 min.
6 Torek	Lenart, opat; Sever, šk. muč.	zjutraj.
7 Sreda	Prosdocim, škof; Engelbert, škof.	☾
8 Četrtek	Bogomir, škof; Deodat, mučenec.	
9 Petek	Božidar (Teodor), m.; Orest, muč.	Zadnji krajec 9.
10 Sobota	Andrej Avel, spozn.; Trifon, muč.	ob 10. uri 42 min. dopol.
11 Nedelja	23. pobink. Martin, šk.; Mena, m.	
12 Ponedelj.	Martin, pap. muč.; Livin, šk. muč.	☺
13 Torek	Stanislav Kostka, sp.; Didak, sp.	
14 Sreda	Jozafat Kunč., šk. m.; Serapijon, m.	Mlaj 16. ob
15 Četrtek	Leopold, vojvoda; Jedert, devica.	9. uri 34 min.
16 Petek	Edmund, škof; Otmar, opat.	dopoldne.
17 Sobota	Gregorij, škof; Viktorija, mučenica.	☽
18 Nedelja	24. pobink. Varstvo Dev. Marije.	
19 Ponedelj.	Elizabeta, kraljica; Poncijan, p. m.	Prvi krajec 23.
20 Torek	Feliks Val., sp.; Edmund, kralj.	ob 1. uri 37 min.
21 Sreda	Darovanje Mar. Dev.; Kolumban, sp.	ponoči.
22 Četrtek	Cecilija, dev. muč.; Maver, muč.	
23 Petek	Klemen, pap. muč.; Felicita, muč.	
24 Sobota	Janez od križa, sp.; Hrizogon, muč.	
25 Nedelja	25. pobink. Katarina, dev. muč.	Dan se skrči za
26 Ponedelj.	Konrad, škof; Silvester, opat.	1 uro 12 min.
27 Torek	Virgil, šk.; Ahacij, šk.; Valerijan, šk.	
28 Sreda	Jakob iz Marke; Eberhard, škof.	Dan je dolg
29 Četrtek	Saturnin, mučenec; Filomen, muč.	10 ur 4 min. do
30 Petek	Andrej, apostol; Justina, dev.	8 ur 52 min.

GRUDEN

Hrvatsko:
Prosinae

Češko:
Prosinec

Poljsko:
Grudzień

Rusko:
Декабрь

D a n	Katoliška imena	Nebesna znamenja
1 Sobota	Eligij, škof; Natalija, dev. muč.	☺
2 Nedelja	1. adventna. Bibijana, m.; Pavlina, d.	☺
3 Ponedelj.	Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof.	☺
4 Torek	Barbara, dev. muč.; Peter Zlat., sp.	☺
5 Sreda	Saba, opat; Krišpin, mučenec.	☺
6 Četrtek	Miklavž (Nikolaj), škof.	☺
7 Petek	† Ambrozij, škof; Agaton, muč.	☺
8 Sobota	Prečisto spočetje Mar. Device.	☺
9 Nedelja	2. adventna. Peter Forezij, šk.; Sirij.	☺
10 Ponedelj.	Loretanska M. B.; Melhijad, pap. m.	☺
11 Torek	Damaz, papež; Trazon, opat.	☺
12 Sreda	Sinezij, m.; Epimah, m.; Maksencij.	☺
13 Četrtek	Lucija, dev. muč.; Ottilija, devica.	☺
14 Petek	Spiridijon, škof; Nikazij, škof.	☺
15 Sobota	Jernej, škof; Kristina, devica.	☺
16 Nedelja	3. adventna. Evzebij, šk. m.; Albina.	☺
17 Ponedelj.	Lazar, škof; Berta.	☺
18 Torek	Gracijan, škof; Vunebald, opat.	☺
19 Sreda	† Kvatre. Nemezij, m.; Favsta, vd.	☺
20 Četrtek	Liberat, m.; Peter Kanizij, sp.	☺
21 Petek	† Kvatre. Tomaž, ap.; Glicerij, m.	☺
22 Sobota	† Kvatre. Demetriј in Honorat, m.	☺
23 Nedelja	4. adventna. Viktorija, d.; Dagobert.	☺
24 Ponedelj.	† Adam in Eva; Irmina, dev.	☺
25 Torek	Božič. Rojstvo Gospodovo.	☺
26 Sreda	Štefan, mučenec; Arhelaj, škof.	☺
27 Četrtek	Janez, evangelist; Fabijola, vd.	☺
28 Petek	Nedolžni otročiči; Kastor, muč.	☺
29 Sobota	Tomaž, šk. muč.; Trofim, muč.	☺
30 Nedelja	Ned. pr. nov. let. David, kr.; Liberij.	☺
31 Ponedelj.	Silvester, papež; Pavlina, muč.	☺

Ščep 1. ob 12. uri 5 min. o polnoči.

Zadnji krajec 9. ob 2. uri 43 min. zjutraj.

Mlaj 15. ob 7. uri 42 m. zv.

Prvi krajec 22. ob 4. uri 1 min. popoldne.

Ščep 30. ob 7. uri 41 min. zvečer.

Dan se skrči do 22. za 19 min. Zraste do konca meseca za 3 m.

Dan je dolg 8 ur 50 min. do 8 ur 34 min.

Narodna krstna imena.

Prosinec.

1. Čedomil, Živana.
2. Zlatan, Miljeva.
3. Anastazija, Bistra.
4. Dobromir, Bosiljka.
5. Berivoj, Grozdana.
6. Svetozar, Darinka.
7. Svetoslav, Vukmira.
8. Radoslav, Liljana.
9. Vladimir, Nikosava.
10. Dobroslav, Nevinka.
11. Zdravko, Kronoslava.
12. Blagoje, Blagojila.
13. Bogašin, Zorislava.
14. Trdoslav, Neda.
15. Radoslav, Vranika.
16. Strezivoj, Tomislava.
17. Radoslav, Deša.
18. Trpimir, Vera.
19. Hranimir, Beloslava.
20. Živojin, Tihoslava.
21. Večvit, Janja.
22. Sviloj, Dikosava.
23. Vratislav, Voljica.
24. Cijaslav, Milislava.
25. Radosin, Kosava.
26. Vsevlad, Dušana.
27. Selimir, Slavoja.
28. Dragomil, Draga.
29. Branimir, Gorislava.
30. Desislav, Gordijana.
31. Unislav, Divna.

Svečan.

1. Budimil, Kazimira.
2. Dobrošin, Ljubomira.
3. Daroslav, Vojsava.
4. Munislav, Bojana.
5. Vukmil, Jagoda.
6. Žudislav, Malina.
7. Žalimir, Drenka.
8. Zvezdodrag, Primisla.
9. Obrad, Blagoslava.
10. Vojmil, Krasa.
11. Dedoslav, Dobrana.
12. Zvonimir, Deda.
13. Vrativoj, Tratinčica.
14. Zdravko, Nevesin.
15. Vojadin, Ljuboslava.
16. Mildrag, Dobrana.
17. Strahomir, Vesela.
18. Bratomil, Dragoslava.
19. Osto, Malojka.
20. Dragovan, Stanislava.
21. Miroslav, Dabiživa.
22. Gojslav, Tomanija.
23. Čudomilj, Koviljka.
24. Pravoslav, Divka.
25. Vladoj, Nikna.
26. Inoslav, Ojdana.
27. Krešimir, Krsanka.
28. Kremen, Kremenica.

Sušec.

1. Belin, Gostimira.
2. Tešimir, Milena.
3. Mislav, Kruna.
4. Sladoje, Vukana.
5. Radomir, Danica.
6. Ninoslav, Zvezda.
7. Svetorad, Kosana.
8. Modin, Žegava.
9. Danimir, Bojka.
10. Dragoje, Stana.
11. Onimir, Radola.
12. Sodislav, Božana.
13. Svetovid, Roža.
14. Nevenko, Dušomila.
15. Velislav, Istana.
16. Žarilo, Ljubislava.
17. Budimir, Obrenija.
18. Slavoljub, Pava.
19. Molislav, Zlata.
20. Proslav, Vlada.
21. Branimir, Tuga.
22. Pačemil, Milojka.
23. Dražislav, Plana.
24. Jaroslav, Krasa.
25. Predrag, Vida.
26. Srčan, Zejna.
27. Stanimir, Srčna.
28. Prosegoj, Uma.
29. Pranivoj, Draža.
30. Pribislav, Radula.
31. Mojmir, Hotena.

Mali traven.

1. Mutimir, Vuga.
2. Gojmir, Miroslava.
3. Žarko, Istislava.
4. Selislav, Dušica.
5. Dabiživ, Hvalislava.
6. Neradim, Čudna.
7. Rađivoj, Stanislava.

8. Upravda, Viljenica.
9. Ljuban, Milija.
10. Krasoje, Srčanica.
11. Vitislav, Rada.
12. Ljubomir, Milutina.
13. Kajmir, Njegovica.
14. Godimir, Jelača.
15. Gostirad, Vica.
16. Tješivoj, Božislava.
17. Radojica, Gorinka.
18. Slaviša, Gradislava.
19. Tihorad, Kosenka.
20. Dragislav, Gospava.
21. Ljuboslav, Dragomira.
22. Ljutomir, Gruba.
23. Vojslav, Vladaja.
24. Jurislav, Rusa.
25. Tugomir, Kita.
26. Zdeslav, Sekana.
27. Jerin, Rudana.
28. Živoje, Slavica.
29. Siniša, Tankoslava.
30. Samorad, Večenega.

Veliki traven.

1. Ljutovid, Vojka.
2. Vlatovid, Živana.
3. Mladen, Senčanica.
4. Cvetoslav, Skorosava.
5. Desirad, Mezima.
6. Dragovit, Utvija.
7. Stanislav, Ognjana.
8. Budislav, Pribisava.
9. Skorovoj, Prvinica.
10. Negoslav, Dvorna.
11. Tehomil, Ljerka.
12. Stojmir, Uglješa.
13. Dragoslav, Jasna.
14. Svetolik, Srdana.
15. Berislav, Jaromira.
16. Vukovoj, Mladena.

17. Dušoje, Smiljana.
18. Medan, Mladica.
19. Predivoj, Vitoslava.
20. Milodar, Pauna.
21. Negomir, Jelina.
22. Obren, Boža.
23. Milorad, Budislava.
24. Daslav, Cveta.
25. Nosimir, Krasuljica.
26. Milivoj, Dragica.
27. Vukašin, Darosava.
28. Jaromir, Milica.
29. Krajsav, Pana.
30. Goluban, Tihomila.
31. Bojslav, Despina.

Rožnik.

1. Radovan, Deva.
2. Velimir, Ljuba.
3. Vrativoj, Radosava.
4. Milojko, Dika.
5. Hrvatini, Rudjina.
6. Milutin, Dobroslava.
7. Prieslav, Veselica.
8. Višeslav, Pukana.
9. Čedomil, Kalina.
10. Prelimir, Dostana.
11. Rusmir, Lušica.
12. Hrvoje, Draguška.
13. Žitomir, Zorica.
14. Radoslav, Zlatana.
15. Vidoslav, Rosanda.
16. Dragomir, Vladašlava.
17. Tratomir, Dragina.
18. Bodin, Urica.
19. Netko, Vukosava.
20. Maroje, Milava.
21. Vekoslav, Vera.
22. Miloš, Stanislava.
23. Gostimir, Dragija.
24. Janislav, Emila.
25. Momčilo, Grlica.
26. Markomir, Hrana.
27. Vladislav, Nehota.
28. Tolislav, Zorana.
29. Peroslav, Jerina.
30. Pavlimir, Gojslava.

Mali srpan.

1. Bogoslav, Gorka.
2. Vukmir, Dragomana.
3. Radmil, Nada.
4. Belizar, Levinka.
5. Leledrag, Marula.
6. Domogoj, Dobrija.
7. Vukašin, Negoda.
8. Dorislav, Milolika.
9. Hvalimir, Istojka.
10. Stojan, Ljubica.
11. Medo, Miloslava.
12. Jaroslav, Slaviša.
13. Dragan, Jekoslava.
14. Slobodin, Dragojila.
15. Radalj, Jasika.
16. Bogdan, Vratislav.
17. Držislav, Javra.
18. Miroslav, Lejja.
19. Radoš, Krajslava.
20. Večimir, Čika.
21. Vitemir, Zora.
22. Pribina, Dragota.
23. Godemir, Brana.
24. Ratemir, Preda.
25. Boljedrag, Ljepava.
26. Bratoslav, Jana.
27. Dušan, Gleda.
28. Svetomir, Dabra.
29. Klonimir, Dobrila.
30. Vitadrag, Marčula.
31. Boleslav, Jelenica.

Veliki srpan.

1. Dedomir, Veka.
2. Bojan, Leposava.
3. Stražimir, Mirača.
4. Hranko, Ljubačica.
5. Tisoslav, Dabrina.
6. Dobrobit, Vlastica.
7. Damir, Vidojka.
8. Godeslav, Veranica.
9. Našemir, Libišna.
10. Ozrin, Jurica.
11. Bolemir, Vojka.
12. Dobrogost, Tekana.
13. Tvrđko, Stamenka.
14. Jeroslav, Dobrina.
15. Dragomir, Miljana.
16. Branislav, Nemira.
17. Davarad, Majda.
18. Želimir, Branislava.
19. Ljudevit, Zlatica.
20. Krunoslav, Žarka.
21. Želidrag, Mirjana.
22. Ostrivoj, Moma.
23. Semivit, Milaša.
24. Borivoj, Zlatava.
25. Dragorad, Nika.
26. Zidimir, Perunika.
27. Ljubidrag, Rosava.
28. Milogaj, Stanava.
29. Želided, Pauša.
30. Ljubomir, Milka.
31. Mildrag, Novka.

Kimovec.

1. Hranislav, Rajka.
2. Tolimir, Nenada.
3. Tomidrag, Vujana.
4. Milovan, Lepa.
5. Nedamisl, Ružica.
6. Osvin, Nedeljka.
7. Radonica, Nišava.

8. Semidrag, Mrena.
9. Tetomil, Petkana.
10. Vsemir, Sina.
11. Nepostoj, Rakita.
12. Slavan, Nikolena.
13. Većedrag, Pola.
14. Zremil, Površena.
15. Znanoslav, Rajna.
16. Sodimir, Ljudmila.
17. Prvan, Miluka.
18. Vitodrag, Smiljka.
19. Radobul, Prija.
20. Blagoslov, Razim.
21. Celimir, Petka.
22. Jelašin, Slavna.
23. Sadiovoj, Struja.
24. Uroš, Taša.
25. Sterad, Sokolica.
26. Djubivoj, Stojzlava.
27. Vojdrag, Ravimira.
28. Častimir, Vidica.
29. Bogomir, Voja.
30. Stetrag, Jekica.

Vinotok.

1. Pribimir, Dragana.
2. Miran, Čudislava.
3. Vitomil, Petna.
4. Tegodrag, Stanislava.
5. Svinidrag, Dumnuka.
6. Bunoslav, Ljubna.
7. Hudislav, Dragonica.
8. Stojdrag, Dragosta.
9. Nadislav, Svetina.
10. Stremil, Odola.
11. Kupivoj, Negoslava.
12. Drugoslav, Priba.
13. Sebislav, Rosica.
14. Budvoj, Sestrena.
15. Radislav, Trnjina.
16. Drživoj, Velena.

17. Branko, Mira.
18. Grđimir, Travica.
19. Irislav, Spasenija.
20. Predislav, Raša.
21. Stojslav, Preja.
22. Zorislav, Stamena.
23. Duševlad, Živka.
24. Mališa, Blagota.
25. Raosav, Zlatija.
26. Nikodín, Vranica.
27. Lovorka, Srebra.
28. Bislav, Miła,
29. Gradimir, Vojsava.
30. Slavovit, Vladika.
31. Srečko, Stojsava,

Listopad.

1. Ljubomil, Cvenja.
2. Levin, Neša.
3. Rado, Bogomila.
4. Dragotin, Veruša.
5. Mirko, Savina.
6. Ratislav, Maja.
7. Stislav, Zdenka.
8. Kazimir, Živka.
9. Sebislav, Rusmir.
10. Večimir, Golobica.
11. Davorin, Višnjica.
12. Braslav, Zakovica.
13. Gorislav, Nevenka.
14. Smislan, Borislava.
15. Radislav, Vučica.
16. Večerin, Krunija.
17. Satovit, Ljubava.
18. Kazimir, Oliva.
19. Gradislav, Jelisava.
20. Vladiboj, Vidosava.
21. Grmislav, Pavija.
22. Jezdimir, Vujaka.
23. Draguš, Ravijojla.

24. Zoran, Jeca.
25. Kolomir, Ljubojla.
26. Leget, Radejka.
27. Goroslav, Vedrana.
28. Krajmir, Lelija.
29. Skoromir, Rastislava.
30. Hrabroslav, Mijana.

Gruden.

1. Mladin, Smina.
2. Tihomir, Vojna.
3. Drago, Raduka.
4. Mihovil, Velika.
5. Gromila, Stojana.
6. Slavič, Vladovita.
7. Veselin, Višesava.
8. Mojslav, Toda.
9. Slavislav, Savica.
10. Tatomir, Mira.
11. Vladimir, Živka.
12. Široslav, Uzdanica.
13. Dobro, Vitača.
14. Vojmir, Zorislava.
15. Vlastimir, Cvetana.
16. Smiljan, Bogoslava.
17. Strojslav, Simana.
18. Restoje, Kraja.
19. Uglješa, Vuksana.
20. Boživoj, Zrnka.
21. Tomislav, Modrica.
22. Prerad, Zvezdana.
23. Ozrislav, Kupina.
24. Stojadin, Dunja.
25. Božidar, Zornica.
26. Hreljo, Zlatka.
27. Pelislav, Dragana.
28. Vuk, Zenica.
29. Vratoje, Vrhoslava.
30. Branimir, Soka.
31. Blažena.

Rodopis vladajoče hiše avstrijske.

FRANC JOŽEF I., cesar avstrijski, kralj ogrski, češki itd., rojen v Schönbrunu dne 18. vel. srpana 1830. l., je nastopil vladu po odpovedi strica cesarja Ferdinanda I. in po odstopu svojega očeta nadvojvode Franca Karola, dne 2. grudna 1848. l., ter bil 8. rožnika 1867. l. v Budi slovesno kronan kraljem ogrskim. Poročil se je dne 24. malega travna 1854. l. s kraljičino ELIZABETO (Amalijo Evgenijo), hčerjo kraljeve Visokosti vojvode Maksa Bavarskega, rojeno v Posenhofnu dne 24. grudna 1837. l.; umrla dne 10. kimovca 1898. l.

Otroci:

GIZELA (Lujiza Marija), cesaričina in nadvojvodinja avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., rojena v Laksenburgu dne 12. malega srpana 1856. l.; poročena dne 20. malega travna 1873. l. z Leopoldom, kraljičem bavarskim, rojenim 9. svečana 1846. l.

RUDOLF (Franc Karol Jožef), naslednik, rojen v Laksenburgu dne 21. velikega srpana 1858. l.; umrl v Mayerlingu pri Dunaju, dne 30. prosinca 1889. l.

MARIJA VALERIJA (Matilda Amalija), cesaričina in nadvojvodica avstrijska, kraljičina ogrska, češka itd., rojena v Budi 22. malega travna, 1868. l., poročena dne 31. malega srpana 1890. l. z nadvojvodo FRANCEM SALVATORJEM.

Bratje našega cesarja in kralja.

1. Nadvojvoda MAKSIMILIJAN I. (Ferdinand Jožef), cesar Mehikanski, rojen dne 6. malega srpana 1832. l.; poročen dne 27. malega srpana 1857. l. z nadvojvodico MARIJO CHARLOTO, hčerjo Leopolda I., kralja belgijskega, roj. dne 7. rožnika 1840. l.; umrl dne 19. rožnika 1867. l.

2. Nadvojvoda KAROL LUDOVİK, c. in kr. gen. konjice, rojen v Schönbrunu dne 30. malega srpana 1833. l.; tretjič poročen dne

23. malega srpana 1873. l. z MARIJO TEREZIJU, hčerjo kraljeve Visokosti Don Miguela, infanta portugalskega, rojeno dne 24. velikega srpana 1855. l.; umrl 19. velikega travna 1896. l.

Otroci drugega zakona.

FRANC FFRDINAND, nadvojvoda avstrijski d' Este, c. in kr. gen. konjice in admiral, lastnik pešpolka št. 19, ulanskega polka št. 7 in topničarskega polka št. 6, c. ruski gen. konjice in načelnik c. ruskega bugškega drag. polka št. 26, načelnik kralj. pruskega ul. polka št. 10, à la suite kralj. pruskega gard. gren. polka cesar Franc in nemške mornarice, vrh. lastnik kralj. bavarskega 2. težk. jezd. polka; rojen dne 18. grudna 1863, morg. poročen dne 1. mal. srpana 1900 z Zofijo, roj. grofico Chotek.

OTON FRANC JOŽEF, c. in kr. fml., gen.-inšpekt. kavalarije, lastnik ul. polka št. 1. Šef ruskega kr. Lubenskega dragonskega polka št. 24; šef kr. pruskega huz. polka št. 11; à la suite saških gardnih jezdecev; rojen dne 21. aprila 1865, poročen 2. vinotoka 1886 z MARIJO JOŽEFO, hčerjo nj. veličanstva kralja Jurija saškega, roj. 31. velikega travna 1867.

Otroci: 1. KAROL FRANC JOŽEF, poročnik, rojen 17. velikega srpana 1887. 2. MAKSIMILIJAN, roj. 13. mal. travna 1895.

FERDINAND KAROL LUDOVIK, gen.-m., lastnik pešpolka št. 48, šef kralj. pruskega lovskega bataljona št. 5; rojen 27. grudna 1868.

Otroci tretjega zakona.

MARIJA ANUNCIJATA, rojena dne 31. malega srpana 1876. l.

ELIZABETA, rojena 7. mal. srpana 1878; poročena 20. malega travna 1903 z Alojzijem princem Lichtensteinom.

3. Nadvoj. LUDOVIK VIKTOR, fcm., lastnik pešpolka št. 65, šef c. ruskega pešpolka «Tomsk» št. 39; roj. 15. maja 1842.

Roditelji Njega Veličanstva cesarja in kralja.

FRANC KAROL (Jožef), cesarjevič in nadvojvoda avstrijski, kraljevič ogrski, češki itd., rojen dne 7. grudna 1805. l., sin cesarja Franca I. in druge mu soproge Marije Terezije, se odpove prestolu po odpovedi njegovega brata veličanstva cesarja Ferdinanda I. v prid svojega prvorojenega sina, njega veličanstva, cesarja Franca Jožefa I., 2. grudna 1848; umrl na Dunaju 8. sušca 1878, poročen z nadvojvodinjo ZOFIJO (Frideriko Dorotejo), hčerjo kraljevega Veličanstva Maksimilijana I., kralja bavarskega, rojeno dne 27. prosinca 1805. l., umršo na Dunaju dne 28. velikega travna 1872. l.

Bratje in sestre starega očeta in njihovi potomci.

Cesariči in cesaričinje, nadvojvode in nadvojvodice avstrijske, kraljiči in kraljičine ogrske in češke.

Sinovi cesarja Leopolda II. (rojen 5. vel. travna 1747, umrl sušca 1792) in cesarice Marije Ludovike (rojene 24. listopada 1745, † 15. vel. travna 1792) hčere umrlega španskega kralja Karola III.

A) † nadvojvoda FERDINAND (Jos. Jan. Bapt.) veliki vojvoda toskanski, roj. 6. vel. travna 1769, umrl 18. mal. srpana 1824; poročen z Ludoviko, princezinjo sicilsko, umrla 19. kimovca 1802; v drugič poročen z Marijo Ano, princezinjo saško, umrla 3. prosinca 1865.

Sin prvega zakona:

† nadvojvoda LEOPOLD II., veliki vojvoda toskanski, roj. 3. vinotoka 1797, umrl 29. prosinca 1870, poročen 7. rožnika 1833 z MARIJO ANTONIJO, kr. princezinjo sicilsko, rojeno 19. grudna 1814; vdova od 29. prosinca 1870, umrla 7. listopada 1898;

njegovi sinovi:

1. FERDINAND IV. (Salvator),

veliki vojvoda toskanski, rojen 10. rožnika 1835; v drugič poročen 11. prosinca 1868, z ALICO, princezinjo parmsko, roj. 27. grudna 1849.

Otroci drugega zakona:

- a) JOŽEF FERDINAND SALVATOR, nadpolkovnik, rojen 24. vel. travna 1872.
- b) PETER FERDINAND SALVATOR, major, rojen 12. vel. travna 1874, poročen 8. listopada 1900 z Marijo Kristino, hčerjo grofa Caserta, 10. mal. travna 1877;
otroci: 1. GOTFRIED, roj. 14. sušca 1902;
2. HELENA, roj. 30. vinotoka 1903;
- c) HENRIK FERD. SALVATOR, ritm., roj. 13. svečana 1878.
- d) ANA MARIJA TEREZIJA, roj. 17. vinotoka 1879, poročena 12. svečana 1901 s knezom Janezom Hohenlohe-Bartenstein.
- e) MARGARETA MARIJA, roj. 13. vinotoka 1881.
- f) GERMANA MARIJA TEREZIJA, roj. 11. kimovca 1884.
- g) NEŽA MARIJA TEREZIJA, roj. 26. sušca 1891.

2. † KAROL SALVATOR, fml.

roj. 30. mal. travna 1839, umrl 18. prosinca 1892, poročen 19. kimovca 1861, z Marijo Imakulato Klementino, princezinjo sicilsko, roj. 14. mal. travna 1844, umrla 18. svečana 1899.

Otroci:

- a) MARIJA TEREZIJA, rojena 18. kim. 1862, poročena 28. sveč. z nadvojvodo Karol Štefanom.
b) LEOPOLD SALVATOR, fml. in poveljnik 25. peh. divizije, lastnik peš. polka št. 18, roj. 15. vinotoka 1863, poročen 24. vinotoka 1889 z BLANCO, princezinjo Bourbonosko, roj. 7. kimovca 1868;

otroci:

1. MARIJA DOLORES, roj. 5. mal. travna 1891,
  2. MARIJA IMAKULATA, roj. 9. kimovca 1892.
  3. MARGARETA, roj. 8. vel. travna 1894.
  4. RAJNER, roj. 21. listopada 1895.
  5. LEOPOLD, roj. 30. prosinca 1897.
  6. MARIJA ANTONIJA, roj. 13. mal. srpana 1899.
  7. ANTON, roj. 20. sušca 1901.
  8. ASSUNTA, roj. 10. vel. srpana 1902.
  9. FRANC JOŽEF, roj. 4. svečana 1905.
- c) FRANC SALVATOR, gen.-m., poveljnik 10. konj. brigade, lastnik huzar. polka št. 15, à la suite kr. pruskega huzar. polka št. 16, roj. 21. vel. srpana 1866, poročen 31. mal. srpana 1890 z MARIJO, VALERIJO, hčerjo nj. c. in kr. apostol. velič., roj. 22. mal. travna 1863;

otroci:

1. ELIZABETA FRANČIŠKA, roj. 27. prosinca 1892.
  2. FRANC KAROL SALVATOR, roj. 17. svečana 1893.
  3. HUBERT SALVATOR, roj. 30. mal. travna 1894.
  4. HEDVIK, roj. 24. kimovca 1896.
  5. TEODOR SALVATOR, roj. 9. vinotoka 1899.
  6. GERTRUD, roj. 19. listopada 1900.
  7. MARIJA, roj. 19. listopada 1901.
  8. KLEMENS SALVATOR, roj. 6. vinotoka 1904.
- d) KAROLINA MARIJA IMAKULATA, roj. 5. kimovca 1869, poročena 30. vel. travna 1894 s princem August Leopold saško-koburškim.
e) MARIJA IMAKULATA RAJNERIA, roj. 3. listopada 1878, poročena 29. vinotoka 1900 z vojvodo Robert pl. Würtemberškim.

3. MARIJA LUJIZA ANUNCIJATA

roj. 31. vinotoka 1845, poročena 31. vel. travna 1865 s knezom Karol pl. Ysenburg-Birstein.

4. LUDOVIK SALVATOR,

polkovnik, lastnik peš-polka št. 58, roj. 4. vel. srpana 1847.

- B) † KAROL LUDOVIK, Jan. Jož. Lovrenc (roj. 5. kimovca 1771, umrl 30. mal. travna 1847) g. fml., poročen 17. kimovca 1815 s Henrieto, princezinjo Nasavsko (roj. 30. vinotoka 1797, umrla 29. grudna 1829).

Otroci:

1. † ALBREHT (Frid. Rudolf)

vojvoda Tešinski fml., roj. 3. vel. srpana 1817, umrl 18. sušca 1895, poročen z Hildegardo kr. princezinjo bavarsko roj. 10. rožnika 1825, umrla 2. mal. travna 1864;

njegova hči:

Marija Terezija, roj. 15. mal. srpana 1845, poročena 18. prosinca 1865 s Filipom, vojvodom Virtemberškim.

2. † KAROL FERDINAND,

general konjice, roj. 29. mal. srpana 1818, umrl 20. listopada 1874, poročen 18. mal. travna 1854 z Elizabeto (Frančiška-Marija), roj. 17. prosinca 1831, vdova od 15. grudna 1849 nadvojvode Ferdinanda Karola Viktor pl. Este, zopet vdova od 20. listop. 1874, † 14. sveč. 1903.

Otroci:

- a) FRIDERIK (Marija Albreht Viljem Karol) vojvoda Tešinski, fzm., poveljnik 5 kora, lastnik peš-polka št. 52, šef kr. pruskega peš-polka št. 48, rojen 4. rožnika 1856, poročen 8. vinotoka 1878 z IZABELO, princezinjo Croy-Dülmen, roj. 27. svečana 1886.

Otroci: 1. MARIJA KRISTINA, rojena 17. listopada 1879. poročena 10. vel. travna 1902 z Emanuelom princem Salm-Salm.

2. MARIJA ANA, roj. 6. prosinca 1882, poročena 25. vel. travna 1903 z Elijo-Bourbonskim, princem parmskim.

3. HENRIETA, roj. 10. prosinca 1883.

4. GABRIELA, roj. 14. kimovca 1887.

5. IZABELA, roj. 17. listopada 1888.

6. MARIJA ALICA, roj. 15. prosinca 1893.

7. ALBREHT, roj. 24. mal. srpana 1897.

- b) MARIJA KRISTINA, kraljica-vladarica španska, rojena 31. malega srpana 1858, poročena 29. listop. 1879 z veličanstvom Alfonzom XII. kraljem španskim, umrl 25. listopada 1885.

- c) KAROL ŠTEFAN (Viktor Feliks Marija) vice-admiral, lastnik peš-polka št. 8., á la suite nemške vojne mornarice, roj. 5. kim. 1860, poročen 28. sveč. 1886, z MARIJO TEREZIJO, hčerko nadvojvode Karola Salvatorja, roj. 18. kimovca 1862.

Otroci: 1. ELEONORA MARIJA IMAKULATA, roj. 28. listop. 1886.

2. RENATA MARIJA, roj. 2. prosinca 1888.

3. KAROL ALBREHT, roj. 18. grudna 1888.

4. MATILDA MARIJA KRISTINA, roj. 11. vinotoka 1891.

5. LEO KAROL, roj. 5. mal. srpana 1893.

6. VILJEM, roj. 10. svečana 1895.

- d) EVGEN (Ferdinand Pij Feliks Marija) n. vit., gen. konjice, poveljnik 14. voja. Lastnik peš-polka št. 4 in 41, šef kr. pruskega kirazirskega polka št. 3, roj. 31. vel. travna 1863.

3. MARIJA KAROLINA

roj. 10. kimovca 1825, poročena 21. svečana 1852 z nadvojvodo Rajnerjem.

Sedanji vladarji evropski.

Sveti oče. Pij X., rojen dne 2. rožnika 1835. l., za papeža izvoljen dne 4. vel. srpana 1903.

Andora. Republika z generalnim svetovalstvom 24 članov.

Anglija. Kralj Edvard VII., cesar indijski, rojen 9. listopada 1841., vlada z dne 22. prosinca 1901., poročen z Aleksandro, princezinjo dansko.

Bavarsko. Kralj Oton I., rojen dne 27. malega travna 1848. l. deželni upravitelj z dne 10. rožnika 1886. l. Kraljič Luitpold, rojen dne 12. sušca 1821. l.

Belgija. Kralj Leopold II., rojen dne 9. malega travna 1835. l., vlada z dne 10. grudna 1865. l., vdovec po Mariji Henriki, nadvojvodici avstrijski, umrli 19. kimovca 1902.

Bolgarija. Knez Ferdinand I. (kraljič koburžanski), rojen dne 26. svečana 1861. l., voljen dne 17. velikega srpana 1887. l., vdovec po Mariji Lujizi parmski, umrli 31. prosinca 1899.

Črna gora. Knez Nikolaj I., rojen dne 7. vinotoka 1841. l. vlada z dne 14. velikega srpana 1860. l., poročen z Mileno Petrovno Vukotičevo.

Dansko. Kralj Kristijan XI., rojen dne 8. malega travna 1818. l., vlada z dne 15. listopada 1863. l., vdovec po Lujizi, deželni grofici hesen-kazelski, umrli 29. kimovca 1898.

Francija. Predsednik Emil Loubet, izvoljen dne 18. svečana 1899. l., rojen 31. grudna 1838. l.

Grško. Kralj Jurij I., rojen dne 24. grudna 1845. l., vlada z dne 31. vinotoka 1863., poročen z Olgo Konstantinovno, princezinjo rusko.

Italija. Kralj Viktor Emanuel III., rojen 11. listopada 1869. l., vlada z dne 29. malega srpana 1900. l., poročen z Jeleno, princezinjo črnogorsko.

Monako. Knez Albert Honorus Karol, rojen dne 13. listopada 1848. leta, vlada z dne 10. kimovca 1889. l., poročen z Alico, vdovo po knezu Richelieu.

Nizozemsko. Kraljica Viljemina, rojena dne 31. vel. srpana 1880. leta, vlada z dne 23. listopada 1898. l., poročena s Henrikom, princem meklenburg-šverinskim.

Portugalsko. Kralj Karol I., rojen dne 28. kimovca 1863. l., vlada z dne 19. vinotoka 1889. l., poročen dne 22. velikega travna 1886. l. z Marijo Amalijo, hčerjo grofa pariškega.

Prusija. Viljem II., nemški cesar in pruski kralj, rojen dne 27. prosinca 1859. l., vlada z dne 15. rožnika 1888. l., poročen z Avgusto Viktorijo, vojvodico šlesvik-holštanjsko.

Rumunija. Kralj Karol I., rojen 20. mal. travna 1839. l., vlada po izvolitvi kakor knez z dne 20. mal. travna 1866. l., proglašen kraljem dne 26. sušca 1881. l., poročen z Elizabeto, knjeginjo wiedsko.

Rusija. Car Nikolaj II., rojen dne 18. vel. travna 1868. l., vlada od listopada 1894. l., poročen z Aleksandro Feodorovno, princezinjo hesensko.

Saksonsko. Friderik August, rojen 25. vel. travna 1865. l., vlada z dne 15. vinotoka 1904. l., poročen z Marijo Ano, infantinjo portugalsko.

San Marino. Republika z dvema predsednikoma, voljenima na 6 mesecev.

Srbija. Kralj Peter I. Karadjordjevič, rojen l. 1846., proglašen dne 15. rožnika 1903.

Španija. Kralj Alfonz XIII., rojen dne 17. vel. travna 1886. l.

Švedija in Norvegija. Kralj Oskar, rojen dne 21. prosinca 1829. l., vlada z dne 18. kimovca 1872. l., poročen z Zofijo, vojvodico nasavsko.

Švica. Zvezna republika s predsednikom Marc Ruchet, vsako leto na novo voljenim.

Turčija. Veliki sultan Abdul Hamid II., rojen dne 22. kimovca 1842. l., vlada z dne 1. kimovca 1876. l.

Virtemberško. Kralj Viljem II., rojen 25. svečana 1848. l., vlada z dne 6. vinotoka 1891. l., v drugič poročen s Charloto, princezinjo šavmburg-lipsko.

Mere in uteži.

Nov zistem mere in uteži je decimalen, t. j. deli se s številom deset, kar jako olajšuje računanje.

Osnovne ednote novi meri in novim utežom so: 1. meter, 2. liter, 3. gram, 4. ar.

Mnogokratniki teh osnovnih ednot se izražajo s tem, da se spredaj postavijo števniki: deka pomeni 10krat, hekto 100krat, kilo 1000krat, myria 10000krat.

Za podrazdelitev se rabijo števniki: deci za desetino, centi za stotino, mili za tisočino.

1 kilogram (*kg*) = 100 dekagramov (*dkg*) = 1000 gramov (*g*).
1 dekagram = 10 gramov.

1 hektoliter (*hl*) = 100 litrov, 1 liter (*l*) = 10 decilitrov (*dl*) = 10 centilitrov (*cl*), 1 deciliter = 10 centilitrov.

1 meter (*m*) = 10 decimetrov (*dm*) = 100 centimetrov (*cm*) = 1000 milimetrov (*mm*). 1 decimeter = 10 centimetrov = 100 milimetrov. 1 centimeter = 10 milimetrov.

Žrebanje

vseh v Avstro-Ogrski in v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk v letu 1906.

Žrebanje	Vrsta srečk	Najvišji dobitek	Najmanjši dobitek	Veljava	Zadnje žrebanje v letu
	Prosinec.				
2.	Kreditne 100 gl. srečke	300.000	400.—	kron	1924
2.	5 ⁰ / ₁₀ srečke za reguliranje Dunave	140.000	200.—	»	1920
2.	Avstrijske srečke rudečega križa	60.000	30.—	»	1933
2.	Krakovske srečke	50.000	60.—	»	1912
2.	Ljubljanske srečke	40.000	60.—	»	1929
2.	Saško-Meininške srečke (žrebanje serij)				1927
2.	3 ⁰ / ₁₀ hamburške srečke iz leta 1866				1926
2.	3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀ Lübeške državne srečke	10.000	58.—	tolarjev	1912
3.	Inomoške srečke	30.000	60.—	kron	1911
5.	3 ⁰ / ₁₀ zemljiško-kreditne srečke iz l. 1889	100.000	200.—	»	1953
5.	Solnograške srečke	40.000	60.—	»	1911
14.	5 ⁰ / ₁₀ ruske srečke iz leta 1864	200.000	135.—	rublov	1925
14.	2 ⁰ / ₁₀ srbske srečke iz leta 1881	80.000	100.—	frankov	1931
14.	Srbske državne srečke iz leta 1888	100.000	13.—	»	1953
15.	Kneza Salma srečke	84.000	136.50	kron	1912
	Svečan.				
1.	5 ⁰ / ₁₀ državne srečke 1860 (žrebanje serij)				1917
1.	Brunšv. srečke iz leta 1868 (žrebanje serij)				1924

1.	Italijanske srečke rudečega križa	20.000	33—	lir	1937
1.	Saško-Meininške srečke (žrebanje premij)	5.000	9—	gld.	1927
1.	3 ⁰ / ₀ turške srečke iz leta 1870	300.000	240—	frankov	1974
1.	3 ⁰ / ₀ hamburške srečke iz leta 1866	135.000	58—	tolarjev	1926
15.	3 ⁰ / ₀ zemljiško-kreditne srečke iz leta 1880	90.000	200—	kron	1930

Sušec.

1.	Dunajske komunalne srečke	300.000	320—	kron	1921
1.	Ogrske srečke rudečega križa	30.000	15—	»	1933
1.	Bazilika (zidanje stolne cerkve) srečke	30.000	13—	»	1936
1.	4 ⁰ / ₀ bavarske srečke iz leta 1866	Žrebanje premij 1. velikega travna			1906
13.	5 ⁰ / ₀ ruske srečke iz leta 1866	200.000	135—	rubljev	1926
31.	Brunšv. srečke iz leta 1868 (žrebanje premij)	60.000	26—	tolarjev	1924

Mali traven.

1.	4 ⁰ / ₀ 100 gl. srečke o reguliranju Tise	180.000	40—	kron	1930
1.	Rudolfove srečke	30.000	24—	»	1914
1.	4 ⁰ / ₀ badenske srečke iz leta 1867	Žrebanje premij 1. rožnika			1917
1.	3 ⁰ / ₀ turške srečke iz leta 1870	600.000	240—	frankov	1974

Veliki traven.

1.	5 ⁰ / ₀ državne srečke leta 1860	600.000	1200—	kron	1917
1.	4 ⁰ / ₀ bavarske srečke iz leta 1866	100.000	100—	tolarjev	1906
1.	Brunšv. srečke iz leta 1868	Žrebanje premij 30. rožnika			1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	35.000	33—	lir	1937
5.	3 ⁰ / ₀ zemljiško-kreditne srečke iz leta 1889	100.000	200—	kron	1953
14.	Srbske državne srečke iz leta 1888	25.000	13—	frankov	1953
14.	2 ⁰ / ₀ srbske srečke iz leta 1881	80.000	100—	»	1931
15.	3 ⁰ / ₀ zemljiško-kreditne srečke iz leta 1880	90.000	200—	kron	1930
15.	4 ⁰ / ₀ ogrske hipotečne srečke	70.000	200—	»	1934
15.	Ogrsko premijske srečke	200.000	344—	»	1920
15.	Jó-szív-srečke	60.000	4—	»	1948

Žrebanje

vseh v Avstro-Ogrski in v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk v letu 1906.

Žrebanje	Vrsta srečk	Najvišji dobitek	Najmanjši dobitek	Veljava	Zadnje žrebanje v letu
	Rožnik.				
1.	Državne srečke leta 1864	300.000	400.—	kron	1918
1.	4 ⁰ / ₁₀₀ badenske srečke iz leta 1867 (žrebanje premij)	40.000	100.—	tolarjev	1917
1.	3 ⁰ / ₁₀₀ turške srečke iz leta 1870	300.000	240.—	frankov	1974
15.	Srečke mesta Ofen	40.000	130.—	kron	1909
30.	Brunšv. srečke iz leta 1868 (žrebanje premij)	15.000	26.—	tolarjev	1924
	Mali srpan.				
1.	100 gl. kreditne srečke	300.000	400.—	kron	1924
1.	Dunajske komunalne srečke	400.000	320.—	»	1924
1.	Avstrijske srečke rudečega križa	30.000	30.—	»	1933
1.	Saško-Meininške srečke iz leta 1870	Žrebanje premij 1. velikega srpana			1927
13.	5 ⁰ / ₁₀₀ ruske srečke iz leta 1864	—	135.—	rubljev	1925
15.	Kneza Salma srečke	63.000	136.50	kron	1912
30.	Kneza Claryja srečke	52.500	126.—	»	1913
	Veliki srpan.				
1.	5 ⁰ / ₁₀₀ državne srečke leta 1860	Žrebanje dobitkov 2. listopada			1917
1.	Brunšv. srečke leta 1868	Žrebanje premij 30. kimovca			1924
1.	Italijanske srečke rudečega križa	20.000	33.—	lir	1937
1.	Saško-Meininške srečke iz leta 1870 (žrebanje premij)	10.000	9.—	gld.	1927

1.	3 ^o / _o turške srečke iz leta 1870	600.000	240—	frankov	1974
16.	3 ^o / _o zemljiško-kreditne srečke 1880	90.000	200—	kron	1930

Kimovec.

1.	Ogrske srečke rudečega križa	20.000	15—	kron	1933
1.	Bazilika (zidanje stolne cerkve) srečke	20.000	13—	»	1936
5.	3 ^o / _o zemljiško-kreditne srečke 1889	100.000	200—	»	1953
13.	5 ^o / _o ruske srečke iz leta 1866	—	135—	rubljev	1926
13.	Srbske državne srečke 1888	75.000	13—	frankov	1953
14.	2 ^o / _o srbske srečke iz leta 1881	80.000	100—	»	1931
15.	Kneza Pálffyja srečke	84.000	147—	kron	1911
30.	Brunšv. srečke iz leta 1868	30.000	26—	tolarjev	1924

Vinotok.

1.	4 ^o / _o 100 gl. srečke v svrhu reguliranja Tise	180.000	240—	kron	1930
1.	3 ¹ / ₂ ^o / _o lübeške srečke iz leta 1863 (žrebanje serij)	Vsaka srečka po 59	tolarjev		1912
1.	3 ^o / _o turške srečke iz leta 1870	300.000	240—	frankov	1974

Listopad.

2.	5 ^o / _o državne srečke leta 1860	600.000	1200—	kron	1917
2.	Dunajske komunalne srečke	400.000	320—	»	1924
2.	Italijanske srečke rudečega križa	30.000	35—	lir	1937
2.	Brunšv. srečke 1868 (žrebanje serij)	Žrebanje premij 31.	grudna		1924
15.	3 ^o / _o oldenburške srečke iz leta 1871	10.000	40—	tolarjev	1930
15.	Ogrsko premijske srečke	300.000	344—	kron	1920
15.	4 ^o / _o ogrske hipotečne srečke	70.000	200—	»	1934
15.	Jó-szív-srečke	30.000	4—	»	1848
15.	3 ^o / _o zemljiško-kreditne srečke leta 1880	90.000	200—	»	1930

Gruden.

1.	Državne srečke leta 1864	300.000	400—	kron	1918
1.	3 ^o / _o turške srečke iz leta 1870	600.000	240—	frankov	1974
31.	Brunšv. srečke leta 1868 (žrebanje premij)	15.000	26—	tolarjev	1924

Mere in uteži onih dežel, ki dosedaj še niso vpeljale metrični zistem.

Dežele	Dolgotne mere				Jednota utež		Mere za tekočine	
	obratna mera		potna mera		označba	gramov	označba	litrov
	označba	milim.	označba	metrov				
Anglija	1 jard = 3 črevlji, črevelj po 12 palcev	914-40	mile = 1760 jard	1609-33	pound*)	453-59	imp.gallon à 4 kvarte à 2 pinta à 4 gille	4-543
Dansko	1 vatel = 2 črevlja črevelj po 12 palcev	627-71	milja	7532-48	1 stot = 100 funt, funt = kvint po 10 ort	500	1 majolika = 2 potter potta po 4 pegelne	7-7289
Grško	piki (vateč) = 8 rupias	1000-00	stadion = 1000 piki	1000-00	mina po 1500 drahem	1500	barela	48 do 52 l.
Rusija	1 aršin à 16 veršokov = 1 sašenj à 7 črevljev à 12 palcev =	711-20 2133-69	vrsta po 3500 črevlj.	1066-79	1 pud = à 40 funtov à 96 solotnij	16380 409-5 4-265	1 bočka à 40 vedrov à 10 krušk	491-95
Srbija	aršinj (pik hal.)	685-80	agač (farsg)	5001-00	okà = à 4 litre	1260	liter	liter
Kitajsko (uradno)	či ali kovid à 10 tsun	358-10	si à 1800 čijev	442-00	kaeti = 1 1/2 funt	604-79	kaeš	4-545
Japonsko	kane-šaku à 10 sungov à 10 bu. à 10 rin	303-64	ri à 36 ču-ov	3985-17	monneh desetina lianga	3-78	1 koku po 10 tomasu po 10 šoo po 10 goo à 10 šaku à 10 sai-ov	1-738
Vzhodna Indija (angl.)	haht (kovid) = pol. jard.	457-19	koss = 2000 jard	1828-78	bazar mound à 40 sihrs	37324-20	vinski gallon	3-785
Perzija	ar-šin-šahi à 16 vozlov à 2 gube = 1040 zer (goess) šahi	1040	faersaeng = 6000 zer	5065-00	man à 640 miskal	2937-60	tekočine se prodajajo po teži	
Egipt	drâa, pik 500 do	767-00	malačkah = 1 ura	—	oka = 400 drahem 1 kantar à 400 rotali à 12 ukij à 12 drahem	1230 44493		
Maroko	đhrâa à 8 tomin	571-00	—	—	artal (rottel)	508		
Združene države	1 jard à 3 črevlje à 12 palcev	914-40	mile à 8 furlongov	1609-33	1 tona = 2000 funt. 1 hundredweight à 100 funtov pound	453-59	gallon po 4 kvarte po 2 pinta po 4 gille gallon za pivo	3-785 4-6
Argentinska ljudovl.	črevelj = tretjina vara	288-90	legua à 40 kuadras	5196-00	libra	459-36	barel	76-—

*) Pri angleški uteži veljajo še nastopne številke: 1 tona = 20 centweight à 4 kvarte, 1 kvarter = 28 angleških funtov — 1 troyfund = 373 gramov. (1 troyfund = 12 unc, 1 unca = 20 pennyweight (dw.).

Lestvica za pristojbine kolekov.

Lestvica I.

Za menice in trgovske denarne nakaznice.

Za znesek do	150 K	K	—10	čez	2700 do	3000 K	K	2—
čez	150 »	300 »	» —20	»	3000 »	6000 »	» »	4—
»	300 »	600 »	» —40	»	6000 »	9000 »	» »	6—
»	600 »	900 »	» —60	»	9000 »	12000 »	» »	8—
»	900 »	1200 »	» —80	»	12000 »	15000 »	» »	10—
»	1200 »	1500 »	» 1—	»	15000 »	18000 »	» »	12—
»	1500 »	1800 »	» 1'20	»	18000 »	21000 »	» »	14—
»	1800 »	2100 »	» 1'40	»	21000 »	24000 »	» »	16—
»	2100 »	2400 »	» 1'60	»	24000 »	27000 »	» »	18—
»	2400 »	2700 »	» 1'80					

in tako dalje za vsakih 3000 K 2 K več, pri čemer se ostanek manj nego 3000 K smatra za celih 3000 K.

V domačih deželah izdane menice, ako se kolekujejo po tej lestvici, ne smejo imeti daljšega plačilnega roka nego šest mesecev, v inozemstvu izdane pa ne daljšega nego 12 mesecev, sicer pa se morajo kolekovati po lestvici II.

Pod izrazom «domače dežele» se razumejo dežele, zaštopane v avstrijskem državnem zboru, menice, ki niso izdane v okrožju teh dežel, veljajo za inozemske.

Za menice, izdane v deželah ogrske krone, ostanejo še nadalje v veljavi določbe z dne 2. vinotoka 1868 l. in se mora pri teh menicah odračunati pri določevanju, koliko je od njih po sedanjem zakonu plačati pristojbine. znesek, ki se je pri izdaji menice plačal kral. ogrskim financam s kolekovimi znamkami ali pa neposredno po propisih.

Ako se kaka menica izda v več izvodih (sekunda, tertia itd.), se mora plačati od vsakega ista pristojbina, kakor od prvega.

Od menic, izdanih v inozemstvu in glasečih se na inozemstvo, je plačati 4 v pristojbine za vsakih 200 K, ako kroži v naši državi. Ostanek, manjši nego 200 K, se smatra za celih 200 K.

Pristojbine za menice, ki se izdajo v domačih deželah, plačati je poprej nego so se na papir, ki je namenjen za menico, podpisale stranke — za menice, ki so se izdale v inozemstvu, pa preden začne krožiti po naši državi, in če menica ni plačljiva, le v inozemstvu, pa vsekakor tekom 14 dni, ko je prišla v domače dežele.

Dolžnosti kolekovanja menic more se tako-le zaostiti.

- a) ako se rabijo kolekovane uradne golice;
- b) ako se rabijo uradne golice, ki pa niso zadosti kolekovane ali pa tudi druge golice, ali pa se golice niti ne rabijo, pa s tem, da se za toliko, kolikor je pristojbine, oziroma popolnilne pristojbine plačati, prilepi kolekov na zadnji strani papirja, na kateri se piše menica, predno se je menica napravila. Koleki se morajo pri zato pooblaščenem uradu z uradnim pečatom prekolekovati.

Dan in mesec prekolekovanja, ako se že ne razvidi iz odtiska, mora dotični urad vpisati v vsako znamko.

Uradno prekolekovanje se ne sme več izvršiti, ako ima papir že kak dopis izdajnika, prejemnika ali žiranta, ali sploh kak dopis stranke; vsako drugačno plačevanje s koleki, kakor prekolekovanje kolekov s privatnim pečatom kakega urada, ki za to ni upravičen, je neveljavno;

- c) ako pa gre za plačilo pristojbine od menice, in sicer, ako je ta stran še ne popisana ob zgornjem robu; drugače pa po poslednjem inozemskem zapisku tako, da nad koleki ni nobenega prostora več za žirovanje ali kak drug zapis, in se ima preskrbeti, da se po točki b) tega paragrafa pravočasno uradno prekolekuje. Pisati čez koleke, kakor je bila dosedaj navada, ni več dovoljeno.

Ako se kolekovina ni plačala ali pa vsaj v zakonitem znesku ne, ali pa ne pravočasno, ali pa ne na predpisan način, določa nov zakon globo, ki je petdesetkrat tolika, kolikršna je pristojbina po lestvici.

Trgovskim nakaznicam že prej dovoljena ugodščina, da je od njih plačati le po 10 v, ako je njihov obrok k večjemu osem dni, velja še vedno.

Za trgovske račune (note, konti, izkaze) se je odredilo, da so računi do 20 K kolekovine prosti, — čez 20 K do 100 K se plača 2 v, — čez 100 K pa 10 v pristojbine.

Kolekovina se pa mora tudi plačati, ako se taki računi vpleto v tekst kakega trgovskega pisma. Globa kakor pri menicah.

Lestvica II.

Za pravna pisma.

	Do	40 K	K —'14	čez	3200 do	4000 K	K 12'50
čez	40	» 80	» —'26	»	4000	» 4800	» 15'—
»	80	» 120	» —'38	»	4800	» 6400	» 20'—
»	120	» 200	» —'64	»	6400	» 8000	» 25'—
»	200	» 400	» 1'26	»	8000	» 9600	» 30'—
»	400	» 600	» 1'88	»	9600	» 11200	» 35'—
»	600	» 800	» 2'50	»	11200	» 12800	» 40'—
»	800	» 1600	» 5'—	»	12800	» 14400	» 45'—
»	1600	» 2400	» 7'50	»	14400	» 16000	» 50'—
»	2400	» 3200	» 10'—				

Čez 16000 K se za vsakih 800 K plača 2 K 50 v, pri čemur se ostanek, ki ne znaša 800 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici kolekujejo se dolžna pisma z dovoljenjem vknjižbe ali brez njega, pobotnice, odstopna pisma, plačilne nakaznice, razen trgovskih, zakupne pogodbe, stave, srečke privatnih loterij i. dr., in sicer se je pri dolžnih pismih določil znesek prejetega posojila, pri pobotnicah znesek prejetega plačila, pri odstopnih pismih znesek, za katerega se je pravica odstopila, pri nakaznicah nakazni znesek, pri zakupnih pogodbah skupni znesek zakupnine, pri stavah stavljeni znesek, pri srečkah privatnih loterij pa cena vsake posamezne srečke.

Lestvica III.

Za pravne posle.

	Do	20 K	K —'14	čez	1600 do	2000 K	K 12'50
čez	20	» 40	» —'26	»	2000	» 2400	» 15'—
»	40	» 60	» —'38	»	2400	» 3200	» 20'—
»	60	» 100	» —'64	»	3200	» 4000	» 25'—
»	100	» 200	» 1'26	»	4000	» 4800	» 30'—
»	200	» 300	» 1'88	»	4800	» 5600	» 35'—
»	300	» 400	» 2'50	»	5600	» 6400	» 40'—
»	400	» 800	» 5'—	»	6400	» 7200	» 45'—
»	800	» 1200	» 7'50	»	7200	» 8000	» 50'—
»	1200	» 1600	» 10'—				

Čez 8000 K se plača za vsakih 400 K 2 K 50 v, pri čemur se znesek, ki ne znaša 400 K, smatra za polnega.

Po tej lestvici se kolekujejo dolžna pisma, katera se glase na prinosnika, pogodbe za služenje, pogodbe delniških društev, ki se osnujejo za več nego 10 let, družbene pogodbe, potrdila o dobitkih

v loteriji, pogodbe, s katerimi se kupi upanje premičnin, kupne in menjalne pogodbe radi premičnin i. dr., in sicer je določen pri dolžnih pismih znesek, na katerega se glasi; pri pogodbah v služanju znesek skupne plače, katero ima dobiti oni, koji stopa v službo — ako pa v pogodbi ni določeno, koliko časa ima služba trajati, se kolekovina odmeri po trikratni letni plači. Pri pogodbah delniških društev in družbenih pogodbah se kolekovina odmeri po znesku vkupne društvene glavnice, pri potrdilih o dobitkih, po znesku dobitka, pri kupnih, menjalnih in drugih pogodbah radi premičnin, po znesku vrednosti.

Vloge, s katerimi se pri oblastvu naznanja samostojna vršitev prostega obrta, ali s katerimi se oblastvo prosi koncesije, ki je potrebna za vršitev obrta, morajo biti kolekovane:

- a) na Dunaju . . . . . od prve pole K 12—
- b) v mestih, ki imajo nad 50.000 prebivalcev » » » » 8—
- c) v mestih ki imajo od 10.000 do 50.000
prebivalcev . . . . . » » » » 6—
- d) v mestih, ki imajo 5.000 do 10.000 pre-
bivalcev . . . . . » » » » 4—
- e) v vseh drugih krajih . . . . . » » » » 3—

Ako treba še druge pole, kolekuje se z 1 K.

Prošnje za tobačne trafike in loterijske kolekture, za dovoljenje da sme godba javno igrati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne čez policijsko uro odprte, da se smejo kazati znamenitosti, prirejati koncerte, gimnastične in gledališke predstave, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Pri prvih in drugih vlogah ima pristojbina plačati tudi takrat, kadar se prosi ustno, ne da bi se zapisal zapisnik.

Prošnje za sledeča prava:

1. Za podeljenje, potrjenje ali prenos plemskih stopinj, podeljenje redov, dovoljenje smeti nositi inozemske ređe, združenje ali poboljšanje grbov, dovoljenje za spremembe ali prenose imen, podeljenje častnih mest, častnih naslovov in drugih odlikovanj, združenih z obrtnimi podjetji, se kolekuje po 10 K od vsake pole.

2. Za podeljenje, priznanje ali potrjenje privilegijev, kamor spadajo tudi izključni industrijski privilegiji, se kolekuje po 6 K od vsake pole.

3. Za podeljenje ali priznanje avstrijskega državljanstva, za podeljenje meščanstva ali občanstva za sprejem v občinsko zvezo, se kolekujejo po 4 K od vsake pole.

4. Prošnje za podeljenje potnih listov, za uvoz, izvoz in prevoz kuhinjske soli, tobaka, smodnika ali za dovoljenje za uvoz ali izvoz določenega blaga, ako je za to potrebno dovoljenje, se kolekujejo po 2 K od vsake pole.

Splošne določbe c. kr. pošte.

g pomenja gram, *kg* kilogram

S pismeno pošto se pošiljajo navadna pisma, priporočena pisma, ekspresna pisma, dopisnice, tiskovine, vzorci blaga, poštna nakaznice, poštni nalogi in časniki in priporočene pošiljatve s povzajem.

Pisma. Pri frankiranju pisma se pritisne znamka na gornjem desnem oglu sprednje strani pisma, nikakor pa ne na zadnji strani. Frankirana v avstro-ogrske kraje, v Bosno in Hercegovino namenjena, kakor tudi iz poslednjih sem dospela pisma do 20 g veljajo 10 v (v lokalnem prometu 6 v), od 20—250 g pa 20 v. Za nefrankirana pisma plača prejemnik razen navadne pristojbine še 10 v.

Pisma in pisemski zavoji ne smejo v Avstro-Ogrski, v Bosni in Hercegovini ter na Nemškem biti težji nego 250 g; pismom ki se pošiljajo v druge države, ni to nobena meja, ker se tiče teže. Pisemski zavoji, odločeni za avstrijske dežele, ki tehtajo več nego 250 g, morajo se oddajati pri tovarni pošti. Uradni pisemski zavoji pa smejo v Avstriji tehtati 2½ kg; iz Avstrije na Ogrsko le 1 kg.

Čez pismeno znamko se sme pisati naslov. Ako se pa nanjo pritisne privatna štampilja, ni veljavna. Za frankiranje se ne smejo rabiti iz pisemenih kuvertov izrezane znamke in koleki, ravnotako tudi ne poškodovane znamke, n. pr. take, katerim se je okrog odrezal beli rob. Znamke, ki so se že rabile, se tudi ne smejo več rabiti za frankiranje pisem.

Priporočena pisma se morajo frankirati. Za domače in inozemske dežele zadošča, ako se pismo navadno zapre. V Nemčijo se priporočena pisma lahko pošiljajo tudi nefrankirano.

Povpraševalna pisma (pristojbina 25 v) napravijo se lahko za vsako tudi nepriporočeno pisemsko poštno pošiljatev, ki ni prišla na določeni kraj.

Dopisnice se smejo pošiljati tudi nefrankirane, ako se ne priporočajo (rekomandirajo). Vsakemu je dovoljeno dati si napraviti dopisnice po privatnem obrtu, vendar morajo, kar se tiče velikosti in moči papirja biti popolnoma enake uradnim. Na dopisnice se lahko tiska in zajedno piše, a to le na zadnji strani, kajti sprednja stran je namenjena le za prejemnikov naslov, kamor pa tudi pošiljatelj more napisati svoje ime ter take opomnje, ki se tičejo pošte.

Dopisnicam v domačih deželah se lahko pripenjajo poskušnje ali vzorci blaga, ako se ne pišejo potem nanje nikakršne druge, nego za poskušnje blaga ali vzorce dovoljene pismene opombe, ter ako so frankirane za 10 v.

Tiskovine se morajo vsaj deloma frankirati, ker drugače se ne odpošljejo in se tudi lahko priporočajo.

Pošiljatve vezanih in broširanih knjig in odprte karte ne smejo biti nad 1 kg teške in se ne smejo bistveno razločevati od poštnih pošiljatev. V svetovnopoštnem prometu so dovoljene pošiljatve tiskovin do 2 kg teže, a ne smejo meriti na nobeno stran več kakor 45 cm.

Razen naslova, datuma in podpisa na tiskovinah ne sme biti ničesar pisanega, tudi ne kaki dostavki. Izvzete so korekturne pole, katerim se smejo pridejati dotični rokopisi, poprave in rokopisne opomnje, tičoč se tiska, dalje kurzni listi, trgovski cirkularji in ceniki (hektografirani vendar le po 20 ali več izvodov vkupe), pri katerih so dopuščene rokopisne ali mehaničnim potom napravljene izpremembe cen, imena potnikov, načina naročevanja ali plačevanja. Posebni deli tiskanega teksta pa se smejo v ta namen podčrtati, da se opozori čitatelj na kako določeno mesto. Dalje je še določeno na tiskanih vizitnicah napisati natančnejši naslov in stan pošiljalca ter pristaviti običajne črke (n. pr.: p. f. itd.); na povabilih navesti ime povabljenca, dan, namen in kraj zborovanja; pri knjigotržnih naročilnih listih na zadnji strani pismeno imenovati naročene ali ponudene knjige, tiskani tekst sprednje strani pa deloma ali popolnoma prečrtati; tiskovne pomote popraviti.

Poslovni papirji kakor: akti vsake vrste, vožna pisma, poslovni dokumenti, prepisi in izpiski aktov, muzikalije in sploh pisma, ki se ne morejo smatrati za pravno ali osebno dopisovanje, se smejo v inozemskem prometu, izvzemši Nemčijo, in Črnogoro, pošiljati pod križnim zavitkom (tudi priporočeno) do 2 kg teže in 45 cm širjave.

Vzorci se prevažajo v kraje avstro-ogrške države, v Bosno in Hercegovino, Belgijo, Bulgarijo, Črnogoro, Egipet, Francijo, Nemčijo, Grecijo, Veliko Britanijo, Italijo, na Portugalsko, Rumunsko, Srbsko, Špansko, Švico, Zjedinjene države severne Amerike in v one turške kraje, kjer se nahajajo avstrijski poštni uradi, do 350 g teže, drugam pa le do 250 g.

Kar se tiče mere, ne smejo presehati na dolgost 30, na širino 20 in na visokost 10 cm. Vzorcem in blagu za poskušnjo se ne sme priložiti nikako pismo.

Na naslovu mora biti vsakokrat opomba «vzorec» ali «poskušnja blaga».

Na naslovu sme razen tega biti navedeno: Ime ali tvrdka odpošiljatelj, tvorniško ali trgovsko znamenje poleg natančnejšega označenja blaga, številke in cene, teže in mere blaga ter koliko ga je na razpolago. Razen omenjenih podatkov se ne smejo dodajati takim pošiljatkam nikaka pismena naznanila ali kakršnekoli opombe.

Tudi žive čebele se lahko pošiljajo po domačih krajih, na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino, Nemčijo, v razne druge dežele kot blago za poskušnjo, ako so tako shranjene, da se pošta lahko prepriča o vsebini in da ni pri prevažanju nikake nevarnosti.

Pri nezadostno frankiranih pošiljatkah s tiskovinami, poslovnimi papirji in vzorci se zahteva nedostatek od prejemnika, in sicer dvakrat toliko, za kolikor so bile premalo frankirane.

Popolnoma nefrankirane prej navedene pošiljatve se ne odpravljajo, nego se vrnejo pošiljatelju; če pa poslednji pošti ni znan, se postopa ž njimi tako, kakor z nedostavnimi pismi.

Priporočene pošiljatve s povzetjem.

Priporočene (rekomandirane) stvari se morejo pošiljati po Avstro-Ogrskem, v Bosno in Hercegovino in v nekatere tuje dežele (glej «povzetja v inozemstvu») tudi s povzetjem, in sicer po domači državi ter v Bosno in Hercegovino do 1000 K, drugam pa do 400 K = 400 mark = 500 frankov. Pri takih pošiljatkah, za katere veljajo ravno iste pristojbine, kakor za navadno priporočene, se mora napisati na vrhu nad naslovom beseda «povzetje», ako so namenjene v inozemstvo pa «remboursement». Precej zraven ali pa spodaj naj se navede povzetni znesek s številkami, a krone tudi z besedo, in sicer vedno v denarni veljavi tiste države, kamor se pošiljatev glasi, tedaj v Nemčijo v markah, v Švico in Francijo v frankih itd. Pod zneskom pa mora pošiljatelj natanko in razločno zabeležiti svoj naslov. Da ne nastanejo kake pomote, je treba med tem naslovom in onim, ki označuje prejemnika, pustiti nekoliko praznega prostora.

Kakor brž je prejemnik vplačal znesek in pošiljatelj prevzel, odtegne dotični poštni urad od povzetnega zneska pristojbino za navadno poštno nakaznico in 10 v terjalnih stroškov, ostanek pa pošlje oddajalcu po nakaznici.

Poštne pristojbine.

Avstro-Ogrsko in Nemčija: Pisma do 20 g (Nemčija le 15 g) 10 v (mestni promet 6 v), do 250 g 20 v (mestni promet 12 v), dopisnica 5 v; dopisnica z odgovorom 10 v, priporočitev, 25 v vzvratni promet 25 v, ekspres 30 v, tiskovine do 50 g 3 v, do 100 g 5 v, do

250 g 10 v, do 500 g 20 v, do 1000 g 30 v, vzorci v avstro-ogrskih krajih in v Nemčiji do 250 g 10 v, do 350 g pa 20 v.

Bosna in Hercegovina: Pisma do 20 g 10 v, dalje do 250 g pa 20 v, kakor za Avstro-Ogrsko v Sandžak-Novim Bazar za vsakih 15 g 25 v. Ekspresne pošiljke so dopuščene samo v krajih kjer so pošte.

Črna Gora: Pisma za vsakih 15 g po 10 v, dopisnice 5 v (z odgovorom 10 v), za tiskovine in vzorce veljajo iste pristojbine kakor v Srbiji. Poslovni papirji niso dopuščeni.

Srbija: Pisma za vsakih 15 g 15 v. (v mejnem prometu, oziroma z Ogrskega 10 v), dopisnica 10 v (za Srbijo z odgovorom 20 v). Tiskovine, poslovni papirji, vzorci za vsakih 50 g 5 v, pri poročila 25 v, vzvratni list 25 v, ekspres 30 v.

Pošne nakaznice v domačih deželah.

Za zneske do 20 K 10 v, do 100 K 20 v, do 300 K 40 v, do 600 K 60 v, do 1000 K 1 K.

Pošne nakaznice v Bosno in Hercegovino in iz Bosne in Hercegovine

so dopuščene do 1000 K in znaša pristojbina do 40 K 20 v, od 40 do 100 K 30 v; od 100 do 300 K 60 v; od 300 do 600 K 90 v in od 600 do 1000 K 1 K 50 v.

Pošni nalogi

posredujejo plačevanje menic, računov, kuponov itd. in se morejo poslati na vse pošte avstro-ogrskih držav, v Bosno in Hercegovino ter v Turčijo, in sicer v Adrijanopolj, Beyrut, Konstantinopol, Solun in Smirno, kjer se nahajajo avstrijske pošte, slednjič tudi v Nizozemsko v znesku največ 1000 K — v Belgijo, Nemčijo, Egipt, Francijo (Algir), Italijo, Luksemburško, Norvegijo (naj se naredi naslov na pošte v Pragi), Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis do 800 K (800 mark ali 1000 frankov).

Poleg uradnega vzorca (cena 1 v), adresira se terjatev utemeljujoči dokument (pobotan račun itd., toda znesek mora biti pisan s črkami) kot priporočeno pismo, n. pr.: «Na poštni urad v . . . »poštni nalog». Kakor hitro je znesek plačan, prejme oddajalec poštnega naloga znesek, odštevši pristojbino poštnih nakaznic in 10 v terjalnih stroškov za vsak dokument, na kateri se je dobilo plačilo.

Ako se poštni nalog ne sprejme, pošlje se zastonj nazaj. Pristojbine so torej kakor za priporočena pisma, poštno nakaznico in vsako pobotnico itd. 10 v terjalnih stroških.

Poslati dokumente poštnega naloga na kakšen drugi kraj nego se je navel sprva, je dovoljeno.

Denarne in tvorne pošiljatve.

Denarna pisma: Za Avstro-Ogrsko do 250 g 100 K vrednosti do 10 milj daljave 30 v, nad 10 milj 54 v, od 100 do 600 K do 10 milj daljave 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K 6 v več, — iz Avstro-Ogrskega v Nemčijo do 600 K vrednosti do 10 milj 36 v, nad 10 milj 60 v, za vsakih daljših 300 K pa 6 v več.

Poštni zavoji (paketi): Za Avstro-Ogrsko do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v; za zavarovanje pristojbina po 6 v do 100 K, od 100 K do 600 K 12 v; za vsakih nadaljnih 300 K pa 6 v več.

Avstro-Ogrska in Nemčija: do 5 kg do 10 milj 30 v, nad 10 milj 60 v, za vsak nadaljni kg do 10 milj 6 v, 20 milj 12 v, 50 milj 24 v, 100 milj 36 v, 150 milj 48 v, nad 150 milj 60 v več; vrednostna taksa do 600 K 12 v, za vsakih nadaljnjih 300 K po 6 v več. Pošiljatve se dopuščajo le do 50 kg.

Za pošiljatve v Bosno, Hercegovino in Novi Bazar se plača do 500 g 60 v, od $\frac{1}{2}$ kg do 5 kg 80 v. Za težje pošiljatve računa se do Imotskija ali Broda gori navedena vozarina in vrednostna taksa odpadajoča za Avstrijo, najprej pa za vsaki kg 10 v vozarine in vrednostna taksa za vsakih 300 K 6 v več.

Povzetja v domačih deželah

se morejo pošiljati na vse pošte avstro-ogrške države do 1000 K.

Za vsako pošiljatev s povzetjem se poleg vozarine plača še posebna provizija. Ta znaša za vsake 4 K 2 v, najmanj pa 12 v, tudi pisma se pošiljajo lahko s povzetjem. Povzetja brez navedene vrednosti do 250 g se pošiljajo s pisemsko pošto.

Pošiljanje pisem v svetovni poštni zvezi.

a) Pisma za vsakih 15 g 25 v, za dopisnico 10 v, z odgovorom 20 v; b) tiskovine: za vsakih 50 g 5 v do največje teže 2000 g; c) vzorci blaga za vsakih 50 g 5 v, najmanj 10 v, dopustna teža 350 g; d) trgovinski papirji za vsakih 50 g 5 v, najmanj 25 v, dopustna teža 2 kg; e) priporočitev 25 v, vzratni list 25 v, ekspres 30 v.*

* V katere inostranske dežele so ekspresne pošiljatve dopuščene, se izve pri vsakem poštnem uradu.

Za dežele in kraje, ki niso pri svetovni poštni zvezi, se računajo tudi ravno navedene pristojbine, razloček je samo ta, da se pošiljatve večinoma ne morejo priporočati, dostikrat še celo ne frankirati do tistega kraja, kamor so namenjene in da se dopisnice smejo odpravljati le v Kaplandijo v južni Afriki.

Poštna nakaznica v inozemstvo.

in sicer v Nemčijo, Belgijo, Chile, Kino (nemške poštne agenture v Shanghai, Tienstin in Tsintan), Kongo, nemško vzhodno Afriko, nemško južno-zapadno Afriko, Egipt, Francosko in Algerijo, Italijo, San Marino in Erytreo, Japonsko in Koreo, Kamerun, Kiatschou, Luksemburško, Črnogoro, Nizozemsko, Norveško, Portugalsko z Madeiro, Švedijo, Švico, Srbijo, Togo (samo v Klein-Popo in Lomé), Tripolis (ital. poštni urad), Tunis, Turčijo (c. kr. avstrijski poštni uradi do 1000 K); v Argentinsko republiko, Bolgarijo, Dansko, nemško Novo-gvinejo, Finlandijo, Anglijo, Irsko in kolonije, Malto, Maroko in francoski poštni urad Tanger, Nizozemska vzhodna Indija, Rumunija, Samoa (nemški poštni urad Apia), Siam (samo v Bangkok in Chiangmai), Tripolis (francoski poštni urad), Zjedinjene države v Ameriki, Zanzibar (francoski poštni urad) do 500 K; v Grško do 400 K in znaša pristojbina v Nemčijo do 40 K 20 v, potem pa za vsakih 20 K 10 v več; v druge dežele, izvzemši Črnogoro in Srbijo pa do 100 K za vsakih 25 K 25 v, čez 100 K pa za vsakih 5 K 25 v. Za Srbsko in Črnogoro veljajo ravno iste pristojbine kakor v Bosno in Hercegovino.

Brzobjavne poštne nakaznice so dovoljene: v Belgijo, Bolgarijo, Dansko, Francijo, Italijo (izvzemši Tripolis), Japan (in sicer le v Tokio in Yokohamo), Luksenburško, Nemčijo, Nizozemsko, Norvegijo, Rumunijo, Švedijo, Švico in Tunis, Egipt (a le v Aleksandrijo, Ismalio, Kairo, Port-Said in Suez), Srbijo in Črnogoro do 100 K.

Poštni zavoji do 3 kg oziroma 5 kg v inozemstvu so po nizki vozarini dopuščeni v naslednje dežele: Anglijo in kolonije, Apio (5), Argentinsko republiko, Ascension, Belgijo (5), Bolgarijo, Chile (5), Dansko (5), Egipt (5), Islandsko (5), Italijo (5), Japan (5), Kamerun (5), Kanado, Kitaj (5), Kolumbijo, Kongijsko državo (5), Kostariko, Luksemburško (5), Malto, Meksiko, Nizozemsko (5), Norvegijo (5), Portugalsko, Rumunijo, Salvador, Srbijo (5), Straits-Settlements (5), Španija (3), Švedijo, Tanger, Togo (5), Turčijo (c. kr. pošte), Urugvaj, Zanzibar (5), Finsko (3). Pristavljena številka (5) pomeni, da se v onih deželah sprejemajo pošiljatve po 5 kg teže.

Povzetje v inozemstvo

in sicer v Belgijo †, Nemčijo †, Angleško, Francijo čez Nemčijo †, Egipet, Helgoland, Italijo †, Luksemburško †, Nizozemsko †, Norvegijo †, v Francijo čez Švico, v Dansko, Portugalsko, Rumunijo do 500 K, v Švedijo †, Švico †, Turčijo in severo-ameriške Zedinjene države se sprejemajo do zneska 1000 K, v Srbijo do 1250 K avstr. veljave, v dežele z † zaznamovane, se tudi sprejemajo priporočena povzetja. Provizija znaša pri vozno-poštnih povzetjih (izvzemši vozarino) v Nemčijo in Švico 2 v za vsaki 2 K, najmanj pa 12 v; v Srbijo do 24 K 12 v, potem je pa za vsake 4 K 2 v več, a v druge dežele 20 v za vsakih 20 K.

Brzovjavni cenik.

	taksa za vsako besedo:	najmanjša taksa:
Lokalne brzovjavke:	2 v	40 v
V Avstro-Ogrski	} 6 v	60 v
V Bosno in Hercegovino		
V Bosni in Hercegovini		
V Nemčijo		

Za besedo velja do 15 črk ali 5 številk; naslov in podpis se ravno tako zaračuna kakor tekst.

Evropski promet.

Pristojbina za vsak telegram po 60 v temeljne takse in nastopne takse za vsako besedo, sestavljeno iz 15 črk ali 5 številk.

Algir 26 v. — Anglija, Škotsko, Irsko in Kanarski otoki 26 v. — Belgija 21 v. — Bolgarija 16 v. — Črnagora iz Dalmacije 6 v, sicer 9 v. — Dansko 21 v. — Francija, Korzika in Monako 16 v. Gibraltar 33 v. — Grško (celina), Evbeja in Poros 41 v. — Krf čez Trst 26 v, na druge otoke 44 v. — Italija, mejni promet 8 v, sicer 16 v. — Luksemburško 21 v. — Malta 37 v. — Nizozemsko 10 v. — Norvegija 32 v. — Portugalsko 33 v. — Rumunija 9 v. — Rusija (evropska) 24 v. — Srbija 9 v. — Španija (celina) 28 v. — Kanarski otoki 88 v. — Švedsko 24 v. — Švica s Tirolskega, Predarelskega in iz Lichtensteina 6 v, sicer 9 v. — Tripolis 68 v. — Tunis 26 v. — Turčija (evropska) čez Bosno 28 v, čez Trst 38 v.

Važnejša določila poštne hranilnice.

Vsi poštni uradi sprejemajo med navadnimi uradnimi urami tudi denar v svojo hranilnico in dajo po potrebi vsakršna pojasnila o vplačevanju in izplačevanju.

Vložnik je vsako, kadar sam ali zanj kdo drugi vloži znesek 1 K. Znesek mora biti s 50 deljiv. Vložnik sme imeti le eno poštno hranilno knjižico in vrednost te ne sme presegati 2000 K.

Prvo vlogo mora vložnik sam vložiti, da se podpiše s svojim navadnim podpisom, v knjižici na določenem mestu in na nasprotnem potrdilo («protipisu») ter pove stan, kraj, dan, mesec in leto rojstva ter svoje stanovanje; izvoli si tudi lahko «geslo» (to je kako poljubno besedo, katera mu v mogočih slučajih spričuje lastninsko pravico), kar pa napiše le v «protipisu», sam si jo pa dobro zapomni. Knjižica in nje vročba so brezplačne.

Vsako vlogo vpiše poštni uradnik v knjižico in vrhutega pošlje vložniku poštni urad še prejemne potrdilo, ako je vloženo čez 100 K. Najmanjša vloga je 1 K, katero sprejemajo vsi poštni uradi.

Za manjše zneske kakor 1 K so pa «poštne hranilne karte». Te karte z vtisnjeno 10 v znamko se dobe po vseh zalogah poštne potrebsčin po 10 v. Na tako hranilno karto se potem prilepi še devet 10 v poštne znamke, kar znaša s vtisnjeno ravno 1 K. Te karte z znamkami izpolnjene sprejemajo potem vsi poštni uradi kot vloge po 1 K.

Znesek od 2 K do 40 K se takoj lahko vzame iz poštne hranilnice pri vsakem poštenem uradu, toda pustiti se mora najmanj še 1 K v hranilnici za tisto knjižico. Znesek pod 2 K in nad 40 K je pa treba pri poštno-hranilničnem uradu na Dunaju odpovedati, na kar se prejme, ako je bila odpoved v redu, kmalu «plačilno nakaznico». — Vloge se obrestujejo po 3 odstotke.

Vložnik more zahtevati, da se za njegovo vlogo nakupijo državni obrestonosni papirji; mora pa tudi že tako vložiti v poštno hranilnico ter dobi posebno rentno knjižico.

Obresti v poštni hranilnici so proste dohodninskega in tudi drugih davkov. Vložna knjižica poštne hranilnice je nedotakljiva last vložnikov ne more se mu ne vzeti, ne zastaviti, pa tudi ne zarubiti.

V čekovni oddelk stopi vložnik lahko tedaj, kadar vloži v poštno hranilnico najmanj 100 K, ki jih mora imeti vložene, dokler hoče ostati pri čekovnem oddelku. Gledé zneska, ki to «osnovno vlogo» prehaja, lahko potem razpolaga in zahteva z ene strani, da se nakazane vsote vpišejo na njegov račun, z druge, da se poljubni zneski nakažejo katerikoli osebi ali tvrdki. Potrebne tiskovine za objavo pristopa z zavitkom, dajo poštni uradi brezplačno.

Natančen pouk o poštni hranilnici se nahaja v vložni knjižici.

Natančen pouk o čeku in njega porabi z vzorcem položnih listov in čekov dobi se pri poštnih uradih brezplačno.

Ploskovne mere.

1 danska milja	7.532 m
1 angleška milja	1.609 »
1 morska milja vseh narodov	1.852 »
1 francoska morska milja (= 3 morske milje)	5.556 »
1 norveška milja	11.295 »
1 ruska vrsta	1.067 »
1 švedska milja	10.688 »
1 geografična milja	7.420 »
1 stopinja ekvatorja = 15 geografskih milj	111.300 »

Denar vseh dežel.

Relativni kurz najobičajnejših novčnih vrst v kronah.

Amerika. Združene države, 1 dolar à 100 centimov . . .	K	4·93 ¹ / ₂
10 dolarjev = 1 eagle, Južna Amerika 1 piaster (à 8 realov po 4 cuartille ali 100 centimov) . . .	»	5·11
Anglija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov (Gw.) (Guin. 21 šil.)	»	24·01 ³ / ₄
1 šiling à 12 pensov	»	1·17 ¹ / ₂
Arabija. 1 Moka-tólar à 80 kabirjev (120 ¹ / ₂ Moka-tólar- jev = 100 avstrijskih Marije Terezije tolarjev) . .	»	4·12
Argentinska ljudovlada. 1 peso fuerte	»	4·82
Avstralija. 1 funt šterlingov à 20 šilingov à 20 d. . . .	»	24·01 ³ / ₄
Avstro-Ogrsko. 1 gld. = 1 gld. à 100 kr. = 1:85·06 . .	»	2—
in 1 krona à 100 vinarjev	»	1—
Belgija. 1 frank à 100 centimov ¹⁾	»	—·95 ¹ / ₄
Bolgarija. 1 lev (frank) à 100 stotink v zlatu	»	1—
Običajni denar v srebru	»	—·93
Brazilija. 1 milreš (peso) v zlatu à 100 rešsov	»	2·58 ¹ / ₂
Ceylon. 1 rupija	»	2·35
Dansko. 1 krona à 100 oer	»	1·30
Egipt. 1 piaster (à 40 par)	»	—·25
Finsko. 1 marka à 100 pennijev	»	—·95 ¹ / ₄
Francosko. 1 frank à 100 centimov	»	—·95 ¹ / ₄
Grško. 1 drahem à 100 leptov	»	—·95 ¹ / ₄
Holandsko. Glej Nizozemsko.		
Italija. 1 lira à 100 centezimov	»	—·95 ¹ / ₄
Japonska. Račun v deželi 1 itzebou	»	1·76
Račun z Evropo 1 mehikanski srebrn dolar	»	3·59
Kanada. Postavno kakor na Angleškem, v prometu 1 halif à 5 s.	»	5·88
Kitajsko. 1 taël ali lieng à 10 tsienov, à 10 fenov 10 cashov	»	7·52

1) 0·95¹/₄ ali natančneje 0·95·23

Kuba in Portoriko. 1 piaster à 100 centimov	K	5·10
Mehika. 1 peso à 8 realov à 4 kvartile	»	5·10
Nemčija. 1 marka à 100 pfenigov ¹⁾	»	1·17 ¹ / ₂
Nizozemsko. 1 goldinar à 100 centov (ali 20 stiblingov) »	»	1·99
Norveško. 1 krona = 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Nova Granada. 1 peso à 10 dec. à 10 centov	»	4·70
Paraguay. 1 piaster à 8 realov	»	5·18
Perzija. 1 doman = ...	»	9·41
10 kranov, 1 kran = ...	»	—94 ¹ / ₄
10 dinarjev, 1 dinar	»	—09·4
Portugalsko. (conto de reïs 1000 milreïs) 1 milreïs à 1000 reïsov	»	5·32
Rumunsko. 1 lej à 100 banijev	»	—95 ¹ / ₄
Rusija. 1 zlat rubelj à 100 kopejk ²⁾	»	3·77
1 polimperial (novejšega kova)	»	19·04 ¹ / ₂
Srbija. 1 dinar à 100 paras	»	—95 ¹ / ₄
Španija. 1 peseta à 100 cent.	»	—95 ¹ / ₄
1 duros à 10 realov à 100 centimov	»	4·93
Švedsko. 1 krona à 100 oer	»	1·32 ¹ / ₄
Švica. 1 frank à 100 rapov	»	—95 ¹ / ₄
Turčija. Najnovejši denar: kos za 20 piastrov	»	4·23
1 piaster (gerš) à 40 par	»	—21
Vzhodna Indija. 1 komp.-rup. à 16 annasà 12 pijes	»	2·35

Okrajšave na vizitnicah (posetnicah).

(Francosko).

- p. f.** (pour féliciter) = voščiti srečo.
p. c. (pour condoler) = izraziti sožalje.
p. r. (pour remercier) = zahvaliti.
p. f. v. (pour faire visite) = naznaniti obisk.
p. r. v. (pour rendre visite) = vrniti obisk.
p. p. c. (pour prendre congé) = vzeti slovo.

¹⁾ 1·17¹/₂ ali natančneje 1·17·56.

²⁾ Papirnat rubelj ima menjajočo ažižo.

Deželne barve evropskih držav.

Anglija — rdeče-modro-belo.

Avstro-Ogrsko — državna barva: črno-rumeno; avstr. ces. hišna barva: karminovo rdeče-belo; avstr.-ogrške vojne mornarice zastava; rdeče-belo-rdeče; avstr.-ogrške trgovske mornarice zastava: rdeče-belo-rdeče (spodnji kos je deljen v rdeče in zeleno).

Badensko — rdeče-rumeno.

Bavarsko — modro-belo.

Belgija — črno-rumeno-rdeče.

Bolgarija — belo-zeleno-rdeče.

Črnagora — rdeče-belo.

Dansko — rdeče-belo.

Francija — modro-belo-rdeče.

Grško — belo-modro.

Hansa-mesta — belo-rdeče.

Hesensko — belo-rdeče.

Italija — zeleno-belo-rdeče.

Meklenburg — rdeče-modro-rumeno.

Nemčija — črno-belo-rdeče.

Nizozemsko — rdeče-belo-modro.

Norveško — rdeče-belo-rdeče.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Oldenburško — temnomodro-rdeče.

Portugalsko — modro-belo.

Prusija — črno-belo.

Rumunija — modro-rumeno-rdeče.

Rusija — belo-modro-rdeče.

Saksonsko — zeleno-belo.

Srbija — rdeče-modro-belo.

Španija — rdeče-rumeno.

Švedija — rumeno-modro.

Švica — belo-rdeče.

Turčija — rdeče-zeleno.

Virtemberško — črno-rdeče.

Barve avstro-ogrskih dežel.

Bosna in Hercegovina — rdeče-rumeno.

Bukovina — modro-rdeče.

Češko — belo-rdeče.

Dalmacija — modro-rumeno.

Galicija — modro-rdeče-rumeno, tudi rdeče-belo (poljsko) in modro-rumeno (rutensko).

Gorica in Gradiška — belo-rdeče, rumeno-modro.

Hrvaško in Slavonija — rdeče-belo-modro.

Istra — rumeno-rdeče-modro.

Koroško — rdeče-belo (srebro).

Kranjsko — belo-modro-rdeče.

Moravsko — rumeno-rdeče-modro.

Ogrsko — rdeče-belo-zeleno.

Reka — belo-modro in zeleno-rdeče.

Solnograško — rdeče-belo in črno-rumeno.

Spodnje-Avstrijsko — modro-zlato.

Šlezija — črno-rumeno.

Štajersko — belo-zeleno.

Tirolsko in Predarelsko — belo-rdeče (Strelci: belo-zeleno).

Trst — rdeče-belo-rdeče.

Zgornje-Avstrijsko — belo-rdeče, tudi črno-rumeno.

Manom Prešerna.

Jaz sanjam večnost . . . Krog in krog prostrana
pred mano se razteza v nedogled . . .
Iz hipov vseh in časov vseh je tkana
neviden ji korak — a viden sled . . .

Kako pred njo umira mi pogled!
Nikjer začeta in nikjer končana,
a sladka misel mi je v dušo djana
oh sladka misel — vera brez besed:

Življenju treba vsakemu izvora,
izvoru konca — v njem je kal prikrit . . .
v ugaslih žarkih vstaja novi svit . . .

in za nočjó rodí se nova zora — —
In blagoslov bogatih duš razlít
nad nami je z nevidnega prostôra . . .

M. P. Nataša.

Dvorni svetnik dr. Gregor Krek.

(Pokojnemu učitelju v spomin.)

Ko smo obhajali l. 1900 šestdesetletnico dr. Kreka, priljubljenega učitelja in očeta graških slovenskih dijakov, kdo bi si bil tedaj mislil, da bo ta mož tako malo časa vžival pokoj? Kdo se ne spominja, kako zdrav, kako živahen, kako vesel je bil še tisti dan, obdan od zbrane akademične slovenske mladine in svojih prijateljev in znancev! Z menoj si je gotovo marsikateri mislil: «Ko bi zamogel vendar tudi jaz tako čil in krepak, tako zdrav na duši in na telesu doseči to lepo starost!» A zvananjost vara. Prof. dr. Krek, kateremu bi bil še pred kratkim vsakdo dolgo vrsto let zdravega življenja prisodil, je že med mrtvimi in naša dolžnost je, da se sedaj ozremo na njegovo življenje in na tiste njegove lastnosti, ki so tako krepko izražale njegovo individualnost, ki pa žalibog bolj in bolj ginejo med današnjim rodом.

Dr. Gregor Krek se je porodil l. 1840 v Javorju v Poljanski dolini na Gorenjskem. Ljudsko šolo je obiskaval v Škofji Loki, gimnazijo v Ljubljani. Po dovršeni gimnaziji postane učenec Miklosichev na Dunaju. Miklosich spozna hitro nadarjenost Krekovo za slavistiko. Zato ga je podpiral, ko se je l. 1867 habilitiral kot privatni docent na graškem vseučilišču. Ob enem pa je bil Krek tudi učitelj slovenščine na graški deželni realki in kot tak je spisal v programu tega zavoda temeljito študijo: «Über die nominale und pronominalen Deklination des Adjektivs im Alt- und Neuslawischen». Na to razpravo se sklicuje večkrat tudi Miklosich

v svoji primerjajoči slovnici. Ni se nam tedaj čuditi, da je postal Krek že l. 1871 izvanredni in l. 1875 redni profesor. L. 1877/8 je bil dekan filozofične fakultete. Dostojanstva vseučilišnega rektorstva seveda ni dosegel radi nemško-nacionalnega šovinizma graških profesorjev, kajti Krek se je vedno odločno potegoval za slovanske vseučiliščnike in njih pravice.

Kot redni profesor je deloval Krek 26 let na graškem vseučilišču in bil je za to delovanje odlikovan z naslovom dvornega svetnika. Leta 1901 stopi v pokoj, se preseli v Ljubljano, a že dne 2. avgusta l. 1905 mu pretrga Morana nit življenja.

To so glavni podatki njegovega zvananjega življenja. Preobširno bi pa bilo njegovo znanstveno delovanje natančno zasledovati ter vsa njegova učena dela imenoma naštetih. Omejiti se tedaj hočemo na poglavitna. V mladosti se je pečal Krek s poezijo; posebno znana je njegova epična pesem: «Na sveti večer o polnoči.» In poetična struna zvenela je tudi v Krekovih predavanjih in zveni na mnogih mestih njegovih znanstvenih del. Posebno je proslulo Krekovo ime po njegovi knjigi: «Einleitung in die slav. Literaturgeschichte». Iz te epohalne knjige se vidi, s kako razumnostjo, s kako ljubeznijo da je Krek zasledoval duševno življenje Slovanov. Sploh mu je bilo slov. tradicionalno slovstvo najljubši predmet. V dokaz nam je razprava: «Über die Wichtigkeit der slav. traditionellen Literatur als Quelle der Mythologie» in mnogi drugi članki, ki so raztreseni po različnih časopisih. A tudi za literarnega historika je bil Krek radi prirojenega čuta za poezijo kakor vstvarjen in to je dokazal kot sotrudnik dela: «Die österr.-ungarische Monarchie in Wort und Bild», kjer je spisal članek o slovenskem slovstvu. Za nas Slovence pa ima Krek nevenljive zasluge radi tega, ker nam je ustanovil z Dav. Trstenjakom naš prvi znanstveni list Kres, trdeč, da mora vsak narod tudi znanstveno delaven biti, če hoče vstopiti v kolo kulturnih narodov.

Kakor že iz tega kratkega, nikakor ne popolnega pregleda razvidimo, bilo je Krekovo znanstveno delovanje ne navadno plodovito. Bilo pa je tudi bogato priznanj in časti, kajti Krek je bil ud izpraševalne komisije za srednješolske profesorje, zvanjani član češke akademije znanosti, slovstva in umetnosti v Pragi, dopisujoči član jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu, dopisujoči član ces. akademije znanosti v Petrogradu in srbskega znanstvenega društva v Belem gradu, zunanji član kraljevega češkega društva znanosti v Pragi, častni član kraljeve srbske akademije znanosti v Belemgradu, pravi in dopisujoči član mnogih slovstvenih društev itd. itd. Kdo se ne spominja pri tem Vodnikovih besed: «Za uk si

prebrisane glave» in Koseskega stihov: «V zbor učenih, vedi slava, stopi bistra, modra glava».

Višje pa kot Krekovo znanstveno delovanje moramo ceniti vrline njegovega značaja, njegovo ljubezen, zvestobo in udanost do slovenskega naroda, njegovo nesebičnost, njegovo dobro srce in v teh lastnostih ga stavimo lahko v vzgled vsem Slovencem, posebno pa slovenski mladini. Če komu, veljajo njemu S. Gregorčičeve besede:

Visoko čislam učenjaka,
Ki nam preganja temo zmot;
Še višje cenim poštenjaka,
Ki ve in hodi pravo pot.

Kdo se ga ne spominja z veseljem in hvaležnostjo izmed slovenskih dijakov, ki so študirali v dobi od leta 1867 do 1901 na graški univerzi? Že njegova zunanost je bila impozantna. Bil je velike, lahko rečem orjaške, «čedne in trdne» postave, lepe rasti, mož, kakršni se dandanes tudi že na Gorenjskem vedno redkeje nahajajo. Njegov nastop je bil možat, posebno značilna pa je bila njegova dolga brada, ki mu je dajala v zadnjih letih, ko je že malo osivela, častitljiv, patriarhaličen izraz. Bistri pogled je kazal na učenjaka, njegov glas je bil krepak in daleko se razlegajoč. Kdorkoli je Kreka le enkrat videl, ostal mu je v spominu vse žive dni.

In ta mož je bil vzor narodnjaka. Kako srčno se je veselil Taaffeejeve ère, ko so začeli Slovenci malo prosteje dihati. S paznim očesom je premostrival vsako gibanje med Slovenci, vedno in vedno je opominjal dijake k zvestobi do slovenskega naroda. In kaj je bil Krek graškim dijakom! Rad je zahajal k sejam akad. društva Triglava, kojega častni član je bil. Bil je središče dijaškega gibanja, v njem se je osredotočilo slovensko narodno življenje v Gradcu. Njegovemu paznemu očesu ni ostalo nič neznano, v evidencije imel vsacega slovenskega dijaka in njegove izpite. Največje veselje mu je bilo zvedeti, da se je slovenski dijak pri izpitu odli-

koval, nasprotno pa tudi največja žalost, če se je kateremu izpit ponesrečil.

Dr. Krek je ljubil vse slovenske dijake, a najbolj pri srcu so mu bili reveži, kojih je med Slovenci pretežna večina. Te je, kolikor je bilo v njegovih močeh, dejansko podpiral, držeč se Gregorčičevih besed:

Odrpto srce in odrpte roke
Imej za trpečega brata!

Brigal se je za razmere vsakega revnega dijaka, bolne je obiskaval ter jih tolažil. Koliko je storil kot dolgoletni predsednik podporne zaloge za slov. vseučilišnike! Kako vestno je prihajal k sejam tega društva, kako je odbornike opozarjal na znane slov. rodoljube, od kojih bi se dala še kaka podpora dobiti in za koliko podpor se je imelo to društvo zahvaliti njegovemu osebnemu posredovanju. Kako veselje je imel, če je kak od zaloge podpirani dijak do zaželjenega cilja došel in če se je ta temu društvu s tem hvaležnega skazoval, da je bil v narodnem boju trd, neizprosen, mož jaklen. Zares vse je kazalo, da je bilo v Kreku pristno slovensko zlato srce.

In kakor je bil navdušen za vse lepo in plemenito, tako mu je mrzela vsaka neznačajnost, posebno pa narodna mlačnost ali celo odpadništvo. Vsako tako slabost je ožigosal brezobzirno, ne boječ se zamere niti na desno niti na levo, in pri tem se ni posluževal ravno diplomatičnih izrazov. In Krek je smel tako ravnati, kajti njegovo domo- in rodoljubje je bilo vzvišeno nad vsakim dvomom. Ministri celega sveta bi ga ne bili preprosili, da bi bil zagovarjal teorijo o «bosanskem zemaljskem jeziku». Bil je trd in neizprosen v boju za pravice slov. naroda, pristna gorenjska grča. In to svojo značajnost in neustrašenost je pokazal pri različnih sejah profsorskega kolegija filozofične fakultete.

Krek se pa tudi jako lepo razlikuje od tistih slovenskih rodoljubov, ki so nam spisali cele knjige o slovenskem rodoljubju, ki so bili pa doma v rodbini tako slabotni, da so

nam zapustili ponemčene sinove. Krek je dejanski dokazal, da se dado otroci tudi v popolnomaj nemškem mestu v slovenskem narodnem duhu odgojiti; zapustil je dva sina, rojena in vzgojena v Gradcu, a oba izvrstna narodnjaka, kar dela pokojniku posebno čast.

In kako priprost, kako skromen, kako prikupljiv je bil ta mož v svojem vedenju do vsacega, tudi do najnižjega! Zares Krek je bil človekoljub v najlepšem pomenu te besede. Nikoli se ni oziral na stan, ampak le na značaj posameznega. Zvesto je ohranil vse vrline svojega naroda, s katerimi so ga rojenice tako bogato obdarile. In temu narodu je tako srčno želel boljše prihodnosti — zaman. Zgrudil se je v grob ob času, ki nam ni nikakor porok, da «se bodo vremena Kranjcem zjasnila». Vedno temnejši oblaki se zbirajo nad nami — deloma po naši lastni krivdi, in tako te je, zlata duša slovenska, smrt vsaj rešila še marsikatere bridke prevare.

Ave, anima pia!

— α —

V srebrnih nočeh.

Tam pri studencu, sredi vasi,
tam na večer se zbirajo vsi,
stari in mladi, možje in ženè,
in zamišljeni mladi ljudje.
In čuje se mnogo lepih besed.
in vidi se mnog zaljubljen pogled.
— «Latuje se žito, že v cvetje gre,
a ni je hladne z neba rosé . . .
— «Patron vinogradov sveti Urban
in sveti Medard je ž njim čislan.»
— «No — k maši Marijini grozdje gre
o dežju ne ve nazaj stezè . . .»*
A mladi? — Kaj mladim vremena mar!
Enako jim solnce, enak jim vihar,
enako jim gorka je v prsih kri
pomladne, jesenske in zimske dni . . .
In kadar gredo črez polje ravnò,
in pojejo fantje preglasnò,
dekletam po kamricah spati ni moč,
— ej lepa je luninojasna noč . . .
Zaspi naj, komur je trudno oko
do mladega jutra naj sanja lepo
o mladih dneih, o svetlih nočeh,
in na vele ustne priplaval bo smeh . . .
In dete v zibelki naj sladko spi
in sanja o sreči bodočih dni —
A mladim je noč srebrna vsa.
za težke sanje mladost ne zna! . . .

M. P. Nataša.

---

* Na dan obiskovanja Marijinega roma grozdje k maši in četa dan ni lepo in toplo, ga ni več nazaj, t. j., vsak dan ga je manje. Taka je vera v Slovenskih goricah.

Izlet v Logarsko dolino.

Ni Bog nam dal srebrá, zlatá,
a dal nam v last je kos sveta,
nanj blagoslov nebes razlil
in v zemski raj ga spremenil.

Ta solnčni svet, ta svet krasán
Savinska cvetna je ravan,
kjer biva rod še čvrst in čil
v zavetju starih šeg in sil,

kjer bistro je Savine dno
kot vitkih postrvi oko,
kjer sinja višnjevost neba
nad njoj se jasno lesketa,

kjer brhkih srn se trop podi,
zeleni log oko bodri,
kjer prsi dviga sveži zrak,
cvetlic planinskih vonj krepak.

Dolina cvetna, dom ljubljén,
krasan kot prvi božji sen,
izročam ti pozdrav gorak,
plamtečih čustev skromen znak!

Mozirski.

«Lep je božji svet, a gora mu je cvet».

Krasna je slovenska domovina! Polna je biserov, katere iščeš zaman drugod, samo da jo sami premalo poznamo. Najbolj pa krasijo vsako krajino visoke planine, katerih raznoliki vršaci, često s snegom kriti, molé v sinje nebo kot mogočni varuhi domovine. In kdo jih ne ljubi? Dolinarji se pogosto ozirajo po njih, kadar jim zlati jutranja ali večerna zarja plešaste glave, ali kadar se zbirajo pogubonosni črni oblaki v njih osrčju, oznanjujoč bližajočo se

nevihto. In kaj naj rečemo o gorjancu, čegar domovje leži slikovito ob strmih rebrih gorâ? Dasi z velikim trudom obdeluje svoje «viseče» polje, vendar ljubi svoj dom z vsem srcem ter ga zapusti le v največji sili.

Nekaj tajinstvenega je bivalo nekdanj v planinah, o čemur nam svedoči mnoge pravljice in legende. Bogovi poganov so bivali vrh gorâ, kamor so se plaho ozirale oči dolincev. Tačas si ni nikdo upal stopiti v svetišče teh bogov. V teku časa se je to naziranje popolnoma spremenilo. Drzen človek, bojujoč se s prirodnimi silami, osmelil se je pogledati za tajinstveno kopreno ter je postavil svojo nogo zdaj na ta, zdaj na oni vršac. Čeprav so razne planine preiskali razni hribolazci, ostaja jim vedno nekaj tajinstvenega in privlačnega. Dal Bog, da bi tudi še v bodoče tako bilo!

Vsakdo nima prilike, da bi si ogledal krasoto domačih planin in se nasrkal blagodejnega, svežega gorskega zraka. Marsikom je vse to tudi neznano. Zato vabim ljubko bralko in potrpežljivega čitatelja, naj me vsaj v duhu spremlja v osrčje naših prekrasnih planin, ogledajoč si posamezne lepote na priobčenih slikah. Morda vznikne vroča želja, to videti z lastnimi očmi.

Letos potujmo v krasno Logarsko dolino in to po ravnem, drugič pa jo mahujemo na visoke planine.

Železnica nas popelje do Rečice na Paki, od koder se podamo z vozom ali peš v lepi trg Mozirje, ki leži v prijazni dolinici, katero varuje gorovje Golté z mnogimi, snežnimi in podzemeljskimi jamami ter Mozirsko kočo od koder je hvaležen razgled na spodnjo Savinjsko dolino in nje okoljujoče jo hribovje.

Kmalu za Mozirjem nas mika prijazni frančiškanski samostan Nazarje v posest. Kako krasen je razgled od sicer nizkega griča! Pod nami, ob izlivu Drete v Savino, stoji stari grad Vrbovec, pred njim pa v velikanski žagi na turbino razrezavajo «platenice» v razno lesno blago. Prebivalci gornjegrajskega okraja se živé večinoma le od goz-

OJSTRICA

ŠKARJE

PLANJAVA

KAMNIŠKO SEDLO

VHOD V LOGARSKO DOLINO.

darstva in živinoreje, katero zadnjo pospešujejo zlasti sočni planinski pašniki.

Peljáje se po okrajni cesti dalje mimo trga Rečice skozi več lepih vasi dospemo v Radmirje, kjer posetimo na bližnjem griču cerkev sv. Frančiška — nekdanje znamenito božjo pot — z bogato zakladnico, v kateri se nahajajo mašne obleke od članov vladarskih radovin, umetno izdelan kelih s pateno itd.*

Iz sosednjega trga Ljubno vodi nas novo napravljena, lepa okrajna cesta naprej le po ozki dolinici proti Lučam. Jasnomodra Savina vije se brzo med strmimi bregovi v ovinkih. Ob bregovih, poraslih tuintam z igličastimi gozdovi ali jelševjem («požari») leže idilično razmetane velikanske kamenite klade, kjer se srebrnobelo péni šumeča voda, posebno če je visoka.

Kako ljubeč je pogled na Jezernikovo brv, kjer počiva jednostavni mostič v sredi vode na ogromni štirioglati skali, ki je gladko oklesana, kakor bi jo obdelali neznani orjaški kamnoseki.

Korakaje naprej kmalu ob ostrem ovinku nenadoma zazremo gorsko vasico Luče v prijazni kotlinici, kjer se Lučnica iz povprečne doline Podvolovljek izliva v Savino. Nizke, blizu skupaj stisnjene hišice so krite največ z macesnovimi skodlami, predstavljajoč nam pravo gorsko vas. Raz oken nas pozdravljajo tu običajni svetlordeči in nizdol viseči nageljni.

Kdor ima trdne noge in jasno glavo brez oмотice, lahko iz Luč obišče Kocbekovo kočó v 5 urah in dalje v 1¹/₂—2 urah strmo Ojstrico z razsežnim razgledom, ali pa nižjo in rastlin bogato Ráduho.

* * *

---

* Slike in natančne opise glej v knjigi A. Stegenška: Cerkevni spomeniki. I. Dekanija Gornji grad.

Nas pa vleče po ravni okrajni cesti naprej proti Solčavi. Pred 12 leti tukaj ni bilo prave ceste, pogumni voznik je vozil ta čas zdaj na desnem, zdaj na levem bregu ali po strugi, 22 krat prevozeč Savino. Dolinica postaja vedno ožja, romantičnejša, dokler ne dospemo do zanimive «Igle», kjer bi si bil nekdanj mislil, da je konec potovanja. Mogočna skala štrli navpično vstric nasprotnih sten, puščajoč le ozek prostor za bistro hčer planin — Savino. Lepo poje Mozirski o Igli:

Človeku pot htel zajeziti
v planinski raj je škrat srditi
in zrušil skalo vrh bregov
s pomočjo zlobnih je duhov.

V prepad je skala zagrmela,
ob robu strmem obviséla,
in v veličastno čudo Bog
spreménil delo zlih je rok.

Med Iglo in strmimi stenami razrastkov Raduhe je ozka špranja, skozi katero vodi peš-pot. Pravljica pravi, da je tod nekdanj potovala Marija, ki je odmaknila skalo toliko, da je nastal ozek prehod.

Najstarejši pot, posebno še pozneje ob času povodnji, je vodil iz Luč v Solčavo ob desnem bregu mimo podzemeljske jame «Trbiške zijalke», ki je baje držala do Trbiža, a je zdaj mnogo zasuta, «po bregih»,* vijugajoč se po strmem pobočju in konečno skozi «luknjo» (Rjavčevo jamo), kjer je naravni predor skozi navpično skalo, vodeč na nasprotni strani nizdol na okrajno cesto. Ta sicer zanimiv pot zdaj ne rabijo več.

* * *

Iz ostrčja zemlje sili
srebropeni vir na dan
in skrivnostno v zemlje krili
spet izgine nepoznan. —

---

* Imena v ušescih «—» navajam doslovno tako, kakor je narod izgovarja.

Večno kakor raz vršine
vir gubeč se v skalni sip,
up za upom zopet mine,
varajoč nas kratek hip.

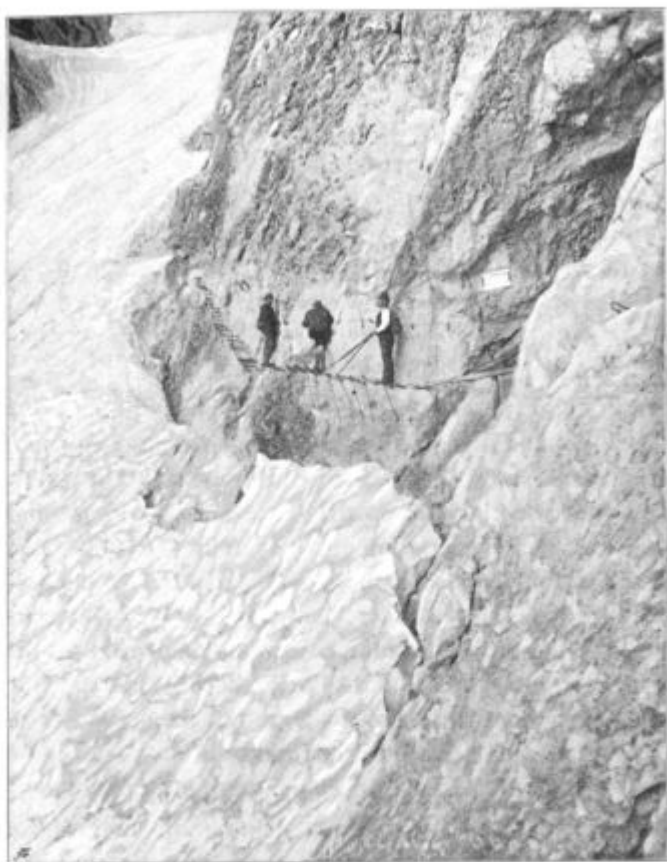
Mozirski: «Presihajoči studenec».

Ko smo šli navkreber skozi Iglo, dospemo na zahodni strani nizdol do zanimivega «presihajočega studenca», kakršnega menda nimamo več nobenega v naši domovini. Voda, nabirajoča se v podzemeljskih shrambah Raduhe, privré pri navadnem stanju vsakih 5—10 minut izpod navpične skale ter potem usahne, da se isti prizor zopet ponavlja v omenjenem času. Ob veliki suši pa počiva studenec.

Naprej gredočim se nam nudijo prelepi prizori na razorane žlebove strme Raduhe ali na velikanske skalnate klade, ležeče sredi struge v Savini.

Pri kmetu Belšaku, ob izlivu Bele v Savino, gremo «stranputice» v divni Robánov kot, ki se v marsičem glede romantike lahko kósa z Logarsko dolino. Po idilično lepem potu dospemo v $\frac{1}{2}$ uri do kmeta Robána, od koder imamo krasen pogled v zanimivo dolino, katero okrožujejo navpične in z žlebovi razrite stene raznih vršacev nad Polšakom, Velikega Vrha, Ojstrice, Krofičke itd. V spodnjem delu so gozdnate, zgoraj pa gole. Posebno se čudimo ostrorobati Ojstrici s svojimi nedohodnimi skalami.

Pri Robánu se nehoté spomnimo starega nevstrašenega lovca in hribolazca (starega očeta sedanjega posestnika). Včasih je bival po štiri dni v «pečeh», da so ga domači «požal'vali» misleč, da se je ubil. Na lov je seboj jemal samo kruh in sol. Domov prišedši pa je snedel za štiri druge. Če je rekel komu, da je svet malo grd, tedaj se ni bilo treba nobenemu za njim spuščati. Enkrat je prišel na Ojstrico naravnost iz doline po skoraj navpičnih stenah. Na svojih pohodih je naletel včasih na gladke pečine. Ako ni mogel naprej, se je sezul in si podplate narezal; tekoča kri mu je pomagala, da se je «prijemalo». Ko je bil na smrt bolan, morala je poleg njega ležati njegova zvesta spremljevalka

PARTIJA V TURSKEM ŽLEBU.

— puška, na katero se je naslanjal, zroč po njemu toli priljubljenih pečeh.

Še divnejši je pogled na Robánov kot in mogočno Ojstrico od 2 uri na zahodnem pobočju višje ležečega kmeta Kneza, ki je najbrž potomec služabnikov celjskih grofov, ki so tam živeli v prognanstvu, baveč se največ z lovom v varnem zatišju.

* * *

Poldan. Malce odpočiti,
suho grlo porositi,
mislim ne bo v kvar.
Tu s požirkom kaplje sveže
radodarno vsem postreže
gostoljub krčmar.

Suh iz torbe kos živila
in studenega krepčila
v čašo poln zajém! —
V róko znova les popotni:
«Hvala ti, krčmar dobrotni,
Hvala ti, na vžitku tem!»

Mozírski: «Rogovilec».

Od Robána vrnemo se nazaj na okrajno cesto, kjer zapazimo pred mostom na levo mrežast slap, pod istim pa «Rogovilec», kjer teče kristalna voda po rogovilastem žlebu. Znan je največ po imenu «Gabelwirt», kjer je že masikateri nafarban popotnik pričakoval gostilno v okrepcanje izmučenega telesa.

V $\frac{3}{4}$ uri hoje zagledamo zadnjo malo gorsko vasico Solčavo s staro gotiško cerkvijo. Leta 1851. je bila Solčava v obsednem stanju in je pretrpela mnogo gorja. Ves dogodek je popisal nekdanji župnik Janc tako:

V gorah krog Solčave, Kaplje, Črne in Luč so pohajali tačas pri kmetih in drvarjih razni ljudje brez izkaznice in vojaški beguni. Žandarmerija, katero so bili takrat šele ustanovili, je imela poloviti te ljudi. Sredi meseca decembra 1851. l. so prišli trije žandarmi s Koroškega čez Šentjakobsko planino na Štajersko ter so pri prvem kmetu pod to planino pograbili hlapca, ki ni imel popotnega lista in je ravno sedel sredi družine pri kosilu. Peljali so ga v gostilnico Smotnikovo v Solčavo. Ker so se tu predolgo krepčali, so odšli prav pozno nazaj proti Sv. Duhu ter ondi pri kmetu Rogarju prijeli še dva starejša človeka. Neprevidni orožniki so z ujetniki tu prenočili. O tem se je naglo raznesla govorica po bližnjih kmetijah in med drvarji. Zbralo se je brž

še tisto noč 25 fantov; bilo je šest Solčavanov, drugi pa so bili s Kranjske in Koroške. Na Šentlenartskem sedlu na koroški zemlji so pričakovali vračajoče se žandarme. Proti štirim se jim približajo z ujetniki, katere so hoteli osvoboditi. Nastane strašen boj. Žandarmi streljajo in sekajo s sabljami, fantje pa se branijo z raznim orodjem. Med bojem v temni noči pobegnejo ujetniki nazaj v Solčavo, fantje pa se potem razkrope na vse strani. Izmed njih je bil samo eden ranjen na roki, žandarmi pa so hudo poškodovani obležali na bojišču.

Žalostna vest o boju se je raznesla hitro na vse strani in tudi v Kapljo, do koder so poslali po ranjence in jih prenesli domov. Nekaj dni po tem zločinu je prikorakalo več kompanij vojakov (Wimpffenovci in graničari iz Broda) ter žandarmov s Koroške in Kranjske. Po debelem snegu in v hudem mrazu so lezli čez planine v Solčavo, katero so popolnoma vojaško zasedli, da bi poiskali zločince. Dne 20. decembra 1851. l. se je za Solčavo in nje razrastke razglasilo obsedno stanje. Neki star žandarm, ki je malo poprej postal poročnik, je sestavil in razglasil obsedno naznanilo z vsemi formalnostmi. V tem času je bilo vse vojaštvo in žandarmerija pod njegovim poveljem. Proklamacijo o obsednem stanju je poslovenil nato župnik Janc sredi vasi vpričo vojakov in žandarmov okrog stoječemu ljudstvu. Obsedno stanje je trajalo samo 10 dni. Dne 31. decembra se je po ukazu glavnega poveljstva v Gradcu odpravilo; zato je žandarmerija z vojaštvom odšla še isti dan čez planine na Koroško.

Obseda je prizadela prebivalstvu mnogo zla in stroškov, vojakom pa zaradi hudega zimskega mraza in zaradi pomanjkanja primernih stanovanj, ker so kmetije zelo oddaljene druga od druge, mnogo neprilik in trpljenja. Postopalo se je zelo strogo, skoraj kruto. Vse moške, med njimi sivolase starčke, četudi so bili po več ur daleč doma in niso ničesar vedeli o boju, so zaprli in stlačili vse v eno sobo.

GRINTAVEC

SKUTA RINKA KRIŽ

SAVINSKO SEDLO MZRLA GORA

POGLED S ŠKARIJ NA OKREŠELJ.

Le skrivoma so jim dajali kruha in jedil skozi okna, dasi je bilo to nevarno. Tem večinoma poštenim ljudem so sklenili roke na hrbtu, jih privezali drug na drugega in jih peljali v hudem mrazu po ozkem gazu po debelem snegu čez visoke planine v Kapljo, da bi žandarmi pred kazenskim sodnikom spoznali zločince. Le najtrdosrčnejši človek se ni razjokal gledajoč te nedolžno preganjane ljudi.

Navzlic največji strogosti niso dobili nobenega zločinca. Šele meseca junija 1852. l. je prišel oni fant, ki je bil na roki ranjen, pred kazenskega sodnika v Kapljo in je izdal svoje sozločince. Doma je bil iz Luč. Izmed dotičnih fantov je potem vojaške begunce kaznovalo vojaško sodišče, druge pa civilno na več let v razne jetnišnice. Pomrli so v

kratkem, ker jim je v ječi nedostajalo svežega gorskega zraka, katerega so bili navajeni.

Ta dogodek so nekateri pretiravali po raznih listih. Tako ga je neki dr. Fr. Hoffmann v «Gartenlaubi» 1865. l. opisal pod naslovom «Deutschlands (!) grösste Räuberburg» ter se s tem sam najbolj osmešil, kajti človek je s svojim imetjem malokje toliko varen kakor ravno v Solčavi.

Od Solčave nas vodi nadaljni pot le peš, večinoma skozi tesni v eni uri do začetka prekrasne Logarske doline, imenovane po prvem kmetu Logarju. Iz zahodnih romantičnih tesni, od koder vodijo poti v Belo in Kapljo, priteče Jezera, ki ima svoj izvir v sosednjem Matkovem kotu, kjer je v starih časih stalo $\frac{1}{4}$ ure dolgo in $\frac{1}{4}$ ure široko jezero ter je segalo do Zagradiške njive. Na Žibotovem je stala «ribča peč», kjer so si ribiči sušili mreže, v jezeru je bil nekdanj «lintvort», ki je imel perutnice, pesjo glavo in zvit rep. Ta žival se zredi iz jajec, katera znese petelin. V živež so mu bile živali in ljudi, katere je donesla voda, ko je napravil «lavo». Lintvort je kljuval na «ribčo peč», da bi jezero izteklo. Na treh krajih so imeli skozi tri leta straže, ki bi naj ljudi v dolini opozorili na iztekanje jezera, in sicer na vrhu Icmankovega «košaca», na Čelu (proti Sv. Duhu) in na Opresnikovem «Hribu». Ko so stražniki čuli močno kljuvanje, so začeli streljati s pištolami, da so ljudje pravočasno iz «grabna» bežali. Po predoru peči se je voda iztekla; bila je tako visoka, da je pustila zibel na cerkvenem pragu v Solčavi, na vrh Igle pa govejske jasli. Lintvort je šel za vodo, za njim pa je vse letelo: drevje itd. Na Logarskih njivah je padel nanj macesen z dvema vrhoma ter ga je ubil.

Spomnivši se teh bajk stopimo za kmetom Podbrežnikom v Logarsko dolino. Nehoté nam obstane noga, da nemo zremo veličastne velikane, katerih beli in smeli vršaci molé v sinje nebo. Okroginokrog obkrožujejo to eno najlepših gorskih dolin visoki, goli, razriti orjaki (Ojstrica,

Planjava, Brana, Turska gora, Rinka, Mrzla gora, itd.) ki so od spodaj obrasli z redkimi gozdovi. Najveličastnejša je Ojstrica, ki kot ostroroba piramida kipí v zrak. Na severozahodni strani je po globoki zarezi Škrbini ločena od Krofičke, na zahodni strani pa po zarezi Škarje od dolgo raztegnjene Planjave z navpičnimi, nedohodnimi stenami.

Korakajoč po cesti ob velikem travniku in med njivami kmalu dospemo do premožnega kmeta Logarja, ki ima veliko enonadstropno hišo ter lepa gospodarska poslopja, prenočišče pa dobe turisti samo v senu. Črna — tako imenujejo domačini ta potok (Savina), je tu že tako močna, da goni žago in mlin, po bistri vodi pa švigajo rdečepikaste postrvi. Kmalu pridemo do starikave kočé, kjer je bilo v svojem času prvo zavetišče turistom. Če zavijemo na desno čez plot, dospemo do spodnjega vira Savine (oziroma Črne); do sem je tekla voda od slapa sem pod prodnato zemljo. Vrnivši se zopet nazaj h koči gremo naprej; pri gozdu je večkratni odmev; v $\frac{1}{4}$ uri pa smo pri Piskernikovem zavetišču, kjer dobe popotniki živež in prenočišče. Od tod imamo zopet krasen pogled na visoke planine,* posebno na Ojstrico in Planjavo, med katerima se nahajajo Škarje.

Ko bi imeli čas in bi se ne splašili strmega pota, pospeli bi se na lepo Klemenšekovo pianino in dalje do Škarij, od koder bi uživali krasen pogled na gorski svet okrog Okrešlja.

Iz doline pa vidimo zahodno pred Ojstrico nižje stoječo goro Planinščico (1733 m), ki je popolnoma ločena od glavnega grebena. Domači jo imenujejo tudi Rjavico ali Rjavčki vrh, najbrž radi velikih rjavih in rdečkastih lis v navpični steni. Dne 28. junija 1877. l. so se namreč od nje odkrhnilé velikanske skale ter so v vznožju pokopale ves macesnov gozd; precej velike skale so priletele celo do ceste sredi doline in še leže danes tam. Vsled tega se je vzdignilo

* Glej sliko v lanskem koledarju.

toliko prahu, da je bila vsa dolina v megli. Zatem so se še večkrat, skoraj vsaki 3. ali 4. dan odkrhnile manjše skale. Ta dogodek tolmači narodna pravljica takole: «Nekdaj je ustrelil kranjski lovec na vrhu Rjavice divjega kozla ali «gamza». Nato sta prišla dva štajerska lovca, ki sta ubila kranjskega lovca in ga vrgla v prepad. Zato se odkrhavajo skale in se bodo tako dolgo, da vrže Rjavica lovčeve kosti v dolino».

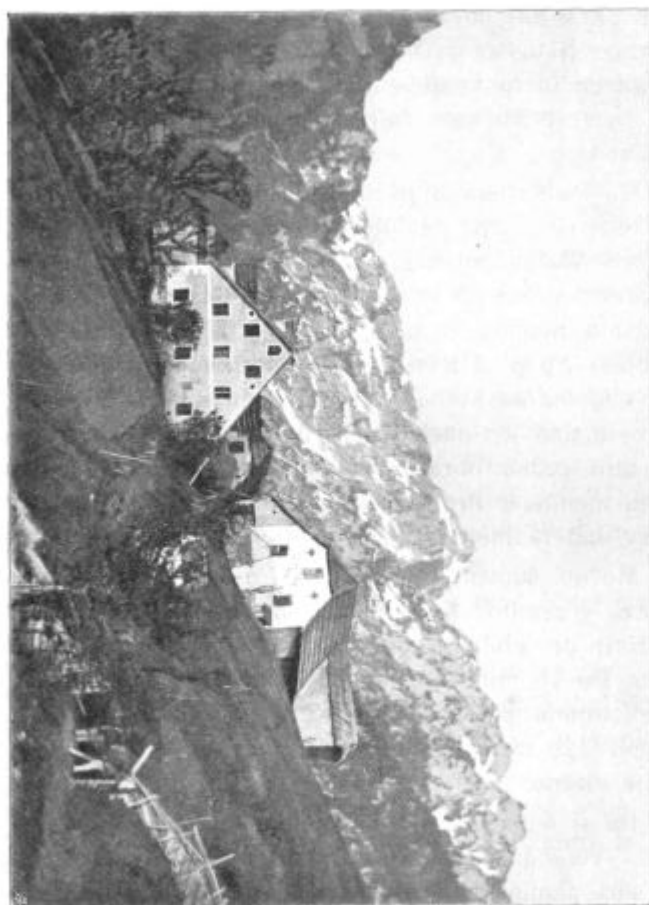
Od Piskernika pridemo do zadnjega kmeta v tej dolini, do Plesnika, kjer je bilo do leta 1890 edino pribežališče turistom. Daljni pot nas vodi po gozdu, po gramozu, zopet po redkem gozdu in mimo Logarske pastirske kočice, potem prelezemo majhen strmec in v $\frac{1}{4}$ uri zagledamo od daleč zanimiv slap pod Rinko. Prestopivši suho strugo, nas pelje pot polagoma navkreber po tratinah in bukovih gozdih. Med potom imamo lep pogled na Kamniško sedlo; na vrhu opazimo tam čudno obrazovano skalovje, ki nalikuje «Kamenitemu menihu». Proti Planjavi stoji mnogo ostrih, šiljastih rogljev, katere imenujejo «Device». Ali nam se mudi naprej!

Močno šumenje potoka nas opozori, da tukaj voda izgineva v zemljo. Kadar ima slap malo vode, ponikne že v bližini; pri obilni vodi pa sega žuboreči potok daleč v dolino. Do 10 minut še imamo nekoliko bolj strmega pota, in že stojimo pred veličastnim slapom. Voda pada v lepi paraboli 120 m, razpršujoč se v moker prah, da je vse ozračje vlažno.

Da si odpočijemo in se zavarujemo proti vlažnosti, stopimo v verando, katero je tam postavila «Savinska podružnica slov. planinskega društva» l. 1897. Skozi okence občudujemo krasen slap, pod katerimi se je napravil v tisočletjih do 20 m visok apnen stožec, katerega voda vedno obliva. Ko zjutraj obsije solnce pršeči slap, vidiš krasno mavrico. Kaj lepo je gledati ob viharnem vremenu, kako se veter igra z ogromnim curkom, premikajoč ga zdaj na desno, zdaj na levo.

Prijetna je bila hoja po Logarski dolini, ki se okoli 7 km daleč razprostira v jugovzhodni meri, neznatno se vzdigujoč, potem se zavije proti zahodu. Dolga je 2 uri in $\frac{1}{4}$ ure

POGLED NA OJSTRICO OD KNEZA.

široka. Prva tretjina lepe ravnice služi poljedelstvu, nato se vrste gozdi in puste ledine ali pašniki.

Ko smo si do dobrega ogledali slap, stopimo še na Okrešelj. Na levo prekoračimo potok in po vijugastem strmem potu obidemo navpično rdečkasto skalo. Zgoraj

dospemo po brvi v strugo, kjer stopamo med velikimi kladami navzgor ob neprestano žuboreči vodi. Ta pot je zelo romantičen. Na levi strani zapazimo šest virov, kjer voda vre iz strmega pobočja in teče po zelenem mahu v strugo. Največji vir je nekoliko višje ter zelo mrzel (2⁰ C). Tam se pot zavije na levo, in v $\frac{1}{4}$ uri smo na skoraj ravnih tleh na Okrešlju pri nemški planinski koči. Lega planine je zares krasna ter prija ne le prijatelju nežne, ljubeznive pokrajine z zeleno trato, pretkano z raznimi krasnimi, živobojnimi planinskimi cvetkami, ampak tudi ljubitelju divjeromantičnih prizorov, zlasti kadar zadnji žarki zahajajočega solnca zlaté fantastične tvorbe planinskega okrožja.

Na Okrešlju je križališče zanimivih a strmih potov in sicer: na Kamniško sedlo za prehod v Kranjsko, na Savinsko sedlo za prehod na Koroško in skozi Turski žleb kot dohod na Grintavec. Ker imamo še časa, splazimo se v Turski žleb. Po vijugastem potu dospemo v 1 uri v pravi strmi in ozki žleb, ki se nahaja med navpičnimi stenami, kjer leži sneg včasih do meseca septembra. Tu je bila hoja poprej zelo nevarna. «Slov. plan. društvo» je napravilo pot ob desni skali. V steni so pritrjene stopnice iz železa ter napeta žica ali so izklesane in zložene kamenite stopnice, po katerih brez nevarnosti dospemo na gorsko stopico, kjer se cepijo poti na razne vršace.

Za letos se povrnemo po istem potu zopet domov ter napravimo prihodnjič kako drugo potovanje. Pripoznati pa moramo, da smo videli prirodne krasote, o katerih bi niti v najbujnejši domišljiji ne bili sanjali. Lepo potovanje nam ostane neizbrisljivo v sladkem spominu in nas še gotovo vzpodbudi, da ga opetovano ponovimo.

Veselilo bi me, ako bi s temi skromnimi vrsticami vzbudil večje zanimanje za krasno Logarsko dolino. Koliko je naših rojakov, ki potujejo daleč po svetu, mnogo lepših domačih krajev pa se izogibljejo. Prihajajte torej v **naše** planine, kar vam ne bode žal.

Fr. Kocbek.

Logarski dolini.

Ti svet prelep, planinski svet,
iz dna srca pozdrav ti vnet,
pozdravljen cvet in kras planin
in ti, najlepša vseh dolin!

Tu kos nam raja še cveti,
očit ves božji kras leži,
ki dičil je nebeški vrt,
prvotni sreči razprostrt.

Kot v dolu jézero temný,
kjer bajne lilije cvetó,
tako ležiš tu vrh planin,
najlepša gorskih ti dolin!

V kraljevo krono ni vkovan
smaragd takó bliščeč, krasán
kot mični ta planinski svet,
v zelenje ves in cvet odet!

Ponosno na-te zre okó,
srcé pa vriska mi glasný:
Pozdravljen cvet in kras planin,
in ti najlepša vseh dolin!

Mozirski.

OPOMBA: Pesni Mozirskega so ponatisnjene z dovoljenjem pesnikovim iz «Slovenke» l. 1902.

Ej na polju, na zelenem . . .

(Motiv rusko-narodni.)

Ej na polju, na zelenem,
raste lipa širovejna,
v senci pa belí se uta,
v uti miza je kamena
in pri mizi deklè mlado
spleta venec z rož nabranih . . .

In deklè se pogovarja:
«Kdo dobi ta drobni venec?
Komu bo se lepo nosil?
Ali naj dobi ga starček?
Sivi glavi ne pristoja . . .
Ne dobi nikdar ga starček!»

Ej na polju, na zelenem,
raste lipa širovejna,
v senci pa belí se uta,
v uti miza je kamena,
in pri mizi deklè mlado
spleta venec z rož nabranih . . .

«Kdo dobi ta drobni venec?
Komu bo se lepo nosil?
Ali naj ga dam mladenču?
Da! Dobi ga lep mladenič,
z venčkom dam srce mu svoje!

M. P. Nataša.

Martin Skočir in Anastasius von Schiwitz.

Spisal IVAN CANKAR.

Nepopisno navdušenje je vladalo po vsi prostrani domovini. Od vseh strani, iz vseh pokrájin naše mile Slovenije, od zelene Štajerske, od solnčne Goriške, od tužnega Korotana, s kršnega Krasa so prihiteli rodoljubi, da praznujejo véliki praznik, in ni treba omeniti še posebej, da so prišli v velikem številu tudi naši vrli Tržačani. Mesto je bilo slavnostno okrašeno; ni je bilo hiše, s katere bi ne plapolala trobojnica. Goste je sprejemala na kolodvoru ogromna množica z navdušenimi «Živio»-klici; z oken so se usipale nanje dišeče cvetke, naše zavedne gospe in gospodične so jih pozdravljale z robci, marsikatero oko je bilo orošeno. Natanko ob polu desetih se je razvrstil izprevod. Na čelu...

Ampak to bi bilo predolgo. Na kratko povedano: bil je dan, zapisan z zlatimi črkami v zgodovini našega naroda. Zakaj padla je zavesa od spomenika Anastasiusa von Schiwitza in narod je izpolnil svoj dolg; pozno sicer, kakor je žalibog navada, toda izpolnil ga je. Navdušenost je razodevala, da se je narod pač zavedal svoje svete dolžnosti; ali naš narod je ubožen in če bi njegovi hvaležnosti ne bilo stalo na poti njegovo siromaštvo, bi bil Anastasius von Schiwitz že zdavnaj imel spomenik in ne bil bi visok deset, temveč dvajset metrov in čez. Zlobni jeziki, ki po svojem poklicu in nagnenju glodajo ob najdragocenejših naših svetinjah, tudi te

imenitne vseslovenske slavnosti in spomenika samega ne bodo pustili pri miru. Toda naše narodno ženstvo . . . .

Ampak tudi to bi bilo predolgo. Najboljše je, da opišem takoj slavnostni komers ne zato, ker sem jaz sam igral tam precej važno ulogo, temveč zato, ker mislim, da se je razodel šele na komersu najširši in najgloblji pomen slovesnosti. In le ta globoki pomen sem hotel zapisati, poznim vnukom v izgled in spomin, v knjigo naše mlade, tako lepo cvetoče kulture. Vse zunanje lepote in imenitnosti sodijo na polje žurnalistike, jaz pa vsled svoje skromne spretnosti in svojega suhoparnega sloga, ki ne pozna patosa in veličine, nisem žurnalist.

Kako je sedel tam blagorodni gospod Martin Škočir, o! Njega samega so vidеле moje oči. Tam je sedel; na častnem mestu, čestit in češčen, je sedel Martin Škočir. Obraz okrogel, svetál, luč sama. In črna suknja, že samaobsebi spoštovanja in češčenja vredna; in drobna bela ovratnica, srebrnobleščeča; in križec, zaslužni križec! o! Če še nikoli ni bil zaslužen zlati križec — kaj zlati križec? Dajte mu zlato runo, zlato runo mu dajte! Že sam obraz, okrogli, jasni, pošteni obraz, brez vseh zaslug in lepih čednosti, bi bil zaslužil zlati križec in narodovo hvaležnost. Toda kje je pravica?

Njega samega so vidеле moje oči, vse drugo, vsa pisana množica, zbrana v svečano razsvetljeni dvorani, vsi dostojanstveniki in imenitniki, vsi umetniki in poetje, dà, tudi naši visoko zaslužni in delavni poslanci in celo cvet našega rodoljubnega ženstva — vse se je topilo pred mano v polprozorno, migljajočo meglò in le njega samega, Martina Škočirja, so gledale z občudovanjem in tihim češčenjem moje oči. Njega, ki je bil vse slovesnosti začetek, središče in vrhunec in ki se mu je ob tej uri klanjala hvaležna domovina.

Velika in težka je bila moja naloga tisti večer. Jaz sem slab govornik, dasi ne slabši, kakor kdo drugi. Lahko

bi govoril, recimo, o političnem položaju: preberem uvodni članek, zabelim ga s par besedami o črnih bukvah kmečkega stanú (če govorim na vasi) in o reševanju obrtnikov (če govorim v mestu) in uspeh mi je zagotovljen. Ker nisem poslanec, bi žugal z obstrukcijo in ploskanje bi bilo veliko; če bi bil poslanec, bi govoril o spretni taktiki in ploskanje bi bilo prav tako veliko; ponoči bi se mi celo sanjalo, da sem državnik. Izobraženim slojem bi z uspehom predaval o literaturi in bi govoril o zdravi hrani za nepokvarjen narod; take reči imajo zmirom uspeh. Brez strahu tudi rečem, da bi lahko poučeval ljudstvo o darwinizmu in o Haecklovem monizmu; čemu pa sem se bil naročil na Meyerjev leksikon? In te stvari so zdaj za naš narod zelo aktualne — vsa vprašanja so izginila in ostal je Haeckel. No, Bog z njim!

Ne gre se za Haeckla, temveč za Martina Skočirja, če mi je dovoljeno, da imenujem obadva v eni sapi. Kajti vprašanje si odgovarja samo: kdo si je pridobil za naš narod večjih zaslug, ali Haeckel, ali Martin Skočir? To je bila tisti večer moja velika in imenitna naloga: opisati zbranemu občinstvu, cvetu naroda, zaslugo in čednosti Martina Skočirja. Kje je govornik v vseh pokrajinah naše prostrane in lepe domovine, ki bi ne vztrepetal ob tej dolžnosti ter ne občutil ubožstva svojega duha in svojih zmožnosti? Jaz ne morem naravnost reči, da sem skromen človek, ampak tudi jaz sem trepetal, ko sem se vzdignil in so se uprle name svetle, izrazovite in vprašujoče oči blagorodnega gospoda Martina Skočirja. Vsa dvorana, vse omizje, bleščeče luči, steklenice, kozarci, dostojanstveniki in imenitniki, narodne dame — vse je izginilo nenadoma, zatonilo je v meglen prepad; in pred mano, tam daleč, je sedel Martin Skočir v črni suknji in srebrnobleščeči ovratnici. Govoril sem in zdelo se mi je, da govorim v neizmerni pustinji brez odgovora in brez odmeva; kajti svojega glasu nisem čul in le časih mi je zazvenelo na uho neskončno oddaljeno šumenje, podobno pljuskanju morskih valov. Moje

oči so strmele v Skočirjev obraz, kakor se ozirajo oči blo-
dečega mornarja proti solncu.

Tako sem govoril:

Gospoda slavna!

Težko nalogo mi je bil določil slavnostni odbor, pre-
težko za moje skromne moči. Branil sem se, toda branil
sem se zaman in zato vas prosim: ne dajte, da bi se izlila
vaša jeza v polnem potoku na mojo nevrednost in nespo-
sobnost. Tam sedi Martin Skočir: kdo je med nami, ki bi
se čutil vrednega, da bi opeval njegovo slavo? Poslušal sem
napitnice, ki so slavile spomin velikega Anastasiusa von
Schiwitza. Po pravici so ga slavile. Toda prašam vas na-
ravnost: čegave zasluge so večje, zasluge Anastasiusa von
Schiwitza ali Martina Skočirja? Kdo je večji: stvarnik ali
stvar? Veliko, tehtno vprašanje, odgovora vredno; in od-
govor je lehak. Nihče mi ne bo ugovarjal in slavnost sama
je dokazala, da slavljenec današnjega dne ni toliko Anastasius
von Schiwitz kakor Martin Skočir; in drugače tudi ne more
biti, zakaj naš narod je pravičen, tehta in ceni zasluge svojih
mož ter jih plača po vestni meri.

Najlepša pesem slavljenčeve slave je povest njegovega
delovanja. Nikogar ni, ki bi mu ne bila znana ta povest od
začetka do konca, toda kdo ne pogleda z veseljem lepe
podobe, ki jo je videl že devetkrat, kdo ni ginjen, kadar
sliši pesem, ki jo pozna že od nežne mladosti? Z vso tisto
objektivnostjo, ki je morda edina moja čednost, bom raz-
grnil zdaj pred vami sliko moža, ki je živel za svoj narod
in ki ni zahteval drugega plačila, nego tihe hvaležnosti.

Kaj je bil Martin Skočir pred petimi, šestimi leti?
Martin Skočir in drugega nič, človek kakor jaz in kakor
mi vsi, brez posebne časti in brez posebnih zaslug, dasi je
bil, kar je treba pripoznati, tudi v tistih tihih časih iskren
in odločen rodoljub. Po vestnem in hvalevrednem uradniškem
delovanju je bil upokojen, še čil in krepak na duši in na
telesu. Kdo drugi bi užival svojega življenja vedro jesen v

krogu družine, ob gorkem domačem ognjišču, udal se sladki brezdelnosti ter presojal, v prijetni zavesti svojega pokoja, z modrim in strogim očesom nehanje nemirnega sveta. Ne tako Martin Skočir.

Ko je dovršil nalogo svojega poklica in svoje dolžnosti, je izprevidel, da ni še dovršil naloge svojega življenja. In iskal je to nalogo, dolgo in neumorno jo je iskal. Klical ga je skrivnosten glas, toda Martin Skočir ni vedel natanko, odkod in kam. Deloval je brez počitka sebi na čast in narodu v prid. Vpisal se je v vsa rodoljubna društva, zbiral je prispevke za vse rodoljubne namene, njegov blagodušni, jasni obraz se je svetil pri vsaki narodni slavnosti, nobena spominska plošča ni bila odkrita brez njega, nobena zastava blagoslovljena, celo planinske kočje je odpiral, dasi so njegove noge slabotne in je njegovo telo, kakor telo vsakega odličnega rodoljuba, krepko razvito. Toda Martin Skočir ni bil zadovoljen; ne, on ni bil zadovoljen. Koristno in hvalevredno je bilo njegovo delovanje, toda bilo je delovanje navadnih rodoljubov, ki jih domovina zelo potrebuje, ki pa jih je žalibog toliko, da se posameznik le težko vzdigne iznad števila ter zablešči v posebni slavi. Martin Skočir ni še spoznal, kam ga je klical skrivnostni glas in morda bi ne bil spoznal nikoli (o, žalostna misel!), da mu od Boga poslano naključje ni pokazalo poti.

V temotnem arhivu, med prašnimi listinami je sedel Martin Skočir in je premišljeval o davnih, maloslavnih dobah našega naroda. Njegovo oko, leno in trudno od temè, se je ozrlo mimogrede na orumenel papir in se je hotelo že zatisniti v sladke sanje, ko se je zasvetilo nenadoma iz meglenega mraka čudovito ime: Anastasius von Schiwitz. Vztrepetal je Martin Skočir, zableščale so se njegove oči; v tistem trenutku je našel svojo nalogo in svojo pot. Prebral je listino s trepetajočo vzburjenostjo, nato se je zamislil in je mislil do pozne noči.

Anastasius von Schiwitz! To je bil zdaj njegov program, je bila vsebina njegovega življenja. Kakor žarki v solnce,

tako so se stekale njegove misli v ime: Anastasius von Schiwitz.

Slovenski narod ima veliko napak in grdih lastnosti, poleg teh pa tudi nekaj čednosti. In največja njegova čednost je ponižnost. Nikoli pa se ta čednost ni tako lepo in imenitno razodela, kakor v tistem trenutku, ko je Martin Skočir odkril sled in spomin Anastasiusa von Schiwitza. Kdo je bil Anastasius von Schiwitz? Kedaj je živel in kaj je delal? Kdo mu pozna rod in stan? Nihče bi ne bil vedel odgovora, da se ni ob pravem času prikazal Martin Skočir ter posvetil z žarko plamenico v pozabljen kot naše maloslavne zgodovine. Izginili so zdavnaj vsi sledovi delovanja Schiwitzovega, celo njegovo ime je izginilo in bi bilo skoro zatonilo za vekomaj. Kmalu bi bil rekel, da je bilo to naravno in da si narod v tem slučaju ni nakopal prevelikega greha s svojo nehvaležnostjo. Toda slovenski narod se v mnogih ozirih čudovito razlikuje od vseh drugih narodov na svetu in kar bi bilo drugod naravno in razumljivo, je pri nas nenaravno in nerazumljivo. To je veselo znamenje, da smo si kljub vsem tujinskim vplivom ohranili svojo individualnost. Drugod recimo, časti narod samo tiste može, ki so si bili pridobili večjih ali manjših zaslug samo za tisti narod in ne kje drugje in za koga drugega. Narod ljubi le tistega moža, ki je ljubil narod in je delal zanj. Za tiste ljudi, če so bili slavni ali neslavni, ki so otresli s svojih podplatov domovinski prah ter so šli iskat drugam zaslug, časti in slave, za tiste ljudi se narod ne briga in pozabljeno je njih ime. To je evropejska šega; mi pa smo Slovenci in nikjer se ni vtešil slovenski značaj tako lepo in pristno, kakor v Martinu Skočirju, ki je našel Anastasiusa von Schiwitza. Resnica je, da imamo tudi mi imenitnih mož, in ne malo. Toda kakšni so ti možje? Ljudje kakor mi. Ljubili so svoj narod — saj ga jaz tudi ljubim in mi vsi ga ljubimo. Delali so zanj — kaj jaz ne delam zanj? Pregarjali so jih — čemu pa se niso vèdli pošteno? Nihče bi jih ne

bil preganjal, da so živeli, kakor mi drugi živimo in da so govorili, kadar jih je kdo kaj prašal. Ali bodimo pravični: imenitni, zaslužni možje so bili in Bog me varuj, da bi jim kratil slavo. Baron Cojz, oče in varuh slovenske literature ob njenem nevarnem rojstvu, Linhart, Čop, Smole, Levstik, Jurčič, Trdina in makár tudi tista dva mlada študenta, ki sta umrla vsled svoje nemarnosti in ki sta bila (zdaj, ko sta v zemlji, rečemo lahko) najgenialnejša človeka, kar jih je bilo med nami — vsi so bili imenitni možje, ostavili so večne spomenike svojega delovanja; toda čemu bi jih slavili? Storili so svojo dolžnost. In kar je najglavnejše: poznali smo jih po obrazu in obleki, po skrbeh in nadlogah, zakaj živeli so med nami in za nas. Kako bi jih mogli častiti preko mere? Odevali so se v isto sukno kakor mi, navadno celo v slabše. Ali bi ne bilo smešno, če bi postavili spomenik, na priliko, Ketteju? Kaj rabi spomenik? Vesel naj bo, da je umrl ob pravem času; Bog vedi, kaj bi bil drugače še vse doživel. In tudi prav je bilo, da ga niso pokopali med zaslužne profesorje in spretne žurnaliste, na stroške celokupnega naroda. Čemu čast? Storil je svojo dolžnost. O zaslugah bi skoro ne mogel govoriti. Kaj pa naj dela poet drugega nego pesmi, slikar drugega nego slike, kipar drugega nego kipe? Jaz sem govornik in si ne štejem v zaslugo, da govorim. Če stavimo spomenik poetu, ki je zlagal lepe pesmi — dajmo, stavimo ga tudi krojaču, ki je šil lepe suknje; obadva sta napravila svojo dolžnost in sta ustvarila, kar jima je bil Bog zapovedal.

Popolnoma drugačna in vse imenitnejša pa bi bila stvar, če bi bil Kette, ki je nosil itak nemško ime, zlagal nemške pesmi. Tedaj bi ne bil storil svoje dolžnosti, temveč nekaj čisto drugega, nekaj takega namreč, kar še nima svojega imena in ki je kljub temu med nami zelo češčeno in ki ima že mnogo lepih spomenikov. Kette? Nemški pesnik? Kette? Znano mi je to ime. In prišel bi bil Martin Skočir in bi razodel, da se je rodil Kette na Slovenskem, iz slovenske

matere in da je nekoč celo javno in pričo mnogih dostojanstvenikov priznal: «Ich bin ein Krainer.» Kdo pravi, da mi Slovenci nimamo talentov? Ves svet jih je poln. To izpričuje Kette, imenitni nemški pesnik; postavimo mu spomenik! No, kaj bi še o Ketteju? Bog z njim!

Ni treba, da bi se rvali s hipotezami; dejstva govore glasno dovolj. Ni treba, da bi sanjali hrepeneč o nemškem poetu Ketteju, o kritiku Leusteku, o estetiku Stritterju, o slikarjih Schuhwitzu in Gröherju — saj imamo Anastasiusa von Schiwitza!

Kakor veste, gospoda, se je rodil Anastasius von Schiwitz na Slovenskem. To je dokazal nepobitno Martin Skočir, ki je razkril pred nami vse življenje tega slavnega in imenitnega Slovenca. Da je bil ostal Anastasius von Schiwitz na Slovenskem, da se je približal svojemu narodu, spojil se z njim, živel z njim, trpel njegovo trpljenje in užival njegovo radost — kaj bi bilo z njim? Ostal bi bil čisto navaden Tone Šivec in slovenska prestolica bi imela en spomenik manj, spomenik, ki ga je postavil narod s pomočjo rodoljubnega ženstva in ki je deset metrov visok. Toda Anastasius von Schiwitz se je vzdignil, vzel se je visoko in Tone Šivec je izginil nenadoma in tako popolnoma, kakor da ga nikoli ni bilo.

Po dolgem in trudapolnem proučevanju je dosegel Martin Skočir vse pogloblitve črte življenja tega našega slavnega rojaka. Pač ni potreba, gospoda, da bi vam opisoval obširno življenje in delovanje Anastasiusa von Schiwitza, znano je dandanes že učencem ljudske šole, posebno zdaj, ko je slavnostni odbor z Martinom Skočirjem na čelu izdal o tem zaslužnem in zanimivem življenju poljudno knjižico ter jo ponudil šolam in občanom v tisočih izvodov. Anastasius von Schiwitz je bil Slovenec, naše gore list. Martin Skočir sicer ni mogel dognati, če se je von Schiwitz v poznejših slavnih letih še spominjal svojega rodu in pokolenja in če je še razumel svojo materno govornico, ampak to, mislim, so po-

stranska vprašanja in le o posebni vnemi in vestnosti Martina Skočirja priča dejstvo, da se je zanimal tudi za te drugače tako malo važne reči. Vendar pa je tudi v tem oziru naš velezaslužni, v vseh stvareh natanki in vestni rodoljub Martin Skočir odkril anekdoto, ki vam je vsem znana in ki bi skoro izpričevala, da se Anastasius von Schiwitz nikoli ni sramoval svojega slovenskega rodu in pokolenja. Bil je nekoč po opravkih v ministrovski predsobi ter se je razgovarjal uljudno s služabniki, ko pride nenadoma njegova svetlost, ministrov tajnik, ter prša: «Kdo pa je on, a?» Anastasius von Schiwitz se prikloni globoko, ter pravi: «Antonius Schiwitz, perorezec njegove visokosti, pisarja von Dümmlerja.» — Ta pogumni odgovor je svetlosti tako ugajal, da je prašala še dalje. — «Odkod pa, a?» — In tedaj je nastopil trenotek, ki se blešči kakor severna zvezda v zgodovini Slovenije. Odgovoril je von Schiwitz: «Aus Krain!»

Ta anekdota, ki je podkrepljena z zgodovinskimi viri, bi zadostovala, da postavimo Anastasiusu von Schiwitzu spomenik v slovenski prestolici.

«Aus Krain»! To, gospoda, to je naša deviza.

«Biti slovenske krvi, biti Slovincu ponos!»

Anastasius von Schiwitz seveda ni rekel, da je Slovenec. Ampak, gospoda, kdo izmed vas bi se izpričal za Slovence, če je karijera v nevarnosti? Po tem previdnem odgovoru šele spoznamo, kako resen in soliden človek je bil Anastasius von Schiwitz in veseli nas, da ni žrtvoval fantomu svoje prihodnosti, temveč da se je z modro opreznostjo ohranil človeštvu in svojemu narodu.

To je bil začetek njegove slave in obenem slave Martina Skočirja. Ampak Martin Skočir ni miroval: prebrozgati je hotel življenje in delovanje Anastasiusa von Schiwitza od začetka do konca. In kako kraljevsko je bil poplačan njegov trud! Po dolgem in trudapolnem preiskovanju je dognal, da je bil Antonius Schiwitz kmalu po tisti

OLŠEVA

SOLČAVA.

slavni anekdoti, v kateri je naš veliki rojak dokazal svoje neomajno rodoljubje, imenovan za perorezca njegovi visokosti grofu Dümmeimu, tajniku ekscelence ministra Kaunitza. Tedaj pa se je tudi izpolnila usoda njegova. Zavedal se je velikih in preimenitnih svojih dolžnosti; vso noč, vso dolgo noč ni zatisnil očesa; njegove oči so strmele v temò, iskale so rešitve. In našle so jo. Antonius Schiwitz — štirinajst dni pozneje Anastasius von Schiwitz — je iznašel popolnoma novo, od tradicije neodvisno metodo za rezanje peres. Silno vzburjenje je zavladovalo na dunajskem dvoru. Anastasius (še tisti dan se je prekrstil; čemu se je bil prekrstil, ni mogel razodeti Martin Skočir) von Schiwitz je bil poklican na dvor pred obličje njenega veličanstva slavne cesarice Marije Terezije. Pokleknil je pred njo, napol iz spoštovanja, napol tudi zategadelj, ker se mu je bilo zameglilo pred očmi. «Kako se pišete?» je prašala cesarica človekoljubno. — «Antonius Schiwitz!» je odgovoril Schiwitz in je klečal in trepetal. Gospoda, bil je popolen Slovenec! — «Antonius Schiwitz?» je prašala cesarica in zlovoljen je bil njen obraz. «Odslej se pišete Antonius von Schiwitz!» — In spet je nastopil trenotek, ko se je pojavil ves pogum gorenjskega korenjaka. «Ne, veličanstvo: pišem se Anastasius von Schiwitz!» je odgovoril Schiwitz in bled je bil. Cesarica se je nasmehnila. O, ljudomila cesarica! — «Anastasius! Lepo ime Anastasius. Odkod ste, korenjak?» — Ni čuda, da mu je tedaj upadel pogum; komu izmed nas bi ne bil upadel? S povešenimi očmi, s tresočim glasom je ječal Anastasius von Schiwitz: «Verzeihung! Ich, Majestät, ich kann nichts dafür!» — «Odkod ste!» — «Aus Krain!» — Sklonil se je tako globoko, da se je dotaknil s čelom rdeče preproge. Ljudomila cesarica pa ga je odslovila brez srda in je izpregovorila: «Gehen Sie in Frieden!» —

In šel je. To je bil vrhunec njegove slave. Nič več ni bilo Toneta Šivca, živel je samo še Anastasius von Schiwitz. Živel je v časti in slavi, zakaj drugačnega življenja

sploh ni mogoče pričakovati od človeka, ki je videl Marijo Terezijo, in ki je, kakor sem pač že povedal in dokazal, deloval in trpel za svoj narod. Kaj je bilo z njim po tisti veliki in imenitni avdijenci? Kaj je bilo? Nič ni bilo! Anastasius von Schiwitz je ostal, kar je bil in se ni čisto nič izpremenil. Ostal je v svoji veličini in slavi, kar je bil in njegov vzklik je bil: «Anastasius von Schiwitz immerdar!» — Jaz ne vem in celo Martin Skočir ne ve, kaj je mislil s tem vzklikom; toda moja misel je in tudi Martin Skočir je o tem prepričan, da je mislil Anastasius von Schiwitz s svojim vzklikom:

«Vremena Kranjcem bodo se zjasnila,
jim lepše zvezde kakor prej sijale.»

Ampak čemu bi preudarjali, kaj je mislil Anastasius von Schiwitz? Najpoglavitnejše je za nas, da je bil perorezec njegove visokosti tajnika grofa Dümmeima in da je bil v avdijenci njenega veličanstva ljudomile cesarice Marije Terezije! In to, gospoda, je bil Slovenec! Ni ga bilo sram, da je bil Slovenec, temveč s ponosom, četudi trepetajoč, je poudarjal: «Ich bin ein Krainer!» Take može, gospoda, take može slavimo! Takim možem stavimo spomenike! Zakaj hkrati stavimo spomenike tudi svoji najlepši čednosti — ponižnosti!

In zdaj — da se povrnem na svoje polje — kdo drugi je vzbudil v nas to veliko čednost nego Martin Skočir? Kdo je pokazal z dolgim prstom na zasluge mož, ki jih ne poznamo ne po imenu, ne po glasu, in ki kljub temu nosijo slovensko ime po vsem prostranem svetu? To, gospoda moja, je bil Martin Skočir! O, Martin Skočir! Ti živi spomenik slovenskega imena! Ti nesmrtni, neumrljivi spomenik — zakaj koliko se jih je rodilo poleg tebe in koliko se jih bo še rodilo za tabo! V tebi, o Martin Skočir, in v tvojem delovanju je domovina; in če napijem Tebi, napijem domovini! Bog te živi Martin Skočir! —

(Burno odobravanje; govorniku častitajo; Skočirja vzdignejo na rame. Anastasiusa von Schiwitza slika, ki visi na steni, se hudobno namrgodi in Anastasius pravi: «Wie komm' denn ich in die Gesellschaft? Dies Volk kann mir gestohlen werden!»)

Spi že hrib in dol.

Spi že hrib in dol.
Želje še ne spijo.
Kam tako hitijo?
Kam jih nosi bol?

Tje na svetlo plan,
s križi posejano,
v posteljo zrahljano.
snivat večni san...

Smoter moj je strt,
in življenja nada
tebi v krilo pada,
ljuba, dobra smrt...

Hrib in dol že spi,
v spanju podrhtava
cvet in rosna trava,
listje zašušti...

A. Novačan.

Josip Pečnak.

(Življenjepis.)

Kdo ga ni poznal ali vsaj slišal o njem govoriti? Ljubeznivi starček je bil znan daleč po celjski okolici in ko ga je letos v 90. letu starosti pobrala neizprosna smrt, se je marsikommu milo storilo.

V Teharjih, tej krasni občini, svojem rojstnem kraju, je samoval zadnja leta, tu je zbiral okoli sebe znance in prijatelje ter jim pripovedoval o svojem dolgem in tako raznovrstnem življenju; od tod se je svoj čas kot deček podal v daljni svet iskat si sreče in sem se je vrnil, da si na domači zemlji počije od trudapolnega življenja, kakor se vzdigne jeseni ptica selivka, gnana od notranjega nemira, v daljne dežele, da se zopet povrne tje, kjer se je izvalila.

Rajni Pečnak ni bil mož, čegar slava bi se širila po vsem svetu, ni bil nikakršen voditelj ali učitelj narodov, niti to ni njegova zasluga, da je dosegel tako visoko starost — sam je smehljaje večkrat pravil, da so temu krive edino Teharje, najzdravejši in najlepši kraj cele Savinjske doline — in vendar zasluži, da se mu tukaj postavi skromen spomenik.

Rajni Pečnak je bil značajan rodoljub, krasile so ga pa tudi druge tako lepe lastnosti, med temi posebno neumorna delavnost, vedoželjnost, varčnost, zmernost in podjetnost; da je lahko premnogim v vzgled. Pokazal je, kaj se da doseči, če se mora tudi z nič začeti.

Rodil sa je dne 24. prosinca 1816. Oče mu je bil znani mlinar Gregor Pečnak in mati njegova, Neža, rojena Koštomaj,

ki sta bivala mnogo let v takozvanem Razdrtem mlinu v vasi Lipi pri Teharjih ob Voglajni. Njegovi stariši so bili poprej posestniki na Gorici pri Štorah, kjer so posestvo prodali in kupili razdrti mlin, sedaj tovarno stolov, pilarno itd. v posesti gospoda Boucona.

Sedem let star je začel hoditi Pečnak v teharsko šolo, kjer je bil tačas učitelj Alojz Baier, in jo je obiskoval do svojega dvanajstega leta. Takrat mu je umrl oče, vsled česar je moral marljivi in priljubljeni učenec popustiti šolo in se posvetiti delu v mlinu, kjer je ostal do svojega štirinajstega leta. Želja po potovanju ga je gnala iz doma in šel je k svojemu stricu Jakobu v Sisek, v čegar gostilni je bil za

piccolo. Ko se je preselil stric v Petrinje na hrvaško granico, kjer je tudi imel krčmo, je rekel rajni Pečnak stricu, da ne mara biti več natakár, temveč da se hoče kaj učiti, bodisi v šoli ali pa kakšno obrt; zato ga je poslal v Glino k nekemu peku, kjer je ostal le tri do štiri tedne, kajti tam je le drva nosil in kuril in zato jo je odkuril nazaj k stricu v Petrinjo. Od tod je šel čez nekaj časa vedno peš v družbi z gonjači in živinskimi trgovci v Zagreb, kjer je vstopil pri nekem krojaču kot vajenec. Stanoval je na Jelačićevem trgu v podstrešju, kjer je siromak trpel toliko mraza, da si je zaželel zopet v domači kraj na Teharje. Takrat so zidali doma novo hišo nasproti mlinu in deček je zlezal nekoč na streho, padel raz njo tako nesrečno, da si je strl nogo in tako ostal pohabljen ves čas svojega življenja.

Kmalu na to je šel kot mlinarski vajenec v takozvani Hrvaški mlin, zdaj last gospoda Peter Majdiča. Mlin je imel takrat Zöhrer, toda najemnik je bil Muhič. Tam je moral težko delati, vzdigoval je težke vreče in skoro vsak dan vozil v mesto. Takrat se je seznanil s teto rajnega lavantinskega knezoškofa Stepišnika, ki je bila v mlinu nekaka oskrbnica in kateri je fant večkrat tožil svoje nadloge. Enkrat ga potolaži rekoč: «Ko pridem v mesto, pojdem k svojemu bratu (bil je tesarski mojster v Celju in oče poznejšega celjskega župana Maksa in knezoškofa Jakoba Stepišnika): on ima fante, tam še bo tudi za tebe prostora.» Kdo si more misliti veselje Pečnakovo, ko je res prišel v Celje z namenom zopet hoditi v šolo!

Oglasil se je pri ravnatelju Rudmašu, ki mu je rekel začuden: «Kaj hočeš ti veliki fant med samimi majhnimi dečki?» Toda Pečnak je le prosil in tako je prišel 16 let star v drugi razred k učitelju Čeču. Gospod Muhič mu je obljubil vsak teden hleb kruha, teta Tereza pa mu je res preskrbela stanovanje pri svojem bratu. Med učenci je bil prvi. Izvršil je na to še 3. in 4. razred, kjer si je že s poučevanjem služil sam kruh. V zemljepisju se je učil, kakor

sam pravi, koliko prilike je na Dunaju k učenju in res, podjetni mladenič sklence se podati na Dunaj. S 40 goldinarji, ki si jih je deloma prihranil, deloma naprosil, se poda leta 1833 na Dunaj, kjer je ostal deset let.

Obiskoval je najpoprej realko, nato politehniko in bil potem knjigovodja pri bančni tvrdki Kriegshaber. Tam si je tekom časa prihranil 1500 gl. Šel je zopet v Teharje in kupil takozvani Hrvaški mlin za 12500 gl. — nadal je le 1000 gl. —, katerega je imel okolu deset let in ga je uredil za valčni mlin. Nato ga je prodal za 23000 gl. Josipu Nigriju, ki je bil že prej njegov kompanjon.

Med tem je kupil na Teharjih sedaj dr. Štorovo, poprej Cvibošek vulgo Kuneževo posestvo in sedaj dr. Schellanderjevo, poprej dr. Engelovo vilo, na kateri je sezidal le prvo nadstropje. Dr. Štorovo posestvo je prodal z velikim dobičkom Janezu Weberju, ta celjskemu Wambrechtsamerju in Kolbeju, ki sta ga prodala bivšemu teharskemu županu Jakobu Žoherju, ta pa baronici Jordis Lohausen, ki ga je po dvajsetih letih prodala grofu Mihaelu Dzieduzsickemu. Ta je vse poslopje prezidal in vtaknil v park in posestvo najmanj 70.000 gl. — Sedaj dr. Schellanderjevo posestvo je prodal Pečnak pred kakimi 50 leti nekemu Dunajčanu Stunzerju z dobičkom kakih 15000 gl.

Nato je imel nekaj časa gostilno v Štorah ter si tudi tam napravil mnogo premoženja. V Celju si je zidal gostilno pri Novem mestu nasproti cerkvi sv. Maksimilijana, sedaj last ključavničarja Ungerja. Obenem je prevzel gostilno pri Jelenu, kjer je zdaj Jožko Koštomaj. Hkrati je otvoril čisto novo kavarno «Pri Pečnaku», sedaj Deutsches Haus, poprej kavarna Schneid. V Celju je bil več let občinski odbornik in imenovan tudi častnim celjskim občanom, katero čast pa so mu zadnja leta mestni očetje odvzeli, samo zaradi tega, ker je bil preradikalen Slovenec.

L. 1865 je kupil v Reki kavarno Evropa in ostal tam kot kavarnar do 1885, torej celih 20 let. Prodal jo je potem

na obroke svojemu uslužbencu sedanjemu lesnemu trgovcu v Gaberjih pri Celju, Antonu Gajšek, po domače Korberjevemu, ker si je bil sam kupil v lčici med Lovrano in Opatijo krasno vilo Triestino. Tam je prizidal veliko gospodarsko poslopje in vse skupaj prodal lesnemu trgovcu Langerju za 65000 gl.

Že blizu 70 let star preselil se je po raznovrstnih potovanjih po Angleškem, Francoskem, Italiji in drugod zopet v svoj rojstni kraj, v plemenite Teharje, kjer je kupil posestvo rajnega Martina Štora, p. d. Meniha in si sezidal lepo vilo, sedaj last g. Rudolfa Senica iz Žalca, dočim je med tem časom skozi dve leti bival pri svojem mlečnem bratu gospodu Josipu Štoru, očetu sedanjega grajščaka na Teharjih.

Bil je v okrajnem zastopu in šolski ogleda teharske in štorske šole, neumorno delaven. Čital je pri tem še vsak dan razne časnike, na katere je bil naročen, posebno sta mu ugajala Südsteir. Post in Domovina. Kot načelnik vaškega premoženja teharskega je imel več pravn z občino Teharje, ker je zadnja zmirom trdila, da je vaško premoženje last cele občine, kar pa ni res, kakor se je to po dolgih letih dognalo.

Bival je nekaj časa tudi v Gradcu ter tam zbiral v raznih arhivih in pri raznih učenjakih gradivo, katero je porabil v knjižici «Das Edeltum Tüchern», kjer je strokovnjaško dokazal, da so Teharje res plemenite in da imajo svojo sodnijsko kapelo pri sv. Štefanu, kjer so se začasa celjskih grofov oznanjevale razsodbe («Schöffensprüche») od sodnika, ki je imel v rokah srebrno žezlo, katero je še sedaj ohranjeno kakor tudi druge razne listine, podeljene od habsburških vladarjev plemenitim Teharčanom itd.

Slovensko politično društvo na Teharjih je imenovalo rajnega Pečnaka svojim častnim članom.

Stoprav nekaj časa pred smrtjo, katero je ranjki po svojem krasno praznovanem devetdesetem rojstnem dnevu kar željno pričakoval, ker je trpel v nogah neznosne bolečine,

SLAP POD RINKO (120 m).

želel je biti previden s svetimi zakramenti, dasiravno je bil poprej v svojem življenju več kot 60 let ateist in je bil že sporočil v neki poslednji volji, da se mora njegovo truplo sežgati in v to svrho prepeljati v Gotho. Zadnje oporoko je napravil dne 10. marca 1903, v kateri imenuje vse svoje sorodnike in jim voli razna volila. Določil je tudi natančno ves pogreb. Umril je dne 5. maja 1905 in ogromna udeležba ljudstva je pričala, kako priljubljen da je bil povsod. Nagrobni govor je imel g. dr. Štor.

Zanimivo je, da je rajni Pečnak volil in dal vknjižiti za Dijaško kuhinjo v Celju 2000 K, za teharsko šolo 2000 K in kapucinskemu samostanu v Celju 600 K kot hvaležen spominek, da mu je ta samostan svojedobno, ko je v Celju hodil v šolo, večkrat kot beraškemu dijaku dajal celodnevno hrano.

Že to nam kaže, da je imel rajni Pečnak dobro srce, razun tega pa je še vse polno slučajev njegove dobrotljivosti, o kateri ni nikdo vedel kakor on sam in obdarovanec. Rad je podpiral uboge dijake in mlade bogoslovce. Tako je prišlo, da se je njegovo veliko premoženje o njegovi smrti zelo skrčilo. Razun tega je bil parkrat okraden, posebno občutno enkrat v Krapini, kamor je rad zahajal, da si utrdi svoje zdravje.

Bil je majhne postave, na eni nogi je šepal, njegov obraz je kazal na dobrodušnost in ljubeznivost. Ves čas svojega življenja je ostal samec, toda ko je bil star 80 let, je pravil, ko bi bil deset let mlajši, pa bi se takoj še oženil.

Rad se je vozil okoli, posebno v Arclin, v Ljubečno in k Cestnemu Jožetu.

Svoje življenje je imel natančno urejeno, posebno pa je gledal na strogo knjigovodstvo, tako da je imel zapisano vsako žemljo. Bil je jako zmeren in trezen. Zato je bil pri ljudeh, ki ga niso poznali in ki sami ne ljubijo tolike natančnosti, na glasu kot skopuh, toda po krivici.

Svoj čas je pisal mnogo v «Slovenskega Gospodarja» različne gospodarske članke, posebno o sadjereji in vinarstvu. S posebno ljubeznijo je zasledoval narodno življenje, vsak napredek ga je veselil, in še zadnja leta je rad govoril o narodnih vprašanjih. Vedno je želel imeti okolu sebe narodnjake, da bi se ž njimi razgovarjal in jim svetoval iz svojih bogatihkušenj. Svojega posestva ni hotel prodati nobenemu Nemcu, vsak Slovenec, je rekel, ga dobi za 5000 gl. ceneje.

Vzlic svoje visoke starosti je bil duševno popolnoma čil in zdrav do poslednjega trenutka.

Bodi blagemu možu ohranjen prijazen spomin!

Dr. Š.

Zora in Zoe.

V samostanskem vrtu je postalo med popoldansko rekreacijo vse živo. Došla je nova gojenka za 2. letnik pripravnice kar med šolskim letom, ker so ji bajè stariši umrli nenadoma in so jo sorodniki hoteli imeti brzo v varnem zavetju.

Samostanske gospice, ki so prej parom šetale po belem, s peskom posutem potu, se zberó sedaj v gruče, glavice važno stikaje.

Jedna, ki je v vsakem slučaju hotela imeti prvo besedo, prične glasno:

«Silentium! Punce, veste kaj! Jaz sem jo že videla, z mater Serafino je šla po hodniku proti učilnici. Italijanka je menda, — lepa, — črna kakor škratec. A dozdeva se mi, da mora biti silno ošabna, tako je gestikulirala z rokama sem ter tje, kakor bi imela predavati Bog zna kaj težavnega in imenitnega. Stopala pa je na svojih pol metra visokih petah, kakor kak petelinček. To vam pravim, naj mi ne bode nobena preprijazna žnjo, sicer si še bode domišljala, da nam je skazala kako čast s svojim prihodom.»

«Oh, jaz itak nisem prijazna z nikomur, predno ga ne poznam do dobrega!»

«Jaz pa že po tvojem popisu vem, da ta ne bode nič za me!»

«Zakaj so jo vsprejeli sedaj sredi šolskega leta? Da nam kali naš mir!»

Tako in enako je šlo kar vprek in počez.

Edina Zora ni imela nikakih predsodkov o svoji bodoči tovaršici. «Kako zamorete izgubljati toliko praznih besed, ko jo pozna samo jedna izmed vas in še ta samo na videz.»

«No zdaj se je oglasila zopet tista, ki zagovarja vsakogar, naj bode še takšen grešnik. Ti ji bodeš še stregla, kaj ne? Italijanke imajo to rade!»

«Tega ne! Ampak, ako bodete ve vse zoper njo, stala bodem jaz na njeni strani» — odvrne Zora odločno.

Konec vsemu govoričenju stori zvonec, naznanjaje uro učenja. Skupina deklic, ki se je združila še drugod k bolj ali manj potrebnemu pogovoru, se razide, in gojenke hite na delo kakor marljive mravlje. Vsaka si je izbrala že začetkom leta na vrtu svoj prostorček, ki ji najbolj prija za učenje in kamor se zateče, ako jo navdajajo kedaj težke in otožne misli. Sem ter tja sedite tudi po dve in dve na kaki senčni klopici, dve, ki sta se znašli, ker je njuno mišljenje in čustvovanje sorodno.

Zora se vsede sama tja v kot ob samostanskem zidovju, njej prija oddaljenost od družbe. Dve smreki stojita tu, tako mirno, tako slovesno, da storita že samobsebi tihi kraj podoben božjemu hramu. Samo mali pevci v visokih vrhovih oživljajo to svetišče dan na dan, prifrče včasih celo na klopico ali k Zorinim nogam, njej v prijetno družbo. Tudi hroščke gleda rada, ko se sprehaja tuintam kateri počasi mimo nje, ne prezira celo martinčka, ki švigne kedaj urno preko zidine. — In zakaj je še Zora tako neizrečeno rada na tem mestu? Česa si ni umislila v otroški naivnosti njena nežna za ljubi dom in drage domače vneta duša! Prinesla si je z rodnega kraja v škatljici domače prsti, natrosila jo tukaj krog in krog po tleh. Tu, kjer žive ob njej spomini iz otroških let najživahneje, hoče biti vedno — in sama; saj toliko onih duš, ki žive sedaj ob njeni strani, — čeprav v njeni bližini, — so vendar v resnici tako daleč, daleč proč od nje. —

Zopet pokliče zvonec, sedaj k večerji. Nikdo si ne bi mislil, da je bilo v vrtu toliko bitij; raztrošene so bile de-

klice po svojih koticčkih, da nisi mogel imeti o njih nikakega pregleda. Tu pa prihiti druga za drugo iz svojega skrivališča, in cele vrste se zibljejo po potih vrta proti veliki obednici v pritličju.

Tukaj jih že pričakuje prednica z novo gojenko, da jo predstavi. Ko zavzema že vsaka deklica svoj prostor, pristopite k mizi, za katero ima drugi letnik svoj sedež.

«Pripeljem vam novo tovaršico: gospica Zoe de Sangilla!»

Novinka se prav priljudno pokloni, stare gojenke tudi nagnejo nekoliko svoje glavice, ali tako, da ni bilo v tem prevelike prijaznosti. Zoro zaboli ta neveseli vsprejem, ki je naredil očitvidno tudi na novo slab vtis. Da se vsaj nekoliko ogladi in poravna, pristopi k njej in ji poda desnico s pozdravom: «Dobro nam došla, gospica!»

Prednici je to prijalo in tudi Zoe je bila oveseljena. Deklici sta si podali roki in došli se je odkazal prostor poleg Zore. Zatam, ko je prednica med pozdravom navzočih zapustila obednico, se je molilo in pričelo večerjati. Jedna gojenka iz najvišjega tečaja je vzela v roke knjigo ter čitala glasno iz nje, kajti ves čas med obedom se ni smelo pregovoriti niti besedice.

*

Po večerni molitvi sta se podali v sobo z glasovirom, Zoe je prosila zato, češ, da ji je tako težko, tako tesno pri srcu. In to je izgovorila s tolikim izrazom čustvovanja, kot to zamore le dete vroče krvi. In tam se je vsedla za glasovir tako graciozno, kot bi bila pred veliko množico po umetnem vžitku hrepeneče gospode. Položila je voščene roke na tipke, gledala s svojimi ogljenimi očmi proti oknu v žarno zahajajoče solnce in nato globoko vzdihnila. V trenutku pa prične igrati tako strastno, kot bi hotela odgnati vse svoje bolečine daleč proč od sebe. Ko se pomiri najhujši vihar srca, posebljen takorekoč v teh bolestno kričečih glasovih godbe, postane igralka mirnejša in zapoje z očarujoče divnim glasom solospev iz neke laške opere.

Zora je poslušala vsa presenečena, dozdevala se ji je Zoina duša neizmerno visoka.

Zopet vzvalovi v igralki njena neumljivo jo obvladajoča notranja sila, glas se jej trese, — jej odreče.

«O santa Maria!» Z vzklikom se vrže preko glasovira, jame se tresti, se jokati, solze ji pritečejo kar curkoma iz očij.

Zora, ki še ni bila nikdar priča tolikega izbruha žalosti, je vsa preplašena. V dno duše jo zareže tovarišičin položaj; ne more si kaj, s silo dvigne trepetajočo, sključeno postavo, privije jo k sebi, jo trdno objemaje.

«Draga Zoe! Dragá Zoe! Nehajte! Kaj vam je vendar? Domotožje?»

Najedenkrat je Lahinja potolažena, zadnje solze si otre že s smehljajočimi ustnicami.

«Gospica, vi ste vsa izmučena, vedem vas v spalnico», pravi Zora.

Šli sta in med potjo je Zoe lahkodušno kramljala, da ji je pač malo težko po krasnem morju, po solčnih južnih krajih, — a da se bode že skoraj navadila.

Zoro, pravega otroka treznega severa, je ta vzburkajoči, čuvstvovanja polni ter žalosti in veselja strastno se vdajajoči temperament neumljivo očaral.

*

Kjer je bila Zora, tam tudi Zoe. Ta, ki je prišla iz Gorice, ni bila popolnoma veščá ne slovenskega ne nemškega jezika; našla je zato v Zori krepko oporo. — Ko sta sedeli pri učenju in jo je Zora gledala nepremično, da niti trenila ni z očmi, tedaj je imela izkušena Zoe dokaz, da je pri njej bitje, katero ona veže z neko neodoljivo silo na svojo osebo. Vajena na takošne zmage se temu nikakor ni čudila, biti oboževana, bila je Italijanki živa potreba za njeno duševno življenje. Toda zunaj v šumu sveta je očarala samo nestalne mladeniče, a sedaj se ji nagiba srce dobre Slovenke. Vrnila

je zato tovarišici njene ljubeče poglede z žarečimi, živimi očmi — in otroška Zora se je dala nevede od dne do dne tesneje objemati od mogočnih vezij Zoinih.

*

Zvečer, ko se je podala vsaka v veliki spalnici v svojo celico, — majhen prostorček, ograjen s štirimi belimi zavesami, — k počitku, tedaj Zora ni našla miru. Vsedla se je na rob svoje postelje in preživela še jedenkrat v duhu vse dogodke preteklega dne.

«Danes je bila Zoe res prijazna z mano, še bolj kot prejšnje dni. Bog zna, li sluti, kako neizrečeno rada da jo imam? Saj se je ozrla jedenkrat name tako čudno, popolnoma drugače, kot me gledajo ostali ljudje. Oh te črne oči, dva prava oglja, — te so me omamile!

Tako in enako je lahko razmišljala po celo uro, ko je že nad vso hišo plaval angelj sladkega sna.

*

Bilo je neki večer meseca maja. Zora in Zoe sta stali na balkonu družega nadstropja. Pod njima se je smehljal vrt, ki so ga oblivali zadnji žarki zahajajočega solnca v vsem razkošju žarne pomladi. S cvetjem omotane veje so jima poslale navzgor omotno vonjavo v ljubezniv pozdrav. Vladala je sveta tišina, le tupatam se je prikral kak klic s stranskega dvorišča, kjer so gojenke igrale lawn tenis.

«Zoe, se ne čudite vsemu krasu naše prelepe prirode?»
«Oh! kaj to nemo življenje!» odgovorila je v slabi slovenščini. «A morje, sinje morje! Ta hrup in šum, ko buta valovje ob brežne skale! V tem slišim vzdihovanje narave, potem zopet njen veseli vzklik! Tu se mi pa dozdeva, da zrem mrtvo podobo, ki jo je ustvaril umetnik. Tu je vse mrzlo in mrtvo!»

«Nikari Zoe, nikari! Tu ni vse mrtvo! Zoe, vi ne veste!»
Zorin pogled je pričal z vsem, kar se godi v njenem srcu.

Italijanka se je tiho vzradostila nad tem dokazom svoje zmage; a mora si Zorino naklonjenost ohraniti tudi v prihodnje, — vsaj nekaj časa, — ker ji hodi na prid.

«Oh srček moj! Saj vam nisem hotela očitati, da ste i vi mrzli in mrtvi proti meni!»

«Oh Zoe, tega čustva, ki ga gojim za vas, ne bodem zmožna nikdar več za kako drugo bitje!»

Zora je stala tu s povešenimi očmi kakor grešnica, ki se je obtožila velike krivde. A Zoi ni bil ta prizor nikakor mučen, z zmagoslavno zavestjo se je pasla ob njem.

«Zlatica, jaz sem vam tudi dobra!»

In s teatralično strastjo ji je pritisnila poljub na obledelo lice. —

«Kdo je še na balkonu? Jaz moram zakleniti»; oglasil se je glas stroge mater Serafine z notranjega hodnika. Že večkrat je, opozorjena po zaničljivih opazkah gojenk, pokazala te dve deklici ter se protivila njuni preiskrenosti. Zaslisljala je vsako posebič v svojem kabinetu.

Zoro je svarila: «Med vama dvema ni vse v redu. Odkar je nova učenka tukaj, ste vsa zgubljena. Dozdeva se mi, da se čisto brezmiselno udaste njenemu vplivu. Le pametna bodite!»

Zoe pa je morala slišati: «Vi ste silno koketna! Storite vse, da bi premotila Zoro in jo imela čisto za se. Zabavajte se o prostem času z onimi součenkami, dovolj je že, da sta pri učenju vedno skupaj. Da vaju toraj ne najdem več tičati kje brez kakega opravila!» — Izgovarjala se je sicer na vse pretege, a nič je ni opravičilo.

Sedaj sta videli obe, da ne bode nič dobrega, če ju zasači nadzornica zopet sami. A Zoe si ve hitro pomagati: zapusti balkon, zatvori vrata in stopi pred mater Serafino.

«Je Zora tudi zunaj?» vpraša ona.

«Ne!»

«No čuda!» Ključ zarožlja in Zora ostane prepuščena sama sebi. — — —

— Se je Zoe lagala? Slišala sem, kako je odločno zanikala, da mene ni tukaj. Naj se brzo oglasim mater Serafini? — Ne, — pripravila bi Zoi veliko neprijetnost.

— Zoe, je to mogoče? Ti se lažeš? In iz podlega egoizma! Ti, katero sem oboževala, te videla obdano z najsvetlejšo gloriolo! —

Zoina oseba je imela za njo vedno nekaj vzvišenega. To naj je toraj vse nič? Ubogo Zoro pretrese to v dno duše z največjo boleščjo in grenkobo. —

Kdo bi mislil, toli angeljska lepota, a taka laž in brezsrčnost! Proč iz mojega srca! Kako sem se varala, bridko varala! Da, vsak dan smo ubožnejši na idealih in bogatejši na izkušnjah. A dozdeva se mi, da v tej meri zgubim tudi nekaj silno dragocenega, brez česar je ubožno in ničevo moje življenje.

Take misli so ji blodile po izmučeni glavici. Objela jo je tema in vlažna megla je pokrila njene ude. Skusila je odpreti vrata balkona, — trdno so zaprta. Najedenkrat se je loti omotica, zmanjka ji sape, onemogla se zgrudi na tla. — V samostanskih prostorih pa je že vladala globoka tišina.

*

Prihodnjega jutra so jo našli v hudi vročici. Nekaj tednov je trajalo, dokler je prestala hudo bolezen. Zdravnik je določil, da mora pustiti samostan in učenje za vedno.

Savinjska.

Srednje šole na Slovenskem l. 1904-05.

Sedaj, ko se že toliko govori in piše o slovenski pravni fakulteti oziroma univerzi v Ljubljani, bo primerno, da se ozremo na naše srednje šolstvo, na katerem temelji vsaka visoka šola. Podati hočem najpoprej statističen pregled vseh gimnazij, ki se nahajajo v slovenskih pokrajinah, s številom slovenskih dijakov, ki so v šolskem letu 1904/05 dotične zavode pohajali, vestno se držoč izvestij oziroma uradnih podatkov.

I. Na Štajerskem pridejo za Slovence 3 gimnazije v poštev in sicer ima

1. celjska	283 slovenskih dijakov
2. mariborska	342 » »
3. ptujska	26 » »

vsota . . . 651 slovenskih dijakov.

Tedaj pride na slov. Štajerskem (pribl. 410000 duš) na 629 prebivalcev 1 gimnazijec.

II. Na Koroškem ima gimnazija

1. celovška	79 slovenskih dijakov
2. št. pavelška	10 » »
3. beljaška	9 » »

vsota . . . 98 slovenskih dijakov.

Tedaj pride na slov. Koroškem (pribl. 100000 Slovencev) na 1020 prebivalcev 1 gimnazijec.

III. Na Kranjskem ima gimnazija

1. kranjska	331	slovenskih	dijakov
2. ljubljanska I.	456	»	»
3. ljubljanska II.	375	»	»
4. novomeška	213	»	»
5. kočevska	30	»	»

vsota . . . 1405 slovenskih dijakov.

Tedaj pride na Kranjskem (pribl. 470000 slov. prebivalcev) na 334 preb. 1 gimnazijec.

IV. Na Primorskem ima gimnazija

1. goriška	241	slovenskih	dijakov
2. pazinska	35	»	»
3. puljska	17	»	»
4. tržaška	132	»	»

vsota . . . 425 slovenskih dijakov.

Tedaj pride na Primorskem (pribl. 208000 Slovencev) na 490 slov. prebivalcev 1 slov. gimnazijec.

Vseh slovenskih gimnazijcev je tedaj:

1. na Štajerskem	651
2. na Koroškem	98
3. na Kranjskem	1405
4. na Primorskem	425
Privatistov je po različnih deželah raztresenih pribl.	21

vsota . . . 2600

Povprečno pride tedaj na Slovenskem (pribl. 1300000 prebivalcev) na 500 prebivalcev 1 gimnazijec, in sicer ranžira Kranjsko na prvem, Primorsko na drugem, Štajersko na tretjem in Koroško na četrtem mestu.

Poglejmo, koliko je bilo slov. gimn. abiturijentov v pretečenem letu. Za podlago te preiskave sem vzel število slovenskih osmošolcev. Bilo jih je

1. v Celju	10	6. v Beljaku	0
2. v Mariboru	31	7. v Kranju	27
3. v Ptujju	1	8. v Ljubljani I.	36
4. v Celovcu	7	9. v Ljubljani II.	27
5. v Št. Pavlu	0	10. v Novem mestu	13

49

103

11. v Gorici	18
12. v Pulju	1
13. v Trstu	5
Raztresenih	<u>3</u>
	27

Število vseh slovenskih gimn. abiturijentov znaša tedaj $49 + 103 + 27 = 179$ ali, da zaokrožimo, 180.

Slovenska univerza bi štela, ko bi bila popolna, približno 650 slušateljev, kajti odšteti moramo bogoslovce v Mariboru, Celovcu in Gorici. Pomisliti pa je, da se sedaj ne gre za celo univerzo, ampak le za pravno fakulteto; odšteti nam je tedaj vse modro- in bogoslovce in medicince. Odpadlo bi pa tudi še mnogo juristov, kajti nedvomno bi tudi po ustanovljeni pravni akademiji v Ljubljani mnogo slov. juristov pohajalo posebno dunajsko univerzo, in sicer vsi, katerim bi to dopuščale gmotne razmere, vsi, ki bi se pripravljali na doktorat in mogoče tudi taki, ki bi reflektirali na Knafflove štipendije. Po tem takem bi štela pravna akademija v Ljubljani 180 — 250 slušateljev. Na vsak način bi se moralo na to delovati, da bi se pravna akademija spopolnila v univerzo, kajti po našem mnenju bi le ta prinašala Slovencem tiste sadove, katere vsi pričakujemo. Upamo, da smo z goraj navedenimi številkami dokazali, da bi slovenska univerza v Ljubljani kar se tiče števila slušateljev povoljno vspevala. Vsaj pogoji za to so dani, kolikor se da po gimnazijah presoditi. Ne sme se pa tudi pozabiti, da bi z ustanovitvijo univerze število srednješolcev zelo poskočilo.

Manj povoljen je pogled na realke. Slov. realcev imamo

v Mariboru	11
v Celovcu	8
v Idriji	143
v Ljubljani	287
v Gorici	110
v Trstu	<u>61</u>
vsota	620

To število realcev je za narod, ki šteje 1300000 duš nenavadno majhno in bilo bi še mnogo manjše, ko bi ne bila pred kratkim ustanovila idrijska občina realke. Posebno žalosten je pogled na Štajersko, kjer pride na 410000 prebivalcev komaj 11 realcev; v tem oziru prekaša štajerske Slovence celo Koroška, kjer pride na približno 100000 prebivalcev 8 realcev; proti pričakovanju pa je na Primorskem med 208000 prebivalci 171 realcev in primeroma najboljše je razmerje na Kranjskem, kjer imamo 430 realcev, tako da pride na 1093 prebivalcev 1 realec.

Še manj povoljen je pogled na izkaz slovenskih realčnih abiturijentov. Leta 1904/05 je bilo namreč slovenskih abiturijentov na realkah

v Mariboru	0
v Celovcu	1
v Ljubljani	12
v Gorici	2
v Trstu	<u>2</u>
vsota	17

Narod tedaj, ki šteje 1300000 duš imel je le 17 realčnih abiturijentov; slovenski Štajer s 410000 prebivalci nobenega! Ko bi vladalo v vseh deželah isto razmerje, ne bilo bi letos v celi Avstriji več realčnih abiturijentov kot 340, tako da bi imeli komaj za eno tehniko dosti slušateljev in vendar jih imamo sedem z nad 7000 slušateljev.

Nastane tedaj vprašanje: od kod to nezdravo razmerje v Slovencih, kar se realk tiče? Slovenski srednješolci so večinoma kmetskega rodu in kmetom večinoma niti znano ni, da je razven gimnazij še druga vrsta srednjih šol. In ko bi kmet za realke tudi vedel, ne pustil bi svojega sina istih pohajati, kajti imeti hoče, da postane njegov sin duhovnik. Odtod tudi primeroma hudi pritisk na gimnazije posebno na Kranjskem. Realke procvitajo posebno pri tistih narodih, ki imajo že razvit srednji stan, kakor Nemci, Čehi. Mi Slovenci pa bodemo morali še dolgo dolgo časa na razvoj realk čakati,

tako dolgo namreč, da se srednji stan okrepi, ali da pride vsaj iz povoja. Važen vzrok, zakaj se pri nas realke ne razvijejo, je tudi ta, ker imajo vse razven idrijske izključno nemški učni jezik. Resno se bo moralo na to delovati, da dobimo na spodnjem Štajerskem še eno realko, recimo v Ljutomeru, v spodnjih razredih s slovenskim, v višjih z utrakvističnim učnim jezikom. Tudi ljubljanska realka, ki ima itak sedem paralelk bi se lahko razdelila v dva samostojna zavoda, eden z nemškim, drugi s slovenskim oziroma utrakvističnim učnim jezikom. Ravno tako bi morala biti uravnana realka glede učnega jezika za primorske Slovence.

Ker smo že pri srednjem šolstvu, se hočemo baviti tudi še z drugim vprašanjem, ki strogo ne spada sem, ki je pa vendar aktualno ravno o sedanjem času, ko je pritisk k filozofičnim študijam tudi od strani slovenskih abiturijentov nenavaden. Poglejmo, koliko imamo slovenskih srednješolskih učiteljev, da ne bo nobeden, ki se posveti profesuri, gojil pretiranih upov glede svoje karijere. Vseh slovenskih gimnazijskih profesorjev (ušteti so tudi ravnatelji in suplenti) je 111 in sicer v Celju 11, v Gradcu 3, v Mariboru 11, v Ptujju 3, v Celovcu 2, v Št. Pavlu 2, v Beljaku 2, v Kočevju 2, v Kranju 15, v Ljubljani I. 20, z Ljubljani II. 15, v Novem mestu 13, v Gorici 6, v Pazinu 3, v Pulju 1, v Trstu 2. Na realkah je vseh slovenskih profesorjev 25, in sicer v Mariboru 2, v Celovcu 1. v Idriji 7, v Ljubljani 9, v Gorici 5, v Trstu 1. K tem pride še 25 akademično izobraženih slovenskih profesorjev na učiteljiščih; če prištejemo k tem še slov. deželne šolske nadzornike in tiste slov. profesorje, ki so po različnih deželah raztreseni, in recimo, da je teh 19, pridemo do okroglega števila 180. Potrebovali bi tedaj vsako leto 6 srednješolskih profesorjev, ko bi vsakdo po 30 letnem službovanju v pokoj stopil. A recimo, da mnogi pred 30. letom umro, ali da radi bolehnosti v pokoj stopijo, tedaj pridemo v najugodnejšem slučaju do števila 10.

Toliko slovenskih profesorskih kandidatov ima tedaj up v enem letu nastavljenimi biti in to v najugodnejšem slučaju. Na to število naj se ozirajo naši abiturijenti pri volitvi svojega stanu. Res je sicer, da nam gre po božjih in človeških postavah mnogo več profesorskih mest, posebno na realki v Ljubljani in Gorici, na gimnaziji v Celju in Ptuju, dalje v Trstu, a kakor vse kaže, se razmere še dolgo ne bodo spremenile. Sedaj tudi upa ni, da bi se kje kaka srednja šola s slovenskim učnim jezikom ustanovila.

Če sem s temi statističnimi podatki dokazal, da so predpogoji za vspevanje slovenske univerze v Ljubljani glede števila slušateljev dani, da smo Slovenci glede realk hudo prikrajšani in če sem dosegel, da se ne bo preveč slovenskih abiturijentov filozofičnim študijam posvetilo, sem svoj cilj dosegel.

— x —

Pesem.

(Iztočni motiv.)

V dalji gora belolasa
proti nebesu kipi —
pada nanjo sneg neskončno,
v večnost se beli, blešči.

Glej, kot sneg vso zimo, leto,
vekomaj z neba rosi,
je neskončna mi ljubezen,
kar so uzrle te oči.

Gv. Čolar.

Ksenija.

Vladimir Borotha.

Und mein Stamm sind jene Asra,
welche sterben, wenn sie lieben».
Heine.

Kdor se pelje iz mesta P. v belovarski županiji proti jugu po deželni cesti, po treh urah dobre vožnje krene na desno na selski pot in gre po tem potu še eno ali dve uri — kakor je pot, trd ali omehčan od dežja — pride do dvorca, kateri se dviga nad vasico Trnjane in nad celo široko plodno ravnino okoli vasi, tje do Drave.

Dvorec je trden, iz prošlega veka, zidovi so mu posiveli, okna visoka in široka. Pred njim je prostran park s širnimi tratami obrobjenimi od brez in jelk, okrašenimi z bosketi in rožnimi nasadi — francoski okus spojen z angleško treznostjo. Za dvorcem so hlevi, gospodarska poslopja in vrti z velikim cvetličnjakom.

Gospodar dvorcu je Jeronim Kulenić, kateri ga je poddedoval od svojih pradedov, ki so pred dvema stoletjema došli iz Bosne v te kraje. Kulenić je človek blizu sedemdesetih let, ves bel in upognjen, mrk, a dober. Če bi ga videl zgodaj zjutraj, kadar obhaja svoje gospodarstvo, imel bi ga za zlomljenega starca osemdesetih let, njegovo lice, polno dobrote in nekake ponižnosti zavedlo bi te lahko, da se mu približaš in ga ogovoriš. No, osupnila bi te sprememba, ki bi se mu pojavila na obrazu, čim bi zagledal tujca pred seboj. Zravnal bi se; blagi sijaj velikih modrih

oči bi izginil pod gostimi obrvmi, katere bi se naenkrat naježile, njihova senca bi zakrila poteze dobrote in ponižnosti; močne, ščetinaste brke bi se pregibale od hitrega viharja iz širokih nosnic pod kratkim in močnim nosom, in ti bi videl pred seboj «starega zmaja» — kakor so ga zvali v okolici.

S tem imenom ljudje niso hoteli izražati kaj slabega. Spoštovali so Kuleniča vse preveč, da bi ga bili iz zlobnosti imenovali starega zmaja? Vse, kar je delal in govoril, bilo je za okolico vzvišeno nad vsako kritiko. Samo ene stvari mu niso mogli odpustiti: da je svojo edino hčer imel zaprto v svojem starem gradu, da je ni puščal nikamor, da ji ni dovolil, da si pogleda svet in da vživa svojo mladost, kakor njene vrstnice, ampak jo je skrival in varoval kakor zmaj v pravljici, kateri čuva knjeginjico. Zato sta dali žena starega učitelja in župnikova gospodinja — odkar je Ksenija odrasla — Kuleniču ime «stari zmaj», in to ime mu je ostalo.

Je-li znal za svoj priimek ali ne, tega ni vedel nihče. Videlo se je samo, da je vztrajal prej ko slej pri svojem: Ksenija Kuleničeva je ostala tudi nadalje v njegovem varstvu.

Ženske, vajene se baviti s tujimi zadevami, so jo obžalovale, no, ona o tem ni vedela ničesar. Njen svet je bil med dolgim in širokim parkovim ozidjem, tako majhen svet, da v njem ni bilo prostora za žalost in skrb. Ona je živela v njem kakor ptičica, za katero skrbi Bog — njen oče — in katera ne pozna matere, ker je ni nikdar videla. Kakor ptičica je skakljala med nasadi in grmovjem okolu svojega cvetja, žvrgolela kakor ptičica, oponašajoč s svojim srebrnim glaskom zdaj slavca, zdaj kosa, zdaj ščinkovca.

Imela je dvajset let, a bila je drobna in nežna, kakor druga dekleta s petnajstimi; če se je pripognila, mislil bi bil človek, da se prelomi ta gibki, tenki stas; če je vlekla starega lenega kužeta za ovratnik, zdelo bi se, da se ji stero prstki in da ji skoči drobna roka v ramenu iz sklepa.

Oblečena je bila vedno belo, izgledala je kakor lilija s svojim belim licem in plavimi lasmi. Samo nekaj je bilo

v tej liliji vijoličnega: dve očesi, kakor vijolica modri in temni. V njih ni bilo sijaja mladosti in življenja, samo žametasta modrina vijolice. — mirno in zamišljeno je gledala iz njih v svet.

Staremu Kuleniću je bilo to mlado bitje vse na svetu: v njem je ljubil svojo pokojno ženo in svoje življenje. Oženil se je bil pozno. Imel je že petdeset let, ko je srečal deklico, ki si je povsem osvojila njegovo srce. V resnici povsem! Na robu moške dobe je prodrla vsa njegova strast na površje in gorel je s to strastjo za deklico trideset let mlajšo. Spoznal jo je na Dunaju, bila je iz revne obitelji iz Danske. Poznal se je ž njo komaj mesec dni, ko se je oženil.

Tri mesece je preživel ž njo v vrtincu sreče na svojem dvorcu. Ljubil jo je do blaznosti, udajal se je blaznemu obožavanju svojega idola potapljajoč se ves v slasti pozne, a z elementarno silo ga objemajoče ljubezni. Malo dni odkar sta se preselila v mesto vzbudil se je iz svoje omame tedaj, ko je ubil v dvoboju onega, ki je posegel po njegovi ženi. Strašno je bilo prebujenje: njegova žena je ljubila onega drugega, in tisti dan, ko je zvedela za njegovo smrt, je porodila in umrla po porodu.

Kuleniću je bilo obupati. Ubil je svojo ženo, svoj idol, a kako pravico je imel do tega? Ali jo je imel pravico obsoditi, ker je imela rajše mladeniča, kakor njega — starca, in še več, ali ji ni bil dolžan hvaležnosti, ker mu je pozlatila zadnje dni življenja in mu sploh pokazala, kaj je življenje?

Čutil se je krivega in si ni mogel odpustiti smrti svoje žene. Bila je v njegovih očeh svetnica, za njeno nezvestobo je našel stotino izvorov: svojo starost, človeško strast... vse, vse je v njem govorilo za njo, proti njemu. On bi bil moral žrtvovati svoje življenje za onih osem mesecev življenja, ki mu jih je dala ona! Tako je mislil po katastrofi.

Ali živo bitje, plod one ljubezni, je bilo tu, in on je je moral držati in čuvati, kakor edini spomin na svojo srečo. kakor večni opomin svoje krivde.

Jesenskega popoldneva — listje je že rumenelo — ustavi se pred gostilno v Trnjavah zaprašen fijakar. Iz voza stopi človek oblečen v rujavo obleko z nogavicami do kolena, črnolas in črnih brk, od solnca opaljenih lic, ki se svetijo v zapadnih žarkih kakor lahno broncirana, prosi gostilničarja za krtačo, okrtači se in veli kočijažu, naj izpreže, pretegne nekoliko pri vožnji skrčene ude, ogleda se okrog sebe, obrne se proti dvorcu in ne brigajoč se za radovedne obraze gostilničarja, hlapcev in kmetov koraka naravnost h gradiču.

Stopal je lahno, s krepkim, ne mladeniškim korakom (moglo mu je biti okolu štirideset let), gledajoč okrog sebe radovedno in obenem zadovoljno, kakor človek, kateri polagoma spoznava okolico, v kateri ga že dolgo ni bilo. Vzravna svoj visoki, vitki stas, na katerem se je spoznavalo vojaka: popotni kostum pa kaže s svojo ležernostjo, da se je tujec že navadil na ohlapno, svobodno obleko. Od časa do časa je postal in zamrmral polglasno pred se: «Lov mora biti dober, če se goji!»

Čim bolj se je bližal dvorcu, tem hitreje je stopal: radovednost ga je nehote gnala naprej. Radoveden je bil, kakega najde starega Kuleniča, svojega strica, katerega že davno ni videl. Ta radovednost se je izražala v tem, da je od časa do časa široko odprl oči in zganil v spodnjo ustnico geste, ki razodevajo človeka široke duše, katera se rada pogovarja sama s seboj, ako nima s kom drugim, in katera izraža vse svoje razpoloženje na obrazu. Nu, ta hip ni razun radovednosti izražala ničesar kakor mir, velik mir in resnobo, ki je pokrivala te fine poteze, med katerimi je bilo videti nekoliko gubic.

Vrata v park so bila zaprta samo z malim zapahom; odpre jih in vstopi. Dvorec je stal pred njim z odprtimi okni, na prvi pogled pust. Prvi hip ni opazil nikogar. Hotel je že vstopiti skozi glavna vrata, kar zagleda — okrenivši glavo na levo — nekaj, kar ga ustavi. Ob ogradi, katera deli park od gospodarskih poslopij je stala ženska v beli

obleki in je metala preko plota iz košarice žito veliki množici golobov, kokoši in rac. Kokoši so kokodakale, race gagale, tepoč se med seboj za zrnje, golobi so obletavali ženski glavo, sedali ji na ramena in se spenjali v košarico. Tujec se spomni sedaj prvič, da ima Kulenić hčer in misleč da bi mogla biti ona, spremeni pravec in se napoti k nji.

Med truščem perutnine ni mogla čuti njegovega koraka, ki je škripal po pesku. Toda stari pes zalaja zamolklo proti njemu. Na njegov glas se Ksenija obrne, izpusti košarico iz roke, prebledi in se prime z roko za srce.

Prišlec obstoji molče pred njo. Vidi jo pred seboj vitko in tenko v belej empire-obleki z vstavkami od svetlomodre svile mesto decollete-ja na ramenih, malo ovalno lice v okviru zlatih las in velikega rumenega klobuka, kateri je pod finim podbradkom pritrjen z modrimi trakovi, in zdi se mu, kakor da je skočila iz jedne onih nežnih slik, ki jih je slikal Watteau, iz kakega panneu-ja rococo- ali empire-dobe, tako graciozna, tako mila, tako nežna in lahna, in niti malo ga ni osupnil preplašeni izraz onih velikih modrih očij, prevelikih za ta obrazek, niti bledost otroških ličic. Zdelo bi se mu bilo naravno, ko bi jo odvel najmanjši veter, kako bi je torej ne preplašil nenadno došli neznanec! Obstoji pred njo očaran od te nežne utelešene pesmi prirode, te lilije in vijolice ob jednom, ki je še vsa prevzeta od novega pojava v svojem enostavnem življenju.

Čez nekaj hipov si oddahne in zašepeče:

— Oh! kako sem se prestrašila!

To vzbudi tudi njega. Sedaj šele se spomni, da ni snel klobuka; seže po njem in držeč ga v roki spregovori:

— Oprostite, da sem Vas prestrašil. Opazil sem gospico, in misleč si, da mora biti to moja bratranka, sem jo hotel pozdraviti. Jaz sem Ivo Kulenić, ste-li Vi morda hči mojega strica Jeronima?

— Jaz sem Ksenija, odgovori ona in ga še vedno začudeno motri.

— Ah, Ksenija, mala Ksenija, katero sem videl v zibelki! Oj, kako velika dama je izrastla iz nje!

Prime jo za obe roki in ji gleda, rahlo ji stiskajoč, radosten v oči. Ko mu ona pove, da je slišala o njem, ji začne praviti, čemu je došel. Pri starem Kuleniču se nahajajo vsi obiteljski spisi, on pa se je začel zanimati za prošlost svojega rodu in se je odločil, da jih pregleda. Obžaloval je, da se je prekinila zveza med očetom in stricem radi nekega nesoglasja, pa ni se je usodil obnoviti, vedoč, da se je odtegnil Jeronim svetu, da je najrajši sam na svojem gradiču, in ne vidi rad gostov.

— Zato tudi nisem javil svojega prihoda, boječ se, da bi stric ne odklonil poseta . . . Odločil sem se priti iznenada, — in če me tudi vrže iz hiše — doda v šali.

Odideta proti gradu; ona ga sluša, postajajoč ob poti, ne da bi sama govorila besedico. Čuti se nekako v zadregi, nikdar še ni govorila s kakim gospodom in zato jo tudi ta sorodnik, o katerem je že nekoliko slišala, razburja s svojo prisotnostjo. Naposled pa vendar izgovori.

— Oče ni tako hud, on je sama dobrota, pa naj bi koga izganjal iz hiše, in k temu še svojega nečaka! Gotovo bo vesel.

— Bog daj, da imaš prav, reče Ivo tikajoč jo, k čemur ga je upravičeval rodbinski odnošaj in razlika starosti. — No, kje je stric? Ga-li najdeva v hiši?

— Ah, pozabila sem ti povedati, na lovu je. Ker pa večerjamo ob sedmih, pride gotovo kmalu. Koliko je zdaj?

— Petnajst minut čez šest, odgovori on pogledavši na uro.

— Ah, kako krasna ura! — Vzklikne Ksenija, vzame mu uro iz roke in jo ogleduje. — Nikdar še nisem videla take ure!

Ura je bila iz črnega emajla z umetnimi zlatimi arabeskami. Kazali sta se svetili od dveh briljantov, med njima pa je bilo emajlirano malo nebo s tremi zvezdami in polu-

mescem iz zlata; vse to se je avtomatiško premikalo po stanju meseca.

Ivo se nasmehne veselju otroka nad uro. Po njenih kretnjah, dražestnih in prirodnih, po njenem govoru in vzhičenju spozna takoj, da je to nepokvarjeno dete prirode.

— Pošljem ti tako uro, ker ti tako ugaja; dal bi ti to, pa je prevelika in pretežka za damo, reče on smehljajoč se blaženo.

— Da, da pošlji mi, prosim Te, vzklikne Ksenija!

* * *

Jeronim Kulenič je sprejel svojega nečaka prijazneje, nego se je ta nadejal. Z njegovim očetom se je sprl o priliki svoje ženitve. Pavel Kulenič je skušal odvrniti svojega brata od ženitve, ker se mu je zdela neprimerna, nekoliko pa morda tudi, ker je hotel zagotoviti svojemu sinu dedščino po stricu. Vsaj Jeronim si je tako tolmačil bratovo ravnanje in njegovo vedenje napram nevesti. Pavel se je namreč lotil nesrečnega sredstva: začel je poniževati deklico v njegovih očeh, in mu je očital, da jemlje «dekline» Bog ve kako, o kateri se ne ve ničesar drugega, kakor da je ženska. — To je zadelo Kuleniča v srce, sprl se je s svojim bratom in se ni žnjim spravil niti ob njegovi smrti. Njegov srd je postal še večji, ko mu je umrla žena. Mislil je, da že radi nje ne sme odpustiti razžalitve.

Pavlovega sina od tega časa ni videl. Čul je samo o njem, da je ulanski častnik, da se je oženil, imel otroke, pa da ga je žena zapustila, on pa da je odšel k regimentu nameščenemu v Galiciji; potem je zopet čul, da je pred letom dni zapustil službo in se vrnil v domovino.

Ivo je spet vedel o svojem stricu, da je čudak. Cele legende so se pripovedovale o njegovem samotarskem življenju, kateremu se je udal po ženini smrti, o odurnosti, s katero je odbijal vse poskuse sorodnikov in starih znancev, ki so se mu hoteli približati. Govorilo se je, da je postavil pred grajska vrata oboroženega slugo z nalogo, da

vsakega neznanca odžene. To bajko o oboroženem stražniku je pripovedovala neka tetka — ki je bila pa sicer znana, da rada prosjači —; pravila je, da jo je zgrabil za vrat in treščil na trato, ko je hotela po sili v grad. Ivo sicer ni našel stražnika, ampak ljubezniv sprejem, a uveril se je, da je vse res, kar se pravi o samotarenju stričevem. Tem bolj se je čudil njegovi ljubeznivosti.

Stari Kulenič se je res razveselil svojega nečaka, kolikor se je on sploh mogel veseliti. Ni sicer še pozabil razžalitve njegovega očeta, dejal si je pa, da Ivo naposled ni kriv ničesar; čutil je celo nekako zadovoljstvo, da je prišel k njemu in tako nekako priznal storjeno krivico. Naposled, kolikor se je tudi starec odtegoval svetu: kri ni voda in on ni mogel zatajiti simpatije, katero je občutil napram sorodniku.

O prošlosti nista spregovorila niti besede, kakor da bi hotela pokazati, da sta potegnila križ čez njo, — dasi sta se oba na njo spominjala. In to je ravno nekoliko oviralo prisrčnost njihovega občevanja, nekaj je stalo med njima neizrečenega in nevidnega.

Tem prisrčneje pa je bilo za to občevanje Iva in Ksenije. Imela sta se rada kakor brat in sestra. Hodila sta skupaj po parku in polju, krmila skupaj perutnino, premetavala stare kronike, in Ivo je včasih po celo uro presedel poleg nje čudeč se, kako se ona razgovarja — s pticami. Sploh se ni mogel dekletu načuditi.

Ivo Kulenič je bil človek, ki je mnogo doživel. Ko se je oženil, imel je že burno mladost za seboj. Sit življenja je upal, da najde zadovoljnost v zakonu. Toda vsi štirje otroci so mu pomrli v prvi mladosti, in po desetletnem zakonu ga je zapustila žena in pobegnila z drugim. Ogorčen nad življenjem se je udal misticizmu in spiritizmu, iščoč olajšave v veri na dušno življenje. Postal je eden najbolj gorečih pristašev spiritizma, snoval je cerkle, pisal je brošure, nu, bodisi, da je doživel tudi to razočaranje, bodisi, da ga je pekla vest radi česa, on — svobodomiseln človek širokega

LUČE.

obzorja, lepe izobrazbe, vrgel se je naenkrat v naročje krščanstva. In ne morda evangelijskega, tolstojevega krščanstva, katero ga je nekaj časa privabljal. Ne, z vsem ognjem se je oprijel dogmatike in moralke, začel je proučavati katekizme, poslušati propovedi, hoditi v cerkve in klečati pred spovednicami. In to njegovo dosledno ravnanje je doseglo uspeh: ubil je v sebi misel, da je mogla vzrasti vera. Ta uspeh bi ga bil nekdanj plašil. Zgrozil bi se bil nad izgubo tega, kar je imel v človeku za najvišje: misli! A to je sedaj prijalo njegovemu duševnemu stanju: pokopavši misel, je našel mir in uteho v religiji.

Ljudje, ki so ga poznali od mladosti, se temu niso čudili. Vedeli so nekaj o dvobojih, v katerih je tekla kri, o njegovih razmerjih, katera so marsikomu uničila srce, čast in srečo, pa so tolmačili preobrat v njegovem značaju tako, da je obiteljska nesreča povzročila v njegovi duši kes nad preteklostjo in strah pred bodočnostjo.

Ko je prišel Ivo Kulenić k svojemu stricu, bil je že umirjen, upokojen. Nekdanji vulkan je ugasnil, in le nekaj gubic v obrazu in nekaj sivih las na temenih je pričalo o prestanem viharju. Preteklost je vtopil v molitvah, živel je le za bodočnost, obdan s trdnim oklepom krščanske morale je gledal na življenje iz nekake višine in se ni bal burje strasti.

Zato se je mirno vdal občudovanju krasnega bitja svoje bratranke. Poznal je mnogo žen, a ni še srečal deklice, izrastle v izobrazbi, z vsemi finostmi stare rase, in vendar povsem prirodne. Že njena delikatna vnanjost ga je očarala (misliti ni smel na bajne oblike te nežne vile, ki je bila vitka kakor srna, a polna kakor Psiha), še bolj pa njena duša. Ves čar nedotaknjenega devištva je dehtel iz teh modrih očij, teh rudečih ustnic, iz vse te bele, čiste prikazni. V razgovoru se je dotaknil ljubezni in dejal pol v šali, kako srečen bo ta, kateremu ona pokloni svojo ljubezen.

— Jaz sem jo poklonila očetu in tebi! vzkliknila je z angelskim izrazom na belem licu.

Ona niti ne sluti, kaj je ljubezen! — mislil je. In tako je tudi bilo. Poznala je razun očeta in dojke, katera jo je odgojila, le še župnika, učitelja, sluge in kmete. Ivo se je kmalu uveril, da Ksenija ne ve, kaj je pesnik, niti kaj je roman, in vendar ni bila neuka, o mnogih stvareh je vedela več kakor on. To se mu zazdi čudno in ga nekako razburi. Kako jo je mogel oče odgojiti tako, zakaj ji je zatajil bistvo sveta?

Mnogo sta govorila o veri. Tu je ona vedela mnogo a on je spet opazil, da je tudi to znanje pridobljeno z nekako metodo, katera je iz evangelija in cerkvene zgodovine izbri-sala — življenje. Ljubezen do Krista in njegove matere je bila njena religija, odreči se vsem in zatajevati se, prva zapoved v njej, žrtvovati samo sebe po najvišjem vzgledu največje delo, kateremu sledi najsjajnejše plačilo.

Ko ji je on pravil, da je mnogo mislil na to, da bi šel v samostan, bila je vznesena nad to idejo.

— O, jaz bi šla tako rada, ali oče ne pusti; pravi da bom smela šele tedaj, kadar on umre. Na ta način — seveda — ne smem niti misliti na to.

— Pa ne bi se rajši omožila? — vpraša on.

— Ne, jaz nisem za to ... odgovori ona kratko in on si ne upa izpraševati dalje.

Čim bolj skrivnosten se mu je zdel njegov stric, ki je tako odgajal svojo hčer, tem večjo radost je vžival vsak dan v razgovoru in v igri s tem otrokom. Ni se mu zdelo mogoče, da bi imela že dvajset let, tako je bila v vsem otročja. Vendar pa je bila vkljub svoji nežnosti razvito dekle. Steznika ni nosila nikoli, in pod tanko tkanino se je razločil obris nežnih, a polnih grudi. Ko je često skakala po parku in se spenjala po drevju, moral je nekolikokrat opaziti idealno formo njenih nožic: v členkih tenka kakor srnina, spenjala se je ta nožica in razvijala kakor prediven majhen list. Kadar se je pripetilo tako, moral je vedno s silo okreniti glavo v stran, da ne bi videl omamljivih oblik svoje sorodnice.

Dasi sta ji lici bili čisto beli in ji je iz očij sijal čist pokoj, dasi niti slutila ni ničesar o ljubezni, se vendar ni moglo trditi, da bi bila brez življenja in krvi. Videl jo je enkrat, kako se je vsa razžarila in kako so ji oči vzplamtele in nosnice vzdrhtele, ko je čula, da ji je sluga ubil njeno najljubše pišče, ki ji je zobalo iz roke. Mnogo jo je stalo truda, da se je umirila; njen oče je bil ves prestrašen. Ivo tudi ni mogel pozabiti, kako so se ji zasvetile oči — te mirne, modre oči, globoke in tihe kakor morje — ko je ogledovala njegovo uro. Cela ekstaza radosti je odsevala iz njenega lica radi te malenkosti. Ona je torej imela v sebi življenje in čustva; to je kazala tudi njena vesela čud. Iva je obšla žalost, ko je pomislil, kak bo plamen življenja in ljubezni, kadar se v tem otroku vzbudi narava! A stari Kulenić misli to preprečiti in ne sluti, da pripravlja morda še večje zlo!

Nekega večera po krasno preživelem dnevu premišljuje Ivo — odpravljajoč se k počitku: evo žene, katera bi mogla človeka popolnoma osrečiti. O svetu ne ve ničesar in ne zahteva ničesar od njega; da bi imela še ljubezni, pa bi ji bilo življenje popolno. Škoda, da sem vezan, škoda, da imam štirideset let, škoda, da mi je bratranka, — no to bi še baš ne bila taka nesreča!... Ah, da me ima rada!

* * *

Ko je bival Ivo Kulenić pri stricu kakih osem dnij, zvedel je za tajnost njegovega in Ksenijinga življenja. Dekle je hodilo spat vsak dan ob osmih, vstajalo pa je ob šestih. — Deset ur spanja je treba za njeno nežno telo, rekel je stari Kulenić.

Ob večerih sta bila torej stric in nečak sama. Spuščala sta se v dolge razgovore o vsem in vsakem. Videlo se je, da čuti Jeronim potrebo, da se enkrat izgovori, da pove svoje mišljenje o tem in onem. Dasi je čital mnogo časnikov, bili so njegovi nazori v marsičem čudni — saj več ko petnajst let ni zapustil svojega posestva. Stari mož je

imel še nazore iz svoje mladeniške dobe, ko je živel še ob jednom z življenjem in korakal ž njim naprej. Zdaj je stal že dolgo na istem mestu in marsičesa ni umeval. Nečak mu ni ugovarjal; umel je, da to ne more biti drugače, in da tu nikdo ne more ničesar premeniti. Ako je stric dvigal v nebo jugoslovansko idejo in se jezil, da Hrvati niso šli v «Reichstag», poslušal ga je nečak uljudno, molče, dasi je bil sam povsem drugih nazorov. Kadar je starec grmel nad takozvanim kulturnim napredkom in se ogreval za Rousseau-jevo in Tolstojevu filozofijo, dajal mu je Ivo prav, dasi je bil le deloma njegovega mišljenja.

Nekega večera pa sta ostala sama šele okolu devetih. Ksenija je trdila, da ni zaspana; bila je nekako razdražena in ni hotela slušati očeta, kateri jo je nagovarjal, naj gre spat. Šele ko je videla, da postaja oče vedno nemirnejši in žalostnejši, šele ko je hotel radi nje iti tudi on k počitku, se je udala in šla v spalnico.

Stric in nečak sta ostala sama, in sta si zapalila oni pipo, ta smodko. Sedela sta v jedilnici, pred njima je stal vrč vina, iz katerega sta si od časa do časa natočila; na stropu nad njimi je visela svetilka in je razsvetljevala sobo na pol; dve okni proti parku sta bila odprti in sta puščali v sobo sveži jesenski zrak.

— Ona je tako otročja — vzdihne stari Kulenič. — Neče verjeti, da mora redno ob osmih v posteljo!... A zdravniki so to ukazali... Ona mora živeti kakor ura, točno in vedno enako!

— Ksenija je res zelo nežna, ali ne zdi se mi tako slaba — pravi Ivo. — Še več, zdi se mi, da bi ji nekoliko spremembe v življenju le koristilo!

Jeronim se bridko nasmehne.

— V tvojih besedah je nekoliko očitania, ti sodiš menda o meni enako kakor oni, ki me imenujejo «starega zmaja», in me imajo za sebičneža in okrutneža!... Oh, Ivo moj, samo da bi imeli prav, in samo da mi je Ksenija zdrava!...

A tebi hočem povedati o njeni bolezni, ki je moja žalost. Ti si ji jutri najbližji, če jaz danes umrem, zato je treba, da veš, kako je ž njo.

In stari Kulenič začne pripovedovati.

Kot dete sedmih mesecev so ohranili Ksenijo z velikim trudom živo. Bila je zelo slabo razvita, in samo izvanrednemu naporu zdravnikov in vporabi vseh sredstev se je posrečilo, obvarovati drobni plamenček, da ga ni ugasnil vihar življenja. Kar je bilo pa najtežje in najnevarnejše, to je bila slabost srca. Ta ji je ostala od koz, katere je prebolela v tretjem letu — oče pa je bil prepričan, da jo je podedovala od svoje nesrečne matere, katera je umrla po uverjenju Kuleničevem vsled tega, ker jo je nekaj silovito pretreslo. Za njeno dete je obstajala torej tudi nevarnost, da podleže slabosti. Ksenijino malo srce je bilo tako slabo, da se je radi vsake malenkosti raztezalo in nehalo biti, in stokrat je bila v nevarnosti, da ji srce vtihne za vedno.

Zato je moralo biti njeno življenje uravnano tako, da se odvrne od nje vsako mogoče razburjenje; njeno življenje je moralo teči tako enostavno, da ni mogel nastati v nji noben notranji vihar, da ne zastane kri niti za hip, ampak da enako in mirno teče proti svojemu središču, katero bi se le na ta način počasi okrepilo. Kakor fina tropska cvetica morala je biti Ksenija v steklenem cvetličnjaku, da je burja in mraz ne uniči.

Tako je vzrastla v dvorcu poleg Trnjan, negovana od dojke in očeta, redno živeča po receptih, katere so ji dajale svetovne kapacitete, do katerih je mogel priti Kulenič. Malo, še ne štiriletno dete je vozil na Dunaj, v Pariz in Berolin, da celo v Upsalo, potrošil polovico svojega premoženja za potovanje z otrokom, za honorarje in potne stroške zdravnikom, kateri so prihajali na grad, ko je dete malo odrastlo. Povsodi je dobival isti svet: čuvati Ksenijo svetnega hrupa in vsakega razburjenja. In — to so mu dobro zabičili v glavo, ubogemu očetu, kateremu je bilo, da obupa — naj-

važnejše je, čuvati otroka, kadar odraste v deklico, pred moškimi. Ona ne sme nikdar ljubiti, nikdar se omožiti, nikdar poljubiti moža, ker to ji lahko prinese smrt. V nji je — dejali so zdravniki — nagnenje k razvoju velike strasti, a srce ji je preslabo, da bi vzdržalo izbruh te strasti, živci pa so ji tako nežni, pa jih prevelik pretres lahko uniči. Torej vse, kakor pri njeni materi: mati je bila strastna in slabega srca, in Ksenija se je vsa vrgla po njej, bila je tudi lepa kakor pokojnica, pa še v večji meri. Imela je i njene pogreške.

Kako naj jo izolira od sveta, in vendar obdrži živo to sirotico, za katero bi rad dal zadnjo kapljo krvi iz srca? — vprašal je Kulenič zdravnike, a oni so mu odgovorili, naj dela, kakor ve in zna, samo naj pazi na njeno srce in na njene živce!

Ubogí oče se je zakopal v svoj grad. Silna ljubezen do tega črviča mu je narekovala, kako ga bo mogel ohraniti. Spremenil je dvorec v trdnjavo, v katero ni smel nobeden tujec; okrasil in uredil je park, zgradil poleg vrta prostran zimski cvetličnjak; začel je pisati sam knjige za svoje dete, poučevati in vzgajati je; postal mu je oče, mati, učitelj in dojka. Ko se je — v desetem letu telesno nekoliko okrepila, začel je buditi v nji ljubezen do prirode. Šetal se je ž njo po parku, po poljih in gozdih; vodeč jo za roko ji je pokazal rastline in živali, slikal ji njihovo življenje, tolmačil prirodne pojave, tako, da je vzbudil v nji veliko vedoželjnost za vse, kar je videla okoli sebe in s tem je dosegel, da se je začela zanimati za prirodne znanosti in da so se ji priljubile. Po malem, v nekoliko letih je spoznala vse rastlinstvo in živalstvo okolice, vedela je vsaki bilki za ime, vsako ptico je klicala z njenim glasom. Na ta način je obvaroval Kulenič svojo hčer dolgega časa. Ob lepem vremenu je bila venomer na svežem zraku, najzadovoljnejša med pticami in zelenjem. Ob slabem vremenu pa je po njegovem navodilu risala in slikala predmete iz pri-

rode, ali pa ji je pripovedal in čital oče one strani iz zgodovine, katere je smela vedeti ali pa evangelije, katekizme in molitvenike.

Vzgojil jo je pobožno in bogaboječo, naučil jo je, da je največji ideal žrtvovati se Bogu, odreči se svetu, zaobljubiti že na tem svetu svoje življenje Bogu in Mariji. On, človek, katerega je nesreča naučila, ne verovati ničesar, naredil je z divnim samozatajevanjem svojo hčer pobožno in verno! S tem jo je hotel osigurati za slučaj, kadar on umre, da se ne izgubi v svetu in se ne ukonča prerano, ampak da najde zavetje v samostanu. Često, v nočeh brez spanja, vpraševal se je s solzami v očeh oče, je-li bodočnost, ki čaka njegovo hčer, vredna vse te muke? Ali se more to imenovati življenje, če se mlada zapre v samostan in solnce in sijaj življenja žrtvuje primeram, v katere on ni veroval? Ali kaj naj stori? Ali jo naj pusti v vrtinec sveta, kjer bi takoj našla gotovo smrt? Sedaj se veseli življenja, pozneje pa naj vidi v žrtvovanju same sebe srečo in zadovoljnost? Ali ni to vse samo iluzija? Vseeno je, po katerem načinu postane človek zadovoljen in srečen, samo da postane — mislil si je stari Kulenič, in je mirne duše nadaljeval s svojo metodo v odgajanju Ksenije.

— Na ta način sem čuval Ksenijo — ah, ali ni res ona «Ksenija», tujka, iz drugega sveta? — Končal je Jeronim, — in dokler sem jaz živ, ni za njo nevarnosti, a potem? Kdo ve, kaj bo potem!... Ti molčiš, Ivo? nadaljuje, videč, da se je nečak zagledal v polumrak in se zamislil. — Strašno se ti zdi to, ali ne? In kako še le meni, njenemu očetu?

In starcu se udero solze iz očij. Tekle so dolgo, a on jih je pustil, da so se mu vlivale preko obraza in brade. Njegov nečak je sedel nepremično z v tla uprtimi očmi. V ušesih mu je šumela stričeva povest, mraz ga je spreletaval. «Strašno — mislil je sam pri sebi, dvajset let preživeti s takim strahom v duši, gledati usodo svojega otroka jasno in grozno pred seboj, in ne zblazneti!... Odkod je imel ta

mož moč in živce! Ljubezen! Da, velika, silna roditeljska ljubezen za svoje dete. Pa vendar, kaj je ta ljubezen proti moji, kajti tudi jaz jo ljubim, drugače!... Jaz bi jo poljubil na ustne in bi ji s tem poljubom vlil življenje v malo srce, ali pa bi ji s prvim poljubom izpil dušo in skupaj z njo umrl!...»

Naenkrat se zgane in vpraša:

— In ona ne ve ničesar o svoji usodi?

Jeronim si otare z robcem oči.

— Ona ve samo, da je slaba in da je vsako razburjenje za njo pogubno. Kdo bi ji pravil več? — odgovori, gledajoč s solznimi očmi na svojega nečaka.

* * *

Ivo Kulenič se je odločil, da drugi dan odide, in je povedal to stricu. On, umirjen človek štiridesetih let, kateri je iz višine krščanske morale gledal na burne strasti, moral je bežati izpred lica male deklice, katera mu je vdahnila menda poslednjo, morečo strast, pred katero ga je bilo groza. Obvladalo ga je kakor pijanost, kakor fasciniranega ga je vleklo k nji, in kakor fiksna ideja preganjala ga je ena misel: umreti žnjo v enem poljubu. Bal se je za svojo pamet, premagoval se je z velikim trudom in uvidel je naposled, da mora bežati. Odločil se je za trdno, da pojde v samostan in tam ubije ljubezen, kakor je v religiji ubil misel.

Stric ga je poskusil obdržati še nekoliko dnij, on pa se je izgovarjal z nujnimi posli in se ni dal odvrniti od svojega sklepa.

A računal je brez Ksenije. Ko je čula, da drugi dan odide, začela je jokati, ovila mu je roke okolu vratu in ga prosila, naj še ostane.

— Tako sem se navadila na te, da ne morem biti brez tebe, dejala je s solzami.

Vedla se je kakor dete, kateremu se hoče vzeti priljubljeno igračo, in katero joče, bije z nogama ob tla in se meče na zemljo, dokler se ne ugodi njegovi želji. Pri Kseniji

je privrela ob tej priliki vsa strast na dan, s tako silo, da jo je prijel krč, in Ivo je moral na zaklinjanje svojega strica obljubiti, da ostane še dva dni in ju kmalu spet obišče.

Ta dva dneva ga ni puščala Ksenija iz svoje bližine. Po prestani krizi je bila še bolj bleda in še krasnejša. Fine poteze njenega lica so bile kakor oduhovljene, neki nov sijaj se je bliščal iz njenih dosedaj temnih oči, in Ivo si je moral priznati, da je zares «Xenia», iz drugega sveta. Postala je resnejša, ni se več brigala za ptice in zanemarjala je svojo perutnino. Prosila je Iva, naj ji pripoveduje o svetu, o svojih potovanjih, sama pa ni govorila ničesar, samo poslušala je. Pa bilo je videti, kakor da posluša njegov glas in ne onega, kar pripoveduje. Včasih je tudi sedela poleg njega ali se sprehajala ob njegovi roki, pa vse molče.

Njemu se je posrečilo, da se je premagal. V dnu duše žalosten do smrti je uvidel vso brezupnost svoje ljubezni in je samo nestrpno čakal na svoj odhod, da se reši muke. Kajti muka mu je bila, govoriti, šaliti se, kakor prve dni, dočim je bilo vse njegovo bitje prevzeto le od ene misli, dočim je želelo le eno, to, kar ga je prevzelo kakor blaznost. Kolikrat je bil ta dva dni na skrajnem robu premagovanja. To čarobno in nedolžno dete mu je ovijalo svoje vitke, tople roke okolu vratu, približavalo je svoj obraz tako blizu njegovega, da ga je božala njena sapa, in so se njegove brke dotikale njenih lic. Ona je brez dvoma videla v njem brata, ki je prišel, da ji izpolni veliko praznino v življenju, kateri jo je storil sedaj tako srečno, da je čutila v duši tako milino, kakor nikoli poprej. Poklonila mu je svojo nedolžno, sestrinsko ljubezen, kakor je rekla že prve dni! A to je bilo zanj tako bridko, ubijalo je zadnji plamen njegovega življenja.

— Ne pustim te, če ne obljubiš, da se vrneš najpozneje v nedeljo; reče mu ona na večer pred odhodom tako odločno, s takim čudovitim pogledom, da je moral odgovoriti:

— Pridem, pridem, takoj ko opravim svoje posle.

— Najpozneje v nedeljo! ponovi ona.

— V nedeljo!

Ta večer se poslovi od strica šele okolu polnoči in odide v svojo sobo. Odpre okno: zunaj dežuje, listje na vrtu šumi. Strese ga po vsem telesu. Zunaj je tišina, mrkla, globoka tišina, iz katere šumi padanje dežja na listje. Trak luči iz njegove sobe pada v noč in se izgubi v temi. Doli pod njim je stričeva spalnica, v kateri spi tudi Ksenija. Lepo dete počiva, mirno in pokojno. Ne pozna burje strasti, nepokoja duše, noči brez spanja. Njeno malo srce so globoko uspavali, morda za večno.

Odmakne se od okna, sede na divan in strmi v tišino. Tako je tudi v njem vse tiho; vse je umrlo v njegovi duši. Samo srce udarja, žile bijejo na sencih. Misliti ne more na ničesar. Kakor da je prenehala funkcija možgan. Ne opazi niti, da je svetilka privita in da se kadi. Ne vidi, ali pa nima volje ali moči, da jo popravi. Sedaj vzdihne in si potegne z roko preko čela. «Ksenija! Ksenija!»! zdi se mu, da se je izvilo iz njegovega diha, in vendar ne ve, ali je sploh hotel spregovoriti. Ali jo mar kliče njegova duša sama?

Zbere se in začne misliti. Kje je resnica, in kje je iluzija? Je-li življenje in njegovi pojavi prvo ali drugo? In vera, kaj je ona? Naposled, kaj vlada nad nami? Naša volja, Bog ali usoda? Zakaj je došel sem, umirjen človek, star, kateri je obračunal z življenjem, da najde tu divno deklico in si v nji zamisli srečo in raj, dočim je bil dozdej uverjen, da na tem svetu ni ne tega ne onega, ampak samo tam! Kako so se spreobrnil vsi njegovi nazori, misli, osnove? To je ljubezen; ona me je prebudila in preobrazila, ona mi še ne da umreti, ona hoče v službi življenskega instinkta porabiti individuum do kraja v svoje svrhe! Dočim se hočem jaz žrtvovati, odreči, kliče ona v meni proti moji volji z vso silo: «Ksenija! Ksenija!»...

Ni vedel za čas, sedel je in zdelo se mu je, da sanja. Vrata se tiho odpro in tiho kakor prikazen pride v sobo

ona, vsa bela, a s sijajem v očeh, z ekstazo hrepenenja in blaženosti na bledem licu. On obstane kakor ukopan in gleda, kako se mu približuje. Zazdi se mu da govori: «Jaz ne morem brez tebe . . . klical si me . . . evo me!»

In ona razširi roke, spusti se k njemu na divan, ovije mu jih okoli vratu. On se nagne nazaj, začne se braniti, a njene roke ga drže trdno, njene ustnice iščejo njegovih. Tedaj zakliče, kakor blazen: «Ksenija!» in jo objame z rokama okrog telesa. Z lahnim nasmehom je iskala njegovih ustnic, ko jih najde, dotakne se jih s svojimi, drhteč na celem telesu.

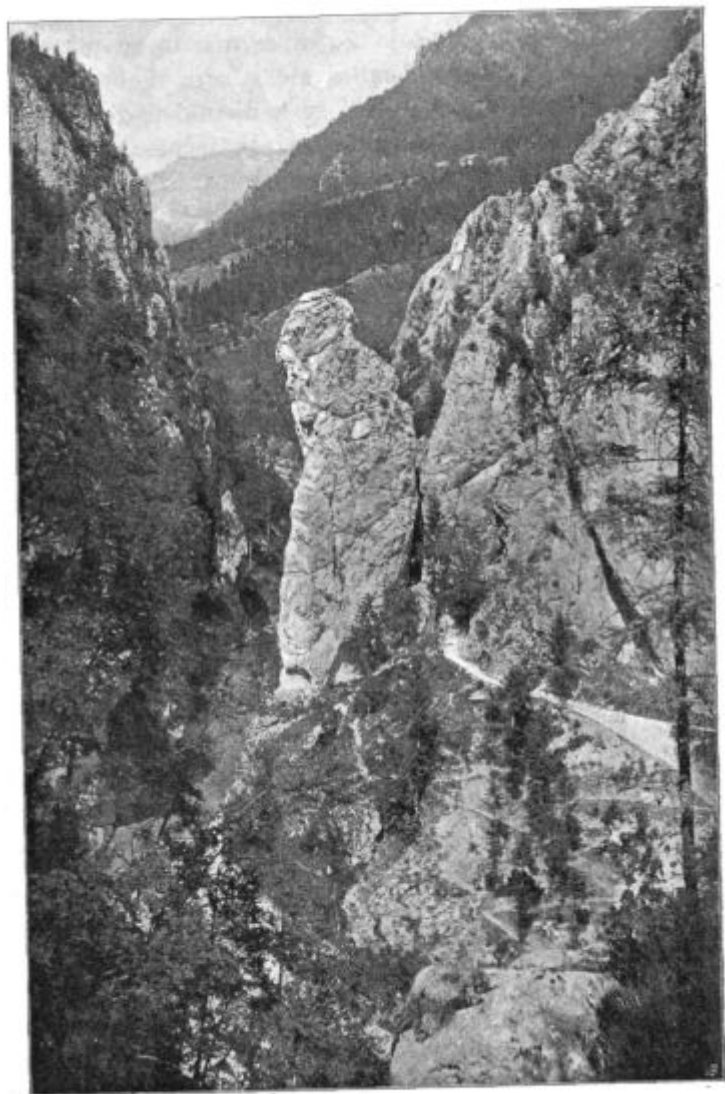
Tu on pozabi vse. Ob sebi začuti njeno toplo, s tanko tkanino komaj pokrito telo, drhteče od razburjenja, začuti njen vroči dih, in ko se njene goreče ustnice, mehke kakor žamet, dotaknejo njegovih, ves zatrepeče; plamen mu šine v glavo in kakor besen jo privije tesneje k sebi, poljublja jo na ustne. Ona zapre oči od slasti, lice ji sije od blaženstva. Naenkrat vzdrhti močnejše, seže z roko proti srcu in se brez moči nagne v njegovem naročju.

Ivo skoči po koncu, lasje se mu naježe, žila mu zastane. Prinese vode, parfuma, kropi jo, drži ji dišave pod nos, otira jo, kliče. Ona pa se ne gane in gorkota njenega telesa po malem izginja.

Zjutraj ga najdejo klečečega, ko s široko razprtimi očmi, glavo naslonjeno ob roko, gleda v angeljsko lice ledene Ksenije.

—n

IGLA PRI LUČAH.

Celjski grofje in jugoslovansko ozemlje.

(Govoril na občnem zborovanju «Zgodovinskega društva za Spodnji Štajer» dne 22. oktobra 1905 dr. Karl Verstovšek.)

Slovensko zgodovinsko društvo za Spodnji Štajer zboruje danes prvič v slavnem Celju, v najbolj primernem mestu za preiskavo naše preteklosti, v kraju, ki zanima s svojo staro zgodovino, s katero se lahko ponaša najbolj izmed štajerskih mest. Ta tla so, pravim zgodovinska. Saj pa Celje slovi že od nekdanj radi spominov 1. na rimsko dobo, 2. na srednjeveške dogodke za celjskih grofov, 3. je pa znano tudi po svetu iz novejše hiperkulturne dobe celjskega nemštva.

Že l. 33. pr. Kr. roj. so zasedli Rimljani, kakor trdi celjska kronika, Norik in ž njim tudi celjski okraj. Za cesarja Klavdija so naselili prve naseljence ob Savinji in imenovali naselbino Klavdijo Celejo; Plinij nam prvi jamči to ime. Tu je bilo zbirališče vseh rimskih vojsk, ki so prodirale proti severu in vzhodu. Od tod je peljala rimska cesta na vse strani, mesto je dobilo v kratkem ugled in je postalo celo sedež namestnika cesarjevega. Iz rimske dobe (284. l.) je posebno znamenito in znano obglavljenje škofa Maksimiljana ki ni hotel darovati malikom, kakor je zahteval cesarjev namestnik Evlazij. Celje, ki se je sčasom povzdignilo, da so je imenovali Rimljani «Troia secunda» («Drugo Trojo»), so porušili v 5. stoletju Heruli, ki so napadli rimskega cesarja Romula Avgustula.

Od te dobe nima Celje nobene veljave; šlo se je le za pokrajine med Dravo in Savo, kjer so se naselili, kakor tudi v severnih, južnih in zapadnih delih, koncem 6. stoletja Slovenci. Važno se nam dozdeva, da poudarjamo takoj s početka, da so se že v ti dobi (l. 539.) pritoževali cesarju carigraskemu oglejski patrijarhi, češ da jim kratijo pravice frankovski škofje, ki so nastavljali svoje duhovnike v Celju in Ptuj. To je prvi vir, ki nam pritrjuje, da je bil ta del ozemlja Štajerskega že pred tem časom v najožji zvezi z južnimi pokrajinami, ne pa s severnimi; dognano je tudi, da so bili Slovani Spodnjega Štajerja že v VII. stoletju podložniki frijavlskih vojvod. Ravno tako pa nam pričajo poznejše vojvodine slovenskih knezov, ki so imeli v svoji oblasti pokrajine Spodnjega Štajerja, Koroške in Kranjske, da so bili ti deli v začetku združeni v jedno skupino, kar nam še sedaj vedno opravičuje zahtevanje politične točke «Zedinjene Slovenije», katera se je, žal, opustila tako rano po prenehanju slovenskih taborov iz političnega programa. Še le Karol Veliki je razdelil ozemlje in podelil posamezne kose tedanjim slovenskim vojvodom.

Poudarjati moramo, da se je združilo Celje z obširno okolico, t. i. skoro z vsem ozemljem med Savo in Dravo, še le v 12. stoletju s severnim delom štajerskim v deželo; in to se je zgodilo, ko je Otokar I. kot štajerski mejni grof prejel tudi to grofijo v svojo oblast od cesarja Konrada III. Toda tudi ta spojitev še ni bila definitivna; kajti izvemo še iz poznejše dobe, da so bila posestva, katera so imeli Žovneški plemenitaši, do leta 1311 koroška, ne pa štajerska; še le ta čas so podelili pokrajine ob Savinji vojvodi Frideriku.

Tudi cerkveno stališče iste dobe bi moglo podpisati naše politične zahteve glede našega še ohranjenega ozemlja. Omenili smo že neko pritožbo patrijarhov oglejskih; skoraj 200 let pozneje (798.) nastavlja solnograški škof Arno svojega škofa za Panonijo in Gorotanijo, toraj tudi za pokrajine na južnem Štajerju; takoj se zopet oglasi oglejski cerkveni glavar in

se poteguje za svoje pravice, češ da škofje na severu nimajo svojega delokroga v južnih deželah. Ta prepir je razsodil Karol Veliki in določil l. 810. Dravo za mejo med obema cerkvenima oblastvoma, solnograško in oglejsko nadškofijo.

Dasi smo se že pri tej delitvi potisnili Slovenci v severnih delih Štajerja v malho nemških škofov, je bila ta obmejitev za poznejši razvoj slovenskega življa vendar velike važnosti; lahko rečemo, da je tako nanesel le srečen slučaj. Le oglejmo si nekdanje slovenske kraje nad Dravo! Le imena krajevna in rečna še pričajo o bivališčih naših pradedov. Nemški naval je pritiskal vedno hujše proti jugu in poplaval rod za rodom; smelo trdimo, da smo se ohranili pod Dravo le radi tega, ker nas je kolikor bolj podpirala, ali vsaj prizanašala narodnim svetinjam cerkvena oblast oglejska, ki je bila nagnjena Slovanom, dočim je solnograška zatirala vse, kar je bilo le slovenskega; njihovi duhovniki so bili, rekli bi, kakor naši sedanji protestantski pastori, pravcati germanizatorji slovenskega ljudstva.

Namenoma sem vpletel za uvod ta zgodovinska fakta, ker se hočem opirati na nje še v poznejši dobi, pojasnjujoč zlasti razširjatev ozemlja celjskih grofov.

Jugoslovani, posebno Slovenci lahko odkrito priznamo, da je bila doba celjskih grofov veliko slavnejša nego rimska, če tudi ni zapustila toliko sledu ko zadnja. Govoriti hočemo o tem zlatem veku Celjanov; vendar ne mislimo, da bi bilo umestno podajati obširne zgodovine teh grofov, ki je nad vse preiskana in skoro gotovo tudi dobro znana vam vsem lokalnim patrijotom. Do sedaj se je le premalo naglašalo razmerje te slavne rodovine nasproti slovenskemu ljudstvu in Jugoslovanom sploh.

Ker bodemo slišali, da so gospodarili ti plemenitaši večinoma po slovenski in slovanski zemlji, moramo najprvo vprašati po virih, ki bi dokazali slovansko pokolenje teh gospodarjev; s temi bi utemeljili čuden slučaj, da se je ravno ta rodbina razširjala tako hitro na jugu in prišla le tu do prave mogočnosti.

Iz neke listine (l. 970.) zvemo, da je dobil del Štajerske med Savo in Dravo pri delitvi Vilhelm I. in za njim Vilhelm II., ki sta bila, kakor trdi Orožen, najbrž iz rodu gorotanskega plemenitaša Svetboha iz 9. stoletja. Ta doba hrani ime mejnih grofov ob Savinji; teh pa ne smemo nikakor zamenjati s poznejšimi grofi; kajti bili so docela drugega rodu in izumrli v 12. stoletju.

V Savinjski dolini se je začel pojavljati drug, do cela nov rod. Viri nam nikakor ne pojasnjujejo njegovega pokolenja. Dočim trdi naš slavni zgodovinar Rutar, da so Celjani oziroma Žovneški gospodarji slovenskega rodu, jih slavi nemški zgodovinar Krones kot pristne Nemce, ki so ostali taki do zadnjega kneza. Niti Rutar niti Krones ne utemeljuje svoje trditve; za Rutarjevo mnenje govori več odločilnih točk. Opozarjamo na neovržno dejstvo, da so prišli ti gospodarji iz Koroške, in ravno v tej deželi je bila v tej dobi večina plemstva ali boljših gospodarjev slovenskega pokolenja. Tudi ne smemo prezreti družjenja Celjanov z udi slovanskih knezov; ne mislimo, da bi bili iskali Celjani le slučajno svoje žene v slovanskih hišah; vezalo jih je žnjimi sorodstvo plemena. Žal da nimamo ravno za to dobo nikakih virov, ki bi nam spričali tudi njihovo medsebojno občevanje, občevanje z ljudstvom.

Prepričani smo in to tudi trdimo, naj se zgodovinarji še tako branijo takih določb, da Celjani niso govorili s svojimi oboroženimi četami, katere so zbirali na Spodnjem Štajerskem in Hrvaškem, nemški ali pa celo latinski; jasno je pač, da so na svojih daljnih potih občevali in morali občevati tudi s temi možmi. Vsakdo bode majal z glavo, ki še tako prisega na Kronesove preiskave, če ga vprašamo, jeli mogoče misliti, da so velikaši jugoslovanski n. pr. Tvrdkovič, Brankovič in Frangepani govorili s Celjani nemški, zakaj uvaževati moramo še tudi dobo in razmere.

Na gradu Žovneškem blizu Braslovč se naseli toraj gospodar boljše vrste, katerega so nazivali n. pr. Gebhard Žovneški, oziroma Gebhard von Sounek; tako si hočemo

ŠTAJERSKA RINKA

SAVINSKO SEDLO

OKREŠELI

pojasniti izvor tega plemstva, ki ni nastalo radi pristavka «von» v današnjem smislu — s predlogom so prvotno le zaznamovali, odkod da je Gebhard — temveč radi pravic, katere so si pridobili gospodarji pri bližnjih sosedih in kmetovalcih. Posestniki tega gradu prvotno niso imeli nikake moči in slave, bili so le najpremožnejši in najveljavnejši med sosedi. Pravice in privilegije, katere so si pridobili med ljudstvom, so jih še le povzdignile, tako da so jih začeli uvaževati po dolini kot merodajno gosposko in neko oblast. Kot taki so zasluli v daljne kraje. Rano že nahajamo te Žovneške gospode kot priče v listih in pismih, katera se tičejo posebno spodnještajerskih posestev in gradov.

Pri tem rodu se pojavlja že spočetka izredna bistroumost in vztrajno hrepenenje po razširjavi svojega imetja. Že 14. stoletja prežijo Žovneški gospodarji na bližnje gradove in ozemlje; podaril jim je najprvo krški škof soteški grad; kmalu nato je kupil Ulrik Žovneški rogaški grad. Ta Ulrik je imel že oborožene čete, katere je peljal zoper puntarje štajerskemu vojvodu na pomoč. Največjega pomena za Žovneške pa je pridobitev mesta Celja l. 1331. Ulrikov sin Friderik je rešil Celje, mesto in grad, iz oblasti Avfenštanjcev, katerim sta ju zastavila Herman Hainburški in Ulrik Pfanberški.

Od tega leta naprej stanujejo Žovneški gospodarji v celjskem gradu; podedovali so še posestva po Spodnjem Štajerju: Gorico pri Velenju, Šaleški grad, Forhtenek in druge gradove v Šaleški dolini, Podsredo in Jurklošter. Friderik, ki je postal kot dedič mogočen, je tudi vporabil svojo moč. Mi zvemo iz dolžnega pisma iz l. 1336, da je pomagal s svojimi hlapci vojvodoma Albertu in Otonu na Češkem in Ogrskem; za dolge sta mu ta zastavila Laško, Radeče i. dr.

Ravno tega Friderika, ki je priboril svoji hiši toliko ugleda, je povzdignil l. 1341 cesar Ludvik IV. na priporočilo vojvode Albrehta II. radi zaslug v grofovski stan in mu dal naslov celjskega grofa. To povišanje Celjanov je bil le mali začetek; leto za letom se snuje na jugu večja sila, ki bi

bila lahko zbrala vse ozemlje v jedno skupino in zgradila temelj mogočni državi za vedne čase. Celjski grofje so odsihdob zbirali posestva in gradove najmarljiveje in vekšali svoje premoženje in svojo moč; priznati se mora, da jim je bila sreča povsod mila; nobeno podjetje jim ni izpodletelo. Nastopali so raditega predrzno; zlasti se pojavlja pri zadnjih gospodarjih strast, poželjivost in pohlepnost po deželah, gradovih in časteh. Ta strastna brezmejna nenasitljivost je pahnila Celjane iz viška, da so propadli, ravno ko so bili na vrhuncu svoje slave, ko jim je že skoro bliščala na glavi kraljevska krona.

Omenili smo, da so pomnoževali svoja posestva začetkoma z ženitvami in oporokami. Že prvi grof celjski Friderik in njegov oče Ulrik Žovneški sta podedovala po smrti Hainburških mnogo gradov na Spodnjem Štajerskem in Koroškem. L. 1357 je posegel Friderik že na Kranjsko in kupil posestva v vipavski dolini. Njegovega naslednika Ulrika nahajamo že l. 1362 v listinah za glavarje na Kranjskem; leto pozneje sta dobila Ulrik in Herman od vojvode Rudolfa IV., kateremu sta oborožila več vojakov in stražila ž njimi na Tirolskem, v zastavo Žalec in Vojnik. Istega vojvodo sta podpirala v boju proti Bavarcem; za dolg 5000 gl. jima je moral zastaviti še Kamnik na Kranjskem. Leta 1364 stopi Herman s 50 možmi v službo vojvode Albrehta na 6 mesecev in ga spremi v Italijo; za plačilo se mu obljubi 4500 gld., za katere se mu obljubi Radgona; ker si je pridobil Herman zaslug, mu vojvoda še izroči Sl. Bistrico. Nekaj let pozneje (1369.) pripade Celjanom še zgornja Savinjska dolina, Šaleška dolina, Sevnica in Krško, pa tudi Vuzenica in Postojna; Metlika je bila Celjanom že zastavljena. Leta 1386 kupita Vilhelm I. in Herman II. cmureški grad in trg, dočim sta si poprej že pridobila od oglejskega patrijarha vse fevde na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem.

Koncem 14. stoletja je začela bosti v oči Celjane že tudi Hrvaška. Herman II. je vporabil vsako priliko in si pri-

zadeval povsod ojačiti svojo moč in pokazati svojo samostalnost in neodvisnost. Kot eden najmogočnejših spremljevalcev cesarjevih nastopa v križarski vojski proti Turkom l. 1396. Udeležil se je te nesrečne vojske z domačini iz Sp. Štajerja in poveljeval pri Nikopolu središče bojnih čet; zgovodina nam priznava, da se je nad vse hrabro boril in rešil le s težavo sebe in cesarja Sigismunda iz smrtne nevarnosti. Ta Celjan je bil velika opora tedanjih cesarskih vojakov, ki so morali braniti dežele turških napadov; tudi pozneje l. 1416 in 1418 se hrabro bori z nekristjani na Štajerskem, zlasti pri Radgoni.

Ni torej čudno, da ga je vedno bolj povzdigoval cesar sam, ki je potreboval na jugu hrabrih zaščitnikov svojega obširnega cesarstva. Že okoli l. 1390—1400 je Celjan slovel kot kranjski glavavar; ta čas mu je cesar podaril tudi Zagorje (Varaždin, Vinico, Orbac in štajer.-hrvaško obmejno ozemlje) ob Sotli; a sam je kupil l. 1406 hrvaško Medjimurje, postal je grof zagorski in ban slavonski t. j. vsega ozemlja med Dravo in Savo. Svest si svoje moči se je začel Herman II. utrjevati zlasti v Slavoniji, kjer je imel več oboroženih vojakov; že nekoliko poprej mu je cesar tudi dovolil, da sme v svoji grofiji soditi in imenovati sodnike in uradnike; na Hrvaškem in Slavonskem pa si je vse te pravice prilastil sam in postopal samooblastno z nezaupnostjo kakega tirana, s pohlepnostjo in surovostjo.

Mogočnega kneza in njegove naslednike je najbolj storila ohole neizmerna sreča. L. 1421 podeduje vsa ortenburška posestva na Koroškem in na Kranjskem, med temi: Radoljico, Lož, Ribnico, Kočevje, Poljane, Goričane, lg i. dr. Ko je pridobil k svojim že itak obširnim posestvom na južnem Štajerskem in Kranjskem še ortenburška, si je priznaval pač s pravico naslov «Ban in windischen Landen».

Mogočnost Celjanov najbolj pojasnjuje dejstvo, da je že l. 1427 sporočil Hermanu II. bosniški kralj Štefan II., Tvrdko Tvrdkovič, ki imenuje Celjana svojega brata in rojaka,

bosniško kraljestvo, če bi umrl brez potomcev. Ne smemo se čuditi, da je doletela ta čast ravno Celjana; njegov vpliv se je že precej utrdil na jugu, kar nam potrjuje sporočilo iz l. 1424, da je Friderik bival stalno v Zagrebu in dajal tam kot slavonski ban povelja in delil pravice. Mnogo hrupa je povzročilo med tedanjimi knezi povišanje Friderika II. in Ulrika II.; cesar Sigismund ju je povzdignil v kneževski stan l. 1436 in jima tudi dovolil kovati zlat in srebrn denar. Postala sta grofa neodvisna gospodarja svojih posestev; cesar ju je odvezal podložništva nasproti Habsburžanom, s katerimi sta bila sedaj enakopravna; odgovorna za svoje čine sta bila le cesarju.

Umejeno lahko, da so Habsburžani zgubili vsled tega odlikovanja Celjanov mnogo vpliva na jugu; raditega jim ni hotel priznati teh pravic štajerski vojvoda Friderik V., za katerega se pa Celjani še brigali niso. Začeli so napadati kruto gradove Habsburžanov; ker je hrabri Vitovec v službi Celjanov odbijal prav srečno vse nasprotno napade, je moral Friderik konečno privoliti v to odlikovanje in je sklenil s Celjani mir in pogodbo, da se podedujejo medsebojno Habsburžani in Celjani, če izumrje kateri izmed teh dveh rodov. Bil je skrajni čas sprave, zakaj ravno v začetku 15. stoletja so nastopali Celjani kot pravi roparji. Vnemali so prepir povsod in napadali gradove, ki so jim bili na potu; ropali in plenili so, kamor so prišli s svojimi oboroženci, zlasti pa tam, kjer so našli podložnike štajerskih vojvod. Njihovo krutost in drznost dovolj označuje Vitevčev napad na grade krških grofov 1439, češ da ne morejo trpeti, da bi jim gledali tujci v sklede in tak izgovor jim je dal dovolj povoda za umor in požig. Ta doba pač najbolj priča, kake namene so imeli Celjani s svojimi posestvi in ozemlji; hoteli so biti povsod samisvoji vladarji in lastni gospodarji celih pokrajin.

Posebno ni bil izbirčen v sredstvih Ulrik, samo da je le dosegel svoj namen. Nehvaležnost, zavist in poželenje ga je gnalo od grada do grada. Vse zadeve so se mu posrečile,

le še ena želja bi se mu morala izpolniti, da bi zasedel kraljevski ali vsaj vojvodski prestol. Vtikal se je v vse zapletke obmejnih velikašev dobro preračunjajoč, da si mora zagotoviti skupno ozemlje, katero bi obmejil s časom v lepo deželo ali malo državico. Te načrte so si zasnovali že Ulrikovi predniki; ta jih je le sprejel od njih in bolj odločno izvrševal; upirali so se jim najbolj kranjski plemenitaši, na Štajerskem pa Habsburžani, s katerimi je pa obračunal pravočasno.

Tudi na Hrvaškem so bili Celjani že zdavna merodajen faktor! Imeli so tu mnogo posestev kakor: Krapino, Samobor, Varaždin, Čakovec, Koprivnico, Križevac, Kostanjico, Zagreb, Medvedgrad in mnogo drugih vasi in poljan. Dasi so bili tukaj tako mogočni in celo bani slavonski in hrvaški, niso smeli misliti na pravo oblast, dokler je banoval v južnem delu Hrvaške Matko Talovac, ki jim je bil vreden sovrstnik in protivnik. Talovac je slutil, da hočejo Celjani biti edini bani hrvaški in kralji bosanski. Zategadelj se je vezal z vsemi nasprotniki Celjanov. Na vsak način je bila njegova banovina straža in radi lege med Bosno in ozemljem Celjanov največja ovira, da niso zasedli Celjani bosanskega kraljestva. Ko umrje l. 1444 Tvrdko Tvrdkovič, bi moral nastopiti po pogodbi Celjan bosansko kraljestvo, toda ban Talovac je to zabranil in naščuval plemenitaše, da so si izbrali drugega kralja. Celjani niso mogli ničesar ukreniti radi te krivice, ker niso prišli lahko do živega Bošnjakom vsled oddaljenosti. Lahko si pa mislimo, kako je vladohlepnega Celjana bolelo to preziranje in te spletkarije bana Talovca.

Celjana se oddahneta, ko že leto pozneje (1445) umre Matko Talovac. Klaič trdi v svoji zgodovini, da je bila po tem letu Hrvaška dolgo časa brez bana — kralja. Kako zamore izreči Klaič to sodbo, nam ni docela jasno; na vsak način ne priznava hrvaški zgodovinar Celjanom mogočnosti, katero so imeli na Hrvaškem Celjani že za Hermana II., ki je kakor pozneje ob smrti Talovca tudi Ulrik imel docela

svojo bansko oblast in izvrševal vsa kraljevska opravila sam; to trditev nam podpre Smičiklas rekoč: «Da je v ruku zeta kraljeva bila podpuna banska vlast i sudačka i vojvodska, to se samo sobom razumije». Posebno v tej dobi so bili Celjani mogočnejši kakor vsi hrvaški plemenitaši, oba naslednika Talovčeva in Frankopani, katerim je že leta 1424 izročil poleg Celjanov banstvo Sigismund, da bi bil sprijaznil ti dve rodbini, ki sta bili v sorodstvu po nesrečnem zakonu Friderikovem. Mnogo dejstev nam spričuje to oblast. Saj se vendar ni upal nasprotovati niti eden teh plemičev, ko se polastita Celjana po smrti Talovčevi vseh posestev in se proglasita po nasilnem nastopu edinima banoma cele Slavonije, kar pa pomeni po Smičiklasovi razlagi toliko kakor cele Hrvaške. Njuni pohlepni napadi so združili končno te vse plemenitaše, ki so prosili Hunjada, največjega sovražnika Celjanov, da je vdrl do Varaždina in celo na Štajersko in plenil blizu Slov. Bistrice, Radgone in Ptuja. Toda Vitovec je tudi tega slavnega zmagovalca Turkov prisilil, da se je umaknil na Ogrsko. Sklenil se je mir s Hunjadom, toda Celjani so obdržali banovino na Hrvaškem in širili brez skrbi bansko čast na jugu. Mnogo je pospeševala slavo Celjanov in pa mir s Hunjadom vojna s Turki, Hunjadi se je vedno boril z nekristjani in ni utegnil braniti plemiče pred mogočnim Celjanom. Na Kosovem polju so bile l. 1448 do cela poražene križarske čete; vodja Ivan Hunjadi se je le komaj rešil v deželo Jurja Brankoviča, srbskega despota, ki je bil neki v tajni zvezi s Turki in odklonil udeležbo v križarski vojski. Hunjada celo ujame na begu in ga zapre. Le z veliko odkupnino so ga rešili Ogrji; v pogodbi se je moral tudi zavezati, da se spravi z zetom Brankovičevim, Ulrikom Celjskim, kateri obljubi Hunjadovcu Matiji svojo hčer Elizabeto za ženo. Ta sprava je bila za Celjana zopet voda na mlin; saj je naletel pri ogrskih plemenitaših na največ zaprek; ti so mu zadali pozneje smrtni udarec, dasi jih je sprva strahoval.

Največja nesreča je bila pač za Celjski rod, da so se grofje začeli vtikati tudi v ogrske zadeve. Že leta 1430 so postali ogrski baroni in so se kot taki vedno bolj zanimali za tamošnje dogodke in hoteli doseči, da bi postali politični samovladarji; razširili so med tem svoja posestva na jugu do morskih obal. Dasi ni bilo pravega prijateljstva s Hunjadovci tudi po sklenjenem miru, so bili Celjski knezi brez dvoma vladarji vsaj med Savo in Dravo. Dozdeva se nam, da so bili že spolnjeni pogoji za samostojno vladarstvo Celjanov; lahko si mislimo, da so se čutili pokneženi grofje, ki so se otresli vseh napadov mogočnih vojvod, da celo kraljev, kot samostojne gospodarje. To trditev nam najbolj spričuje celjski mestni pečat iz l. 1436 «*Sigilum civitatis Cilie*».

Mogočnost Celjanov je bila že taka, da so nastopali kot posredovalci miru med cesarjem in ogrskim vojvodom Sibirjaninom, ki je vdrl z veliko armado na Avstrijsko; Ulrik je sklepal z njim mir pri Dunajskem Novem mestu l. 1446 in Friderik je dosegel naposled leto pozneje sporazumljenje v Radgoni.

Ulrik je zbral že leta 1449 na Hrvaškem dež. zbor v Križevcih in se nazival: «Mi Ulrik po božji milosti knez Celja, Ortenburga in Zagorja, ban slavonskega kraljestva». — Po tem takem so delali Celjani v svojem ozemlju po lastnih načrtih; upirala sta se Celjana posebno Hunjadu, ki je zahteval, da bi morala biti pokorna Ivanu Sekelju, kateremu je poveril gubernator ogrski banovino Dalmacije, Hrvaške in Slavonske.

Ta samozavest nasproti Hunjadu ni nič kaj čudnega, saj se Celjani niso brigali niti za svojega cesarja; l. 1451 je prišlo z njim do razpora, ker je bil Ulrik užaljen, da cesar višje ceni druge plemenitaše nego njega. Značilno je posebno, da je cesar sam prepričaval Celjane po poslancih, da je Ulriku naklonjen; obljubil mu je največje časti, da le ne dela proti državnim interesom. Vse je bilo zaman, zavezal se je s Hunjadom, da odzame Ladislava iz varuštva cesarja Friderika,

ki je moral prositi papeža Nikolaja V. pomoči zoper puntarje. Zgodovina nam spričuje, da so se bali v srednjem veku kralji in cesarji posledic, ki so lahko nastale, če jih je izobčil papež; toda Ulrika to ni skrbelo, izgovarjal se je le, da je papež slabo poučen. Ne zmene se za svarilo, sta oblegala Ulrik Celjski in Ulrik Einzinger cesarja v Dunajskem Novem mestu in ga prisilila, da je izročil Ladislava Ulriku Celjskemu, ki ga je peljal na Dunaj in ga razglasil l. 1452 za češkega kralja, moravskega mejnega grofa in avstrijskega vojvodo. Vse to je dosegei Ulrik, ki je na dež. zboru zastopal samovlastno, kot samostalen gospodar celo Hrvaško, dasi ni bilo hrvaških plemičev navzočih. Ko je cesar želel, da se Ladislav še ne poda na Dunaj, mu je Celjan odgovoril, da se ne spodobi premaganemu, da bi zapovedoval zmagalcem.

S tem vmešavanjem v državne zadeve se je Ulrik uničil. Bil je zares najmogočnejši mož; vladal je nekaj časa namesto mladega kralja v Avstriji; ravno vsled tega dostojanstva mu je nastalo še več nasprotnikov; v Avstriji ga je grdo gledal Eizinger, na Češkem kraljev namestnik Podiebrad, na Ogrskem pa Ivan Sibirjanin. Vsi ti so se bali že s početka, da bode vladal za mladega kralja le Celjski knez, kakor se je tudi zgodilo. Celjan pa je bil nad vse zvit; zadnjima dvema velikašema se je dobrikal, da se je znebil Eizingerja, svojega tekmeca v Avstriji, ki mu je poprej najbolj pripomogel iztrgati cesarju Ladislava. Toda le leto dni je bil Ulrik prvi kraljev svetovalec: živel je razuzdano in dajal Dunajčanom mnogo slabih vzgledov, tako da so se vsi zgražali nad njim; Eizingerju se je kmalu posrečilo, da je kralj zahteval od Ulrika, da ostavi dunajski dvor. Ko jezdi iz mesta, so metali prebivalci celo kamenje za njim.

Stari Friderik umrje l. 1454; za njim podeduje Ulrik vse premoženje; bil je najmogočnejši knez v državi, a še bolj silovit. Prizadeval si je, da si omeji v Hrvaški svoje gospodstvo.

Ivan Vitovec ali «Pan Jan», je izvojeval za njega še zadnji del Hrvaške, tako da se je odsihdob podpisoval v

listinah kot ban kraljevine Dalmacije, Hrvaške in Slavonske in si prisvojaj vse pravice na kraljevino Hrvaško. Ni čudno, da sta se zopet pisano gledala z Ivanom Sibirjaninom, s katerim so se po smrti Matijeve zaročenke razdrle vse vezi. Ulrik pa ni bil zadovoljen s temi pridobitvami, prodiral je vedno bolj proti jugu. Bosanski kralj Štefan prosi v nekem pismu mletačko občino, da mu proda grad Knin, sicer pripade celjskemu knezu, ki hoče ugrabiti vso Dalmacijo. Bosanski kralj, ki se je rad nazival «kralja vseh Hrvatov», se je bal za svojo deželo in opazal s strahom razširjenje ozemlja Celjanov na Hrvaškem; ne želi si tako mogočnega soseda, ki mu gotovo še ni pozabil, da ga je spodrinil z bosanskega prestola. Pismo je zanimivo radi karakteristike Ulrikove; kralj toži, da ga Celjan niti ne spoštuje, očita mu nepoštenost in nedostojnost, svari Mletčana pred Ulrikom, ki bi storil ljudem več gorja ko Turek, če bi le mogel, zatrjuje mu, da bode Ulrik takoj posegel v Dalmacijo, če se polasti še Knina. Vse prizadevanje kraljevo je bilo zaman; Mletčani se niso upali upirati Celjanu, ki je postal kraljev zastopnik na Hrvaškem; iskreno so mu častitali na tem dostojanstvu, želeč prijateljskega sosodstva.

Ravno v dobi, ko je moral Ulrik zapustiti Dunaj, je postal gospodar lepih južnih dežel. Ta mogočnost mu je pridobila tudi v Avstriji vedno več zaveznikov na kraljevem dvoru med plemenitaši, ki so zares dosegli, da ga je l. 1455 zopet pozval Ladislav na Dunaj. Meščani, ki so ga kamnali pred 18 meseci, so ga zdaj sprejeli z navdušenjem. Ulrik je bil dosegel največjo slavo; a skrbeli so ga le še njegovi največji nasprotniki, Ivan Hunjadi in njegovi sinovi; črtel jih je in jih črnil pri kralju, češ da hrepenijo po kroni. Junaka Ivana zapusti v največjih stiskah, ko je prodiral Turek proti severu; pregovori Ladislava, da se vrneti z Ogrskega s svojimi četami, tako da je šel Hunjadi sam z Ivanom Kapistranom v boj. Očitano se je večkrat Ulriku radi tega izdajstva, toda on se ni menil za druge, dasi je zares po-

begnil sramotno. Že v drugič se ne zmeni Celjan za boje proti Turkom, sedi raje doma in grabi gradove, dočim se drugi plemenitaši borijo hrabro za svojo vero in svoje dežele. Vsekakor vzbuja sum njegovo postopanje; že l. 1448 je priznal njegov tast Brankovič naravnost zvezo s Turki, ko je ujel Hunjada in zahteval, da ne prekorači nikdar srbske meje. Če bi ne bil tedaj tudi Celjan zamotan v to zadevo, bi ne bil tako odločno zahteval srbski despot ugodnosti za svojega zeta Celjana. Po smrti Hunjadovi l. 1456 (po bitki pri Belgradu s Turki.) — Ulrik se je te vesti zelo veselil — se je spolnila Celjanu želja zastran Ogrske; volili so ga ogrski plemenitaši na drž. zboru v Futaku tudi na ogrskem za kraljevega namestnika. Ta izvolitev je razkačila sina Hunjadova Ladislava, ki je bil vodja vseh križarskih čet v Belgradu in pa Matijo. Teh dveh se je hotel znebiti Ulrik, naj si doprinese žrtve katerekoli hoče; pisal je celo tastu Brankoviču, da morata poginiti v kratkem obadva. Pismo je dobil pomotoma Ladislav; ko pride Ulrik, ki se ni smel več odtegniti kot prvi velikaš križarske vojske, v Belgrad z Ladislavom, ga ubijejo 9. novembra 1456 Ogrci. Z Ulrikom je padlo vse celjsko gospodstvo; ni imel potomcev, ki bi nadaljevali njegovo delo na jugu. Hrvaška je ostala brez bana; še le sedaj so si upali nastopiti plemenitaši, ki so zahtevali, da odpravi cesar vse uredbe, katere je vpeljal Celjan. Posestva na Štajerskem in Kranjskem so dobili Habsburžani i. t. d.

Kar smo navedli, nam dovolj pojasni, kako da so širili Celjani svoja posestva na jugu, zlasti med Slovenci in Hrvati. Grad za gradovi so si prisvajali na spreten način; če opazujemo naraščaj njihovega ozemlja, vidimo, da so si dobro preračunili vse pridobitve. Nakupovali so si ali skušali si pridobiti po dedščini gradove v bližini svoje zemlje. Ko so imeli že daleč okrog dovolj posestev, so si prilastili tudi ozemlje, ki je ležalo med temi in med mejo. Tako so razširili svojo last, ki niso bila v začetku 15. stoletja samo posestva, temveč že lepi okraji ali dežela.

V stremljenju jih ni podpirala samo njihova naravnost občudovanja vredna vztrajnost, marljivost in brezobzirnost, koristilo jim je največ, da so jih pri razvoju pustili na miru mogočni velikaši. Te so si skušali pridobiti Celjani, šli so za nje v boj, ali pa so sklepali ž njimi sorodstvo. Ravno rodbinska zveza je prinesla Celjanom mnogo sreče. Že Herman I. se je oženil s Katarino, hčerko bosanskega kralja; Vilhelm, brat Hermana II., je imel za ženo Ano, hčerko Kazimirja Velikega; njuna hčerka se je omožila z Ladislavom Jage-loncem. Friderik II. si je izbral za ženo Elizabeto iz mogočnega hrvaško-dalmatinskega rodu Frangepanov, katera je prav nesrečno živela; omenimo le njeno tragično smrt in drugo ženo Friderikovo, Veroniko Deseniško. Sestra Friderikova, Barbara, ki ni bila boljše nravnosti kot on sam, je bila od l. 1408 žena cesarja Sigismunda. Vse te vezi spričujejo, da so hoteli Celjani doseči svoj glavni smoter na jugu; uvaževati moramo že banstvo Slavonsko Hermana II.; pozabiti ne smemo pravic, katere so imeli Celjani v zagrebški škofiji, najmanj pa ženitve Ulrika II. s Katarino, hčerko kneza Jurja Brankoviča iz Srbije. Bosansko kraljestvo jim je bilo že sporočeno vsled vezi med obema hišama. Možitve same skoro z izključno slovanskimi rodovi nam do cela razode-nejo namen Celjanov.

Do sedaj se še nihče ni jasno izrazil o tem stremljenju Celjanov. Nekoliko pač namigne nemški zgodovinar, pokojni profesor graškega vseučilišča, ki si je pridobil neizmerno zaslug za raziskavanje štajerske zgodovine, da se je vpletel nekako čudno nemški plemski rod Celjanov v usodo južnih Slovanov, — da navedemo doslovno to mesto — «ohne daß jedoch seine nationalslavische Tedenzpolitik nur im geringsten erweislich wäre.» Tega ne moremo podpisati, saj pa tudi Krones ovrže to svojo podstavo trdeč, da se ni šlo tedaj za nacijonalno tendenco. Kronesa omami kot zgodovinarja ljubezen do svojega nemškega rodu, ker pravi, da bi Celjani sploh ne bili mogli zastopati politike Slovanov,

ker niso zatajili do zadnjega zdihljeja svoje nemške nravi. Nemški zgodovinar če je že tudi mnenja, da so bili Celjani nemškega pokolenja, je pozabil pri tej določitvi na toliko zgodovinskih prikazni, ki pričajo, da ne določa rodovina kneževa ali kraljeva politične smeri v dotični deželi, vsaj trajne ne, temveč po največ ljudstvo kot narod. Za to trditev imamo dovolj vzgledov na evropskih prestolih, katere zasedajo do cela tuji knezi, ki pa vendar ne morejo vsiliti državljanom pečata svojega rodu.

Ravno tako si razlagamo tudi to razmerje med Celjani in njihovimi podložniki. Če bi bili Celjani srečno rešili svoja vprašanja, katera so si stavili, kakor Krones sam priznava rekoč: «es war eine rein territoriale Frage, die die Cillier im Süden der Donau zu lösen sich anschickten», bi nastala pod njihovim žezlom država na jugu, v kateri bi bivali izključno Jugoslovani; kot taka bi imela tudi svojo veljavo, ne pa radi svojega vladarja, ki ni za zgodovinsko prekrojitev razcepljenih dežel nobenega pomena, pač pa bi reprezentirala skupina Jugoslovanov moč za bodočnost. Da to razmotrivanje do cela razumeno, hočemo primerjati prejšnjim izvajanjem le našo ožjo domovino. Naša slavna cesarska rodovina Habsburžanov je tudi nemškega rodu; radi tega pa ne bode zabredel nobeden zgodovinar in trdil, da je tudi Avstrija nemška država; še trezni politiki si ne upajo več tega trditi.

Skupina jugoslovanskih dežel, kakor so si jo nameravali stvoriti Celjani, bi bila posebno radi samo slovanskega plemena, ki bi sestavil to državicu, velike važnosti, najsi pa bode vladar katerihoče Celjan ali Frangepan ali Tvrdkovič. Ves srednjeevropski razvoj dežel bi bil docela drug. Da bi se bila pa zares lahko vresničila ta sestava, nam pričuje zlasti zgodovina zadnjega Celjana, odkar so obstale njegove tesne zveze s Tvrdkovičem in pa srbskim despotom Jurjem Brankovičem. Sreča se je odtujila tudi Celjanu; mogočna stavba se ni dovršila, temveč razrušila zopet do tal.

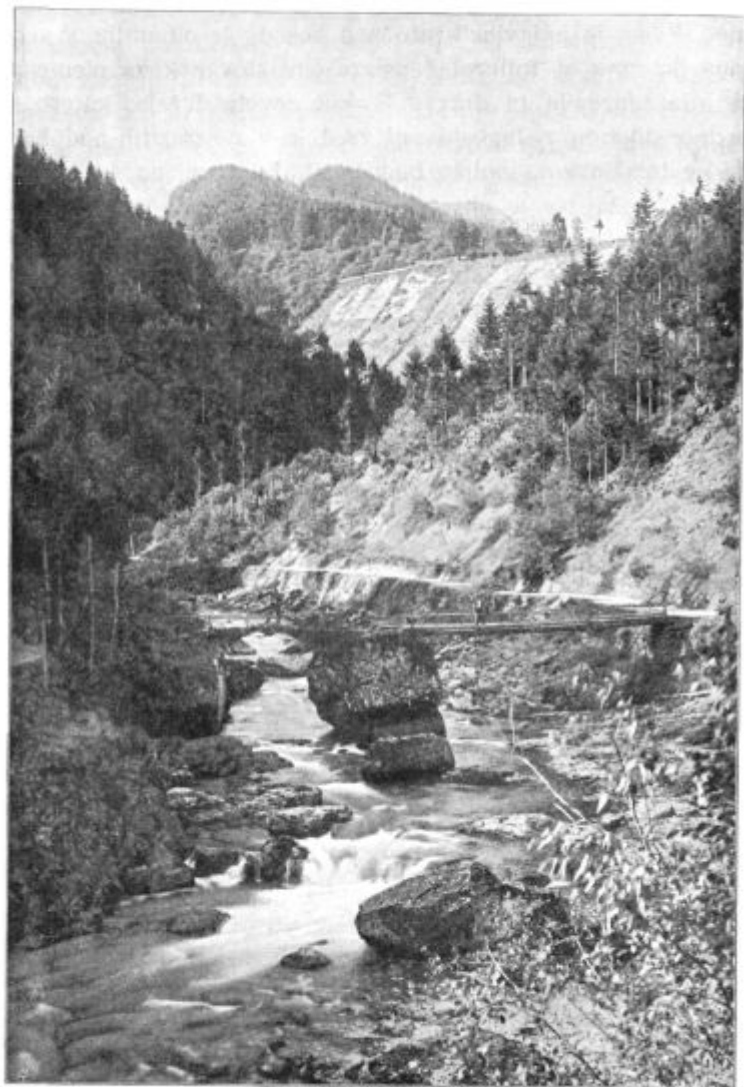

Mi sedaj lahko poudarjamo, da nam je sijala pri tem stremljenju Celjanov svetlejša zvezda; žal je bila ta čarobna moč, ki se je pojavila kruto nad sosedi, le omamljujoč sen; nam, ki smo si tolikrat želeli zaščite slovanskega plemena, se zdaj dozdeva ta država le kot deveta dežela, katero si vedno slikamo z Jugoslovani vred le v neizrazitih podobah, da se tolažimo na boljšo bodočnost. Edin up, da se povrne slični položaj, se je ohranil Slovencem, ki so imeli še nekoliko smisla za zjedinenje Jugoslovanov v dobi ilirizma. Toda tudi ta pojav v 19. stoletju so bile le ideje, za katere še gori vsako narodno čuteče srce. Vsi važni dogodki na jugu so zginili brez sledu in brez vspešnih posledic za Slovence. Tako se je godilo najprvo s Celjani, katere hrani slovensko ljudstvo v večnem spominu in proslavlja njihove čine v narodnih pesmih in pripovedkah. Če bi ne bili ti mogočni plemenitaši z ljudstvom v najožji dotiki, ne hranilo bi nam slovstvo zanimih dogodkov iz te dobe kakor so n. pr. pripovedke o Ulriku in teharskih plemičih, o Frideriku in Veroniki Deseniški, o Friderikovem stolpu, in bi ne vpletalo hrabrih činov teh grofov v pripovedke bajne osebe kralja Matjaža.

Maribor, mesca oktobra 1905.

-
- Viri: 1.) Celjska kronika. Spisal Ignac Orožen. V Celi 1854.
 2.) Povjest Hrvata od najstarijih vremena i. t. d. Napisao ju Vjekoslav Klaić, Zagreb 1904.
 3.) Povjest Hrvatska. Po vrelih napisao Tade Smičiklas. U Zagrebu 1882.
 4.) Die zeitgenössischen Quellen zur Geschichte der Grafen von Cilli etc. v. Dr. F. Krones gl. Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen (I. 1886.) Zlasti sem vporabil listine, ki so objavljene v raznih letnikih: «Beiträge zur Kunde steierm. Geschichtsquellen.»

JEZERNIKOVA BRV PRI LUČAH.

Krištof Vran.

Krištof Vran, bivši štatist mestnega gledališča, je zgodaj zjutraj kupil na trgu kos koruznega kruha in hlebček sira, ter se odpravil v bližnji park. Tam je sedel na klop in načel svoje kosilce. Potem se je napil vode iz studenca, se malo odkašljal in zapel svojo najmilejšo arijo iz «Trubadurja».

Bil je zadovoljen sam s seboj. In tedaj je začel razmišljati o boljši bodočnosti. Pride dan, ko se umije in čedno počeše. Te cape vrže raz sebe in jih podari kakemu siromaku. In potem se bo sprehajal v novi obleki in s cilindrom na glavi po mestnih ulicah. In tudi parfuma kupi, da ne bo dišal po žganju, ker to bi bilo jako sitno. Tam na Glavnem trgu v drugem nadstropju si vzame krasno urejeno sobo. Ha! to bo življenje!

In ko Erna zapazi, da je tako čist in eleganten, se začudi in se mu nasmehne. A on pristopi k njej in se ji fino nakloni, ponudi ji roko in poreče: «Dražestna, izvolite».

A Erna zadrhti od radosti. Okoli usten ji zatrepeče tisti sladki nasmehljaj, ki ga je omamil pred dvajsetimi leti. Nehote se mu obesi za roko in mirno bodeta šetala po čarobnem parku.

Tedaj ji mora razodeti vse. Koliko je pretrpel teh dvajset let, koliko je žrtvoval za njo. Da bi danes mogel biti velik umetnik, ker le zaradi nje je opustil svoj poklic. Da so ga zaradi pijančevanja pognali iz gledališča, to zamolči seveda, iz principa. A nazadnje jo poprosi za poljub in za njeno roko.

Krištof Vran se je topil od veselja in se smejal od škodoželjnosti vsem, ki ga zdaj zaničujejo. Potem naj poskusijo! Gorje jim! Krištof Vran zna braniti svojo čast ...

Dvignil je desnico in krepko pljunil.

Solnce je posijalo skozi vejevje in vrglo nekaj žarkov na Krištofovo glavo. Ta toplina mu je godila. Nagnil se je nazaj in zamežal.

Polastilo se ga je bogato čustvo, pomešano s sladko otožnostjo in ga prisililo, da razmišlja o sebi.

Bogve, kje se je rodil? Nekje daleč; sam ne ve. In o svojem življenju ne bi mogel ničesar, baš ničesar povedati. Zdi se mu samo, da je stal nekje na razpotju kakor trnjev grm, katerega se je vsak ogibal, da si ne rani rok ali nog. Celo s palicami so ga klestili in pljuvali na njega. In potem, ko je nastopil svojo umetniško pot, ga niso li vedno prezirali in mu stavili zapreke? Zaradi malega pogrška so ga pognali in mu vzeli kruha, češ, pijanca ne potrebujemo. Da, spominja se! Vse so krivi ti ljudje, ti p. . . breznačajni! Čemu, da živi? Nikjer ne vidi prijaznega lica, od nikoder ne čuje tolažilne besede, sploh nikdo ga ne smatra človekom. Če mu kdo iz šale podari groš, vrže mu ga pred noge, ako mu dá košček kruha, dá mu ga v rokavicah, ali pa ga postavi na stopnjice in zbeži. O ljudje, kje je vaše dostojanstvo, kje je vaša duša?

Tako je mislil Krištof Vran in novo prepričanje mu je raslo v duši. In če bi mu kdo v tistem trenutku rekel, da laže, bi ga pretepel, neusmiljeno bi bičal filistra.

Medtem si pogladi stari salonski frak in odide nazaj v mesto.

Glavne ulice so bile polne ljudstva. Brhke seljanke so hitele z jerbasi na glavi, debele gospe so kimale in odzdravljale postarnim gospodom, otroci so čevrljaje stopali v šolo. In tuintam med množico se je našel kak goli ptič, kakor je bil naš Krištof Vran.

On je promotril te množice z mrkim pogledom in godrnjal: «Vsi so jednaki, vsi tako glupo gledajo».

Tam ob oglu velike bančne postaje zapazi svojega znanca Frica, «umirovljenega» natararja. To je bil majhen mož, siv in star, ter jako dobre narave. Zato je z vrlo pobožno željo gledal izložene zlate. K njemu pristopi Krištof Vran in mu položi roko na ramo.

Fric se obrne in ga pogleda s svojimi motnimi očmi. Nekaj nerazumnega zajeclja in pokaže s prstom na zlate.

«Ah», vzdihne Krištof in mahne z roko.

Dolgo časa sta stala in molče gledala v izložbo.

«Ko bi se dala šipa ponoči razbiti», reče Fric tiho, «in potem z denarjem pobegniti daleč, daleč in živeti!»

— Ko bi se dalo . . . — mrmra Krištof.

In zopet sta nekaj časa molčala.

«Hej, Krištof, imaš kaj denarja?» vpraša boječe Fric.

— Petnajst krajcarjev. —

«Jaz jih imam petinsedemdeset».

— Greva na žganje? —

«Pa pojdiva!»

Zavila sta v stransko ulico in naročila v zakotni gostilni žganja.

Fric je pripovedoval, da je prošlo noč spal zunaj mesta na senu in v sanjah nosil, oblečen v črn frak, dišečo pečenko na mizo, in imel zlate prstane in srebrno uro.

Krištof ni poslušal skrivnostnega jecljanja starca Frica, nego je pil žganje in gledal pod mizo.

«Misliš, bode kaj iz tega?» vpraša Fric.

— Kaj? —

«No iz sanj?»

— Ne bo nič! — odgovori Krištof.

Fric se zgane in ga pogleda po strani. Nato sta umolknila in pila dalje. Kmalu pa se je razlegalo po izbi glasno smrčanje.

*

Zunaj je deževalo. Rezek veter je bril po ulicah in luči v žarnicah so podrtavale. Redarji so stali ob zidu hiš in čuvali nočni mir.

V stranski ulici se je valjal Krištof Vran pred pragom gostilne in v visokem tenorju grozno kričal: «Trubadur, Trubadu-u-ur».

Fric je nekani izginil in ga ostavil samega. Krištof je skušal vstati, ali ni mogel. Vsakokrat je telebnil z glavo ob trdo kamenje. Naposled pa je obležal na mokri cesti.

Ko sta ga redarja, ki sta čula njegovo vpitje, dvignila, se je malo osvestil. Prijel jih je za roke in rekel: «Umil se bom, počesal... Ta frak podarim Vama za dobroto... In cilinder si kupim, da bode Erna videla... Oh, čisto novo življenje, prijatelja... Trubadu-u-ur.»

Posadili so ga v kočijo in odpeljali v bolnišnico.

A. Novačan.

Zemlja diha . . .

Zemlja diha, polna je življenja,
v njej spi mladost, moč, v njej spe cvetovi,
radost, sreča v prsih mi šumi
z bajnimi, nebeškimi glasovi.

Diham dan in diham žarke božje,
oj, srce mi je kot roža rdeča,
kelih svoj odklepa, k solncu klije —
daj, ostani moja sladka sreča!

Gv. Golar.

Kulturnopolitični pregled l. 1905.

V koliko smo napredovali tekom leta? To vprašanje je tako važno, da bi si ga naj zastavil vsak domoljub, ki zasleduje javno narodno življenje. Čas beži in posamezni dogodki, ki nas v istem hipu navdajajo z veseljem ali žalostjo, kmalu obledijo in le paznemu očesu je mnogokrat mogoče razumeti in zasledovati njih posledice. Poleg vidnih dogodkov, ki več ali manj spremenijo prejšnje stanje, pa še delujejo razni drugi procesi, ki se vršijo polagoma in neopaženo. Ves napredek je nepretrgana veriga pojavov, ki vplivajo na kulturno in politično stanje narodovo. Toda vse je v medsebojni zvezi in politični dogodki vplivajo na kulturo in povzdiga omike zopet na drugi strani omogoča politične vspehe.

Oglejmo si torej v naslednjih vrstah najprej važnejše pojave na kulturnem polju!

Plodovi slovenskega duha se vidijo pred vsem v umetnosti in znanstvu. Slovenski pisatelji in znanstveniki objavljajo svoje spise v časopisih in delih, ki so si tekom let utrdili svoje stališče. Leposlovju in znanstvu v popularni obliki odpirajo svoje predale Ljubljanski Zvon, ki slavi letos svojo petindvajsetletnico, pri kateri priliki lahko z zadovoljstvom kaže na mnoge svoje zasluge, nadalje konservativni Dom in Svet, ki uživa simpatije med priprostim ljudstvom in med izobraženci, in lepo ilustrovani, moderni Slovan, tako da imamo zastopane vse struje. Slovenska Matica, ki nam mora nadomeščati akademijo, je imela letos zopet enkrat svojo krizo, kakor je bil sploh letos v mnogem oziru kritičen čas. Morebiti bo vsaj konec stagna-

ciji, ki tako rada nastopi, kadar je kakšna stvar ravno v tiru. Število članov Mohorjeve družbe je ostalo skoro na isti višini, znatno je poskočilo v Ameriki. Nanovo je začela izhajati v Celju Piščalka, mesečnik za abstinate, pивce in pijance. Poleg moralne naloge, ki jo izpolnjuje v boju proti alkoholu, podaje še svojim bralcem obilo leposlovne tvarine. Dijaški list «Omladina» si pridobiva vedno več priznanja, in zdi se, da se tu pa tam že pokažejo sledovi mladeniškega truda. Naj bi se zopet dvignil narodni prapor neomadeževan!

Spomina vreden je tudi slovanski časnikarski shod, ki se je vršil sredi maja v divni Opatiji in združil v lepem soglasju zastopnike vseh slovanskih narodov. Predsedoval mu je naš župan Hribar. Dasiravno so takšni shodi bolj teoretičnega pomena, vendar utegnejo polagoma tudi vidno vplivati inboljšati naše kulturne razmere.

Knjižni trg nam letos ni prinesel mnogo novosti, vsaj takih ne, ki bi vzbudile vsestransko pozornost. Posebno pesniška produkcija je znatno zaostala. Jediní Aškerčev Trubar je razvnel duhove in povzročil polemiko, kakršne do sedaj nismo bili vajeni.

V pomanjkanju novih so se nam podale izbrane pesmi umrlih pesnikov. Dragotin Jesenko in Josip Freuensfeld («Zvezde ugašajo . . .»), oba prerano umrla, in še to kratko življenje jima ni trosilo cvetja na pot! Njiju skromne toda mične pesmice si bodo gotovo zopet pridobile zvestih častilcev.

Na dramatičnem polju smo dobili letos dvoje del Šekspirjevih. Funtek nam je prevedel «Kralja Leara», Zupančič pa «Beneškega trgovca». Razuntega se je poskusil z izvirno igrico Fran Milčinski, čegar «Brat Sokol» je vzlic nekaterim hibam častno uspel.

Dramatizacija priljubljenih Jurčičevih romanov, ki se je Govekarju tako posrečila, je vzpodbudila Janka Rozmana, da je po Kersnikovem romanu «Testament» priredil narodno igro s petjem v štirih dejanjih. Umetniške vrednosti takšne

dramatizacije, ki se enemu bolj, drugemu manj posrečijo, sicer nimajo posebne, vendar najdejo mnogo hvaležnega občinstva. Za diletantske odre bo dobro došla tudi šaloigra v enem dejanju «Ne kliči vruga!», ki jo je spisal Jaka Štoka, režiser dramatičnega društva v Trstu.

Lepa pridobitev na dramatičnem polju pa je in ostane Govekarjev «Martin Krpan», izvirna dramatična pripovedka v petih dejanjih s petjem, godbo in plesom. Že naslov je tak, da mora vleči, in res, kadar se je predstavljal «Martin Krpan», bilo je vse zadovoljno, gledalci in — blagajna. Tudi kritika ni varčevala s priznanjem, posebno dokler je bil pisatelj še — Ignotus.

Pripovedna proza se je letos pridno gojila. Romani niso več v modi, bolj priljubljene so črtice. Vendar se je zopet oglasil dr. Ivan Tavčar, čegar zgodovinski roman «Izza kongresa» bo izhajal v «Zvonu» poldrugo leto. Tudi plodoviti Cankar nam je zopet podaril par lepih povesti in črtic. Brezobzirna in pikra je njegova satira v Gospe Judit, ki je povzročila mnogo hrupa. Občinstvu imponira ta njegova neustrašenost, ponekod tudi — pikantnost, da ne govorimo o njegovem lahkem, blestečem slogu. Da pa ume biti Cankar tudi neizmerno nežen, je dokazal v povesti «Križ na gori», kjer se je vsestransko občudovala ona neprimerna finesa, s katero je risana Hanca. — Nekaj drobnih črtic je zbral pod naslovom «Mimo življenja». Razun tega je Cankar najmarljiveji sotrudnik skoro vseh leposlovnih listov.

Črtice so še izdali: Josip Regali pod naslovom «Reliefi», kjer je združenih 8 deloma jako lepih črtic, nadalje Ferd. Tuma «V znamenju življenja» in znana pisateljica Zofka Kveder-Jelovškova, ki je v «Iskrah» uvedla to novost, da se vrstijo slovenske črtice s hrvaškimi.

Nadaljevalo se je izdajanje zbranih spisov letos umrlega Janeza Trdine in Janka Kersnika.

Veliko zaslug za pripovedno slovstvo si je pridobila tudi Gaberščekova tiskarna, ki nam je letos izdala kar tri

prevode Sienkieviczevih romanov: Mali vitez, Potop in Rodbina Polaneških.

Znanstveno delovanje domačih pisateljev, v kolikor se niso posluževali nemščine, je osredotočeno pred vsem v objavah Slovenske Matice, ki dokazuje, da Slovenci še zmernom skoro izključno preiskujejo historičnofilologična vprašanja.

Dr. Karel Štrekelj je nadaljeval svojo vzorno zbirko narodnih pesni, istotako dr. Simonič svojo bibliografijo. Tudi modroslovna vprašanja so se razmotrivala, toda bolj polemično, kakor je že pri nas navada. Franc Kovačič, profesor mariborskega bogoslovja, je izdal, sledeč tomizmu, lično modroslovno knjigo, ki kaže o znani marljivosti in spretnosti pisateljevi.

Lepo se razvija mariborsko Zgodovinsko društvo, ki deluje re le s poučnimi predavanji, zbiranjem starin i. t. d., temveč izdaja tudi važni Časopis. V njem so se posebno odlikovale temeljite razprave dr. Ilešiča, ki je na podlagi starih knjig posvetil na marsikatero stran naše kulturne in slovstvene zgodovine. Zgodovinsko društvo je izdalo tudi prvi zvezek Zgodovinske knjižice, kjer daje navodila, kako sestavljati krajevne kronike. Nadaljni zvezki bodo obsegali pouk o izkopinah, arhivih, narodopisnih predmetih itd. Predavanje G. Majcena o Skokah je izšlo v podlistku Slov. Gospodarja, Fr. Kovačič pa je izdal o Krucih na Spodnjem Štajerskem posebno knjižico kot spomin na dvestoletnico slovenske zmage nad Kruci. Semkaj spada tudi spis Petra Medveščeka, ki opisuje lokalno zgodovino Sv. Križa na Vipavskem.

Anton Trstenjak nam je mnogo zanimivega napisal o Slovencih v šomodski županiji na Ogrskem. Lepo delo, ki bi zaslužilo več pozornosti! Kedaj se bomo začeli brigati za ogrske Slovence!

Krasno delo velikega pomena nam je podaril Avgustin Stegenšek. Kot prvi del Cerkvениh spomenikov lavantinske škofije je opisal letos gornjegrajsko dekanijo. Marljivost,

učenost in fini okus pisateljev je vsega priznanja vreden. Dovršeno delo bo neizmerne važnosti ne le za cerkveno, temveč sploh kulturno zgodovino Slovencev.

Slovstvene zgodovine se tičeta razpravi dr. K. Ozvalda o Prešernovi Novi pisariji in Horacijevih Epistulah in G. Majcena o Janežičevi slovnici k njeni petdesetletnici.

Pedagoška literatura se je primerno gojila v Slovenski Šolski Matici, razun tega naj se še omeni Majcenova Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli, prof. Kožuhoва brošura o kartografiji in par na novo ali v popravljeni izdaji izišlih šolskih knjig.

Juridično stroko je poleg Slov. Pravnika zastopal letos Val. Žun s knjigo o osebni dohodnini.

Istotako posamezna je knjiga dr. Josipa Oblaka «Golica in Kadilnikova koč», odličen prispevek k domačemu planskemu slovstvu.

Na glasbenem polju nam je prineslo to leto mnogokaj novega in dobrega. Strokovni list Novi akordi imenitno uspeva, razun starejših priznanih glasbenikov se oglašča dovolj novih, nadarjenih. Izšle so razne narodne in nabožne pesmi a tudi umetne, ki jih je vglasbil A. Lajovic, se lahko kosajo s sličnimi deli drugih narodov. Zaslužno pohvalo si je stekla tudi izvirna spevoigra Letni časi, ki jo je priredil Anton Kosi.

Glede upodablajočih umetnosti z veseljem opazujemo, da je led prebit. V Sofiji se je letos ustanovila Lada, društvo jugoslovanskih umetnikov, v Belemgradu pa jugoslovanska umetnijska galerija, kjer so dosedaj shranjena dela šestih slovenskih umetnikov. Bog daj kmalu ednake ali vsaj skromne galerije v Ljubljani!

Letošnje spomladanske secesijske razstave na Dunaju so se častno udeležili tudi trije naši najboljši slikarji Jakopič, Grohar in Jama. Smelo sedaj lahko trdimo, da imamo svojo slovensko umetnost.

Dne 10. septembra se je v Ljubljani odkril spomenik pesnika prvaka Franceta Prešerna. Stojimo še pod vtisom

slavnosti, kakršne še naša prestolnica menda ni videla. Izdelal ga je, kakor znano, Ivan Zajec in je stal okoli 71.000 kron.

Slovensko umetnost je letos zadela občutna izguba, neizprosna smrt nam je prerano pokosila dva slikarja, prvi je Anton Ažbe, ki je imel slavno šolo v Monakovem, drugi pa Celjanom dobro znani Alojz Šubic, brat slavnih slikarjev Jurija in Janeza.

Naj še konečno omenim, da sta umrla letos učenjaka dr. G. Krek in dr. V. Levec in pisatelja I. Resman in M. Prelesnik.

*

Poglejmo še v kratkem, v koliko so se spremenile naše politične razmere!

Minili so sicer časi, ko je vsak domoljub moral biti tudi pisatelj, pesnik ali vsaj jezikoslovec; dandanes imamo že poseben stan pisateljski, ki ima svojo trdno organizacijo. Vendar nam še vedno primanjkuje političnih delavcev, posebno voditeljev, ki bi ne bili preobloženi s stanovskim delom, niti ne z narodnimi častmi, temveč takih, ki bi mogli in tudi hoteli kaj žrtvovati za narodno stvar. Naša občutljivost, pomanjkanje medsebojnega zaupanja in finega takta, pretiravanje malenkostnih osebnosti nam odteguje od narodnega dela še teh malo delavcev, ki bi sicer imeli veselje in sposobnost. Nedostaja nam velikega političnega cilja, vsled česar porabimo najboljše moči za medsebojne praske, motrimo vse s strankarskega stališča in v svojem provincijalizmu se zadovoljujemo, če nasprotnik le nas pusti pri miru, naj naše sosednje brate še tako stiska.

Prostega ljudstva inteligenca premnogokrat ali sploh nima za seboj ali pa zlorablja njegovo nerazsodnost v strankarske namene. Ponekod je nižje ljudstvo vsled bližine »kulturnih«
mest pokvarjeno ali vsaj indiferentno, tako da ni računati na njegovo oporo.

Razun teh in drugih notranjih vzrokov nas tlači nasprotni birokratizem in prodiranje gospodarsko močnih sosedov

z vso svojo težo k tlom, da ne moremo prosto dihati in povzdigniti oči k vzvišenim smotrom.

Zato so naše razmere vse prej kakor vesele. Še vedno premalo pomislimo, da meri vse naše politično delovanje, včasih z napenjanjem skrajnih sil, le na to, da postanemo na svoji zemlji svoji gospodarji. In pri tem za vsako ped zemlje, za vsako drobtino narodnih pravic kakšen boj! Tragično je gledati, če se mora narod, ki je majhen, slaboten, brez sredstev, bojevati proti močnejšemu; če se bojuje pogumno in navdušeno, če ne obupa, temveč razvije zadnje sile, toda proti premoči vedno bolj omaguje, peša, krvavi! Še žalostneje pa je, če se velik del naroda tega boja sploh ne udeležuje, samo apatično gleda, kakor da se ga ta boj ne dotika, ali če še celo izdajalsko sovražniku pomaga!

Razume se, da je napredek pri takih razmerah zelo otežkočen. Dočim po nekod napredujemo, zopet v drugih ozirih zaostajamo.

Slovenščina se še vedno ne upošteva v zakonitih mejah niti na sodniji, ne na davkariji, niti na železnici, ne na pošti. Razni uradi dosledno zapostavljajo naš jezik, naj se še tolikokrat interpelira in naj so naše pravice še tako jasno zjamčene v državnih zakonih. Koliko vztrajnosti in odločnosti je treba samo v boju zoper nemške dopise! Zelo odlikovale so se letos med drugimi občine Kokarje in Svetina, ki bi naj bile drugim vzgled.

V gornjeradgonskem okraju so po odhodu slovenskega notarja hoteli nasprotniki odpraviti ta notarijat, češ da lahko notar iz Ljutomera opravlja ob določenih dneh posle v Gornji Radgoni. S tem so hoteli izključiti vse slovenske pogodbe in ponemčiti celo zemljiško knjigo. Upajmo, da se jim ta napad ne posreči.

Velike krivice se nam godijo tudi v šolstvu. Še celo ljudsko šolstvo daje vedno povod upravičenim pritožbam. Vsiljujejo se povsod le nemške šole; po dobro premišljenem načrtu se snujejo zlasti v okolicaх mest in važnejših indu-

strijskih krajih šulferajnske šole in Slovenci morajo na lastnih tleh sami skrbeti za šolstvo, da se jim preveč mladine ne odtuji. Družba sv. Cirila in Metoda, ki vzdržuje toliko slovenskih šol in vrtcev, je vzela v program tudi ustanovitev ljudske šole v Studencih in v Mariboru, otroškega vrtca v Gradcu in Narodne šole v Št. Jakobu v Rožni dolini na Koroškem, za katero se je po zaslugi tamošnjega župnika M. Ražuna že nabrala lepa vsota.

Veliko hrupa je vzbudila letos «nemška» šola v Mozirju predno se je stvar pojasnila. Res pa je žalibog, da nevedno ljudstvo želi le nemških šol, seve sebi v pogubo, in ne po krivici kažejo nasprotniki v svoji škodoželjnosti na naval slovenskih otrok v nemške šole.

Tržaški Slovenci so letos glede ljudske šole v Trstu pri upravnem sodišču sicer zmagali, dosegli pa so le to, da gosposka še vedno samo «poizveduje».

Nova šulferajnska šola na Štajerskem se je ustanovila letos na Pragarskem, tamošnji Slovenci pa jim gredo lepo na roko!

Meščanske šole so štaj. Slovenci zahtevali letos tri, toda glede Žalca in Sevnice je nemška večina v dež. zboru a priori odklonila (neki sovražen list je pisal, da za kidanje gnoja ni treba meščanske šole), glede Trbovelj bo pa slavni deželni odbor «nadalje proučaval».

Strokovna šola se letos ni ustanovila nobena, dasi je njih potreba in upravičenost že bila neštetokrat dokazana.

V srednjem šolstvu nismo letos napravili niti koraka naprej, stojimo tam, kjer smo bili pred kakšnimi 20 leti. Obstoj celjske slov. gimnazije še vedno ni zagotovljen, vreči jo hočejo iz mesta in jo uničiti, namesto da bi se spopolnila v višjo gimnazijo. Na ptujski gimnaziji se je letos otvorila pripravnica, kjer se naj slovenski učenci usposobijo za nemški pouk. Učni jezik je na vseh gimnazijah v nižjih razredih še vedno utrakvističen, v višjih pa še povsod samo nemški. Pri realkah se pa še niti do ene utrakvistične paralelke nismo

povzpeli. Krivda se pripisuje pomanjkanju učnih knjig. Kdo pa naj spisuje knjige, če ni zavodov? Da bi se pa začelo tako kakor pri Čehih, s komunalnimi zavodi, zato pa ni niti denarja, niti časa.

Pač pa je stopilo naše vseučiliško vprašanje mogoče v ugodnejši stadij, ko je letos prvič naučni minister načeloma priznal potrebo in upravičenost slovenskega vseučilišča in obljubil tozadevno predlogo v doglednem času. Seve dotični minister je med tem odstopil in Slovenci še sami med seboj v marsičem glede te prevažne točke nismo edini.

*

Najuspešnejše se za narodne pravice lahko borijo razni avtonomni zastopi.

Zavedne občine lahko mnogo storijo, seve je treba razumnih in jeklenih mož. S slovenskim uradovanjem izsilijo spoštovanje našega jezika pri raznih uradih. Toda kaj, ko je tako malo zavednih občin! Odpadništvo in politična nezavednost sta kriva, da se morajo v občinah, ki so razun par priseljenih Nemcev popolnoma slovenske, biti ljuti volilni boji in da je treba vednih rekurzov in spretnega reklamačjskega postopanja, sicer propademo na lastnih tleh.

V znamenju ljutih volilnih bojev so stale letos vse večje občine na Spodnjem Štajerskem.

V Šoštanju so Slovenci zmagali v tretjem in drugem razredu (tu z enim glasom večine), dočim imajo prvi razred nasprotniki. Seve še ni konec rekurzov. Vzlic temu se vidi, kako pretirane so besede, ki so se takrat, 15. junija, pisale: «Biserni Šoštanj še stoji kakor skala v slovenski lasti».

Veliko razburjenja a tudi povzdigo narodne zavesti so povzročile teharske volitve (25. svečana). Volitve so sicer zopet razveljavljene, kakor je to skoro povsod, kjer zmagajo Slovenci, toda naši volilci pojdejo na volišče s trdnim upom na zmago.

V Studencih pri Mariboru so prodrli letos prvi trije slovenski odborniki. To je velike važnosti, ker je mariborska okolica, ki je od meščanov več ali manj gospodarsko

odvisna, silno nezavedna in germanizacija tam grozno napreduje.

Šent Ilj nad Mariborom, ki se je ponosno nazval Port Artur, je delil usodo tega nesrečnega mesta. Sicer pa se tam v težkih razmerah zelo deluje, upajmo ne brez trajnega vspeha.

V hudih narodnostnih in volilnih bojih so stale tudi važne občine Oplotnica, Dobrna, Brežice, Konjice in dr.

Bridko so občutili nemško gospodstvo Slovenci v Mariboru in Celju. V svežem spominu so še celjski izgredi in ohola prepoved slovenskih napisov v ozračju mesta Maribora.

Na Koroškem se opaža zadnji čas veselo gibanje, občina za občino pada zopet v slovenske roke, vse to po zaslugi nekaterih delavnih mož in spretnega uredništva «Mira».

Tudi na Kranjskem niso več daleč časi, ko se bodo morali ne samo med seboj, temveč tudi proti prodirajočim Nemcem bojevati.

V okrajnih zastopih smo bili štajerski Slovenci letos deloma srečnejši. Pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah, nekdanji nemškutarski trdnjavi, so zmagali Slovenci tudi v veleposestvu, v celjskem okrajnem zastopu, ki je bil pred kratkim v državnem zboru zopet predmet interpelacije, so Slovenci vsled pritožbe pri upravnem sodišču pridobili en glas, nasprotniki nobenega. V Rogatcu je prišlo letos k starim 6 slovenskim odbornikom še pet novih, tako da stoji 13 «Nemcem» nasproti 11 Slovencev. Glede ptujskega okrajnega zastopa je po pritožbi dr. Jurtele upravno sodišče odločilo, da je podlaga volilne pravice predpisani davek brez odštetja popusta, vsled česar se utegne število slovenskih glasov povečati.

Tudi v deželnih zborih bi se dalo kaj doseči, toda razun Kranjske so Slovenci povsod drugod obsojeni v manjšino, iz katere se da mnogokrat le potom obstrukcije kaj izsiliti.

V štajerskem deželnem zboru so Slovenci, ki so letos izgubili marljivega poslanca Žičkarja, vendar nekaj dosegli. Med drugim se je soglasno sprejel predlog, naj dež. odbor

do prihodnjega zasedanja stavi izdelan predlog o ustanovitvi lovenske kmetijske šole. Nadalje se naj ustanovijo za Spodnji Štajer praktični kurzi za mlekarstvo in živinorejo kakor tudi za druge panoge gospodarstva. Regulacija Pesnice, ta dolgoletna želja ondotnih prebivalcev, se je začela resno vršiti. Dijaške kuhinje v Mariboru in Ptujju so dobile prvo-krat deželno podporo po 800, oz. 600 kron, le celjska ni našla milosti pri nemški gospodi. Vsled teh in drugih uspehov so Slovenci opustili obstrukcijo.

Kranjski deželni zbor ni mogel zborovati, ravno tako ne istrski, v koroškem, goriškem in tržaškem so Slovenci sicer marsikaj koristnega izprožili, toda v narodnem oziru se ne da vsled neugodnih razmer mnogo doseči.

Tudi v državnem zboru nismo letos razun omenjene izjave glede slovenskega vseučilišča v narodnem oziru ničesar dosegli, ker se vlada boji lotiti se narodnostnega vprašanja, ki vznemirja celo državo. Podale so se pač razne interpelacije, toda vsi vemo, koliko imamo od njih pričakovati.

Pri dopolnilni državnozborni volitvi v Mariboru so postavili Slovenci kakor zadnjič svojega kandidata. L. 1901 je dobil slovenski kandidat 253 glasov, letos 329, torej 76 glasov več. Zasluga pri tem številu gre edino zavednemu trgu Središče, dočim je za mesto Maribor število 59 sramotno majhno, posebno če je bilo med temi še mnogo čeških glasov.

Na Koroškem je bilo mnogo upanja, da si edini državnozborni mandat letos zopet pridobimo. Upanje se žal ni izpolnilo, dasi je tudi nekaj nemških konservativcev glasovalo za slovenskega kandidata.

*

Da se narodna zavest vzbudi in dvigne, za to delujejo posebno listi, društva in razne javne prireditve.

Letos smo dobili tri nove politične liste, ki pa ostanejo le bolj lokalnega pomena. «Naš list» se je hotel dvigniti nad bojujoče se stranke, toda čas za to še ni ugoden. Pač

pa ima «Jeseniška straža» ne dvomno svoje zasluge, da se je v tem važnem kraju, ki ima veliko bodočnost, krepko dvignila narodna zavest. Če se bodo le mogli trajno ustavljati prodirajoči germanizaciji! Na Kranjskem mora naša šolska družba graditi otroške vrtce v strahu, da se nam deca ne potujči!

Na Štajerskem dela veliko škodo še vedno izhajajoči «Štajerc», za katerega Nemci mnogo žrtvujejo, dočim morajo pri nas še celo časniki, ki so edino naše orožje, kaj «nesti».

V društvih, katerih še na deželi povsod primanjkuje, vlada razun par častnih izjem večinoma stagnacija. Živahno delujejo pač nekatera pevska in posebno sokolska društva. Bog daj, da bi duh češkega sokolstva prešinil tudi Slovence! Velikega pomena utegne postati Vsesokolska zveza, toda pri ustanovnem shodu je prišlo, kakor znano, do ostrega razpora. Sokolska društva se snujejo v Žalcu, Mozirju, Mariboru in v Slovenskih goricah. Počakati moramo, kedaj in koliko sadu bo to cvetje obrodilo.

V Slovenjemgradu se je letos ustanovila Narodna čitalnica.

Veliko vplivajo na zavednost ljudstva tudi različne javne prireditve. Najlepša in najimpozantnejša je bila gotovo slavnost o priliki odkritja Prešernovega spomenika. Manjših veselic je bilo zelo mnogo. — V Trbovljah se je blagoslovila zastava Pazniškega in delavskega društva, v Ormožu je bila velikanska sokolska veselica, v Hotinji vasi pri Mariboru se je o priliki blagoslovljenja nove brizgalne sešlo okoli 2000 ljudi, ogromna je bila udeležba v Slovenski Bistrici, pri jubilejni veselici v Gornjem gradu in pri zborovanju družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Jurju ob južni železnici.

Istotako so krasno uspeli shodi o priliki zborovanja političnega društva «Naprej» v Žalcu in političnega društva v Mariboru. Ko bi le več takih shodov bilo!

Če pa hočemo vendar enkrat postati na svoji zemlji svoji gospodarji, je treba ne le kulturnih sredstev, ne le

narodne zavednosti, temveč tudi gospodarske osamosvoje. V tem oziru je pač komaj šele prvi začetek storjen. Čehi nam jasno kažejo, po kateri poti se edino dospe do tega cilja. Toda k temu treba žilavosti in podjetnosti.

V Ljubljani je letos prišel trgovski gremij v slovenske roke, kar nas mora navdajati z velikim veseljem. Mogoče tudi ustanovitev slovenske trgovske šole ni več v daljni bodočnosti.

—r.

KAZALO.

Stran

Koledar	1
Narodna krstna imena	36
Rodopis vladajoče hiše avstrijske	41
Sedanji vladarji evropski	46
Mere in uteži	47
Žrebanje vseh v Avstriji dovoljenih inozemskih srečk v l. 1906	48
Mere in uteži onih dežel, ki dosedaj še niso vpeljale metričnega sistema	52
Lestvica za pristojbino kolekov	53
Splošne določbe c. kr. pošte	57
Važnejša določila poštne hranilnice	64
Ploskovne mere	65
Denar vseh dežel	66
Okrajšave na vizitnicah (posetnicah)	67
Deželne barve evropskih držav	68
Barve avstro-ogrskih dežel	68
Zabavni del.	
«Manom Prešerna», <i>M. P. Nataša</i>	71
«Dvorni svetnik dr. Gregor Krek», — <i>α</i> —	72
«V srebrnih nočeh», <i>M. P. Nataša</i>	78
«Izlet v Logarsko dolino», <i>Fr. Kocbek</i>	79
«Logarski dolini», <i>Mozirski</i>	94
«Ej na polju, na zelenem», <i>M. P. Nataša</i>	95
«Martin Skočir in Anastasius von Schiwitz», <i>Ivan Cankar</i>	96
«Spi že hrib in dol», <i>A. Novačan</i>	107
«Josip Pečnak», <i>Dr. Š.</i>	108
«Zora in Zoe», <i>Savinjska</i>	116
«Srednje šole na Slovenskem», — <i>α</i> —	123
«Pesem», <i>Cv. Golar</i>	128
«Ksenija», <i>Vladimir Borotha</i>	129
«Celjski grofje in jugoslovansko ozemlje», <i>Dr. Karl Verstovšek</i>	149
«Krištof Vran», <i>A. Novačan</i>	167
«Zemlja diha . . .», <i>Cv. Golar</i>	170
«Kulturno-politični pregled». — <i>r.</i>	171
Oglasi	185

**EDINO NARODNO PIVO-
VARNIŠKO PODJETJE!**

DELNIŠKA DRUŽBA

**ZDRUŽENIH PIVOVAREN ŽALEC
IN LAŠKI TRG V LJUBLJANI**

PRIPOROČA

**SWOJO VELIKO ZALOGO IZBORNEGA
MARČNEGA IN BAVARSKEGA PIVA IZ
PIVOVARNE ŽALEC IN LAŠKI TRG. ☼☼☼**

*Prva slovenska
akcijska družba!*

*Prvo večje narodno
industrijsko podjetje.*

Družba potrudila se je urediti svoji pivovarni na najmodernejši način s tem da si je omislila na Laškem popolnoma nove stroje, posebno stroje za umetno hlajenje vležalnih kleti in vrelnic v zvezi s strojem za izdelovanje ledu — vse po najnovejšem sistemu; postavila v obeh pivovarnah nove stekleničnice z najnovejšimi snažilnimi in napolnilnimi stroji, napravila v Žalcu moderne vležalne kleti z novim ledenicami ter si v svrhu povzdige narodnega podjetja in zboljšanja domačega piva nabavila tudi najboljše vrste surovin. —

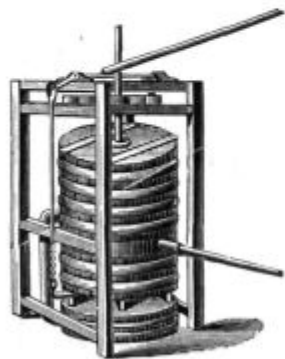
Tako popolnoma moderno preustrojeni in z novejšim stroji opremljeni pivovarni proizvajale bodeti najboljša piva, tekmovali z vsako trvdko in prekašali vsa druga enaka podjetja ter delali čast domači industriji.

Priporočamo se vsem p. n. krčmarjem, hotelom, restavracijam ter slav. občinstvu v mnogobrojna naročila!

Trgovina z železnino

P. MAJDIČ & CELJE, 'MERKUR'

Priporoča raznovrstne stroje za rokodelce in poljedelce, vsakovrstno železnino, pločevine in jekla, železno pohištvo, peči za šole in zasebno porabo, peči za kurjavo z žaganjem, štedilnike, kuhinjsko posodo, vodnjake in vodovodne naprave, železne in svinčene cevi.

**Tomazeva žindra in kajnit
najboljše umetno gnojilo.**

Vse stavbene potrebščine: —
traverze, cement, cevi
iz kamenščine in trstina

Proti ognju in vlomu
☞ varne blagajne. ☞

Prporoča svojo bogato
zalogo špecerijskega blaga
finih vrst čajev, konjaka,

Ivan Ravnikar, Celje

ruma, šampanjca, usako-
vrstnih vin ter kupuje vse
vrste deželnih pridelkov ::

Usako spomlad
prporočam
sveža in garan-
tirano kaljiva ::
:: vrtna kakor
poljska semena.

Hotel prve vrste. Sredi mesta, blizu poštnega in brzojavnega urada, ima 90 sob z vso ugodnostjo, salon, jedilnico, kavarno. — Hotelski omnibus odhaja k vsakemu vlaku. Ekvipaže v hiši.

HOTEL „PRI SLONU“ LJUBLJANA

ANTON GNEZDE vdova, LASTNICA.

Tu je edino kopališče z ljubljanskimi železnimi inšotnimi kopeli. Ednake Francovim kopelim pod vodstvom g. vladn. svetnika prof. dr. pl. Valente, in parne, kropilne in kopeli v banjah

Solinški stroj za striženje las.

3 glavniki za nataknuti za dolgot las 3, 7 in 10 mm. Vsak zamore takoj striči lase. K 5.50, najfinejši K 7.—. Posebno poraben v rodbinah, kjer so otroci, ker se stroške v pol letu pokrije. Aparat za striženje brade 5 K. — Konjske ali pasje škarje po 5 K. Aparat za hitro brijenje, ranjenje nemogoče, samo 4 K. „Star“ K 4.60.

Mesto 40 K samo 12 K najfinejši popolnoma ahromatični dvojnati daljnogled najnovejše, preiskušene konstrukcije s 6 objektivni, model „Zeus“ za potovanje, gledališče, 144 mm s kompasom, najfinejša optika, usnjatim zavojem, jermenom in viovilnico. Cena 12 K. Dokažem lahko, da sem oddal okoli 10.000 komadov armadam, športnim klubom in privatnikom. Razpošiljatev na deželo po povzetju. Ako bi kaj ne ugajalo se zamenja ali pošlje denar nazaj. **M. Rundbakin, Dunaj, IX. I., Lichtensteinstrasse 23.**

JOSIP LAMPRET : ŠOŠTANJ

MIZARSKA DELAVNICA S STROJI.

PRIPOROČA SVOJO OBŠIRNO ZALOGO POPOLNOMA IZGOTOVLJENIH OKEN, V VELIKOSTI OD 1'50, 1'60, 1'70, 180, 1'90, IN 2 m PO KONKURENČNIH CENAH. VRATA ISTOTAKO IZGOTOVLJENA V VELIKOSTI OD 2, 2'20, 2'30, 2'40 m. ✱ ✱

V ZALOGI JE ZGOTOVLJENO POHIŠTVO.

ZAGOTAVLJA SOLIDNO IN
TOČNO POSTREŽBO.

NAČRTE ZA OKNA IN VRATA
POŠILJA NA OGLED.

Glavni zastopnik banke „Slavije“
Ivan Likar, Celje

Kovaška ulica števil. 5.

Zavaruje ljudi za življenje ter po-
slopja in razno blago zoper požar na
različne načine po najugodnejših
pogojih in nizki premiji.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice
izdeluje in razpošilja

Prva sisaška tvornica za tamburice

J. Stjepušin, Sisak

(Hrvatsko).

Odlikovano na pariški razstavi leta 1900
in na milanski leta 1896.

Razen tamburic in skladb za
tamburice imam v zalogi razna
glasbila, kakor: gosli, citre, ki-
tare, mandoline, harmonike,
okarine itd., za kar razpošiljam

poseben cenik s slikami.

Velik ilustrovani cenik pošljem vsakomur zastonj in franko.

V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški list pod naslovom «Tam-
burica» in stane na leto 8 kron s prilogami vred.

EDINA NARODNA STEKLARSKA TRGOVINA

FRAN STRUPI - CELE

GRAŠKA CESTA ŠTEV. 4

Pajnižje cene!
Pajsolidnejša in točna
postrežba.
Ceniki na razpolago.

ZALOŽBA stekla, porcelana in
kamenine, belgijskih in čeških
šip, svetilk, ogledal in zlatih
☞ robov za okvirje. ☞

Delika izber namiznega po-
sodja ter istega za čaj in kavo,
kakor tudi umivalnih garnitur.

Bogata izber raznovrstnega
posodja za privatnike, go-
stilne in kavarne.

Zaloga nagizdnih izdelkov ☞
(okraski, dekoracije) iz stekla,
porcelana, majolike, terra-
cotte, bronca in kovine. ☞ ☞

Prevzetje vseh steklarskih del
pri cerkvah in privatnih stav-
bah kakor tudi izvrševanje
☞ okvirjev pri podobah. ☞

Najcenejša in največja
domača eksportna tovrstka!

Razpošiljanje švicarskih
ur na vse kraje sveta!

H. SUTTNER v KRANJU.

Moške ure $\frac{2}{3}$ naravne velikosti!

Št. 502.

Nikelnasta anker rem.
«Roskopf» trpežno kolesje
fl. 2'45, enaka iz pravega
srebra fl. 3'95, ista z dvojnatim
trem srebrnim močnim pokrovom
fl. 6'50.

Št. 505.

Prava srebrna cilinder
rem. trpežno kolesje
močnim pokrovom fl. 4'85,
ista z dobrim anker
kolesjem fl. 5'95.

Št. 504.

Prava srebrna cilinder
rem. z močnim dvojnatim
pokrovom, trpežno
kolesje fl. 5'95, ista s finim
anker kolesjem in trem
močnim srebrnim
pokrovom fl. 6'50.

Prave švicarske ure, zlatnina in srebrnina kakor tudi
in budilke v največji izberi, solidnega, trpežnega kolesja, po najnižjih
cenah, bodisi ura najnižje ali najvišje cene jamčim za njo 2 leti.
Vsaka ura je natančno preiskušena. **Zavoljo poštene postrežbe in dobrega
blaga, je moja tvrdka znana po celem svetu.**

Zahtevajte najnovejši **cenik**, kateri obsega blizu tisoč podob, ki se
pošlje zastonj in poštine prosto.

**Obrnite se zanesljivo na domačo tvrdko,
kjer boste najbolje postreženi!** ■■■■■■■■

FRANC PEČNIK

CELJE, WOKAUNOV TRG ŠT. 1

(V LASTNI HIŠI).

TRGOVINA S MOKO IN
ŠPECERIJSKIM BLAGOM DEŽELNIMI PRIDELKI.

PRIPOROČA P. N. OBČINSTVU SVOJE VEDNO
SVEŽE ŠPECERIJSKO BLAGO, MOKO IN DE-
 ŽELNE PRIDELKE.

KAJ JE VZROK, DA SE PO SLOVENSKEM DO
ZADNJEGA ČASA NISO MOGLE TESTENINE
UDOMAČITI IN DA JE NI SEDAJ SKORAJ HIŠE
KJER SE NE BI USAK TEDEN NEKATE-
RIKRAT KUHALE. * VZROK JE TA, DA NI BILA
TOVARNE, KI BI BILA ZNALA TAKE TESTINE
IZDELOVATI KOT JIH IZDELUJE ZADNJA LETA

PRVA

KRANJSKA TOVARNA TESTENIN

ŽNIDERSIČ & VALENCIČ

::: V ILIRSKI BISTRICI :::

Jos. Zabukošek, krojaški mojster

v CELJU, Glavni trg šte. 5.

Se priporoča čast. duhovščini in p. n. občinstvu
v izdelovanje najraznovrstnejših oblek od na-
vadnega do najmodernejšega kroja.

Izvršitev točna, solidna in cena.

Poštena priložnost za nakup ur!

Najfinejša Roskopf-nikel-remontoirka, ide 36 ur dobro K 5—
dvojnata krila K 8—, pristno srebrna K 8—, dvojnato krilo
K 10—14. S., Roskopf z garantirano plombo, Anker-Präz-Rem.,
dvojnati pokrov K 11'50. Srebrne damske ure K 8—12. Ploščate
jeklene remon. K 9—. Pristne krasne srebrne ure, ploščate K 21.
Budilec z godbo, pozlačena sprednja stran, 2 steklenina stra-
nicama, v niklasti hišici K 9'75, brez godbe K 6, ki bije K 8'25.
Krasna ura z budilecem in toplomerom, 65 cm d., 25 cm š., K 8.
Baby-budilec 18 cm visok, lepo polirana nikelnasta hišica,
sidrov sistem, dobro delo, ki se tudi lahko odslavi, natanko
reguliran, z masivnim jeklenim sidrom I-a kvaliteta K 3'80, z
kazalom, ki sveti po noči K 4, z koledarjem K 4'20, z kazalom
ki sveti ponoči in koledarjem K 5'50. — Ilustrovani cenik, skli-
ceva se na ta koledar zastoj. Kar ne ugaja se zamenja ali
ako se prej dogovori denar nazaj. — Urarjem proti povrnitvi poštnih stroškov
se vin. v pisemskih znakih pošljem franko specijalni en-gros katalog s sen-
zacionalno nizkimi cenami in 3000 podobami. **M. Rundbakin, Dunaj IX.,
Lichtensteinstrasse šte. 23.**

ANT. PEČENKO VINOGRADNIK IN VELETRŽEC Z VINOM

Vrtna ulica 10 † GORICA † Via Giardino 10

priporoča pristna bela in črna vina iz
vipavskih, furlanskih, briskih, dalma-
tinskih in isterskih vinogradov. Na-
ravno žganje tropinovec v buteljkah.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse
kraje avstro-ogrske monarhije v sodih od 56 litrov
naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne, postrežba poštena.

„SLAVIJA“

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI

zavaruje človeško življenje

po vseh kombinacijah, izmed katerih so najugodnejše naslednje:

1. **za slučaj smrti**, po kateri — naj se taista primeri kadarkoli — se izplača zavarovani kapital **takoj** dotičnim dedičem.

2. **za doživetje in smrt**, t. j. ako zavarovanec doživi naprej določeno leto, katero si sam izvoli, se izplača zavarovana istina njemu samemu; ako prej umrje, pa takoj njegovim dedičem. Pri tem načinu se more zavarovati tudi tako, da mu ostane istotoliko kapitala izplačilnega po smrti, kolikor ga je prejel ob doživetju določene dobe.

3. **vzajemno**, n. pr. mož in žena, brat z bratom ali kakšni drugi osebi, in sicer tako, kadar umrje eden izmed njiju, se izplača zavarovana vsota preživelemu zavarovancu.

4. **za dobo 20 let**, t. j. ako umrje v teh letih, se izplača zavarovani znesek dedičem; ako pa jih doživi, potem določi sam, kako se mu naj izplača kapital: ves naenkrat, v dosmrtnih obrokih, ali pa šele po smrti.

5. **za rento ali pokojnino**, katera se začenja dotičniku izplačevati takoj po enkratni vlogi gotovega zneska, ali pa šele po nekotikih letih, in sicer do smrti.

6. **doto otrokom**, zlasti dekletom, katera se izplača, ko doživi zavarovani otrok, 18., 20. ali 24. leto svoje dobe in to tudi takrat, ako je zavarovalec (oče, mati, skrbnik itd.) umrl pred koncem zavarovalne dobe, dasi v tem slučaju preneha daljnje vplačevanje zavarovalnine. Ako umrje otrok pred določenim letom, se izplača vsa zavarovalnina roditelju, zavarovalcu itd., ali pa se prenese ves kapital na kakšno drugo osebo.

Vse te in ostale načine zavarovanja prevzema banka «Slavija» po ugodnejših pogojih in cenejših tarifih, kakor vse druge zavarovalnice. Vrhatega pa imajo člani banke «Slavije» — ker je vzajemna zavarovalnica — brez posebnega priplačila, še pravico do dividende, t. j. do deleža čistega dobička, ki je doslej iznašal po 10, 20, 25 in eno leto celo 48 odstotkov.

Svojim članom je banka «Slavija» dosedaj izplačala žez trlinšestdeset milijonov kron. — Po svojih rezervnih in poroštvenih fondih se more meriti z vsako drugo zavarovalnico. — Kako potrebno in koristno je zavarovanje življenja zlasti za one, ki so oženjeni in imajo otroke, dokazuje mnogo vprav presunljivih slučajev, izmed katerih navajamo tu samo dva:

7. **Hinko Kavčič**, posestnik in deželni poslanec na Razdrtem se je zavaroval leto dni pred svojo smrtjo za 4000 K, plačal enoletno premijo in dasi je bil na dolgu drugoletno zavarovalnino poldrugi mesec, je izplačala banka «Slavija» njegovi obitelji ves zavarovani kapital.

8. **Jullj Rozina**, posestnik in trgovec v Poddobu, je zavaroval dne 15. avgusta l. 1892 10.000 K na korist svojemu sinu, dne 10. marca l. 1893 pa 10.000 K na korist svoji hčerki. Za prvo zavarovanje je plačal 454 K 64 v; za drugo pa samo eden celoletni obrok 300 K 70 v. Nesreča je hotela, da je umrl dne 16. julija 1893. leta in tako prejme vsak njegovih otrok za nezatno vplačilo 755 K 34 v, kadar doseže 24. leto svoje starosti, 10.000 K.

Zavarovalnina v vseh oddelkih je narasla na 7,654.261 K 81 v. Rezerve in fondi z rezervami za nerešene škode znašajo 29,755.881 K 16 v. Prištevsči h gorenjim 29,755.881 K 16 v fond za podedovanjsko društvo, penzijski fond uradniški in penzijski fond zastopniški, iznašajo vsi fondi in rezerve 31,865.380 K 80 v.

Vsa podrobnejša pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno **generalni zastop banke «Slavije» v Ljubljani v lastni hiši v Gospodskih ulicah št. 12.**

CELOVICA

92

:: Slikarski in pleskarski mojster ::

Viktor Bevc ▲ Celje

Savinska ulica št. 4 v posojilniški hiši

CELOVICA

Izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor vse cerkvene, sobne in dekoracijske slikarije, črko-slikarska dela na steklo i. t. d. ☒ Prevzame vsa staubena in pohištvona pleskarska dela, katera izvršuje vestno in po najnižjih cenah. ☒☒☒☒

Izdeluje božje grobe v naj-
krasnejši obliki.

Slovinci!

Svoji k svojim!

Velika narodna trgovina manufakturnega blaga

 KAROL VANIČ

Ces. Jožefa trg ☒ **V CELJU** ☒ „Narodni dom“

Priporoča veleč. duhovčini in slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo suknenega, modnega in volnega blaga za moške in ženske obleke. Baržuna, pliša, svile in vsakovrstnih modnih olupšal. Perilnega blaga, berkalina, atlasov, barhanta, oksforta, damasta, letne in zimske pikete, lanene in pavolne bele tkanine, mizne garniture. Čipke, vezenine (štikarije), sobne preproge, linoleum, volnene zastore in vsakovrstne garniture. Potna in posteljna ogrinjala. Istotako imam tudi vedno veliko zalogo najmočnejših svilenih robcev. — Velika izber kravat, srajc, rokavic, nogavic, zavratnikov, modercev v vsaki velikosti komad od 92 vin. do 9 kron. Planinsko, slovensko in jubilejsko platno.

Velika zaloga žime in perja. ☒ Sobne preproge vsake velikosti.

VINCENC ČAMERNIK

KAMNOSEŠKI

CELJE

MOJSTER

NOVA UL. ŠT. 11

Umetna in stavbena kamnoseška obrt z
motornim obratom. Podobarski atelije.

CERKVENA IN STAVBENA DELA

GROBNI SPOMENIKI

LASTNI KAMNOLOMI ZA
MRAMOR, PEŠČENEC IN
TEMNI GRANIT

PRIZNANO SOLIDNA IN
TOČNA POSTREŽBA

Kemična pralnica

z najnovejšimi stroji in parno silo se priporoča za pranje in snaženje vsakovrstnih moških in ženskih oblek, kožuhovin, rokavic, preprog in pogrinjal, raznovrstnih cerkvenih oprav. Za cele društvene oprave, zastave, trakove znižane cene.

H. VOLK ::: ŠOŠTANJ
KEMIČNA PRALNICA

Za vse v snaženje izročene stvari
 se jamči
 Vsako delo se v teku tedna
solidno in po primerni ceni zgotovi

Zahtevajte le
Originalno Kolocsovo
Barany Sándor žlahtno-sladko
pristno ogrsko papriko

Zaloge v Ljubljani:

Buzzolini

Vikt. Cantoni

J. Jebačin

J. Kordin

Ant. Korbar

L. Jeran

P. Lassnik

A. Lilleg

V. Leskovec

J. Perdan

J. Praunseis

Fr. Stupica

M. E. Suppan Vikt. Schiffer

MIZARSKI MOJSTER MATEVŽ SINKOVIČ, CELJE

Dolgo polje 23

Lastnik mizarске delavnice z vodno silo urejene z najmodernejšimi stroji v Št. Petru v Savinski dolini.

Priporoča se čast. duhovščini in p. n. občinstvu v izdelovanje vseh stavbinskih in pohištvenih mizarских del. o Vsa dela ————— izvršuje solidno in okusno v vsakovrstnih slogih. —————

Postrežba solidna in točna!

Cene nizke!

ZVEZNA

KNJIGOVEZNICA

SCHILLERJEVA CESTA

CELJE

Original

SINGER

šivalni stroji

Singer Co. del. družba šivalnih strojev
CELJE, Kolodvorska ulica 8

Stalna in povsod znana domača sredstva.

Thierry Adolf lekarna „Angel varuh“ v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam

povsod poznan in priznan.

Edino pravi balzam
iz lekarne angela varuha
A. Thierry-a v Pregradi
pri Rogaški Slatini.

Lekarnarja A. Thierry-a Adolf, lekarna pri Angelu varuhu v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Sredstvo zoper slabo prebavljanje in druge oozelzni, ki so s tem v zvezi kakor vpehanje, zgagi, napihnenju, slabemu odvajanju, napolnjenosti, želodčnemu krču, slabemu teku, kataru, vnetjem, slabostim itd.

Deluje blažilno pri krču in bolečinah, kašlju in rasopljenosti ter čisti.

Isti služi tudi v mnogih slučajih pri ranah in bolečinah.

Posilja se po pošti najmanj 12 malih ali 6 velikih steklenic K 5.—, 60 malih ali 30 velikih steklenic K 15.—.

Pazi naj se na edino zakonito, v prometu dovoljeno zeleno nunsko varstveno znamko „Ich Dien“. Edino pravo.

Ponaredbe te znamke in promet ter prodaja drugih zakonito nedovoljenih, torej tudi v prometu nedovoljenih balzamov, se sodnijsko preganja.

Lekarna „Angel varuh“

Lekarnarja A. Thierry-ja

pristno vlečno

centifolij-mazilo.

Najzdravilnejše mazilo z najboljšim učinkom proti vnetju, deluje vsled temeljitega čistenja in omehčitve takoj jako blažilno in uspešno proti bolečinam ter odstranjuje vse tuje snovi vsake vrste. Je za turiste, kolesarje in jezdecne neobhodno potrebno. Proti kurjih očesom, ozeblini, žuljem vsake vrste.

Spošto najmanj franko 2 lončka K 3.60.

Ako se naravnost naroči se naj naslavlja na

A. Thierry-ja v Pregradi.

lekarno pri „Angelju varuhu“ A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam in centifolij-mazilo

Ta sredstva, ki sta v svojem učinku neprecenljiva ne postaneta nikdar slaba. Ravno nasprotno, čim starejša tem boljša sta ter ne trpita ne po mrazu, ne po vročini ter se jih torej vedno lahko razpošilja. Učinkujeta skoro vedno z uspehom in odpomocjo. Seveda se ne sme nikdar uporabljati druga ponarejanja, ki se jih jako mnogokrat nadležno priporoča protizakonito. Ostane naj se vedno le pri teh dveh staroznanih, poštenih, cenih in zasiguranih a pri tem vendar ne škodljivih svetovoznanih sredstvih, ki naj jih ima vedno vsaka rodbina za vse slučaje v zalogi. Kjer se jih ne dobi pristne z vsemi navedenimi znamenji se jih naj naroči naravnost ter naslovi: Na **Adolf Thierry-a** lekarno angela varuha v **Pregradi pri Rogaški Slatini, Avstrijsko.**

Popolno prepričanje

da sta lekarnarja **A. Thierry-ja balzam in centifolij-mazilo** pri vseh notranjih boleznih, influenci, kataru, krču in vnetju vseh vrst, slabostim, slabemu prebavljanju, ranah itd. nedosežno delujoča sredstva, dobite iz knjižice, ki se Vam pri naročilu brezplačno dopošlje, in katera obsega na tisoče zahvalnih pisem kot domači svetoalec.

Lekarna A. Thierry-ja pristna angleška
pomada za obvarovanje
kože in boraksovo milo

nima v sebi nikakih škodljivih in prepovedanih snovi, najboljšo mazilo zoper kožne nečistote vsake vrste. Odstranja solnčne pege, zakažne črve in vse nečistosti kože, gube in razkavost, podeli obrazu in rokam nežnost in čistost.

Lonček z boraks-milom franko K 4.—.

Naslavlja naj se na

lekarno **Thierry Adolf**
tvornica za balzam
v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Mnogoštevilna spričevala na pregled!

Hematin-Pastile

po originalnem francoskem receptu prirejene iz pristnega Liebiškega mesnega ekstrakta v spojnini s kemičnimi bistvi so najbolj zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost ter zoper bolezni, ki nastanejo iz teh dveh. One redijo obnem tudi kri in so sploh redilne. Pri vseh znakovih pričenjajoče se bledice in malokrvnosti, ki se lahko spoznajo po lahkem opešanju in pri slabosti mišic, srčnem utripanju, težkem dihanju, motenju prebavljanja, želodčnem krču, omotici, trdovratnem glavobolu itd. dotičnega človeka, naj se ne zamudi pravočasno ustaviti nadaljevanje te bolezni. Zato naj vsak zaupno naroči Hematin-pastile, ki so edino zanesljivo sredstvo zoper bledico in malokrvnost.

Hematin-pastile se za vsako naročilo narede, sveže v lekarni

„Angel varuh“ Thierry Adolf v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Ena škatljica velja franko 4 K. Vsaka škatlica mora imeti lastno-ročni podpis izdelovatelja.

Lekarnarja A. Thiery-ja pristni angleški

„HAAR - RESTORER“ (tannochinin-pomada)

Before.

1. Absolutno brez vseh škodljivih in prepovedanih snovi. Ona zadržuje izgnitev las, prerani izpadek in osivenje las, potemni že osivele lase, pospešuje rastenje las ter odstrani in zadržani vsako tvorenje luskinj.

After.

Lonček franko K 4.—

===== Mnogoštevilna spričevala na vpogled. =====

Naslavlja naj se na

lekarno Thierry A., tvornica za balzam v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Pristno angleške Kaskara-Sagrada kri čistilne kroglice.

1 zavitek s 6 škatlicami stane franko 4 krone. Manj kot 1 zavoj se ne razpošilja. —Posebno priporočljive za pospeševanje potrebe brez škodljivih nasledkov. Vsaka škatlja mora imeti lastno-ročni podpis izdelovatelja A. Thiery-ja. Kjer ni zaloge mojih izdelkov naj se naroči naravnost v lekarni

„Angel varuh“ Thierry Adolf v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se v večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Grand Prix svetovna razstava Pariz 1900.

Kwizde restitueijski fluid

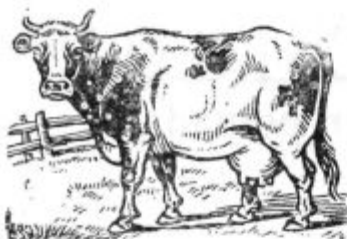
c. kr. priv. umivalna voda za konje.

Cena steklenici K 2'80.

40 let v rabi v dvorskih konjušnicah, v večjih vojaških in civilnih hlevih. Rabi se za ojačenje pred in za zopetno okrepčanje po velikih naporih; pri zvinjenju, omrtvelosti mišic itd. usposablja konja k izvanrednim delom.

Kwizdov

korneuburški redilni prašek za živino

diet. sredstvo za konje, govedo in ovce

Cena škatlje K 1'40,

$\frac{1}{2}$ 70 vinarjev.

Že 50 let v večini hlevov v rabi, če žival ne mara žreti, slabo prebavlja, če se hoče zboljšati mleko in pomnožiti količino mleka pri kravah.

Kwizdov fluid

(znamka kača)

Fluid za turiste.

Staroznana aromatično drgnjenje za okrepčanje in vtrjenje mišic in miškulature. Rabi se od turistov, kolesarjev in jezdecev z največjim vspedom v okrepčanje po večjih naporih

Cena steklenice 2 K,

$\frac{1}{2}$ steklenice K 1'20.

— Ilustrirani katalogi zastonj in poštne prosto. —
Dnevna razpošiljatev po glavni zalogi
FRAN IVAN KWIZDA
c. in kr. ogr., kralj. rumunski in knežji bolgarski dvorni založnik.
Okrajni lekar v Korneuburgu pri Dunaju.

Kdor želi biti postrežen z dobrim blagom
po solidnih cenah, naj se obrne na že
dolgo obstoječo, znano tvrdko

JOSIP HOČEVAR

CELJE, Kolodvorske ul. 5

katera izdeluje vsakovrstne obleke
— po najnovejšem kroju. —

Velika zaloga tu- in inozem. blaga,

Bogata izber narejenih oblek za gospode,
dečke in otroke, kakor tudi najfinejših

**zimskih sukenj, ulstrov, pelerin, ha-
velokov, površnikov, letnih, spomla-
danskih in salonskih oblek i. t. d.**

Postrežba točna in solidna! Cene nizke!

Najnižje cene.

Največji izbor.

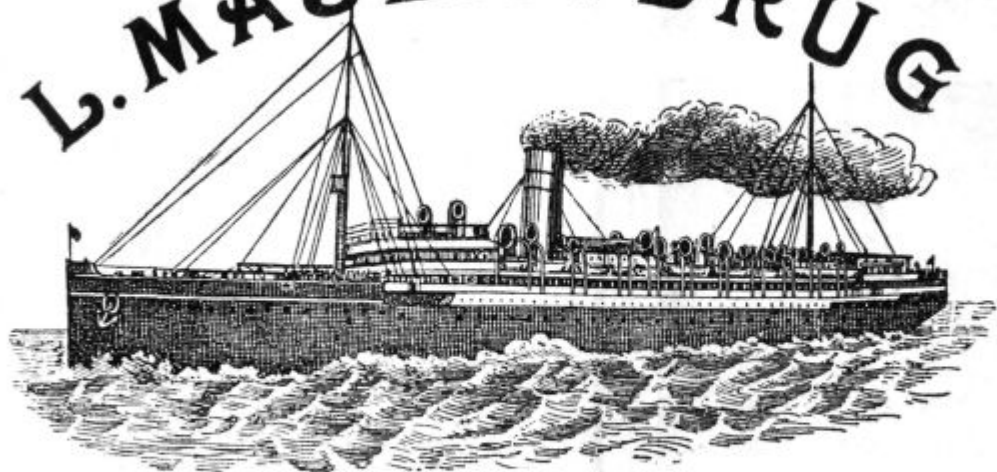
Skrbno
izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch,
tovarna deznikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

L. MAŠEK i DRUG

Potovanje iz Havra
v New-Jork le 6—7
dni z brzo-parniki
francoskega paro-
brodarskega
društva :

Compagnie Générale
Transatlantique v
Parizu.

Potniki se odpravljajo iz
Zagreba vsak ponedeljek.

Zagreb

Starčević dom

z jamčenino 20.000 kron od vis. kr. hrv. slav. in dalm.
vlade z dne 5. avgusta 1901, št. 44.264 oblastv. dovoljena
delavskega in kmetskega stanu v prekomorske države.

posredovalnica za odpravljanje oseb

Z brzimi parniki **Holand-Amerika Linie** odpravljajo se potniki vsak ponedeljek. Potovanje iz Rotterdama
v New-Jork 7—8 dni. Pismena vprašanja glede voznih cen rešujemo takoj brezplačno.

SVOJI K SVOJIM!

Osem narodnim damam in gospodinjam iz mesta kakor tudi iz okolice
toplo priporočam svojo bogato izber vsakovrstnega

ŠPECERIJSKEGA BLAGA.

Posebno priporočam izdelke CIRIL in METODOVE DRUŽBE, kot kavino
primes, sladno kavo, milo in užigalice.

K obilnemu obisku
vabi najljudneje **DRAGOTIN HERZOG** Špecerijska
MARIBOR, Gosposka ul. 44 trgovina

FRANC KAISER, puškar v Ljubljani

Šelenburgove ulice št. 6

priporoča svojo bogato zalogo orožja za lov in osebno varnost, streljiva in potrebščin za lovce.

Velika zaloga vsakovrstnega umetalnega ognja.

Popravila se izvršujejo v lastni delavnici.

Vozna kolesa, šivalni stroji in vsi pripadajoči deli.

Novi cevi K 4 in 5; prevlačke K 6, 7, 8, 9; vijaki (franzos) 60, 80 vin, 1 K; sesalke 80 vin; ročne sesalke K 1; ožnjate svetilke K 2; Acetilenske svetilke K 3, 4; pušica karbida 50 vinarjev; verige K 2-80 do 3-20; pedali K 3-60 in 4; grma karlik-svetilka K 6-50; emajl-lak 65 vin; sedalo K 3-50 klobučevina za sedala K 2; trioglate nesilnice (Rukask) K 4; nesilnica za prtljago K 1-20; hupe K 2; vozilni zvonec K 2-20; zvonec 60 vin., prestavni kijuči K 1; posoda za olje 20 vin; nožna sesalka od K 2-50 dalje; klips 60 vin; viličast drščec svetilk 60 v; kolesna ključavnica z verigo K 1-50; stojala za kolo K 2-50; držala iz protka 60 vinarjev; gajlate K 2; krtača za kolo 30 vin; držalo za ure K 1; popravilna škatljica 80 vin. št. Popolno poslikanje in lakiranje kolesa K 24. Novo! Cilenicel, brezopnikanje, škatljica K 1-70 kakor tudi vsi drugi pripadajoči deli najcenejše na razpolago. Rabiljena kolesa, brezhibe, najboljše marke K 56, 70, 85. Izvršna nova kolesa popolna od K 110 dalje. Kvalitetne marke: Wallen, Patria, Greger, najceneje v zalogi. Ceniki koles z ozirom na ilustrirani Naredni Kolesar zaštetni.

Novi, izvršeni in brez popota šivajoči **Singerjevi šivalni stroji** pošiljam proti takojšnjemu plačilu s pečateno listno garancijo po tovarniških cenah. Ročni šivalni stroji 42 K. Druž., ki se gonijo z nogo 52 K. Centralbobbin 92 K s elegantno zatvorno omarico. 29. Ustanovljen 1875

M. RUNDBAKIN, DUNAJ IX. Lichtensteinstrasse

I, II, III, IV, in V, zapoved.

Za vsakega rodbinskega očeta, da, za vsakega človeka je dobro, da si zapomni **Prvič** da se iz več tisoč zahvalnih pisem razvidi, da upliva Fellerjev lepo dišeči rastlinski izvlečni fluid z znamko »Elsafluid« olajšujoče pri trganju, bodenju, protinu in revmi, glavobolu, zobobolu, bolečinah v vratu, križu, hrbtu, mišicah, živcih in kitah, krču in izpahnjenu. Krepilno sredstvo pri slabotnostih, ki izvirajo iz močnega utripanja srca, težkega dihanja in napora. Ako se pomeša Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid« z vodo ter se ga rabi za umivanje, se okrepča koža na glavi, oči in živci. — Poskus zadostuje, da se prepriča o hladujočem, čistilnem, celilnem in olajšujočem učinku takih umivanj pri ranah in otolklinah. — Samo pred ponaredbami se naj varuje in ne zamenja pristni Fellerjev fluid

z znamko »Elsafluid« z drugimi tekočinami kakor n. pr. Louisfluid, Goldelsefluid, Salvatorfluid ter mnogimi drugimi ali morda celo s kako rastlinsko tekočino. — Naroča naj se pristni Fellerjev fluid z znamko »Elsafluid« naravnost in naslavlja na E. V. Feller v Stubici št. 458 (Hrvatska). 12 malih ali 6 dvojnih stekl., franko 5 K, 24 malih ali 12 dvojnih stekl. 8 K 60 vin., 36 malih ali 18 dvojnih stekl. 12 K 40 v, 60 malih ali 30 dvojnih stekl. 20 K.

Drugič se lahko vsakdo prepriča, da učinkujejo Fellerjeve odvajalne kroglice, znamko »Elsa-Pillen« izvrstno, sigurno hitro ter brez bolečin pri zaprtju, zapekanju in drugih iz tega nastalih želodčnih slabostih, tiščanju želodca, brezslastnosti, slabostim, slabemu prebavljanju, napihnjenosti, upehanju, gnjusu, blevanju, zgagi ter so prijetno vporabljeni. — 6 škatljic stanejo franko brez vsakih nadaljnjih stroškov 4 krone, 12 škatljic 7 kron 60 vinarjev naravnost od E. V. Feller

v Stubici št. 458² (Hrvatska).

Tretjič Posebno poljedelce zanima, kako se prašiči obdrže zdravi in tolsti, kako se dobi od krav mnogo in dobrega mleka, kako ostanejo konji zdravi in ognjeni ter kako ostane kuretina zdrava. Vse to se doseže, ako se dodene k dnevni krmi mnogo hvaljeni Fellerjev živinski prašek »Elsa«. Živina rajši žre, upliva na želodec, krepča mišice ter postane živina tolstejša, tako da poskoči v ceni. Ravnotako utešuje kašelj in krč ter se ga posebno hvali pri menjavi

krme. 4 zaboji z navodilom rabe franko 5 K, 12 zabojev 10 K, brez vseh nadaljnjih stroškov.

lekarju Josipu pl. Török.

Četrtrič Muhe, bolhe, stenice, mole, uši, mravlje, ščurke, rastlinske uši in vse mrčese brez izjeme v hiši, pri kožuhovalni in obleki kakor tudi v hlevu in na živalih, ki jih trpinčijo muhe in uši, v vrtu n. pr. rastlinske uši, gosnice, in vsi drugi, cveticam, vinogradom in rastlinam zelo škodujoči mrčesi izginejo hitro in temeljito, ako se takoj uporabi najmočnejše in mnogokrat preskušeno sredstvo: **Fellerjev mrčesni prašek** z znamko «Elsa». Prašek je posebno izdaten. 4 velikanske škatlje stanejo franko s poštnino 5 kron, 6 škatelj 6 kron, 12 škatelj 10 kron ter se dobivajo pristne le pri E. V. Fellerju v Stubici št. 458 (Hrvatska). Zaloga v Budimpešti pri

Petič Vsak pristni balzam, balzam za rane, angleški balzam in življenska esenca itd. notranje in zunanje z uspehom in znanim najboljšim učinkom uporabljati. — 12 steklenic z navodilom uporabe, zabojem in poštnino povsod 3 krone, 24 steklenic 5 kron. xxx **Prsni sirup** (Syrupus pectoralis) učinkuje slizočistni, zdravi prsne bolečine, olajšuje krč ter utešuje bluvanje in slabosti. — 2 steklenici franko povsod 5 K. . . . . **Pristno čisto salo iz kitovih jeter** za slabe, škrofulozne, žlezaste otroke in odrasle. 2 steklenici z navodilom uporabe in poštnino 5 kron. oooo **Močna švedska tinktura** (po predpisu farmakopeje) proti neslasti, slabemu prebavljanju, želodčnim

bolečinam, olajšuje slabosti in bluvanje ter ima prijeten okus. — 3 steklenice z navodilom uporabe in zabojem franko povsod 5 kron. — **Obliž za kurja očesa** hitro in brez bolečin učinkujoč. — 1 krono. o—||—o **Migrensko drgnilo** (Migränstift) proti trdovratnemu glavobolu, 1 komad 80 vin. — **Vse kapljice** (po predpisu farmakopeje) kakor n. pr. pristne Hoffmannove kapljice, kameljčne kapljice, cimtove kapljice, želodčne kapljice, melisne kapljice, 12 steklenic franko 3 krone, 24 steklenic brez vseh nadaljnjih stroškov 5 K. — o— **Pomada za obraz** proti kožnim nečistostim, lisam, razpokanju rok, ozeblini, 1 škodeljica 2 kroni. o—o—o **Tannochina pomada za rast las** 3 krone. *—*—* **Mlečno milo iz lilije**, najfinjši duh, 1 K. o—*—o **Maziloza brke**, 80 v. V imenu Njega Cesarskega Veličanstva perzijskega šaha dostavilo se je g. Eugenu V. Fellerju sledeče priznalno pisanje: «Čast mi je Vam s tem naznanjati, da je rabil Njega Cesarsko Veličanstvo Mozaffar Eddine, šah perzije, časom svojega bivanja v Belgiji Vaš izvrstni preparat Fellerjev Elza-Fluid in da je z istim zelo zadovoljen. Hasan Khan m. p. legacijski svetnik. Gosp. F. V. Feller dobil je tudi to častno priznanje, da se mu je podelil red perzijskega leva in solnca. **Nikaka poštnina se več ne zaračuna ako se naroča in natanko naslavlja na**

E. V. FELLER, dvornega lekarja Nj. e. kr. Visokosti
 princea Filipa bourbonskega
STUBICA šte. 458 (Hrvatska).

JOS. MURNIK

trgovina s špecerijskim, delikatesnim blagom

Na drobno. in vinarna. **Na debelo.**

Priporoča p. n. cenjenemu občinstvu svojo izborno in bogato zalogo vsakovrstnega špecerijskega in delikatesnega blaga, kakor tudi raznovrstnih pijač.

Šampanjec, pristni francoski in tuzemski medicinalni konjak, vino, rum, liker i. t. d.

Tovarniška zaloga šivalnih strojev,
koles in pisalnih strojev

Ilustrovani ceniki
zastonj in franko.

Ivan Jax & sin

v Ljubljani

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svoje priznane najboljše

šivalne stroje

za domačo porabo in obrtniške potrebe.

Alojzij Vodnik, Ljubljana

Kolodvorske ulice 34.

I. kranjska industrija za obdelovanje granita, sijenita in labradorja z električno silo. Grobni spomeniki, cerkvena umetna dela, pohištvene plošče, splošni stavbeni proizvodi.

Lastni kamelolomi. ▲ Obširni ceniki. ▲ Ustanovljeno l. 1860.

Uničujoče sredstvo zoper škodljivce na trti
patentovano in v rastavi v Badnu pri Dunaju s srebrno kolajno
odlikovano, dobiva se pri

Mihaelu Altziebler-ju v Celju, Sanngasse.

To uničujoče sredstvo rabijo vinogradniki celjske, oz. spodnje štajerske okolice že skozi šest let z najboljšim uspehom. Ena steklenica te tekočine stane 90 v ter se ista primeša vodi, v kateri se je raztopila modra galica za škropljenje proti peronospori. Na 100 litrov vode v kateri je raztopljena modra galica, pridene, oziroma dolije se **samo 1 liter** te tekočine, ter se s tem doseže **največji uspeh** pri uničevanju trtnih škodljivcev, tudi ni potreba potem trt toliko žveplati, ker to sredstvo uničuje tudi plesnobo na trtah.

Tudi so vsi pečarski izdelki, posode in peči v zalogi.

Stavbeni, pohištveni in portalni mizar Jurij Sinkovič & Celje

Breg št. 14

Se priporoča častiti duhovščini in slav. občinstvu za vsa v svojo stroko spadajoča dela, katera izvršuje tudi v najmodernejšem secesijonističnem slogu.

Cene zmerne. Postrežba točna in solidna.

ROBERT DIEHL

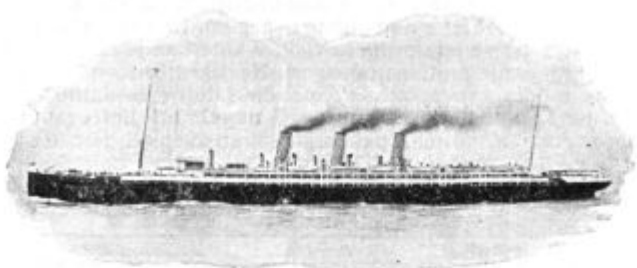
== CELJE ==

Graška cesta št. 43 (pri gostilni „Stadt Graz“)

PRIPOROČA SVOJO NAJIZVRSTNEJŠO, DOMA ŽGANO

SLIVOVKO IN TROPINOVEC

~~~~~ PO NAJNIŽJI CENI. ~~~~~

== Izvrstna prilika potovanja v ==
AMERIKO je danes čez **HAMBURG**

z najnovejšimi parobrodi, s katerimi je sigurnost vožje najpopolnejša ter zibanje parobroda skoraj popolnoma preprečeno. Še več povejo številke obsežnosti novih parnikov katera se imenujeta prvi: **Amerika** 690 čravljev dolg, 74 širok, 53 globok, nosi 22.250 ton, drugi: **Kaiserin Augusta Victoria** nosi 25.000 ton, toraj vsaki še enkrat večji kakor dandanes veliki parniki, ki obsegajo samo po 8—12.000 ton. — **Vožnja preko oceana** samo cca. 7 dni. Moji potniki odhajajo vsak **ponedeljek, torek** in **četrtak** vsakega tedna. Na željo pošilja natančni poduk brezplačno zastopnik **Hamburg-Amerika Linie**

FR. SEUNIG, LJUBLJANA, Dunajska cesta 31.

Vzajemna zavarovalnica

Ljubljana Δ Dunajska cesta št. 19

v Medjatovi hiši v pritličju.

Glavno poverjenišvo za Štajersko je v Mariboru.

Zavarovalnica sprejema

1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi;
2. zavarovanja zvonov proti poškodbi in
3. za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaju:

a) zavarovanje na doživetje in za smrt, jednostavna zavarovanja za slučaj smrti, na doto in rento, ljudska zavarovanja z mesečnim plačilom zavarovalnine po 50 v, 1, 2, 3 in 4 K in dalje po neprisiljenih vlogah v oddelku «Rentna hranilnica» deželne zavarovalnice zelo praktično starostno in rentno preskrbo;

b) zavarovanja proti vsakovrstnim nezgodam (telesnim poškodbam) in nezgodam na potovanju po suhem in na vodi ter jamstvena zavarovanja vsake vrste.

Pojasnila daje in sprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Svoji k svojim!

Slovenci, pristopajte k edini domači zavarovalnici!

Povsod se je še obnesel ter iznenadno pomagal
orientalski

rastlinski izvleček

z imenom: *balzam sv. Jurija*
z varstveno znamko sv. Jurija.

da je pri nagli obolezlosti kot prvo zdravilo neizogibno potreben, temuč tudi skoro pri vseh drugih boleznih velike vrednosti. Zdravilo ni nikako tajno sredstvo, temuč izvleček zdravstvenih orientalskih in tuzemskih zelišč ter je popolnoma neškodljiv.

Orientalski rastlinski izvleček (z imenom balzam sv. Jurija) je, kakor se razvidi iz nepreštetih priznalnih pisem, preskušen pri koliki, brezslastnosti, slabostim, želodčnem bolu, **influenци** ter nje posledicah, glavobolu, omotičah, mrzlici kašlju, težkem sopenju in krču.

Z orientalskim rastlinskim izvlečkom (balzam sv. Jurija) se vmeti pri živčnih in mišičnih bolečinah, revmi, trganju, glavo- in zobobolu ter je doprinesel že nešteto olajšanje in zdravje.

Orientalski rastlinski izvleček obnesel se je tudi kot ustna voda pri ustni gnjilobi, slabem zobovju kakor tudi pri najmočnejšem zobobolu ter služi z vodo pomešan za grgljanje.

Balzam sv. Jurija, ki je le tedaj pristen, ako ima znamko sv. Jurija, izdeluje in razpošilja se edino le v

MESTNI LEKARNI V TEMESVARU SZT. GEORGSPLATZ ŠT. 328

ter je postal zbog svoje cenosti priljubljeno domače sredstvo tu- in inozemstva. Cene so sledeče:

12 malih ali 6 velikih steklenic velja K 4.50	36 malih ali 18 velikih steklenic velja K 12.—
24 » » 12 » » » » 8.50	48 » » 24 » » » » 15.—

ter se poleg tega pri vsakem naročilu najmanj 12 steklenic doda 1 steklenic zastonj. Pošiljatev je brez stroškov. Natančno navodilo rabe se doda vsaki pošiljatvi.

Jako priporočljivi so tudi pri zaprtju izborna in lahno učinkujoči **svalki sv. Jurija**, 1 škatlja 2 K, 6 škatelj 10 K brez poštnih stroškov. Pri zastarelih želodčnih boleznih učinkujejo prav dobro **kapljice sv. Jurija**, 1 stekl. 80 vin.; ravnotako izvrstni liker sv. Jurija, 1 mala stekl. 1 K, 1 velika 2 K.

Prosi se naslov natančno in čitljivo pisati, tudi naj se posebno pazi, da je na vsaki steklenici razvidna ta povedana oznaka sv. Jurija.
izmed neštetih zavrnjenih pisem podajamo tu nekatere:

Praktični zdravnik (bivši polkovni zdravnik) gosp. dr. Herm. Burger v Temesvaru pravi:

Uporabil sem Vaš balzam sv. Jurija pri različnih boleznih in sem pri vednem opazovanju naravnost presenečen o dobljenih izbornih rezultatih. Celo pri takih boleznih, pri kojih nisem več mislil na izboljšanje, opazil sem že pri rabi 5—6 steklenic vašega balzama sv. Jurija znatno izboljšanje. Naravnost presenetljive uspehe pa sem imel pri notranjih boleznih s balzomom sv. Jurija, posebno pri bolnikih, ki so trpeli na koliki, brezslastnosti, slabostim, želodčnim težkočam, črevesnim bolečinam, zlati žili, omotičah, mrzlici, kašlju, težkem sopenju itd. Že pri uporabi 2—4 steklenic se je opazovalo pri teh bolnikih izboljšanje, ki je postajalo vedno boljše in trdnjše, ako se je rabil še nadalje balzam sv. Jurija. Pri influenci in njenih posledicah bil je uspeh naravnost presenetljiv.

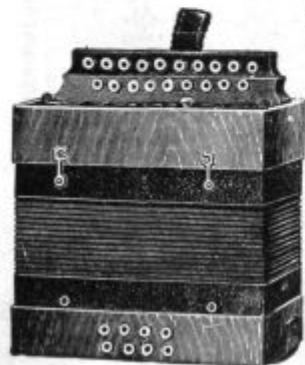
Častiti gospod lekarnar!

Prosim pošljite mi zopet 40 steklenic ter pripadajoče steklenice, ki jih pošljete zastoj, vašega balzama sv. Jurija. To je že tretja naročitev ter sem ga tudi drugim priporočil, ker sem se prepričal, da je izboren. Prejmite torej mojo najboljšo zahvalo ter ostajam Szász Gergely J., Okány (Bihar kom.)

Čenjeni gospod lekar!

Ponavljam svojo prejšnjo naročitev, za katero sem Vam jako hvaležen, ker je poslani balzam sv. Jurija imel čudovit uspeh. Prosim torej še enkrat za 25 steklenic. Ostajam Vaš odkritosrčni častilec
Jurij Török (Tiszanána).

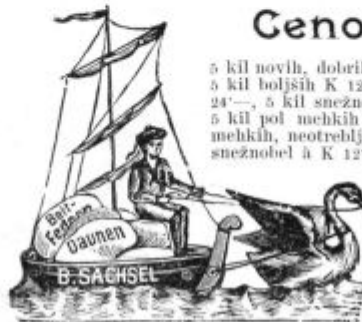
Za tu podana zahvalna pisma, kakor tudi za resničnost kraja popolna odgovornost.

Ako si nameravate omisliti pristno danajsko harmonika, zahtevajte cenik najbolj ugodne tržike

Joh. N. Trimmel
Dunaj VII/3
Kaiserstrasse 74.

Kar se navadno prodaja za danajsko harmonika, je vedno opazna pozornost, ki jo na vnanje pristnim zelo padeba, a zaostaja mnogo v kvaliteti. Ne gubite se torej varati.

Ceno Češko perje.

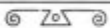
5 kil novih, dobrih, otrebljenih brez vsega prahu K 9.60,
5 kil boljših K 12.—, 5 kil belih, mehkih, otrebljenih 18 K,
24.—, 5 kil snežnobelih mehkih otrebljenih K 30.—, 36.—,
5 kil pol mehkih K 12.—, 14.40, 18.—; 5 kil snežnobelih
mehkih, neotrebjenih K 24.—, 30.—. Pub, rjav à K 7.20,
snežnobel à K 12.—, 13.20. Pošilja se franco po povzetju.
Zamenjava in vrnenje pri povratni poš-
tinih stroškov dovoljena. Prosi se pri
naročitvah natančni naslov.

Benedikt Sachsel, Lobes 675,
pošta Pilsen, Češko.

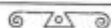
Prva Južnoštajerska pošiljateljska trgovina
R. STERMECKI - CELJE

Založnik
c. kr.

državnih
uradnikov

Šivilje, krojači

in slavno občinstvo lahko kupuje sukneno manufakturno in modno blago, posebno belo platno po tovarniških cenah, ako zahteva cenik vzorce katere dobi zastonj od «Prve južnoštajerske pošiljateljske trgovine». Pri naročbah čez 20 K poštnine prosto.

